

АРТЪР КЛАРК

ФОНТАНИТЕ НА РАЯ

Превод от английски: Любомир Спиров, 1996

chitanka.info

ПРЕДГОВОР

„Тейпробейн се простира в радиус от сто и петдесет километра около Рая, въпреки това навсякъде може да се чуе плисъка на фонтаните на Рая...“

Народно предание
Преразказано от
Фрайар Мариноли през
1335 г.

За страната, която нарекох „Тейпробейн“, не може да се твърди със сигурност, че съществува в действителност, но може да се счита с деветдесет процента вероятност, че е била разположена на остров Цейлон (сега — Шри Ланка). В главата „Източници и благодарности“ е изяснено кои места, събития и личности почиват на фактически данни. Все пак читателят няма да сбърка, ако приеме, че колкото по-невероятна е разказаната история, толкова е по-близка до реалността.

Името „Тейпробейн“ обикновено се римува с английската дума „плейн“ (равнина), но правилното класическо произношение е: „Тап-РОБ-а-ний“... Нека си припомним известния стил на Милтон във „Възврънатия Рай“, книга четвърта:

*„... От Индия и златистия Херсон
и най-отдалечения индийски остров Тейпробейн...“*

ЧАСТ I. ДВОРЕЦЪТ

ГЛАВА 1. КАЛИДАСА

Короната натежаваше с всяка изминала година. Когато преподобният Бодхидхарма Маханайаке Тхеро я положи неохотно за пръв път върху главата му, принц Калидаса се изненада от лекотата ѝ. Сега, двадесет години по-късно, цар Калидаса с радост изоставяше златния пояс, инкрустиран със скъпоценни камъни, всеки път, когато дворцовият етикет позволяваше.

Царският церемониал бе последното, за което се сещаше тук, на бръскания от ветровете връх на каменната крепост, въпреки че неколцина пратеници или молители чакаха за аудиенция дори на тази секваща дъха висина. Мнозина от пътешествениците до Якагала се отказваха от последното изкачване, което минаваше пред самите челюсти на каменната скулптура на приклекнал за скок лъв, който сякаш всеки момент щеше да им се нахвърли.

Възрастен цар никога не би успял да седне върху този благословен от небето трон. Някой ден и Калидаса щеше да отслабне дотолкова, че нямаше да може да достигне своя дворец. Но той се съмняваше, че щеше да доживее този момент — многото врагове щяха да му спестят униженията, налагани от възрастта.

Сега неприятелите му се обединяваха. Погледна на север, като че можеше да види армиите на своя полубрат, връщач се, за да изяви претенции за окървавения престол на Тейпробейн. Но тази заплаха се зараждаше далече, някъде отвъд моретата, кръстосвани от свирепи мусонни бури. Въпреки че Калидаса се доверяваше повече на шпионите, отколкото на своите астролози, успокояващите думи на гадателите галеха слуха му.

Малгара беше чакал почти двадесет години, бе кроял планове и бе търсил подкрепа от чуждоземни властелини. Бе много търпелив и почти недоловим враг, дебнеше отблизо и винаги нащрек откъм южното небе.

Идеалният конус на Шри Канда, Свещената планина, се извисяваше над централната равнина и днес изглеждаше по-близо. Още от зараждането на човешката история бе всявал страхопочитание

в сърцата на всички, които бяха го зървали. Калидаса също усещаше мрачното му присъствие и небесната мощ, която символизираше.

А Маханайаке Тхеро не притежаваше нито армии, нито бойни слонове, които с писък да размахват покрити с бронз бивници, преди да се хвърлят в битка. Върховният жрец бе старец, облечен с оранжева роба, чието единствено имущество бе молитвена купа и палмово листо, с което да се предпазва от слънчевите лъчи. Докато по-низшите монаси и послушници припяваха около него цитати от свещените книги, той просто седеше мълчалив и кръстосал крака — и по този начин някак си успяваше да насочи съдбата на царството! Странно, наистина...

Днес въздухът бе чист и прозрачен. Калидаса виждаше храма, смален от разстоянието до размерите на бял връх на стрела, запокитена най-отгоре на Шри Канда. Сякаш не бе пипвала човешка ръка! Царят си спомни още по-високите планини, които бе виждал през детството си, когато бе полугост-полузаложник на Махинда Велики. Всички гиганти, които вардеха империята на Махинда, носеха такива корони, направени от заслепяващо очите кристално вещество, за което нямаше измислена дума на езика на Тейпробейн. Индусите вярваха, че било трансформирана по магически начин особена вода, но Калидаса само бе се присмивал на тяхното суеверие.

Този блясък с цвят на слонова кост отстоеше на три дни пътуване — един по царския път през крепости и оризища и два — нагоре по виещата се стълба, която нямаше да изкачи втори път, тъй като накрая й щеше да срещне своя смъртен враг, от когото се страхуваше, защото не можеше да покори. Понякога нощем наблюдаваше как запалените факли на пилигримите очертаваха тънка линия по склона на планината. Завиждаше на поклонниците — и най-отчаяният просяк щеше да посрещне свещеното утро и щеше да приеме благословията на боговете — а повелителят на тази земя не можеше!

В такива случаи се самоуспокояваше, макар и за малко. Заградени от ров с вода и крепостен вал се разпростираха езерцата, фонтаните и градините на удоволствията, за които не бе пожалил богатствата на царството си. Когато му додяваха, привикваше жените от харема си или двестате несменяеми безсмъртни, с които често споделяше мислите си, тъй като нямаше на кои други да се довери.

Гръмотевица раздра западното небе. Калидаса загърби мрачната заплаха на планината и се обърна в посока на далечната надежда за дъжд. Този сезон мусонът закъсня. Изкуствените язовири, които подхранваха сложната напоителна система на острова, бяха почти празни. По това време на годината все още трябваше да се плиска вода в най-големия от тях, Паравана Самудра, „Морето на Паравана“, наречен на името на баща му, което поданиците все още произнасяха, макар и боязливо.

Бе завършен преди тридесетина години след поколения къртовски труд. В онези щастливи дни младият принц Калидаса бе застанал гордо до баща си, когато огромните врати на шлюзовете се отвориха и животворната вода потече през пресъхналата земя. В цялото царство не можеше да се срещне по-прекрасна гледка от леките вълни на огледалото на това огромно езеро, дело на човешка ръка, което отразяваше куполите и върховете на кулите на Ранапура, Златния град, древната столица, която бе напуснал, преследвайки своите мечти.

Гърмът протътна още веднъж, но Калидаса знаеше, че обещанията му бяха лъжливи. Дори тук, на върха на Демонската скала, въздухът висеше застинал и безжизнен. Не последва внезапно преваляване, предвестник на началото на мусонния период. Преди да заваят дъждовете, може би гладът щеше да се прибави към неговите грижи.

— Ваше величество! — обади се смирено шамбеланът, управляващ царския дворец. — Пратениците скоро ще потеглят! Желаят да ви отдадат последна почит!

„А, да! Онези двамината, бледоликите посланици, пристигнали отвъд океана!“ Би съжалил, ако си тръгнаха, тъй като в омразната им „Тейпробани“ бяха донесли чудеса, за които така и не признаха, че не можеха да се сравнят с неговата крепост-палат в небето!

Калидаса обърна гръб на планината с бяла шапка и неравния, мержелеещ се пейзаж и заслиза по стъпалата от гранит към приемната зала. Зад него шамбеланът и свитата му понесоха дарове от слонова кост и скъпоценни камъни вместо високите, горди мъже, които чакаха, за да се сбогуват. Не след дълго те щяха да отнесат съкровищата на Тейпробейн в задморска страна, в град, с векове по-млад от Ранапура, и може би щяха да отклонят, макар и за малко, император Хадриан от мрачните му помисли.

Маханайаке Тхеро пристъпваше бавно към северния парапет. Робата му гореше като оранжев огън на фона на бялата мазилка на стените на храма. Далече отдолу от хоризонт до хоризонт се разпростираха оризови ниви в шахматен порядък, тъмните линии на иригационните канали и бляскавата синева на Паравана Самудра, в чиито води свещените куполи на Ранапура сякаш плуваха като призрачни мехурчета, неимоверно големи, ако човек си спомнеше разстоянието, на което се намираха. Бе наблюдавал тази вечно изменяща се панорама, но така и не успя да обхване всички подробности на реещата се плетеница. Цветовете и границите им се размиваха с настъпването на всеки сезон или временно заоблачаване. „До деня, когато и аз ще потъна в мрак, все ще откривам нови багри!“ — помисли Бодхидхарма.

Само едно нещо нарушаваше вълшебния пейзаж. Заобленият каменен блок на Демонската скала, макар и миниатюрен поради разстоянието, изглеждаше като чужд нашественик. Легенда гласеше, че Якагала била частица от раждащ целебни билки хималайски връх, който богът на маймуните Хануман изпуснал случайно в бързината, докато носел лекарство и планината на своите ранени в битката при Рамайана другари.

От тази дистанция не можеха да се различат подробностите на скъпата, но безполезна и глупава прищявка на Калидаса, с изключение на едва забележимата линия, загатваща контурите на крепостния вал на градините на удоволствието. Дори веднъж преживяното в тях се вплиташе завинаги в подсъзнанието и се асоциираше с Демонската скала. Пред вътрешния поглед на Маханайаке Тхеро като на яве се протегнаха огромни лъвски лапи откъм зъберите на скалата, а към върха се извисиха бойниците на крепостта, която обитаваше трижди проклетият цар...

Стовари се гръм. Тътенът доби бързо небивала мощ и разлюля планината. Небето се разтресе продължително, после звукът препусна и заглъхна на изток. Няколко дълги секунди ехото преливаше ръба на хоризонта.

Нямаше грешка! Дойде предвестникът на проливните дъждове! Не ги очакваха по-рано от три седмици, а службата „Управление на мусоните“ никога не грешеше с прогнозата си повече от едно

денонощие. Когато еченето замря, върховният жрец се обърна към насъбралите се.

— Край на обозначените коридори за кацане на космически кораби! — промълви с малко по-голямо раздражение, отколкото тълкувател на Дхарма трябваше да си позволи. — Получихме ли показанието на измервателните уреди?

Млад монах изрече кратко няколко думи пред микрофона, монтиран на китката му, и зачака отговор.

— Да... Звукът е достигнал сто и двадесет децибела — с пет повече спрямо предишния запис.

— Изпратете обичайния протест до службата за управление „Кенеди“ или „Гагарин“. Като си помисля, оплачете се и на двете! Не че в бъдеще ще вземат някакви мерки, разбира се!

Преподобният Бодхидхарма Маханайаке Тхеро — осемдесет и пети от своята династия — проследи с очи разтварящата се в небето следа от пара. Внезапно му хрумна съвсем немонашеска мисъл: „Навярно Калидаса наказва операторите, работещи на космическа орбита, които мерят доларите само с килограми, за да си вършат съвестно работата! Наказанието вероятно е свързано с набиване на кол, стъпкване от слонове с метални подкови или заливане с врящо масло!“.

Ех, колко по-прост бил животът преди две хиляди години!

ГЛАВА 2. ИНЖЕНЕРЪТ

Приятелите му намаляваха с всяка изминала година. Наричаха го Йохан. Хората по света, когато си спомнеха за него, го назоваваха Раджа. Пълното му име олицетворяваше половин хилядолетие от земната история: Йохан Оливер де Алуис Шри Раджасингхе.

Мина времето, когато туристите, посещаващи Демонската скала, го търсеха, нарамили фотоапарати и видеокасетофони. Сега младото поколение не знаеше нищо за дните, когато лицето му бе най-популярното в цялата Слънчева система. Той не съжаляваше за отминалата слава, тъй като човечеството вече го бе отрупало с благодарности. Известността му донесе и безплодни съжаления относно грешките, които бе допуснал, и мъка за пропилените човешки съдби, които с малко повече предвидливост би могъл да спаси.

Сега бе лесно от гледна точка на историята да преценява какво още трябваше да направи, за да предотврати кризата в Окланд или да събере на едно място страните по Договора от Самарканд. Беше безразсъдно глупаво да се самообвинява за неизбежните заблуди в миналото, въпреки това спомените предизвикваха у него по-силна болка от завяхващата рана от куршум, изстрелян срещу него в Патагония...

Никой не повярва, че оттеглянето му от длъжност щеше да продължи толкова дълго. „Ще се върнеш след не повече от шест месеца! — бе възкликнал Световният президент Чу. — Властта предизвиква пристрастяване!“

„Това не се отнася за мен!“ — отвърна му с голяма доза искреност.

Да, доби голяма власт, но никога не се бе стремял към нея. От друга страна разполагаше с ограничени правомощия — по-скоро консултативни, отколкото изпълнителни. Бе действащ посланик по политическите дела и отговаряше пряко само на Президента и Съвета. Последният наброяваше не повече от десет-единадесет човека, без да се брой „Аристотел“. (Компютърната му конзола в момента имаше пряк достъп до паметта и обработващите програми на „Ари“, но

заедно работеха в диалогов режим само няколко пъти в годината.) В края на неговия мандат Съветът прие единодушно препоръката му, а световната общественост го облече в доверието, което иначе трябваше да даде на неизвестните, безславни бюрократи от „Отдела за мир“.

И така посланикът с неограничени пълномощия Раджасингхе получи необходимата му публичност за своята дейност. Местеше се от една гореща точка на планетата на друга, ласкаеше нечий егоизъм и така потушаваше кризата на съответното място, манипулираше истината със завидно умение. Никога не лъжеше, разбира се, иначе това би се оказало гибелно. Без непогрешимата памет на „Ари“ никога не би успял да управлява сложната паяжина, която му се налагаше да оплете, за да живее човечеството в мир. Когато започна да се наслаждава на тази своеобразна игра само заради играта, разбра, че бе дошло времето да напусне.

Това се случи преди двадесет години. Оттогава нито веднъж не съжали за своето решение. Някои предсказваха, че умората щяла да успее там, където съблазните на властта не бяха пожънали успех, но явно не го познаваха като човек, нито пък разбираха мотивите му. Той се върна в полетата и горите, където прекара младостта си, и сега живееше само на километър от огромната, мрачна скала, която го бе впечатлила най-ярко през детството. Всъщност, вилата му се намираще в оградения от ров с вода комплекс, включващ градините на удоволствията. Фонтаните, проектирани от архитекта на Калидаса, бликаха в двора на Йохан след мълчание от две хилядолетия. Водата протичаше през оригиналните каменни тръбопроводи. Нищо не бе променено, само резервоарите, издълбани високо горе в скалата, сега се пълнеха от електрически помпи, а не от жива верига потящи се роби.

Да осигури за себе си това пропито с история късче земя след подаването на оставката достави на Йохан върховно удоволствие, каквото не бе изпитал по време на цялата си кариера. Сбъдна се недостижима мечта! Придобивката изиска цялото му умение на дипломат плюс известен шантаж в Департамента по археология. По-късно в Държавната асамблея бяха повдигнати някои въпроси, които, за щастие, останаха без отговор.

Тук бе изолиран от всички с изключение на най-упоритите туристи и студенти чрез нов ров, продължение на предишния, и бе

прикрит от погледа им от мутирала дървета Ашока, които образуваха дебела стена и целогодишно искряха от цвят. В горичката намираха убежище и няколко семейства маймуни, които се забавляваха само да наблюдават, но понякога нахлуваха във вилата и отмъкваха всички преносими предмети, които предизвикваха любопитството им. В такива случаи впоследствие започваше кратка междувидова война за установяване на крайното притежание на новопридобитата собственост. Вдигаше се много врява, разнасяха се викове за надвиснала опасност. Обезпокояваха се както хората, така и човекоподобните маймуни, които скоро се завръщаха, тъй като отдавна бяха научили, че никой в действителност не ги заплашваше.

Тъкмо един знаменит залез в Тейпробейн започна да преобразява небето на запад, когато между дърветата тихо приближи електротрициклет и подкара нагоре покрай гранитните колони на откритата галерия. (Гениален стил на Чола от периода на Ранapura! Пълен анахронизъм. Но само професор Пол Сарат бе се изказал критично в обичайния си стил.)

Трупайки дълго горчив опит, Раджасингхе беше свикнал да не вярва на първото си впечатление, но и никога да не го пренебрегва. Донякъде очакваше, че Ваневар Морган щеше да бъде огромен, внушителен мъжага, подобен на постиженията си. Вместо това се оказа, че инженерът бе с ръст под средния и с почти крехка фигура. Стройното му тяло бе жилесто, а гарвановочерната му коса ограждаше като в рамка лице, значително по-младо за възрастта му — петдесет и една години.

Видеодисплеят от биографичния файл на „Ари“ този път не направи услуга на Йохан. Новодошлият можеше да бъде както романтичен поет или изнасящ концерти пианист, така и способен актьор, омайващ хиляди с таланта си. Раджасингхе разпознаваше властта веднага щом я видеше, тъй като на времето това бе негов бизнес. Озова се пред властен човек. „Внимавай с ниските хора — напомняше си често той, — защото те движат и променят света!“

След тази мисъл в душата му трепна мрачно предчувствие. Почти всяка седмица стари приятели и едновременни врагове го навестяваха в затънтеното му жилище, за да разменят новини и да поровят в миналото. Той се радваше на тези визити, тъй като оформяха облика на живота му. Въпреки всичко предварително знаеше почти

всичко относно истинската цел на посещенията или темата на предстоящите разговори.

Раджасингхе усещаше, че двамата с Морган нямаха общи интереси. Можеха да си разменят само празни приказки относно времето и здравето. Никога не се бяха срещали преди, нито пък пътищата им бяха се пресичали. Дори с труд разпозна името на госта. Още по-необичаен бе фактът, че инженерът го бе помолил да запази срещата им конфиденциална.

Раджасингхе бе се съгласил, но с чувство на презрение. В мирния живот, който водеше, вече нямаше нужда от секретност. Най-малко желаше някоя важна мистерия да се намеси в добре подредения му живот. Беше приключил с тайните завинаги. Преди десет години (или дори повече?) бе освободил личните си телохранители.

Разстрои го не толкова ненатрапчивата тайнственост, колкото собственото му объркване. Главният инженер на „Сухопътния отдел“ на фирмата „Теран Констракшън Корпорейшън“ едва ли би изминал хиляди километри, само за да го помоли за автограф или да го обсипе с традиционните за турист баналности. Най-вероятно бе дошъл с определена цел, а домакинът не можа да се досети каква бе тя, въпреки че напрегна ума си.

Дори на времето, когато все още изпълняваше обществена длъжност, Раджасингхе не бе имал работа с компанията ТКК. Трите ѝ отдела — сухопътен, морски и аерокосмически — колкото и огромни да бяха, фигурираха с най-оскъдни новини в специализираните бюлетини на Световната федерация. Само когато по света прогърмяваше крупна техническа неизправност или пряк сблъсък с обществена група, защитаваща околната среда или историческото наследство, ТКК се появяваше иззад сенките. В последното противопоставяне от подобен род бе замесена фирмата „Антарктик пайплайн“, която използваше инженерен метод, чудо на двадесет и първия век, за да построи станции и изпомпа втечнени въглища от обширните полярни находища и да ги препрати по тръбопровод към електрическите централи навсякъде по света. В проекологическа еуфория ТКК беше предложила да се разруши и последната секция на тръбопровода, с цел да се възстанови първоначалното обиталище на пингвините.

В миг възразиха викове на протест от страна на промишлени археолози, ядосани от проявения вандализъм, както и натуралисти, които посочиха, че пингвините просто заобичали изоставения тръбопровод. Последният им осигурявал подслон, с което стандартът им на живот се повдигнал неимоверно, като по този начин допринесъл за експлозия на тяхната популация, с която косатките едва успявали да се справят. ТКК беше се предал без бой.

Раджасингхе не знаеше дали Морган имаше нещо общо с този незначителен неуспех. Нямаше никакво значение, тъй като името му сега се свързваше с най-големия триумф на ТКК...

„Най-дългият мост“! Бе най-големият в света. Раджасингхе бе наблюдавал заедно с половината свят как последната му секция се издигна бавно в небето от „Граф Цепелин Втори“, цепелин, сам по себе си едно от чудесата на века. С цел да се спести от теглото, от въздухоплателния съд бе премахната луксозната мебелировка, дори прочутият плувен басейн бе пресушен, а реакторите напompваха допълнително топлина в газовата обвивка, за да се повиши подемната сила. За пръв път в историята на човечеството бе издигнат мъртъв товар с тегло над хиляда тона на три километра в небето и всичко мина гладко за голямо разочарование на милиони зрители.

Отсега нататък нито един кораб нямаше да премине Стълбовете на Херкулес, без да поздрави най-внушителния мост, сътворен от човешка ръка. Двете кули-близнаци на пресечната точка на Средиземно море и Атлантическия океан представляваха най-високите технически съоръжения в света. Отстояха една от друга на петнадесет километра свободно пространство, изпълнено с невероятната, изящна дъга на „Гибралтарския мост“. Всеки би счел за привилегия да посрещне в дома си инженера, в чийто ум бе се родила техническата идея... въпреки че бе закъснял с цял час...

— Приемете моите извинения, Посланик! — каза Морган и се изкатери навън от електротрициклета. — Надявам се, че закъснението ми не ви е създало неудобства!

— Ни най-малко! Разполагам напълно с времето си! Надявам се, че не сте гладен?

— Не. Когато отмениха полета ми до Рим, поне ме гостиха с отличен обяд!

— Вероятно храната е била по-добра от тази, която сервират в хотел „Якагала“! Намира се на километър оттук. Там ви ангажирах стая за през нощта. Опасявам се, че ще се наложи да отложим разговора ни за утре след закуска.

Морган даде вид на разочарован, но сви рамене в мълчаливо съгласие.

— Е, имам достатъчно работа, с която да оползотворя времето си. Предполагам, че хотелът е снабден с всички удобства, в това число — и стандартен компютърен терминал.

— Не бих гарантирал за електронно пособие, по-сложно от телефон! — Раджасингхе се разсмя. — Но имам по-добро предложение. След малко повече от половин час ще отведе неколцина приятели до Скалата. Предстои представлението „Звук и светлина“, което горещо ви препоръчвам. Добре дошъл сте, присъединете се към нас!

Морган се поколеба. Опита да измисли извинение в учтива форма.

— Много сте любезен, но наистина трябва да се свържа с офиса ми.

— Бихте могли да използвате моята компютърна конзола. Но ви обещавам: ще оцените постановката като забавна, а от друга страна ще ни отнеме не повече от час... О, забравих... Не желаете никой да узнае, че сте тук! Е, в такъв случай ще ви представя като „доктор Смит от Университета в Тасмания“. Убеден съм, че приятелите ми не биха ви разпознали.

Раджасингхе не желаше да обиди своя гост, но нямаше как да сбърка краткия изблик на раздражение на Морган. Инстинктите му на бивш дипломат автоматично влязоха в действие. Така или иначе запомни реакцията му в случай на бъдещи контакти.

— И аз съм сигурен в това! — рече с тон на нескрита горчивина в гласа инженерът. — Името „доктор Смит“ ми приляга. А сега бихте ли ми позволили да използвам вашата конзола?

„Интересно — помисли Раджасингхе, докато въвеждаше госта във вилата, — но може би не е чак от такова значение. Работна хипотеза: Морган е неудовлетворен, може би дори — разочарован човек. Трудно ми е да разбера защо, тъй като е един от лидерите в професията си. Какво още би искал да постигне?“

Липсваше очевиден отговор. Бившият посланик разпозна безпогрешно симптомите, най-малко защото същата болест разяждаше и него самия отвътре.

„Славата е подтик за... — издекламира наум. — Как беше понататък? (Ах, тази неувереност, присъща на благородния ум!)... Да презрем удоволствията и да изживеем дните си в тежък труд...“

Да, така можеше да се обясни скритото неудоволствие, което доловиха сетивата му, чувствителни като антени. Внезапно си припомни, че огромната дъга, свързваща двата материка, Европа и Африка, неизменно наричаха „Мостът“, „Най-дългият мост“ или понякога „Гибралтарският мост“ — но никога „Мостът на Морган“!

„Е, добре — помисли Раджасингхе, — ако търсиш слава, доктор Морган, то няма да я откриеш тук! Тогава защо, в името на хиляди дяволи, си дошъл да тревожиш тихия малък Тейпробейн?“

ГЛАВА 3. ФОНТАНИТЕ

Дни наред слоновете и робите се трудеха усилено под палещите лъчи на слънцето, мъкнейки ведра с вода по безкрайна верига нагоре по скалата. „Готово ли е?“ — питаше от време на време царят. „Не, ваше величество! — отвръщаше главният майстор. — Резервоарът все още не е пълен. Но може би утре...“

Следващият ден настъпи. Всички придворни се събраха в градините на удоволствията под ярки, разноцветни платнени навеси. На царя с огромни ветрила му вееха хлад молители, които бяха подкупили шамбелана за тази рискована привилегия. Оказаната чест можеше им донесе богатство или смърт.

Всички очи се отправиха към скалата и малките фигурки, пъплещи към върха ѝ. Развя се флаг. Някъде долу изсвири кратко рог. В основата на скалния масив работници лудешки задърпаха лостове и заиздигаха въжета. В продължение на дълго време нищо не се случи.

Царят сви вежди начумерен и придворните затрепераха. Дори ветрилата забавиха скорост за няколко секунди, но след малко пак подеха предишното темпо, щом държащите ги си спомниха опасностите на своето занимание.

Изведнъж работниците нададоха викове откъм подножието на Якагала. Радостта и триумфът шумно се разпростряха и идваха все по-близо, подети от робите, застанали по очертаните от цветя пътеки. Пристигна и друг звук, отначало не така силен, но създаващ впечатлението за отприщване на неудържима, току-що освободена устремна сила.

Като по магически начин от земята бликнаха тънки струи вода и подскочиха към безоблачното небе. Стигнаха височина четири човешки боя и се пръснаха на хиляди цветни капчици. Слънчевите лъчи се пречупиха през тях и създадоха мъгла, оцветена във всички цветове на дъгата. Сцената бе и странна, и красива. Никога в цялата история на Тейпробейн човешките очи не бяха виждали такова чудо!

Царят се усмихна и придворните се осмелиха да поемат дъх. Този път заровените в земята тръбопроводи не се пръснаха от

налягането на водата. За разлика от своите неудачни предшественици настоящите зидари добиха добър шанс да доживеят до дълбока старост, също както и всеки друг, който този ден се трудеше за Калидаса.

Почти недоловимо, така, както слънцето залязваше на запад, струите губеха височина. Сега те бяха не по-високи от човек. Напълнените с толкова труд резервоари почти се изпразниха. Но царят бе от доволен, предоволен. Той вдигна ръка и фонтаните се снишиха и вдигнаха за последен път като поклон пред трона и тихо спряха. За известно време по повърхността на блестящите локви се разбягваха вълнички, след това застинаха като огледала, отразявайки образа на вечната скала.

— Робите свършиха добра работа! — възкликна Калидаса. — Дарете им свободата!

Никой не разбра колко добре бяха се справили, тъй като едва ли някой споделяше чудното видение на царя с артистична душа. Но докато се разхождаше из добре поддържаните градини на удоволствията, обграждащи Якагала, Калидаса изпита върховно блаженство, както никога през живота си.

Тук, в подножието на Демонската скала, той бе замислил и създал истински Рай. Оставаше само на върха да построи и Небето...

ГЛАВА 4. ДЕМОНСКАТА СКАЛА

Хитро измислената постановка, съчетаваща светлина и звук, все още оказваше силно въздействие върху душата на Раджасингхе, въпреки че я бе гледал дузина пъти и знаеше всеки трик на изпълнителната компютърна програма. За всеки посетител на Скалата бе задължително да посети представлението, въпреки че критици като Пол Сарат се оплакваха, че на туристите им била поднасяна само частица от историята. Все пак по-добре малко, отколкото никак, и затова посетителите се задоволяваха с предложеното, докато Сарат и колегите му продължаваха гръмогласно да изразяват несъгласие относно точната последователност на събитията, случили се тук преди две хиляди години.

Зрителите бяха насядали в малкия амфитеатър с лице към западната стена на Якагала. Двестата места бяха ориентирани така, че всеки зрител наблюдаваше под определен ъгъл образа, проектиран от лазер. Представлението започваше по едно и също време през цялата година — в деветнадесет часа — когато гаснеше и последният светлик на неизменния екваториален залез.

Стъмни се дотолкоз, че скалата стана невидима. Присъствието ѝ се долавяше само по голямата черна сянка, затъмняваща ранните звезди. От тъмнината долетя приглушен барабанен бой, прекъснат от спокоен, безстрастен глас.

— Това е историята на цар, който убил своя баща и бил умъртвен от брат си. В кървавата история на човечеството събитието не е изключително. Но именно този владетел е оставил траен монумент, а легендата за него е дошла до нас през вековете.

Раджасингхе хвърли крадешком поглед към Ваневар Морган, който седеше в тъмното от дясната му страна. Въпреки че зърна само силуета чу, разбра, че гостът бе вече завладян от очарованието на разказа. От лявата му страна слушаха в захлас двамата му приятели от времето, когато изпълняваше дипломатически мисии. Бе дал уверения на Морган, че те не го бяха разпознали. В противен случай бяха приели мълчаливо измислицата.

— Казвал се Калидаса и бил роден около стотната година от нашата ера в Ранапура, Златния град, столица на царете на Тейпробейн от векове. Но съдбата хвърлила сянка върху новороденото...

Музиката зазвуча по-силно. Флейти и струнни инструменти се присъединиха към барабана. В нощния въздух се проточи натрапчива, величествена мелодия. Върху скалата светна ярка точка, разшири се внезапно и сякаш се отвори магически прозорец към миналото. Откри се свят по-пъстър и жив от настоящия!

„Драматизацията е отлична!“ — помисли Морган. Зарадва се, че поне веднъж любезността у него взе връх над импулса му за работа. Видя радостта на цар Паравана, когато любимата му наложница го дари с първороден син. Чувствата му станаха смесени, когато само двадесет и четири часа по-късно царицата роди по-добър претендент за трона. Въпреки че дойде по-рано на бял свят, Калидаса наследяваше втори, и това стана предпоставка за трагедията.

— В ранните детски години Калидаса и неговият полубрат Малгара играели като най-добри приятели. Израснали заедно, без да съзнават отровните интриги около тях и предопределението да си съперничат. Първата беда дошла поради добронамерен, невинен подарък...

В двора на цар Паравана идели пратеници, носещи налог от много земи — коприна от Китай, злато от Хиндустан, бляскави доспехи от Рим. А един ден прост ловец се осмелил да влезе в града, като носел дар, с който предполагал, че щял да достави удоволствие на царската фамилия...

Морган чуваше около себе си възклицанията на своите невидими поради тъмнината компаньони. Въпреки че не долюбваше животните, трябваше да се съгласи, че бялата като сняг майmunка, сгущена доверчиво в ръцете на младия принц Калидаса, грабваше сърцата. От сбръчканото лице две големи очи гледаха втренчено през вековете... и през мистериозния, все още не напълно построен мост между човек и животно.

— Според хрониките никой не бил виждал такова чудо на природата. Кожата ѝ била бяла като мляко, а очите — червени като рубини. Някои счели, че поличбата била добра, други — лоша, тъй като белият цвят символизирал смъртта и оплакването. За съжаление, страховете им се оправдали...

Принц Калидаса заобичал животинката и я нарекъл Хануман, на името на безстрашния бог на маймуните в Рамайана. Златарите на царя направили малка карета от злато, в която Хануман имал обичай да седи и да бъде развеждан из двора за радост и удоволствие на наблюдаващите го.

От своя страна Хануман също се привързал към Калидаса до такава степен, че не позволявал на никого да го държи. Особено агресивно се отнасяла животинката към принц Малгара сякаш чувствувала предстоящото съперничество. И така, един злощастен ден ухапала престолонаследника...

Не особено силно, наистина, но последствията били трагични. Няколко дена по-късно Хануман била отровена — несъмнено по заповед на царицата. Това сложило край на детството на Калидаса. Разправят, че в бъдеще никога не обикнал и не се доверил на човешко същество. А приятелството му с Малгара се превърнало в люта вражда.

От смъртта на маймунката последвали и други злини. По заповед на царя за Хануман бил изготвен специален гроб във формата на традиционния ковчег за мощи на светци — дагоба.

Било твърде необичайно и с това царят си навлякъл гнева на монасите. В дагоба поставяли само тленните останки на Буда, а този акт им се сторил като нарочно извършено светотатство.

Вероятно такива са били и истинските намерения на цар Паравана, който попаднал под влиянието на индуските идоли и се обърнал против будистката вяра. По това време принц Калидаса бил твърде млад, за да бъде въвлечен във възникналия конфликт, но омразата на повечето от монасите се изляла върху него. Започнала междуособица, която през следващите години довела до разпадане на царството...

Както и за много други сказания, записани в хрониките на Тейпробейн, в продължение на почти две хиляди години нямало доказателства, че историята на Хануман и младия принц Калидаса не била само заинтригуваща легенда. През две хиляди и петнадесета година, обаче, група археолози от харвардския университет открили основите на малка урна в земите на древния дворец в Ранapura. Повидимому, урната била умишлено разрушена, а зидарията на надстройката липсвала.

Обичайната култова камера, поставена в основите, била празна. Вероятно съдържанието ѝ било ограбено преди векове. Но студентите разполагали със съвременни средства за изследване, за които търсачите на съкровища от древността можели само да мечтаят. Направили анализ с неутрино и открили втора култова камера на по-голяма дълбочина. Горната очевидно служела само за примамка и изпълнила добре предназначението си. Долната камера още съхранявала бремето на любов и омраза, което пренесла през вековете до крайното местозначение — музея „Ранапура“.

Морган с основание имаше мнение за себе си като разумно песимистичен и несантиментален, неподдаващ се на изблици на чувства. Сега за негово най-голямо смущение очите му се напълниха със сълзи. Стаи надежда, че околните нямаше да забележат. „Колко смешно! — каза си ядно. — Някаква си сладникава музика и сълзлив разказ да окажат такова влияние върху чувствителен човек!“ Друг път не би повярвал, че би заплакал при вида на детска играчка!

После се сети защо. Като мълния паметта го върна към момент, потресъл душата му преди четиридесет години. Видя пак като на яве любимото си хвърчило да се спуска и издига над парка Сидни, където бе прекарал по-голямата част от детството си. Почувствува още веднъж топлината на слънцето и нежния полъх на вятъра върху голия си гръб... Същият този въздушен порив, който предателски утихна. Хвърчилото се гмурна към земята и се заклеци в клоните на гигантски бук, стар колкото света. Дръпна връвта при опита си да освободи хвърчилото. Получи първия незабравим урок по якост на материалите.

Връвта се скъса. Хвърчилото се издигна бързо в лятното небе и започна бавно да губи височина. Малчуганът изтича до брега с надеждата, че падането щеше да бъде на суша, но вятърът не се вслуша в молбите на бъдещия инженер.

Момчето плака дълго над поломените останки. Приличаха му на лишен от мачти платноход, който пресичаше на дрейф пристанището, за да се отправи към открито море, докато се изгубеше от поглед. Това бе първата тривиална трагедия от ония, дето формираха характера на момчетата, независимо дали после случаят се запомняше.

Тогава Морган загуби любима играчка. Сълзите му бяха повече поради неудовлетвореност, отколкото от скръб. Принц Калидаса бе имал много по-сериозна причина за терзанията си. Във вътрешността

на златната карета, която все още изглеждаше така сякаш току-що бе излязла изпод ръцете на изкусния майстор, лежеше вързопче с малки бели кости.

Морган пропусна част от историята, която последва. Когато очите му се избистриха, бяха отминали няколко десетки години, бе започнала сложна семейна междуособица и той не бе много сигурен кой кого убиваше. Когато и последният нож падна на земята след сблъсъка на армиите, принц Малгара и майка му — царицата, избягаха в Индия. Калидаса завладя трона и затвори баща си в тъмница.

Узурпаторът не езекутирал баща си, но не поради синовно посвещение, а заради предположението, че детронираният цар криел съкровище, което пазел за Малгара. Докато Калидаса вярвал в това, Паравана бил сигурен за живота си. Накрая, обаче, се изморил от измамата.

„Ще ти покажа моето истинско богатство! — рекъл веднъж на сина си. — Дай ми колесница и ще те заведа при него!“

Но по време на последното пътуване в своя живот, за разлика от Хануман, Паравана се возил в разнебитена волска кола. Хроникьорите даже записали, че едното колело било повредено, та скърцало през целия път — незначителен факт, който изглеждаше достоверен, тъй като историците не биха се потрудили да излъжат за такава подробност.

За учудване на Калидаса баща му заповядал да го откарат с каруцата до голямото изкуствено езеро, от което взимали вода за напояване на централната част на царството и завършването на което отнело по-голямата част от живота му. Тръгнал по брега на огромния язовир и се вгледал продължително в своята статуя с взор, отправен над вълните и двойно по-висока от боя му.

„Сбогом, стари приятелю! — промълвил на извисената монументална фигура, която държала в ръце каменна карта на изкуственото море и символизирала неговите загубени власт и слава. — Пази наследството ми!“

Подир туй, зорко следен от Калидаса и пазачите, се спуснал по стъпалата, вдълбани в преливника на язовира, и навлязъл във водата. Нагазил до кръста, загребал шепа вода и я хвърлил върху главата си. Обърнал се към Калидаса и с гордост и триумф извикал: „Ето, сине

мой! — Посочил с жест чистата, животворна вода, разпростряла се на километри. — Това е цялото ми богатство!“

„Убийте го!“ — изкрещял Калидаса, луд от ярост и разочарование.

И войниците се подчинили...

И така, Калидаса станал господар на Тейпробейн, но на твърде висока цена. Както са записали хроникьорите, живеел непрестанно „в страх от задгробния свят и от своя брат“. Рано или късно Малгара щял да се върне и да потърси правата си върху трона.

Подобно на плеяда царе преди него, Калидаса се обградил с придворни. След това по причини, за които историята мълчи, напуснал царската столица Ранapura и се заселил на изолирания скален монолит Якагала, находящ се на четиридесет километра във вътрешността на джунглата.

Някои твърдяха, че търсел непревземаема крепост, безопасно от отмъщението на брат си място. В края на живота си, обаче, се отказал от защитата, която намерил. Ако предназначението на Якагала било да бъде цитадела, то защо била обградена от обширни градини на удоволствията, чието построяване изисквало не по-малко труд в сравнение с крепостните стени и рова? И най-вече — каква била функцията на фреските?

Разказвачът поспря след тези въпроси. От тъмното се материализира цялата западна страна на скалата, но във вида отпреди две хиляди години. Лента, започваща на стотина метра над земята и минаваща през цялата ширина на скалата, бе изгладена и покрита с мазилка, върху която бяха изобразени множество красиви жени в естествена големина и от кръста нагоре. Някои бяха в профил, други — в анфас, но всички фигури се подчиняваха на един общ замисъл.

С кожа с цвят на охра и със сладни гърди, те бяха облечени или само със скъпоценни камъни, или с най-прозрачни воали. Някои носеха изискани накити за глава, други — корони. Повечето държаха купи с цветя или стискаха единичен цвят, щипнат между палеца и показалеца. Около половината се отличаваха с по-тъмна кожа от техните компаньонки и вероятно бяха прислужнички, въпреки това бяха със сложни прически и окичени с не по-малко скъпоценности.

— На времето фигурите са наброявали повече от двеста. Но дъждовете и ветровете през вековете са разрушили всички с изключение на двадесет, които са били защитени от надвисналата скална тераса...

Образът се приближи до тях. Една по една последните оцелели от мечтите на Калидаса изплуваха от тъмата под звуците на известната и много подходяща музика „Танцът на Анитра“. Нямаха лица поради превратностите на времето, разпадането на основата и вандалщината, но през вековете не бяха загубили красотата си. Цветовете бяха ярки и непотъмнели от светлината на повече от половин милион залеза. Богини или обикновени жени, те бяха причината да се съхрани легендата за Демонската скала.

— Никой не знае кои са те, кого представляват или защо са изрисувани с такъв нечовешки труд на недостъпно място. Любимата на всички теория гласи, че са небесни твари и че усилията на Калидаса били насочени да създаде рай на земята, обитаван от богини. Вероятно се е считал за бог-цар, подобно на фараоните в Египет. Може би дори от тях е заимствувал образа на сфинкса, пазещ подстъпите към двореца му.

Сцената се измести. Появи се далечен изглед на скалата, отразен от малко езерце в подножието ѝ. Водата се разлюля. Контурите на Якагала затрептяха и се разтвориха. Когато вълните стихнаха, се показа отново скалата, този път с корона от стени, бойници и островърхи кули, притиснали се и осеяли цялата повърхност на скалния масив. Човек не можеше да ги разгледа подробно. Гледката оставаше дразнещо извън фокус, подобно на видение от сънищата. Вече никой нямаше да узнае как в действителност бе изглеждал небесният палат на Калидаса, преди да бъде разрушен от стремящите се да изличат името му.

— А тук той живял в продължение на двадесет години и чакал обречен края си. Шпионите му вероятно го предупредили, че Малгара събирал търпеливо армия с помощта на царете на Южен Хиндустан.

Накрая Малгара дошъл. От върха на скалата Калидаса съзрял как завоевателите нахлували от север. Вероятно считал, че бил на недостъпно място, но така и не проверил това.

Напуснал сигурното убежище на огромната си крепост и посрещнал брат си на неутрална земя между двете армии. Всеки би

дал много, за да разбере какви приказки са си разменили при тази последна среща. Някои твърдят, че на сбогуване се прегърнали. Може и да е вярно.

След това армиите се срещнали подобно на морски вълни. Калидаса се бил на своя територия, заобиколен от хора, добре познаващи местността. Затова отпървом изглеждало, че той щял да победи. Но тогава се случило нещастие, което предопределило съдбата на нацията.

Големият боен слон на Калидаса с пълно снаряжение и с царските знамена свърнал настрани, за да избегне заблатено място. Войниците помислили, че царят отстъпвал. Моралът им се прекършил. Пръснали се като плява, отвяна при вършитба.

Калидаса бил намерен мъртъв на бойното поле, загинал от собствената си ръка. Малгара станал цар. А Якагала била изоставена на джунглата и не била открита в продължение на хиляда и седемстотин години.

ГЛАВА 5. ПРЕЗ ТЕЛЕСКОПА

„Моят таен порок“ — наричаше го Раджасингхе с крива усмивка, но и със съжаление. Бе се изкачвал до върха на Якагала преди години. Ако стигнеше същото място с хеликоптер, нямаше да получи същото чувство на доволство от постигнатото. Лесният начин спестяваше и повечето от архитектурните особености, разкриващи се при катеренето. Никой не би могъл да разбере докрай Калидаса, ако не следваше стъпките му от градините на удоволствията до въздушния палат.

Все пак имаше заместител, с който застаряващият мъж получаваше немалко удовлетворение. Преди няколко години беше се сдобил с компактен телескоп с двадесетсантиметрово огледало и с голямо увеличение. С негова помощ „бродеше“ по цялата западна стена на скалата и търсеше пътеката, по която бе минавал толкова пъти до върха в миналото. Когато поглеждаше през окуляра, лесно можеше да си представи, че висеше във въздуха на една ръка разстояние от самия гранит.

В късните следобедни часове, когато лъчите на залязващото слънце стигнеха до надвисналия зъбер на скалата, предпазващ фреските, Раджасингхе ги „посещаваше“ с телескопа, отдавайки дан на придворните дами. Въпреки че ги обичаше всичките, имаше и свои любими. Понякога „разговаряше“ мълчаливо с тях, използвайки най-архаичните думи и фрази, които знаеше, въпреки че съзнаваше факта, че и най-древният му тейпробейнски език бе напреднал с хиляда години в тяхното бъдеще.

Забавляваше се също да зяпа туристите и да изучава техните реакции. Те драскаха върху скалата, правеха си фотографски снимки на върха или се възхищаваха на скалните рисунки. Нямаха представа, че бяха придружавани неотлъчно от невидим и завистлив зрител, който се движеше без усилие покрай тях мълчаливо като призрак, при това толкова близо, че можеше да различи изражението на лицата им и подробности от тяхното облекло. Увеличението на телескопа бе

толкова голямо, че ако можеше да чете по устните, щеше да „подслушва“ и водените от тях разговори.

Бе воайор, но — достатъчно безвреден, а малкият му „порок“ не бе изобщо таен, тъй като го споделяше с посетителите. Телескопът предлагаше едно от най-добрите встъпления към Якагала. Освен това служеше и за други полезни цели. Раджасингхе бе алармирал на няколко пъти пазачите за преднамерено търсене на сувенири и не един турист биваше изненадан да дълбае инициалите си върху скалата.

Бившият посланик рядко използваше телескопа сутрин, тъй като слънцето се намираще над далечната страна на Якагала и малко можеше да се види върху сенчестата западна страна. Доколкото можеше да си спомни, никога не бе поглеждал през окуляра толкова рано след изгрев слънце, докато се наслаждаваше на забележителния местен обичай „чай в леглото“, установен от европейските плантатори преди три века.

Сега хвърли поглед през широкия панорамен прозорец, който разкриваше почти пълна гледка към Якагала, и се удиви на малката фигурка, която се движеше по билото на скалата с очертан отчасти силует. Посетителите никога не се изкачваха на върха толкова рано след зазоряване. Дори пазачите не отключваха вратата на асансьора, водещ към фреските поне още няколко часа. Раджасингхе лениво размишляваше коя ли можеше да бъде тази „ранобудна птица“.

Изскочи от леглото и навлече саронг, препаска от пъстър батик с ярки, преливащи по ориенталски десени. Излезе на верандата и отиде до якия бетонен стълб, подпирац телескопа. Отбеляза си наум поне за петдесети път, че трябваше да изнамери нов калъф против прах за инструмента, и насочи масивния обектив към скалата.

„Трябваше да се досетя!“ — каза си с немалка доза удоволствие и превключи на по-голямо увеличение. Представлението през миналата вечер явно бе впечатлило Морган и нямаше как да бъде другояче! За краткото време, с което разполагаше, инженерът бе решил да провери как архитектът на Калидаса бе се справил с предизвикателствата, наложени му от природата.

След това Раджасингхе забеляза нещо твърде обезпокоително. Морган вървеше чевръсто на самия край на платото, само на сантиметри от реалното падане в пропастта. Малцина от туристите се пробваха да доближат дотолкова. Още по-малко се осмеляваха да

седнат на Слонския трон с крака, свободно повесени над бездната. Но сега инженерът коленичи точно там, като се държеше нехайно с ръка за гравираната каменна украса, и се наведе над нищото, докато оглеждаше скалата отгоре. Раджасингхе, който съзерцаваше с трепет дори височината на Якагала, с която бе свикнал, сега едва издържа гледката.

Морган обследва няколко минути, изложен на опасност. Явно бе от онези редки хора, които не се главозамайваха от височина. Паметта на Раджасингхе бе добра, въпреки че понякога му изиграваше по някоя и друга шега. Сега опитваше да изплува спомен. Като че имаше някакъв французин, който бе се завързал с въже и бе спрял посредата на Ниагарския водопад, за да си сготви обяд? Ако онова събитие не бе надлежно документирано, бившият посланик не би повярвал на достоверността му.

А имаше и подобен случай, свързан с Морган. Какъв бе той? Не знаеше нищо за новодошлия допреди седмица...

Да, точно така! Бе проведена кратка разгорещена дискусия, привлякла вниманието на средствата за масова информация за около един ден. Тогава ще да бе чул за пръв път името на Морган.

Главният инженер на новостроящия се „Гибралтарски мост“ бе съобщил за смущаващо техническо нововъведение. Тъй като всички превозни средства щяха да бъдат оставени на автоматично направляващо устройство, то отпаднаше необходимостта от парапети или защитни направляващи отстрани на моста. Липсата им щеше да доведе до икономия на хиляди тонове материал.

Разбира се, всички счетоха идеята за ужасяваща. „Какво би се случило, ако автоматичното управление на дадена кола излезе от строя и колата се насочи към ръба?“ — зададоха му публичен въпрос.

Главният инженер имаше готов отговор. Дори — няколко, за съжаление...

„В такъв случай биха се задействували автоматично спирачките и превозното средство би спряло след няколкостотин метра. Колата би могла да излети извън платното, само ако се движи по най-външната лента и се развалят едновременно насочващата система, сензорите и спирачките. Би се станало веднъж на двадесет години!“

Дотук — добре! Но след това Морган продължи възражението си. Явно не бе възнамерявал то да получи гласност или вероятно само

бе се пошегувал. Каза, че ако настъпело такова нещастно стечение на обстоятелствата, щял да бъде толкова по-доволен, колкото с по-голяма скорост би изхвъркнала колата надолу, за да не повреди красивия му мост...

Излишно за споменаване — „Мостът“ бе построен с дефлекторни кабели покрай най-външните пътни платна и досега никой не се бе гмурнал в Средиземно море от трикилометровата височина! Морган, обаче, явно бе решил да жертвува живота си по самоубийствен начин тук, на Якагала. Другояче човек трудно би оправдал неговите действия.

А сега — какво правеше? Коленичи отстрани на Слонския трон и извади малка правоъгълна кутийка с форма и големина на старовремска книга. Раджасингхе я зърна само за миг. Маниерът, по който я използваше инженерът, не му се стори понятен. Вероятно бе някакво анализиращо устройство, въпреки че не му бе ясно защо Морган би могъл да бъде заинтересован от химичния състав на Якагала.

Може би възнамеряваше да отпочне строеж тук? Не че властите биха му разрешили, разбира се, но Раджасингхе не можа да се досети за никаква смислена атракция, която би предложила голата скална площадка — в днешни дни царете, страдащи от мегаломания нещо не достигаха... Така или иначе от реакциите на инженера от предишната вечер бе достатъчно сигурен, че гостът му преди да стъпи в Тейпробейн дори не бе чувал името на Якагала.

И изведнъж Раджасингхе, който се славеше със своето самообладание и в най-драматични ситуации, изпусна неволен вик на ужас. Ваневар Морган отстъпи неволно крачка назад извън ръба на скалата и полетя в бездната!

ГЛАВА 6. ХУДОЖНИКЪТ

— Доведете персиеца при мен! — заповяда Калидаса, щом пое дъх.

Изкачването от скалните стенописи до Слонския трон бе и лесно, и безопасно, тъй като стълбата надолу от върха на скалата бе оградена с предпазни стени. Но царят се измори. „Още колко години ще се изкачвам без чужда помощ?“ — помисли. Можеха да го носят роби, но това не подобаваше на царското му достойнство. Не понасяше мисълта, че някой друг освен него би могъл да погледне към стотиците богини и не по-малко красивите им придружителки, които допълваха свитата на небесния му царски двор.

Затова отсега нататък на входа на стълбата, водеща към фреските и небесния кът, сътворен от него, денонощно щеше да стои на пост страж. Мечтата му бе се сбъднала след десет години усилен труд. Както и да възразяваха завистливите монаси от отсрещния планински връх, най-после Калидаса бе станал бог!

Въпреки годините, прекарал изложен на тейпробейнското слънце, Фирдаз бе бледолик като римлянин. Днес при поклона пред царя изглеждаше още по-блед и неспокоен. Калидаса го наблюдаваше замислен и след това го удостои с една от редките си усмивки.

— Свърши добра работа, персиецо! Има ли друг художник на света, който рисува по-добре от теб?

Гордостта явно се бореше с предпазливостта, преди Фирдаз да даде колеблив отговор.

— Доколкото ми е известно, няма такъв, ваше величество.

— Добре ли ти заплатих?

— Предоволен съм.

„Едва ли ми отговори точно“ — рече си Калидаса. Бяха го обсипвали с безконечни молби за още пари, повече помощници и скъпи материали, които можеха да се доставят само от далечни земи. Но от художник не можеше да се очаква да разбира от икономика или да се интересува, че царското богатство бе пресушено от внушителната цена на двореца и околностите му.

— Сега, след като работата ти тук е свършена, какво ще си пожелаеш?

— Бих желал да получа позволението на ваше величество да се завърна в родния Исфахан, за да се видя с роднините си отново!

Точно този отговор очакваше Калидаса и затова искрено съжали за решението, което предварително бе взел. По пътя за Персия художникът щеше да мине през земите на твърде много владетели, които не биха изпуснали прочут майстор като него да се изплъзне измежду алчните им пръсти. А изрисуваните върху западната стена на скалата богини трябваше да останат безподобни завинаги!

— Има проблем — отвърна безизразно и Фирдаз побеля като платно, а раменете му хлътнаха. Но Калидаса му заговори не като цар, а като на сродна душа, посветена на изкуството. — Ти ми помогна да стана бог. Тази новина вече обходи царството ми надлъж и шир. Ако оставиш моето покровителство, ще се намерят други, които да искат същото от теб.

За момент художникът остана безмълвен. Чуваше се само стенанието на вятъра, който изрядко поспираше, за да се оплаче, когато срещнеш неочаквана пречка по пътя си. Тогава Фирдаз едва чуто промълви:

— Забранено ли ми е да напусна?

— Можеш да си вървиш, при това с богатство, което ще ти стигне до края на живота ти. Но само при условие, че никога не работиш за някой друг принц!

— Обещавам чистосърдечно! — отвърна необмислено бързо Фирдаз.

Калидаса поклати тъжно глава.

— Научих се да не вярвам на думите на художниците! Особено когато не са под моя власт. Затова ще ми се наложи да ти наложа със сила това обещание!

Изненадващо Фирдаз вече не изглеждаше несигурен. Сякаш бе взел съдбоносно решение и стана спокоен.

— Разбирам! — възкликна и се изпъна в цял ръст.

След това нарочно обърна гръб на царя, като че не съществуваеше, и се взря в жарещото слънце.

Слънцето бе бог на персийците, а думите, които редеше художникът, може би бяха молитва, казана на роден език. Имаше и по-

зли богове, а чуждоземецът знаеше, че ослепителният диск бе последното, което виждаше в живота си.

— Дръжте го! — викна царят.

Стражите се втурнаха бързо напред, но закъсняха. Въпреки че бе заслепен от ярките лъчи, Фирдаз се придвижи с голяма точност. Направи три стъпки, стигна парапета и го прескочи. Падна беззвучно по дълга дъга в градините, които дълги години бе проектирал. Когато архитектът на Якагала стигна основите на своето произведение на изкуството, не се чу дори ехо.

Калидаса бе покосен от скръб в продължение на много дни, но тъгата му се обърна в ярост, когато прихвана последното писмо на персиеца до Исфахан. Някой бе предупредил Фирдаз, че щял да бъде ослепен, когато свършел работата си, а това бе гнусна лъжа!

Така и не разкри източника на този слух, въпреки че мнозина умряха от бавна смърт, преди да докажат невинността си. Затъгува, че художникът бе повярвал на неистина — трябваше да се досети, че поклонник на изкуството като Калидаса не би лишил човек със сродна душа от божия дар на зрението.

Царят не беше нито жесток, нито неблагодарен. Щеше да обсипе Фирдаз със злато или — поне сребро, и щеше да го проводи със слуги, които щяха да го вардят до края на живота му.

Калидаса нямаше да се нуждае повече от помощта му и затова не след дълго щеше да го забрави.

ГЛАВА 7. ДВОРЕЦЪТ НА БОГА-ЦАР

Ваневар Морган не спа добре, а това бе необичайно. Винаги бе се гордял със своето самочувствие и контрол върху своите подбуди и емоции. Затова ако не можеше да заспи, искаше да знае защо.

Първият светлик на идващата зора затрептя върху тавана на хотелската му спалня. Чуваха се звънки крясъци на непознати птици. Инженерът започна да подрежда мислите си. Никога не би станал главен инженер на фирмата „Геран Констракшън“, ако не планираше живота си така, че да подминава изненадите. Въпреки че никой не можеше да избегне случайностите, които поднасяха щастието или съдбата, той предприемаше всички разумни стъпки, за да предпази кариерата си и най-вече — своята репутация. Бъдещето му се очертаваше безпроблемно дотолкова, що се касаеше относно неговото лично участие в събитията. Дори ако го настигнеше внезапна смърт, програмите, съхранени в информационната банка на компютъра му, биха защитили най-съкровениите му мечти от преходността.

До вчера не бе чул нищо за Якагала. Дори допреди няколко седмици смътно знаеше нещичко за Тейпробейн. Но логиката на неговите научни дирения го насочваше неотклонно към този остров. В друг случай досега щеше да бъде напуснал, а в действителност мисията му сега започваше. Не се разсърди на лекото объркване на разписанието му. Безпокоеше се повече, задето емоциите му бяха движени от сила, която не успя да проумее.

Все пак чувството на благоговееене не му бе чуждо. Бе го изпитвал и преди, когато като дете пускаше хвърчило в парка Кирибили покрай гранитните монолити, служили някога за подпори на разрушения мост „Сидни Харбър“

Две планини-близнаци бяха му оставили най-силни впечатления в детството му и бяха начертали неговата съдба. Може би и в друг случай би станал инженер, но случайността, че се роди именно тук, предопредели, че щеше да строи мостове. И така той стана първия човек, който извървя пеш разстоянието от Мароко до Испания, като на три километра под нозете му се плискаха бурните води на Средиземно

море. В тези моменти на триумф не подозираше, че му предстоеше да приеме едно още по-главоламайващо предизвикателство.

Ако се справеше с поставената му задача, той щеше да увековечи името си. Но дори в настоящия момент неговите ум, сила и воля вече бяха напрегнати до краен предел. Нямаше време за безсмислени развлечения. Независимо от това бе възхитен от постиженията на инженера-архитект, починал преди две хиляди години и отразил една коренно чужда за него култура. Самият Калидаса представляваше също голяма мистерия. С каква цел бе строил на Якагала? Царят можеше да бъде и чудовище, но имаше нещо в характера му, което влезе в резонанс с начина на мислене на Морган.

Слънцето щеше да изгрее след половин час. Оставаха два часа до насрочената среща за закуска с бившия посланик Раджасингхе. Времето бе достатъчно... а друга възможност едва ли щеше да му се отдаде!

Решеше ли нещо, Морган никога не пилееше ценни минути. Навлече бързо късите панталони и пуловера, но внимателният преглед на обувките му отне доста повече. Въпреки че не се бе упражнявал в катерене през последните години, винаги носеше със себе си чифт здрави леки обувки; в професията му те често се оказваха крайно необходими.

Вече бе затворил вратата на стаята си, когато внезапно му хрумна важно съображение. За момент се помая нерешително в коридора, след това се усмихна и сви рамене. „Не би било зле, а от друга страна човек никога не знае...“ — си каза.

Върна се и отключи куфара си. Извади малка плоска кутийка с големина и форма на джобен калкулатор. Провери изправността на батерията, опита ръчния контрол и закопча устройството на стоманена катарамна на колана си. Сега вече бе напълно готов да навлезе в призрачното царство на Калидаса и да се срещне лице в лице с демоните, които обитаваха там.

Слънцето изгря и изля приятна топлина върху гърба на Морган. Той тъкмо преминаваше през отвор в масивната стена, която образуваше най-външния защитен вал на крепостта. Пред него под тесен каменен мост се простираха неподвижните води на огромен, идеално прав ров, дълъг по петстотин метра от всяка страна. Малка флотилия лебеди доплуваха с надежда до него, лавирайки между

лилиите, след това се пръснаха с настръхнала перушина, щом разбраха, че нямаше да им хвърли храна. Морган прекоси моста и стигна до втора, по-малка стена и се изкачи по тясната стълба, изсечена в нея. Пред погледа му се ширнаха градините на удоволствията, а скалата се извисяваше непосредствено зад тях.

Водата на фонтаните се издигаше и спадаше бавно и ритмично сякаш всички те дишаха мудно и в унисон. Не се виждаше жива човешка душа. Целият простор на Якагала принадлежеше само нему! Градът-крепост едва ли можеше да бъде по-безлюден дори през изминалите последни хиляда и седемстотин години, прекарани в задушавачата прегръдка на джунглата — между смъртта на Калидаса и откриването му отново от археолози през деветнадесети век.

Морган премина покрай редицата от фонтани и почувствува леките им пръски по кожата си. По едно време се спря възхитен, за да разгледа красивата, явно оригинална каменна резба на каналите, служещи да отнасят преливащата вода. Чудеше се по какъв способ древният инженер по хидравлика бе закарал вода нависоко, за да създаде фонтаните, а също — и каква ли разлика във хидравличното налягане биха издържали положените в древността тръбопроводи. Реещите се високо струи сигурно бяха смайвали всеки, който ги виждаше за пръв път.

Предстоеше му да изкачи стръмна стълба, изсечена в гранитната скала. Стъпенките бяха неудобни и тесни; Морган едва се катереше с обувките. „Дали строителите на този изключителен дворец са имали наистина толкова малки ходила? — чудеше се. — Или това е хитра уловка от страна на архитекта, с цел да обезкуражи посетителите с неприятелски намерения? Наистина би било трудно за войници да щурмуват този склон, издигащ се на шестдесет градуса, използвайки стъпала, направени сякаш за джуджета.“

Последва малка платформа, после идентично стълбище. Морган се озова пред входа на дълга галерия с лек наклон, изсечена в най-долния фланг на скалата. Намираше се на повече от петдесет метра над заобикалящата го равнина, но погледът му бе напълно препречен от висока стена, измазана с гладка жълтеникава мазилка. Скалата надвисваше над него и той сякаш вървеше в тунел; виждаше се само късче небе.

Мазилката на стената като че бе поставена в ново време, защото бе неповредена. Изглеждаше невероятно зидарите от древността да бяха оставили работата си недовършена. Тук и там, обаче, блестящата, огледално-гладка повърхност беше надраскана с надписи — посетителите бяха направили обичайните опити да постигнат безсмъртие. Някои от текстовете бяха на азбуки, които Морган разпозна, а последната дата бе хиляда деветстотин и тридесета година. След това очевидно беше се намесил „Отделът по археология“, за да предотврати подобен вандализъм. Повечето от стенните надписи бяха на тейпробейнски, изписани с плавен, закръглен почерк. Морган си припомни от увеселението от предишната вечер, че имаше много поеми, датиращи от втори и трети век. Причината била, че малко след смъртта на Калидаса Якагала станала за кратко туристическа атракция, благодарение на легендите за прокълнатия цар.

Наполовина на пътя по каменната галерия Ваневар приближи до заключената врата на малък асансьор, водещ до славните стенописи, намиращи се на двадесет метра по-нагоре. Вдигна глава, за да ги огледа, но те бяха закрити от асансьорната шахта, притисната като метално птиче гнездо към изпъкналата част на скалата. Раджасингхе го бе предупредил, че някои туристи само поглеждаха към главозамайващата височина, на която се намираха фреските, след което решаваха да се задоволят само с фотографиите им.

За първи път Морган успя да оцени една от главните загадки на Якагала. Въпросът бе не „Как бяха изрисувани фреските на толкова опасно място?“ — с помощта на бамбуково скеле проблемът би се решил. По важно бе „Защо бяха създадени стенописите?“. След като били завършени, никой не бе могъл да ги види както трябва! Наблюдавани непосредствено от галерията под тях, картините бяха с изкривена перспектива, а от подножието на скалата изглеждаха малки, едва различни разноцветни петна. Навярно имаха чисто религиозен или магически характер като например скалните рисунки от Каменната ера, намерени в дълбините на почти недостъпни пещери.

Фреските трябваше да почакаат, докато дойдеха служителите, за да отключат асансьора. Затова пък имаше много други интересни неща, които можеха да бъдат разгледани. Той се изкачи почти на една трета от пътя до върха, а галерията продължаваше да бъде все така наклонена и следваше извивките на повърхността на скалата.

Високата стена, измазана с жълто, отстъпи на нисък парапет и Морган видя още веднъж окръжаващата го природа. Под него се ширеха градините на удоволствията и той чак сега може да оцени голямата площ, която заемаха („Версай е може би по-малък?“), а също и хитроумното им разположение, както и начина, по който ровът и крепостната стена защитаваха от джунглата.

Никой не знаеше какви дървета, шубраци и цветя бяха расли в дните на царуването на Калидаса, но моделът на изкуствените езера, канали, пътеки и фонтани бе същият като при смъртта му. Инженерът не сваляше поглед от танцуващите водоскоци и изведнъж си спомни цитат от коментара на представлението от предишната нощ:

„Тейпробейн се простира в радиус от сто и петдесет километра около Рая, въпреки това навсякъде може да се чуе плисъка на фонтаните на Рая...“

Попи буквално фразата в паметта си: „... фонтаните на Рая...“. Дали Калидаса бе се стремил да създаде тук, на земята градина, подобаваща на богове, с цел да предяви своите претенции за божественост? В такъв случай не бе чудно защо жреците бяха го обвинили в богохулство и бяха проклели делото му.

Накрая дългата галерия, която обхващаше цялото протежение на западната страна на скалата, свърши. Започна стръмна стълба; този път стъпалата бяха направени по-щедро по големината. Но дворецът се намираще все още високо горе. Стълбата изведе на голямо плато, очевидно сътворено от човешка ръка. Тук бяха струпани останките на гигантското чудовище с тяло на лъв, което някога бе придавало специфичен колорит на пейзажа и бе всявало ужас в сърцата на всеки, който го погледнел. От самата повърхност на скалата изскачаше лапата на приклепналия за скок звяр; само ноктите на хищника бяха дълги половин човешки бой.

Можеше да се продължи само по друга гранитна стълба, водеща покрай купчини чакъл — вероятно отломки от главата на създанието. Дори в руини, идеята вдъхваше страхопочитание. Осмелилите се да доближат непристъпната твърдина на царя трябвало най-напред да преминат през раззинатата каменна паст.

Изкачването завършваше с отвесна, дори с лек отрицателен наклон стена. Напредването ставаше с помощта на поредица от железни стълби с предпазни перила, успокояващи по-нервните

катерачи. Тук истинската опасност идваше не от главозамайването поради височината. Рояци иначе кротки стършели обитаваха малките скални пещери и посетителите, които вдигнеха много шум, понякога ги обезпокояваха, което довеждаше до фатални резултати.

Преди две хиляди години северната стена на Якагала била покрита със стени и бойници, бранещи подстъпите към тейпробейнския сфинкс, а зад крепостните стени вероятно стълби бяха осигурявали бърз достъп до върха. Сега годините, природните стихии и отмъстителната човешка ръка бяха помели всичко. Стърчеше само голата скала, издълбана от безчет цепнатини и тесни тераси, някога служили за подпори на изчезналата зидария.

Изведнъж изкачването свърши. Морган се намери на малък остров, плуващ на двеста метра над плосък пейзаж от гори и полета, нарушен само на юг, където централната планина се издигаше на хоризонта. Инженерът се почувствува изолиран от целия свят, но и господар на заобикалящата го действителност. Не бе изпитвал такъв екстаз от височина, откакто премина по моста, възседнал и Европа, и Африка. Тук наистина бе резиденцията на бога-цар, а руините на двореца му бяха пръснати околоръст.

Цялото плато чак до дълбоката пропаст, която го ограждаше, бе покрито с купчини разсипани от вековете тухли и павирани с гранит пътеки, формиращи сложен лабиринт. Морган забеляза и огромна цистерна, изсечена дълбоко в твърдата скала, и предположи, че служеше за съхраняване на вода. Тук шепа смели мъже можеха да устояват на набезите, в случай че запасите им не се свършеха. Но ако Якагала бе предвидена да се използва като крепост, то отбранителните ѝ способности никога не бяха поставяни на изпитание. Съдбоносната среща на Калидаса със своя брат бе станала далеч зад външния отбранителен вал.

Сякаш забравил времето Морган се разхождаше всред основите на двореца, някога украсявал като корона скалата. Опитваше да вникне в мисълта на древния архитект, съдейки по отломките на оцелелия майсторлък. Защо бе прокарана пътека именно тук? Дали тази стълба към небето бе водила към втори етаж? А ако тази вдлъбнатина с форма на ковчег в камъка бе служила за баня, то как била докарвана водата дотук и после как била източвана? Находките му бяха поразителни и той забрави за палещите лъчи на слънцето в безоблачното небе.

Нейде далеч долу изумруденозеленият ландшафт се пробуждаше към живот. Рояци трактори-роботи, приличащи на бръмбари със светъл цвят, се насочиха към полето. Колкото и невероятно да изглеждаше, слон помагаше на обърнал се вероятно от висока скорост автобус да се върне обратно на пътя. Морган дори чу пискливия глас на ездача, разположен удобно зад огромните уши на животното. Поток от туристи се вля като армия мравки през градините на удоволствията откъм хотел „Якагала“. Вече нямаше да се наслаждава на самотата.

Така или иначе, вече бе завършил в основни линии своите изследвания на руините, въпреки че човек можеше да прекара целия си живот, за да ги обследва докрай. Наслади се на кратката почивка върху гранитна пейка с красива каменна резба, намираща се на самия ръб на двестаметровата пропаст от южната страна на скалата.

Морган зарея поглед в далечната верига от планини, частично скрити от синкавата мараня, която утринното слънце все още не бе разпръснало. Местеше лениво взор и изведнъж осъзна, че това, което допреди малко считаше за част от пейзажа на облаците, бе не мъгливия връх на мимолетното съчетание на вятър и водни пари. Нямаше как да сбърка идеалната симетрия на планинския конус, извисяващ се над пониските си братя.

За момент шокът от разпознаването изпразни главата му от мисъл. Чудеше се и се дивеше с почти суеверно благоговение. Дори и не подозираше, че от върха на Якагала можеше да се види така ясно Свещената планина! Но чудото беше факт, планинският исполин излизаше от сянката на нощта и се готвеше да посрещне новия ден. И, ако успееше — и новото бъдеще...

Знаеше всичките й измерения и геоложки строеж. Беше я картографирал от стереофотоснимки и обследвал от сателит. Почувствува я истински, едва когато я видя със собствените си очи — досега всичко бе само суха теория. И не само. Неведнъж в сивите часове преди зазоряване Морган бе се будил от кошмари, в които целият проект се явяваше като някаква нелепа фантазия, която щеше да го направи за посмешище пред целия свят, без да му донесе лелеяната слава. Негови колеги дадоха прякор на моста „Щуротията на Морган“. Та как ли биха се изразили относно последната му мечта!

Но пречки, създадени от човешка ръка, не го спираха. Истинският му противник бе природата — приятелски настроен враг,

който никога не мамеше, играеше честно, но всякога взимаше преимущество от най-малкото му недоглеждане или пропуск. Всички природни сили сега бяха олицетворени от онзи синкав, далечен конус, който познаваше като петте пръста на своята ръка, но все още не го бе почувствувал под краката си.

Както на времето бе правил Калидаса на това място, Морган се взря над плодородната зелена равнина, като измерваше предизвикателството и обмисляше стратегията. За мъртвия цар Шри Канда символизираше мощта, както на жреците, така и на божествените сили, влезли в заговор срещу него. Сега боговете ги нямаше, но монасите бяха останали. Морган не разбираше властта им и затова се отнасяше с тях с бдителност и почит.

Стана време да слиза. Не желаше да закъснява, особено заради своя лоша преценка на времето. Стана от каменната плоча, на която седеше. Една мисъл, която го тревожеше от няколко минути насам, най-сетне се избистри в съзнанието му. Бе странно да се разположи на самия край на пропастта пищно украсено с резба място за сядане със слонове като подпорки за ръцете...

Морган не устоя на интелектуалното предизвикателство. Наведе се над бездната и още веднъж опита да настрои инженерния си ум на мисълта на мъртвия си от две хилядолетия колега.

ГЛАВА 8. МАЛГАРА

Дори най-близките съратници не можаха да разгадаят чувствата на принц Малгара по изражението на лицето му, когато той хвърли последен поглед към брат си, с когото бяха изживели заедно детството. Бойното поле утихна. Дори виковете на ранените се умълчаха от изцелителната билка или от още по-лечебния меч.

След дълъг размисъл принцът се обърна към фигурата, облечена с жълта роба, застанала до него.

— Ти го короняса, преподобни Бодхидхарма! Сега му направи последна услуга. Организирай му почести, подобаващи на неговия царски сан!

За момент върховният жрец не отговори. След туй тихо отвърна:

— Той разруши нашите храмове и пропъди монасите! Ако не е бил атеист, значи е почитал Буда!

Малгара оголи зъби в свирепа усмивка, която Маханайаке Тхеро щеше тепърва да опознае добре.

— Преподобни отче! — процеди с жлъч принцът. — Брат ми бе първородният син на Паравана Велики и седя на трона на Тейпробейн, но злото, което сътвори, ще умре заедно с него! Когато тялото изгори, уверете се дали тленните останки са добре погребани, преди да посмеете да стъпите отново на Шри Канда!

Маханайаке Тхеро се поклони едва забележимо.

— Ще бъде изпълнено... съгласно вашата воля!

— И още нещо! — Малгара се обърна към помощниците си. — Славата на фонтаните на Калидаса стигна дори до нас в Хиндустан! Да ги зърнем поне за малко, преди да потеглим към Ранапура...

Пушекът от погребалната клада на Калидаса в самото сърце на градините на удоволствията, където царят бе преживял не една и две радости, се изви към безоблачното небе и обезпокои хищните птици, които се сбираха от близо и далеч. Навъсен, но доволен, понякога преследван от внезапни спомени, Малгара наблюдаваше символа на

своята победа как се издигаше спираловидно нагоре, провъзгласявайки на всички поданици, че на престола бе се възцарил нов господар.

Сякаш като продължение на старото им съперничество, водата на фонтаните предизвикваха огъня — подскачаха към небето и падаха, разлюлявайки огледалната езерна повърхност. Но много преди огънят да свърши своята работа, резервоарите се изпразниха и струите се сринаха в течна разруха. Преди да се вдигнат отново в градините на Калидаса, щеше да бъде загинал имперският Рим, армиите на Исляма щяха да прекосят Африка, Коперник щеше да детронира Земята като център на Вселената, щеше да бъде подписана американската „Декларация за независимост“ и хора щяха да са стъпили на Луната...

Малгара изчака, докато кладата се разсипа във вихрушка от искри. След като и последният пушек се въздигна към надвисналото лице на Якагала, той вдигна лице към двореца, построен на върха, и дълго гледа мълчалив и заплепен.

— Никой смъртен не бива да предизвиква боговете! Разрушете го! — заповяда.

ГЛАВА 9. НИШКАТА

— Едва не получих сърдечен пристъп! — възкликна укорително Раджасингхе и наля сутрешното кафе. — Отпървом предположих, че използваш някакво антигравитационно устройство... но дори и аз, лаикът, зная, че това е невъзможно. Как го направи?

— Моля за извинение! — отговори Морган с усмивка. — Ако знаех, че щеше да наблюдаваш, щях да те предупредя... въпреки че нещастieto стана случайно. Възнамерявах само да долазя до ръба на скалата, но мисълта ми бе привлечена от онази каменна пейка. Тъкмо се чудех защо ли е била поставена точно на самия край на пропастта и започнах да изследвам.

— Няма никаква тайна. Някога там е имало плоскост, най-вероятно, направена от дърво. Простирала се е напред, а стълби са водели от самия връх долу до фреските. Все още могат да се забележат хлебовете, където е ставало закрепването за скалната повърхност.

— Същото открих и аз — рече малко тъжно Морган. — Трябваше да се досетя, че някой преди мен вече си е задал същия въпрос и знае отговора.

„Преди двеста и петдесет години онзи откаченяк, енергичният англичанин Арнолд Летбридж, пръв директор на археологическия музей в Тейпробейн, се навел от скалата по същия начин. Е, не съвсем по същия...“ — помисли бившият посланик.

Морган извади металната кутийка, която му бе помогнала да сътвори чудото. Върху капака ѝ имаше само няколко бутона и неголям панел, изобразяващ цифрови показания. Изглеждаше като несложен радиотелефон.

— Ето! — извика гордо. — Щом си ме видял да се спускам на сто метра в пропастта, сигурно се досещаш и как работи!

— Здравият разум ми даде само един отговор, но моят отличен телескоп не го потвърди. Мога да се закълна, че абсолютно нищо не те поддържаше във въздуха!

— Не е точно от сорта демонстрация, която бих желал да представя, но сигурно е било впечатляващо. А сега — моя коронен

трик! Проври пръста си оттук, моля!

Раджасингхе са поколеба. Морган държеше двойно по-голям от обикновен годежен пръстен метален тороид така сякаш бе наелектризиран.

— Ще ме удари ли електрически ток? — попита боязливо събеседникът му.

— Не, но може би ще се шокираш! Опитай да го издърпаш надалеч от мен!

Раджасингхе хвана пръстена съвсем предпазливо и почти го изпусна. Стори му се жив — стремеше се към Морган или по-точно — към кутийката, която инженерът държеше в ръка. След това откъм устройството се чу слабо бръмчене и домакинът усети как пръстът му бе дърпан от някаква тайнствена сила. „Магнетизъм ли е това? — запита се. — Не, разбира се! Магнитите не действуват по такъв начин!“ Плахата му, но невероятна теория бе вярна; наистина не можеше да се даде друго обяснение. Двамата се увлякоха в истинска игра на дърпане на въже — само дето връвта помежду им бе невидима!

Домакинът напрегна поглед, но не забеляза никаква следа от връв или жица, свързваща пръстена, през който бе проврял пръста си, и кутийката, с която Морган боравеше така, както рибар навиваше макаратата на въдицата си, изтегляйки улова. Протегна ръка, за да изследва привидно празното пространство, но инженерът припряно го отблъсна.

— Извинявай! В крайна сметка всеки прави подобен опит, когато започне да се досеща какво става. Но можеш да се порежеш много лошо!

— Значи все пак съществува невидима нишка! Умно измислено, но безполезно! Става само за салонни трикове!

— Не те упреквам, че скочи веднага на такова заключение! — Морган се ухили. — Реакцията ти е обичайна. Грещиш! Не можеш да видиш нишката, защото е дебела само няколко микрона. Многократно по-тънка е от тази на паяжината!

„Поне веднъж едно банално сравнение да прилегне точно на случая!“ — помисли Раджасингхе.

— Невероятно! От какво е направена?

— От вещество, получено след двеста години опити в областта на полупроводниците. Независимо от потенциалните приложения —

състои се от непрекъснат псевдоеднодименсионален монолитен диамантен кристал... е, въглеродът не е съвсем чист. Има някои легиращи елементи в прецизно спазени количества. Може да се произвежда масово само в космически лаборатории при липса на гравитация, която да пречи на процеса на изграждането на кристалната решетка.

— Забележително! — успя да прошепне само Раджасингхе, но повече на себе си. От време на време придърпваше пръстена, захванат на пръста му, за да се увери, че усилието продължаваше и той не халюцинираше. — Преценявам, че това откритие би имало множество приложения в техниката! Например от нишката би станал великолепен нож за сирене!

Гостът прихна.

— Човек може да отреже даже дърво само за няколко минути. Но да се борави с нишката е цяло изкуство, дори е опасно. Наложил се да конструираме специално устройство за разпределяне на навивките, за да може нишката да се навива и развива равномерно. Нарекохме го „спинеретка“. Този модел е с електронно управление и служи само за демонстрационни цели. Моторът може да повдигне само няколко килограма товар, а аз намирам все нови и нови приложения. Между впрочем, днешният незначителен подвиг не бе единствен по рода си.

Раджасингхе пусна пръстена с голяма неохота. Тороидът започна да пада, след това се залюля напред-назад като махало без видима опора, докато накрая инженерът натисна бутон и спинеретката донави нишката с тихо бръмчене.

— Господин Морган, не сте бил толкоз път дотук, само за да ме впечатлите с това последно чудо на техниката... въпреки че аз останах потресен. Искам да зная какво отношение има всичко това към мен!

— Разчитам изцяло на вас, господин посланик! — Гостът стана и сериозен, и официален. — Прав сте да считате, че този материал ще намери много приложения, някои от които ние едва сега започваме да предвиждаме.

И едно от тях за добро или лошо ще направи вашия тих малък остров център на света! Не! Не просто на света — на цялата Слънчева система!

Благодарение на тази нишка Тейпробейн ще стане трамплин за достигане на всички планети! А някой ден — и на звездите!

ГЛАВА 10. НАЙ-ДЪЛГИЯТ МОСТ

Пол и Максин бяха неговите най-добри и стари приятели въпреки това досега не се бяха срещали или разговаряли заедно. Нямахте и причини за непосредствено общуване; всъщност едва ли някой извън Тейпробейн бе чул нещо за професор Сарат. Но пък цялата Слънчева система би разпознала незабавно по гласа или лицето Максин Дювал.

Раджасингхе беше седнал пред конзолата на главния компютър във вилата си, а двамината му гости бяха се облегли удобно в шезлонгите, домъкнати от библиотеката. Всички бяха се вторачили в четвъртия посетител, застанал неподвижно...

Без да се помръдне! Ако случайно тук попаднеш човек от миналото, прескочил някак бариерите на времето, и който не бе запознат с чудесата на електрониката на съвременния век, щеше да прецени след кратък размисъл, че гледаше великолепно изработена восьмична скулптура. По-внимателният оглед, обаче, би разкрил два обезпокояващи факта. Фигурата бе прозрачна в някаква степен и силна светлина свободно проникваше през нея. Освен това краката ѝ се размазваха извън фокус на няколко сантиметра над килима на пода.

— Познавате ли тази личност? — попита Раджасингхе.

— Никога не съм го виждал! — отзова се на мига Сарат. — Но дано да е важна клечка, тъй като се доверявах чак от Махарамба. Тъкмо щяхме да отворим култова камера...

— А пък на мен ми се наложи да изоставя своя тримаран малко преди старта на състезателната гонка на езерото Саладин! — възкликна Дювал. Чудесният ѝ контраалтов глас едва сдържаше доза раздражителност, достатъчна, за да постави някой по-малко дебелокож от професор Сарат на мястото му. — А аз го познавам, разбира се! Дали пък не е замислил да построи мост между Тейпробейн и Хиндустан?

Раджасингхе се позасмя.

— Не. От два века ползуваме достатъчно здраво направено шосе. Съжалявам, че ви накарах да се разкарате чак дотук! Въпреки че ти,

Максин, от двадесет години все ми обещавахе, че си щяла да наминеш!

— Вярно наистина! — Тя въздъхна. — Но ми се налага да прекарвам толкова много време в своето студио, че понякога забравям, че отвън има цял един действителен свят, в който живеят пет хиляди скъпи другари и петдесет милиона интимни приятели!

— Към коя категория причисляваш доктор Морган?

— Срещали сме се... може би три или четири пъти. Взех от него специално интервю веднага след пускането в експлоатация на „Гибралтарския мост“. Впечатляваща личност!

„Щом иде от устата на Максин Дювал, то наистина е точно!“ — помисли Раджасингхе. Защото повече от три десетилетия тя бе може би най-уважаваната от упражняващите тази изнурителна професия и бе получила всички отличия, които можеха да се заслужат. Наградата „Пулицер“, трофея на „Глоубал Таймз“, отличието на „Дейвид Сноу“ — това бе само върхът на айсберга. А съвсем наскоро бе се завърнала на активна работа след две години прекарани на служба като хоноруван професор по електронна журналистика в Колумбийския университет.

Бе улегнала, но остана все така енергична. Вече не се проявяваше като невъздържана шовинистка и не ръсеше фрази, подобни на: „Тъй като жените са по-добри да раждат деца, то, логично, природата е дала на мъжете някакъв друг талант като компенсация. Но засега не се сещам какъв е той!“ Въпреки това съвсем наскоро бе хвърлила в смут злочест председател на експертно жури с публичната забележка: „Аз съм новинарка, по дяволите, а не — «новинар»!“

Що се касаеше за нейната женственост, то никога не бе имало никакви съмнения. Бе се женила четири пъти, а изборът ѝ на заместници в службата бе знаменит. Независимо от техния пол, те биваха винаги млади и атлетични, за да могат да се придвижват бързо въпреки бремето от двадесетина килограма комуникационна екипировка. Отличаваха се неизменно с мъжественост и красота. Разпространена бе шегата, че „Всичките ѝ заместници бяха също и овни“. Хуморът бе напълно незлобив, тъй като дори и най-заклетите ѝ съперници я обичаха не по-малко, отколкото ѝ завиждаха.

— Съжалявам за пропуснатото състезание — рече с въздишка Раджасингхе, — но забелязах, че „Марлин Трети“ победи с лекота в

твое отсъствие. Надявам се, обаче, че и двамата ще оцените настоящия разговор като по-важен... Но нека оставим Морган да говори сам за себе си...

При тези думи той натисна бутона „Пауза“ на прожектора и замръзналата статуя в миг се оживи.

— Името ми е Ваневар Морган. Аз съм Главен инженер в „Сухопътния отдел“ на фирмата „Теран Констракшън Корпорейшън“. Последният ми реализиран проект е „Гибралтарския мост“. Сега бих искал да ви разкажа за несравнимо по-амбициозна идея.

Раджасингхе се огледа. Както и очакваше, Морган бе приковал всеобщото им внимание.

Облегна се назад на стола и зачака разкриването на добре познатия, но все още невероятен проспект. „Чудно! — помисли си. — Как бързо човек приема диктата на малкия екран и не забелязва дори значителни грешки, дължащи се на копчетата за управление «Наклон» и «Ниво». Дори фактът, че Морган «се движи», докато всъщност изображението виси на място, а също и напълно невярната перспектива на външните сцени не успяват да развалят възприятието за реалност!“

— Космическата ера е на възраст вече двеста години. Поне през половината от това време нашата цивилизация е била напълно зависима от спътниците, които и в момента са на орбита около Земята.

Глобалните комуникации, предсказването на времето и неговото управление, ресурсите на суша и под вода, банковите, пощенските и информационните услуги... Ако нещо се случи на космическите системи за връзка, целият свят ще потъне обратно в ерата на мрака. Тогаваше настъпи хаос и болестите и гладът ще унищожат голяма част от човешката раса.

Нека погледнем извън пределите на Земята. Сега разполагаме с напълно самостоятелни колонии на Марс, Меркурий и Луната. Добиваме от рудниците на астероидите неизчислимо богатство. Стоим пред прага на истинска междупланетна търговска система. Въпреки че тези достижения ни отнеха малко повече време, отколкото оптимистите предсказваха, то сега е вече очевидно, че овладяването на въздуха бе само скромна увод към завладяването на Космоса.

Но днес ние сме изправени пред фундаментален проблем, пред пречка, която възпрепятствува нашия бъдещ прогрес. Независимо че

поколенията специалисти направиха ракетите най-надеждния способ за придвижване, измислен някога от хората...

— А взел ли е предвид велосипедите? — промърмори Сарат.

— ...космическите кораби са все още отчайващо неефикасни. Дори по-лошо! Влиянието им върху околната среда придоби застрашителни размери. Въпреки всички опити за контрол на коридорите за излитане и кацане, шумът в близост до земната повърхност обезпокоява милиони хора. Отпадните продукти, изхвърляни в най-горния атмосферен слой дадоха тласък на промени на климата, които биха могли да доведат до сериозни последици. Всички помним кризата, предизвикана от епидемията на рак на кожата, предизвикан от ултравиолетовите лъчи на Слънцето, проникнали през разрушения озонен слой, както и астрономическата сума на химикалите, употребени за възстановяването на озоносферата.

Въпреки всичко човечеството предвижда увеличение на космическия трафик до края на века, а теглото на товарите, изведени от Земята на орбита, ще се увеличат един и половина пъти! Това не би могло да се постигне без да платим непомерно висока цена за нашия начин на живот, а може би — и за съществуването ни като биологичен вид. Проблемът не касае инженерите, създаващи ракетите. Космическите кораби вече са достигнали абсолютните граници на техническо съвършенство, ограничени от законите на физиката.

Каква е алтернативата? Цели векове човекът е мечтал да открие антигравитацията или някакъв „космически двигател“. Досега не е открито и най-малкото основание, че това би било възможно. Днес вярваме, че това могат да бъдат само фантазии.

През века, когато бе изстрелян първият спътник, един смел инженер, руснак, изобретил система, която би направила ракетите излишни! Изминали години преди някой да вземе на сериозно Юри Арцютанов. А цели две столетия бяха необходими, за да може технологията да напредне дотолкова, че идеята му да стане осъществима.

Всеки път, когато възпроизвеждаше записа, на Раджасингхе му се струваше, че в този момент Морган наистина оживяваше. Лесно разбираемо бе защо: сега бе на своя „територия“ и не зависеше от информацията на експерт от друга област. И въпреки всички свои страхове и резервираност, домакинът не можеше да не сподели част от

ентузиазма му. Все пак проявяваше качество, което все по-рядко нахлуваше в живота му.

— Излезте пред вратата през някоя ясна нощ — продължаваше Морган — и ще видите едно обичайно чудо на нашия век: звездите никога не залязват и не изгряват, а са фиксирани неподвижно в небето! Ние, нашите родители, а също и техните родители дълго време приемахме като нещо естествено базирането на космически спътници и станции на синхронна орбита, които се движат над екватора със същата скорост, с която се върти Земята и поради тази причина висят завинаги над една и съща точка от земната повърхност.

Арцютанов си задал по детски елементарен въпрос с прозорливостта на истински гений. Човек със среден интелект никога не би могъл да се досети... или поне веднага би забравил идеята поради нейната абсурдност.

Ако законите на небесната механика позволяват на даден предмет да стои на геостационарна орбита, не е ли възможно да се проточи кабел от него до повърхността на Земята и по този начин да се осъществи елеватор, свързващ Земята и Космоса?

В теоретичната постановка няма грешка, но практическите проблеми са неизброими. Предварителните изчисления показват, че не съществуват материали с достатъчна за целта якост на опън. И най-благородната стоманена нишка би се скъсала от собственото си тегло много преди да се проточи между Земята и синхронната орбита, отстояща на тридесет и шест хиляди километра.

Дори и най-добрите стомани, известни на науката, са далече от теоретичната граница на нужната якост. Поради това в лаборатории бяха проведени опити да се създадат нови, по-добри материали с нужната микроструктура. Ако можеха да бъдат създадени подобни в големи количества, мечтата на Арцютанов щеше да се превърне в действителност, а икономиката на космическия транспорт щеше коренно да измени своя облик.

Още преди края на двадесетия век от научните лаборатории започнаха да идват съобщения за създаването на вещества, притежаващи суперякостни свойства — хипернишки. Но те бяха извънредно скъпи и цената им надхвърляше на порядъци теглото им в злато. От друга страна милиони тонове биха били нужни, за да се построи система, способна да поеме целия космически трафик от

Земята. Ето как мечтата си остана несбъдната... поне допреди няколко месеца.

Сега нашите фабрики, разположени в далечния Космос, могат да произведат практически неограничено количество хипернишки. Най-после можем да построим космически асансьор... или орбитална кула, както е моето предпочитание. В известен смисъл това наистина е кула, която се издига през атмосферата нагоре и нагоре...

Образът на Морган избледня като внезапно пропъден призрак. Мястото му зае Земята, не по-голяма от футболна топка и с бавен цикъл на въртене. Бляскава звезда означа мястото на сателита на синхронна орбита — на ръка разстояние от земната повърхност и висяща неотклонно над една и съща точка на екватора.

От звездата започнаха да се удължават два тънки светли лъча — единият пряко към Земята, а другият — в обратна посока, към Космоса.

— Когато човек строи мост — продължи гласът на Морган, без да се вижда неговата фигура, — започва от краищата, които се срещат в средата. С орбиталната кула нещата стоят точно наобратното. „Строи се“ едновременно нагоре и надолу спрямо сателита на геосинхронна орбита, като се следва прецизна компютърна програма. Същността на идеята е центърът на тежестта на цялата система да бъде винаги балансиран в точката на спътника. В случай на отклонение орбитата ще се измени и системата ще започне бавен дрейф около Земята.

Лъчът, спускащ се надолу, стигна екватора. В този момент удължението в противоположната посока също престана.

— Общата височина трябва да достигне поне четиридесет хиляди километра, а най-ниската — около сто. Минаването през долния атмосферен слой може да се окаже най-критичната част от проекта, тъй като там кулата би могла да бъде подложена на въздействието на ураганни ветрове. Но стабилността ще се възстанови, щом бъде извършено закотвяне към земната повърхност.

И тогава за пръв път в историята на човечеството ще разполагаме със „стълба“, водеща чак до небето, с „мост“ към звездите! Простата елеваторна система, задвижвана от евтино електричество, ще замести шумните и скъпи ракети, които чак тогава ще започнат да се използват по предназначение — за транспортни

полети в дълбокия Космос. Ето един от възможните проекти на орбиталната кула.

Изображението на въртящата се Земя изчезна, когато камерата се спусна към кулата и премина през стените ѝ, за да разкрие техническите съоръжения в нея.

— Виждате, че се състои от четири идентични тръби — две за трафика нагоре и две — за надолу. Считайте ги за учетворено вертикално метро или за железопътни линии, свързващи Земята със синхронната орбита.

По тръбопроводите в двете посоки ще се движат пътници, товари и керосин. Електроцентрали на течено гориво ще осигуряват цялата необходима енергия, като се има предвид, че деветдесет процента от нея ще се самовъзстановява. Разходите за изкачването на един пътник ще бъдат само няколко долара. Когато капсулите падат отново към Земята, техните мотори ще действуват като магнитни спирачки, произвеждащи електричество. За разлика от приземяващия се космически кораб те няма да пилеят мощност, като нагриват излишно атмосферата, преодолявайки свръхзвуковата бариера, а ще рекуперират енергия. Може да се каже, че влаковете, движещи се надолу, ще задвижват тези нагоре. Дори и най-песимистично погледнато, космическият асансьор би бил стотици пъти по-ефективен от всяка ракета.

На практика няма ограничения за трафика, който би могъл да премине, тъй като към основните тръби могат да се поставят допълнителни. Дори ако дойде ден, когато започнат да пътуват милиони хора на ден, орбиталната кула би могла да се справи. Във всеки случай метрото на всеки голям град прави ежедневно същото...

Раджасингхе натисна бутон и Морган замлъкна.

— Останалата част е повече техническа. По нататък обяснява как кулата може да се използва като своеобразна космическа пращка и да изпраща по инерция товари до Луната и останалите планети без никакви ракети. Мисля видяхте достатъчно, за да схванете основната идея.

— Разсъдъкът ми е порядъчно стреснат! — призна си Сарат. — В името на всичко на земята... или на издигащото се към Космоса — какво общо има всичко това с мен? Или да речем — с теб?

— Като му дойде времето, ще ти кажа! А ти, Максин, имаш ли някакви коментари?

— Може би вече съм ти простила. Вероятно чухме историята на десетилетието... или на века. Но защо бързае толкоз... да не споменаваме за тайнствеността?

— Доста неща не разбирам и вие можете да ми помогнете. Предполагам, че Морган води битка на няколко фронта. Той е планирал съобщение в близко бъдеще, но все още не иска да започне, преди да е сигурен на какво или кого може да се опре. Даде ми настоящия холографски запис, при условие че няма да получи масово разпространение. По тази причина ви поканих тук.

— Уведомен ли е предварително за настоящата среща?

— Да, разбира се. В действителност дори много се зарадва, когато му предложих да говоря с теб, Максин. Повидимому ти вярва и би желал да те привлече като съюзник. Що се отнася до теб, Пол, уверих го, че можеш да пазиш тайна поне една седмица, без да получиш апоплектичен удар!

— Но само ако имам много добри основания за това!

— Просветна ми! — възкликна Дювал. — Няколко неща бяха неясни за мен и сега започнах да разбирам. Всъщност, предложеният проект е космически, а Морган е Главен инженер на „Сухопътния отдел“!

— Какво следва от това?

— И още питаш, Йохан! Помисли за бюрократичните ежби, които ще настанат, когато конструкторите на ракети от аерокосмическата промишленост се запознаят с предложението! Империи с бюджет билиони долари ще се разклатят — само като начало! Ако Морган не е много внимателен, ще му кажат: „Много ти благодарим... сега ние ще поемем ръководството! Радваме се, че се запознахме!“

— Оценявам тази опасност, но той има нелоши основания. В края на краищата орбиталната кула е сграда, а не превозно средство.

— Не, но само докато адвокатите не се заемат със случая. След това нещата ще се обърнат. Май няма други сгради, чиито покриви се движат със скорост десет километра в секунда спрямо основата!

— Изказа отличен аргумент. Между впрочем, когато у мен се появиха признаци на главозамайване само при споменаването на

идеята за кула, издигаща се почти до Луната, Морган ме успокои с думите: „Тогавя мисли за системата не като за кула, издигаща се нагоре, а като за мост, изнасящ се напред!“ Все още опитвам, но без чувствителен успех!

— О! — извика внезапно Дювал. — Ето още едно късче от картината на пъзела! Мостът!

— Какво искаш да кажеш?

— Знаете ли, че председателят на „Теран Констракшън“, онова надуто магаре сенаторът Колинз, изрази желание „Гибралтарския мост“ да носи неговото име?

— Не! Това обяснява някои неща. Харесвам твърде много Колинз. Няколко пъти се срещнахме и го намерих за приятен и доста находчив. На времето не беше ли известен с някои пионерни геотермични проекти?

— Това бе преди хиляди години! Освен това ти не си заплашвал с нищо репутацията му. Могъл е да си позволи да се държи мило с теб.

— Как е бил спасен „Мостът“ от незавидната си съдба?

— Висшият инженерен състав на „Теран Корпорейшън“ вдигнал малка дворцова революция. Морган, разбира се, не бил замесен.

— Значи затова крие намеренията си! Започвам да му се възхищавам все повече и повече! Но сега се е натъкнал на пречка, която е в неведение как да преодолее. Открил я е само преди няколко дена и тя е спряла всичките му бъдещи планове.

— Позволи ми да отгатна! — помоли Дювал. — Такава практика ми помага да поддържам способностите си на ниво. Разбирам защо е дошъл тук. Единият край на елеватора трябва да бъде на екватора, в противен случай би се нарушило условието за вертикалното му разположение и кулата би изглеждала като оная в Пиза, само че преди да се прекатури!

— Все още не схващам... — Професор Сарат размаха безпомощно ръце нагоре-надолу. — Но, да, разбира се!... — Гласът му отекна в стаята и замря.

— На тази географска ширина повечето площ е покрита от вода, нали така? — продължи Дювал — В случая съществуват само ограничен брой точки на екватора, подходящи за такъв сорт космодрум. Очевидно Тейпробейн е едно точно такова място. Въпреки че лично аз не виждам защо би имало някакви преимущества пред

Африка или Южна Америка. Морган дали изпълнява всеки загубен бас?

— Както винаги, моя скъпа Максин, твоите способности за дедукция са феноменални! Стъпила си на вярна следа, но няма да стигнеш доникъде. Морган надмина себе си, за да ми обясни проблема, но аз дори не се престорих, че разбрах всички технически подробности.

— Както и да е, оказва се, че Африка и Южна Америка не са подходящи за космическия асансьор. Вероятно това би могло да се дължи на някакви нестабилни точки в земното гравитационно поле. Остава само Тейпробейн. Ето как ти, Пол, влизаш в сметките!

— Мамада? — викна Сарат, като във възмущението си и от учудване премина на тейпробейнски.

— Да, точно така. Морган е установил с голяма досада, че единствената площадка на Земята, подходяща за космодрум е вече ангажирана... нека така да се изразя за по-благозвучно. И иска моя съвет как да прогони твоя добър приятел.

Сега Дювал се удиви на свой ред.

— Кого имаш предвид? — попита тя.

Сарат не забави отговора.

— Преподобният Анандатиса Бодхидхарма Маханайаке Тхеро, енорийски свещеник в храма на планината Шри Канда! — произнесе напевно сякаш пееше молитва. — Значи ето каква била работата!

Настъпи мълчание. След това лицето на Пол Сарат, заслужил професор по археология в Университета в Тейпробейн, грейна дяволито.

— Винаги съм желал да опитам какво би се случило, ако неударима сила се сблъскаше с непоклатим предмет! — рече замечтано.

ГЛАВА 11. МЪЛЧАЛИВАТА ПРИНЦЕСА

Когато гостите му напуснаха, Раджасингхе деполяризира течнокристалните стъкла на прозорците на библиотеката и зарея продължително поглед към горичката около вилата си и извисяващите се каменни стени на Якагала. Точно на четвъртия удар на стенния часовник пристигна следобедния му чай и шумът го изведе от унеса.

— Рани, помоли Дравиндра да извади солидните ми обувки, ако не се затруднява. Ще се изкача на скалата.

Рани се престори, че щеше да изпусне подноса от изненада.

— Аийо, Махатхая! — занарежда, обхваната от мнима скръб. — Сигурно сте полудели! Припомнете си какво ви заръча доктор Макферсон!

— Този ирландски шарлатанин все тълкува кардиограмите ми неправилно! Както и да е, скъпа моя, за какво ми остава да живея, след като ти и Дравиндра ме напускате?

Говореше колкото на шега, толкова и сериозно, и след миг се засрами от своето самосъжаление. Рани забеляза и сълзи потекоха от очите ѝ.

Тя се обърна, за да не види той смущението ѝ, и на английски продължи:

— Предложих ви да остана... поне докато Дравиндра изкара една година...

— Зная, но дори не бих могъл и да мечтая за това. Ако университетът в Бъркли не се е променил, откакто го видях за последно, съпругът ти ще има нужда от теб там. — „Не повече от мен, въпреки че по различен начин!“ — добави наум. — И независимо дали ще положиш изпита за научна степен успешно или не, не можеш да започнеш да се вживяваш прекалено рано в ролята на съпруга на президента на колежа!

Рани се усмихна.

— Не съм уверена, че бих избрала с радост такава съдба, като имам предвид някои известни ми примери. — Заговори пак на тейпробейнски. — Вие не говорихте сериозно, нали?

— Сериозен съм. Няма да се изкача до върха, а само до фреските. Минаха пет години, откакто ги посетих за последен път. Ако ги оставя за по-дълго... — Нямахше нужда да продължи изречението.

Рани го изучаваше с поглед известно време и прецени, че всичките ѝ аргументи биха били безплодни.

— Ще съобщя на Дравиндра — каза накрая тя. — И на Йайа — в случай че се наложи да ви пренесат на обратния път.

— Много добре... въпреки че Дравиндра би могъл да се справи добре и сам.

Рани му се усмихна гордо и с доволство. „Тази семейна двойка е най-големия късмет, който извадих от държавната лотария! — помисли той. — Надявам се, че двете години социална служба са били толкова приятни за тях, колкото и за мен!“ През настоящия век личните прислужници бяха най-рядък лукс, позволяван само на хора с изключителни заслуги. Раджасингхе не знаеше за друг, освен себе си, който да разполагаше с трима!

За да запази здравето си, караше електротрициклет със слънчеви батерии в градините на удоволствията. Дравиндра и Йайа се преструваха, че вървят, и твърдяха, че така било по-бързо. Така беше, но само ако минаваха напярко.

Посланикът се изкачваше бавно и спря на няколко пъти, за да поеме дъх. Стигна дългия коридор на Долната галерия, където Огледалната стена минаваше паралелно на скалата.

Наблюдавана от любопитни туристи, млада археоложка от африкански произход търсеше надписи по стената с помощта на мощен прожектор на инфрачервена светлина. На Раджасингхе му се прииска да я предупреди, че шансът ѝ да направи откритие бе практически равен на нула. Пол Сарат бе прекарал двадесет години в изучаване на всеки квадратен милиметър от повърхността, а тритомникът „Стенописите на Якагала“ представляваше монументален научен труд, който не можеше да бъде надминат — най-малко защото не можеше да се роди друг човек, така надарен да разчита архаичните надписи на тейпробейнски език.

Когато Пол започна своята работа тук, и двамата бяха млади. Раджасингхе си спомни как стоеше на същото това място, докато тогавашният заместник-асистент по епиграфика на отдела по археология бе изнамерил почти недешифрируеми знаци на жълтата

мазилка и бе превел поемите, адресирани до красивите жени, изрисувани върху скалата по-горе. Дори след векове стиховете все още затрогваха:

*„Аз съм Тиса, капитанът на стражата.
Извървах двеста километра, за да зърна
красавиците с погледи на сърни,
но те не пророниха дума!
Справедливо ли е?“*

*„Останете тук хиляда години
подобно на заека, който царят на боговете
нарисува върху Луната. Аз съм жрецьот Махинда
от вихара на Тупарама.“*

Надеждата на божия човек беше се сбъднала! Дамите от скалата бяха оцелели двойно повече време, отколкото духовното лице бе предположило, отвъд и най-смелите му мечти. Но колко малко бе останало от писменото наследство! В част от надписите се споменаваха „петстотин девици със златиста кожа“. Дори ако предположехме, че поетът бе преувеличил значително, ставаше ясно, че не повече от една десета от оригиналните фрески бяха избягнали опустошенията на времето и хорската злоба. Но последните двадесет бяха защитени навеки — красотата им бе увековечена чрез безброй филми, видеоленти и полупроводникови кристали.

Със сигурност бяха надживели един високомерен автор, който беше счел даже за ненужно да упомене името си.

*„Заповядах пътя да се разчисти, за да могат
пилигримите да гледат красивите девици, застанали на
планинския склон.
Аз съм царят“*

През годините Раджасингхе, който също носеше царско име и бе безспорен носител на множество царски гени, често бе размишлявал над тези редове. Те демонстрираха блестящо мимолетния характер на властта и безплодността на амбицията. „Аз съм царят.“ Ах, но кой точно? Монархът, който някога бе стоял върху тези гранитни плочи — малко поизтрети тогава, преди хиляда и осемстотин години — вероятно бе се отличавал с интелигентност и способности. Но не бе успял да предвиди, че щеше да дойде времето, когато той щеше да изпадне в анонимност, също като своите безизвестни поданици.

Отличителният знак на този поет не можеше да се възстанови. Поне дузина царе биха могли да бъдат автори на тези високопарни стихове. Някои бяха управлявали с години, други — само седмици, и едва неколцина бяха умрели от естествена смърт. Никой никога нямаше да узнае дали царят, сметнал за ненужно да постави името си, бе Махатиса Втори или Бхатикабхайа, или Виджаякумара Трети, или Гаджабахукагамани, или Кандамукхасива, или Могалана Първи, или Китисена, или Сирисамгхабодхи... или някой друг монарх, даже неизвестен в дългата и заплетена история на Тейпробейн.

Служителят, работещ на малкия асансьор, се изненада, като видя известния посетител, и поздрави почтително Раджасингхе. Клетката плавно изкачваше петнадесетметровата височина. Бившият посланик си спомни как веднъж беше пренебрегнал елеватора и бе поел по спиралните стълби, по които Дравиндра и Йайа подскачаха в разцвета на младостта си.

Асансьорът щракна и спря. Той пристъпи на неголямата стоманена платформа, построена до повърхността на скалата. Отдолу и отзад се простираше стометрово празно пространство, но здравата метална мрежа даваше пълна сигурност. Дори и най-заклетият самоубиец не можеше да се измъкне извън клетката, достатъчно голяма, за да побере дузина човека и която бе прилепнала към долната страна на вечната чупка на скалата.

Във вдлъбнатината, приличаща на плитка пещера, се намираха оцелелите от небесния двор на цар Калидаса, защитени от природните стихии. Раджасингхе ги поздрави мълчаливо и потъна в креслото, което му предложи официалният гид.

— Бих желал да бъда оставен сам за десет минути! — помоли тихо. — Йайа, Дравиндра, опитайте се да отпратите туристите!

Придружителите му го погледнаха със съмнение, същото направи и екскурзоводът, в чиито задължения влизаше да не оставя фреските без надзор. Но, както винаги, посланик Раджасингхе имаше свои начини да се налага, без да повишава тон.

— Айю боуан! — поздрави мълчаливите фигури той, когато придружаващите го се отдалечиха. — Извинете, че ви пренебрегнах за толкова дълго!

Изчака учтиво за отговор, но те не му обърнаха повече внимание, отколкото към другите възхитени посетители през последните двадесет столетия. Раджасингхе не се обезкуражи, бе свикнал с тяхното безразличие. Всъщност, то допринасяше за чара им.

— Имам проблем, скъпи мои! — продължи. — Наблюдавали сте как в Тейпробейн нахлуват и си отиват нашественици още от времето на Калидаса. Виждали сте как джунглата приижда като приливна вълна към Якагала, а след това отстъпва пред вола и плуга. Но всъщност нищо не се е изменило съществено от онези години насам. Природата и историята са се проявявали благосклонно към малкия Тейпробейн. Сега е настъпило безвремие...

Но е възможно да дойде краят на вековната тишина! Земята ни може да стане център на света... на много светове. Високата планина на юг, към която се взираме непрестанно, предстои да стане ключ към Вселената. Ако това се сбъдне, така добре познатият и обичан Тейпробейн ще престане да съществува.

Може би самият аз не мога да направя много. Но разполагам с немного власт и мога да помогна или попреча. Все още ме помнят мои влиятелни приятели. Ако пожелае, ще забавя този сън... или кошмар, поне докато аз съм жив. Как да постъпя? Да възпрепятствувам ли или да съдействувам на онзи мъж, независимо какви са неговите истински мотиви?

Обърна се към своята любимка, единствената, която не свеждаше очи, колчем я погледнеше. Всички други девойки бяха вперили взор в далечината или разглеждаха цветята, които държаха в ръце. Но тази бе залюбил още от младини. Погледната от известен ъгъл, изглеждаше, че отвръщаше на погледа му.

— Ах, Каруна! Не е справедливо да ти задавам такива въпроси! Какво би могла да знаеш за истинските светове отвъд небето или за

потребността на човечеството да ги достигне? Дори някога и да си била богиня, небесният рай на Калидаса е бил само една илюзия!

Е, добре, колкото и странно да е бъдещето, което предвиждаш, то е неясно за мен! Познаваме се от дълго време — поне според моите човешки стандарти, а не по твоите. Живот и здраве, ще те наблюдавам от моята вила, но не мисля, че ще успея да те видя отблизо отново. Сбогом... и благодаря, моя красавице, за удоволствието, което ми достави през всичките тези години! Предай моите поздравии и на всички, които ще дойдат след мен!

Раджасингхе пренебрегна асансьора и слезе по спиралната стълба. Прощалното настроение бе го напуснало. Струваше му се, че бе изминал малка част от живота си. (И в края на краищата, на седемдесет и две не се чувствуваше толкова стар.) Стори му се, че Дравиндра и Йайа забелязаха пъргавината на походката му, тъй като лицата им светнаха.

Дали животът му на пенсионер бе станал твърде скучен? А може би и той, и Тейпробейн се нуждаеха от свеж полъх, който да отвее паяжините на старото — също както мусонът докарваше обновен живот след месеци на летаргични, покрити с облаци небеса?

Независимо дали Морган щеше да успее или не, начинанието му изгаряше въображението и трогваше душата. Цар Калидаса би му завидял... и би одобрил!

ЧАСТ II. ХРАМЪТ

„Докато различните религии спорят взаимно и ожесточено относно коя именно владее истината; то от наше полезрение, на истината, поднесена ни от религията, бихме могли да не обърнем и внимание... Ако опитаме да намерим точното място на религията в еволюцията на човечеството, то тя няма да ни изглежда вече като дълготрайна придобивка, щом я сравним с неврозата, която трябва да изтърпи цивилизован индивид по пътя си от детството до зрелостта.“

Зигмунд Фройд

„Нови уводни лекции по психоанализа“, 1932 г.

„Разбира се, човек е създал бога по свой образ и подобие, но каква друга алтернатива е имал? Също както истинското разбиране за геоложкия строеж на планетата бе невъзможен, преди да започнем изследването и на други светове освен Земята — по същия начин една докосваща се до истината теология трябваше да изчака контакта с извънземен разум. Ето защо предметът «Сравнителна религия» не бе възможно да съществува, докато се изучаваше единствено религията на човечеството.“

Ел Хадж Мохамед
бен Селим

Професор по
„Сравнителна религия“
Реч при откриването
на Университета в Бригам
Янг през 1998 година.

*„Трябва да изчакаме с трепет отговорите
на следните въпроси:*

*1) Съществуват ли и колко са религиозните
концепции, свързани с вярата в единоначалието,
с нула, един, два и повече от двама «родители»?;*

*2) Дали религиозната вяра би могла да се
открие само сред живи организми, които
поддържат тесни връзки с техния пряк
родоначалник по време на периода на своето
съзряване и формиране на характера?*

*Ако открием, че религията съществува
изключително само при надарените с интелект
екземпляри на човекоподобни маймуни, делфини,
слонове, кучета и така нататък, но НЕ и сред
извънземните компютри, термити, риби,
костенурки или водещи социален живот амеби,
то трябва да стигнем до някои болезнени
умозакljučения...*

*Вероятно чувство като любовта и
религията могат да възникнат само между
млекопитаещи и то — само по същата причина.
Изследването на тяхната патология води до
същия извод. Който се съмнява във
взаимовръзката между религиозния фанатизъм и
перверзността, би трябвало да прочете основно
и задълбочено «Malleus maleficarum» или книгата
на Хаксли «Дяволите от Лоудан».*

Пак там

„Знаменитата забележка на доктор Чарлз Уилис (направена на Хавайските острови през 1970 година), че «религията е страничен продукт на недохранването» не би ни помогнала тук повече от едносричното и грубиянско отрицание на Грегори Бейтсон. Доктор Уилис явно е искал да каже, че: 1) халюцинациите, предизвикани от доброволно или принудително гладуване, с готовност биват интерпретирани като религиозни видения; 2) в днешния живот гладът сам по себе си окуражава вярата в компенсация живот в отвъдното. Вероятно това е основен психологически механизъм за оцеляване...

Ирония на съдбата е, че изследванията в областта на така наречените «лекарства за разширяване на съзнанието» доказва тяхното обратно действие: бяха открити естествени «навеждащи на божествени помисли» химически вещества, произвеждани нормално от мозъка на човека. Откритието, че повечето набожни последователи на дадена религия могат да сменят вярата си в произволна друга с умерена доза на «2-4-7-ортопаратеозамин» нанесе може би най-съкрушителния удар върху религията.

Ако не броим, разбира се, пришествието на «Старглайдер»...“

Р. Габор

Из

„Фармакологични основи на религията“,

издадена от

„Мискатоник Юнивърсити Прес“ през 2069 година.

ГЛАВА 12. „СТАРГЛАЙДЕР“

Подобно събитие бе очаквано в продължение на стотици години и бяха давани много пъти фалшиви тревоги. Накрая, когато най-последно се случи, човечеството се оказа напълно изненадано.

Радиосигналът от посока на Алфа Центавър бе така мощен, че най-напред бе засечен като смущение, насложено върху обичайната радиовръзка с търговски цели. Събитието хвърли в смут всички радиоастрономи, които в продължение на десетилетия бяха търсили съобщения на интелигентни същества в Космоса, още повече че те бяха пренебрегнали тройната система на съзвездие Алфа, Бета и Проксима Центавър.

Веднага всеки радиотелескоп, който можеше да обследва Южната полусфера, бе фокусиран върху Центавър. След часове бе направено още по-сензационно откритие. Сигналът не идваше от съзвездие Центавър, а от точка, отместена на половин градус встрани. При това се местеше в пространството!

Така изглеждаше първият намек за истината. Когато бе потвърдена от много независими източници, нормалният бизнес на човечеството замря.

Свикнаха с голямата мощност на сигнала. Източникът му бе вече в пределите на Слънчевата система и се движеше право към Слънцето със скорост шестстотин километра в секунда. Дългоочакваните посетители от Космоса, от които и се страхуваха, най-последно бяха пристигнали...

В продължение на тридесет дни нарушителят не предприемаше нищо особено. Минаваше покрай най-външно разположените планети и излъчваше една и съща серия от импулси, с която просто съобщаваше: „Аз съм тук!“. Не направи опит да отговори на сигналите, излъчени до него, нито промени първоначалната си орбита, прилична на комета. Само намали скоростта си. Вероятно пътуването му от съзвездие Центавър бе продължило две хиляди години. Някои се успокоиха от този факт: това означаваше, че посетителят

представляваше космическа сонда-робот. Други се разочароваха: усещаха липсата на присъствието на живи извънземни като антивръх.

По всички медии и в парламентите до втръсване се разискваше целия спектър от теоретични възможности. Всеки сюжет, използван някога в научната фантастика — от пристигането на доброжелателни, щедри богове до нахлуването на вампири-кръвопийци — бе ексхумиран и сериозно анализиран. Лондонската застрахователна компания „Ллойдз“ събираше значителни премии от застраховки против несигурно бъдеще, в това число и такива, при които в други случаи не би могло да се събере и едно пени.

След като чуждоземците пресякоха орбитата на Юпитер, инструментите на Земята започнаха да събират някаква информация за пришълците. Първото разкритие донесе краткотрайна паника. Космическият обект бе с диаметър петстотин километра, тоест с размерите на малка луна! Може би в края на краищата представляваше неголям свят, приютил армия от нашественици...

Страхът изчезна, когато по-точните наблюдения показаха, че твърдата обвивка на междупланетния кораб бе с радиус само няколко метра. Петстотинкилометровият ореол около него представляваше нещо познато — крехък рефлектор, въртящ се с ниска скорост, точен еквивалент на астрономическите орбитални радиотелескопи. Вероятно това бе антената, с чиято помощ посетителят поддържаше връзка с далечната си база и през която дори сега несъмнено излъчваше своите открития, докато сканираше Слънчевата система и подслушваше радиото, телевизията и радиопредаванията на човечеството.

Дойде още една изненада. Антената с размери на астероид не бе насочена в посока на Алфа Центавър, а някъде към съвсем друга точка от небосклона. Изглеждаше, че системата Центавър бе просто последната от спирките на звездолета, а не място на произход.

Астрономите все още размишляваха, когато внезапно ги посети успехът. Една от земните сонди, извършваща рутинен патрулен полет отвъд Марс и обследваща слънчевото изригване, внезапно заглъхна, но радиовръзката се възстанови минута по-късно. Когато изследваха направените записи, бе открито, че уредите бяха били парализирани за момент от интензивно излъчване. Сондата бе преминала точно през лъча на космическия посетител! След това се оказа проста работа да се изчисли точно накъде бе насочен.

По протежение на петдесет и две светлинни години в тази посока нямаше нищо с изключение на много стара звезда — червено джудже — едно от онези угасващи малки слънца, които щяха да светят слабо билиони години, след като великолепните гиганти на тяхната система бяха изгорели докрай. Досега нито един радиотелескоп не бе изследвал тази галактика по-обстойно. Сега всички инструменти, които можеха да се отделят от вахтата за наблюдение на приближаващия неканен посетител, бяха фокусирани върху неговия предполагаем произход.

И ето, космическият пришълец доближаваше и излъчваше резонансен сигнал в едносантиметровия вълнов обхват. Създателите му поддържаха връзка с ракетата, която бяха изстреляли преди хиляди години. Но съобщенията, които получаваха, бяха вероятно с петдесетгодишно закъснение.

Когато стигна орбитата на Марс, посетителят показа, че бе забелязал човешката раса на Земята по най-драматичния и небудещ съмнение възможен начин. Започна да излъчва стандартен телевизионен сигнал с 3075-редова развивка. Предаваше различни картини с насложен върху тях текст на чисти, макар и бомбастични, английски и китайски езици. Започна първият космически диалог, при това — със закъснение на връзката от порядъка на няколко минути, а не — десетилетия, както се очакваше.

ГЛАВА 13. СЯНКА ПРИЗОРИ

Морган напусна хотела в Ранapura в четири сутринта. Нощта бе ясна и безлунна. Не се бе зарадвал много на избора на часа за тръгване, но професор Сарат, който бе направил всички приготовления вместо него, бе обещал, че усилията му щяха да бъдат възнаградени. „Няма да разбереш нищо за същността на Шри Канда, ако не наблюдаваш изгрева от върха ѝ. А върховният жрец, тоест Маха Тхеро, по никакъв повод не приема посетители в друго време. Счита, че това е добър начин да обезкуражи обикновените любопитни.“ Морган се съгласи мълчаливо и с най-голямата любезност, на която бе способен.

Ситуацията се влоши от шофьора, местен тейпробейнец, който настоя да водят бърз, макар и едностранен разпит с явната цел да си изгради пълна представа за личността на пътника. Това извърши с толкова неподправена доброжелателност, че бе невъзможно човек да се обиди, въпреки че Морган предпочиташе да мълчат през цялото време.

Също така понякога с нотка на набожност си пожелаваше шофьора да обръща повече внимание на несвършващите остри завой в почти пълната тъмнина. Последното обстоятелство благоприятствуваше да бъдат скрити от погледа му скалите и пропастите, които преодоляваха, докато колата се катереше по предпланината. Прокарването на пътя бележеше връх на инженерната военна мисъл през деветнадесети век, наследство от последното колониално господство. Бе построен за осъществяване на последната кампания срещу гордите туземни планинци. Шосето така и не бе влязло в постоянна употреба, а инженерът от време на време получаваше основание да се запита дали пътуването нямаше да завърши фатално.

— Ето я! — извика с гордост шофьорът, след като колата зави покрай поредица от хълмове.

Морган изведнъж забрави за всичките си страхове и раздражение от недоспиването.

Планината Шри Канда бе напълно невидима в тъмнината, която при това все още не носеше признаци на зараждащо се утро. Откриха

присъствието ѝ по тънката лента от разположени в зиг-заг светлини, извисяващи се към звездите, виснали като по магия в небето. Морган знаеше, че наблюдаваше лампите, поставени преди двеста години, с цел да се ориентират пилигримите, които се изкачваха по най-дългата стълба в света. Но ако не вземеше предвид логиката и земното притегляне, гледката изглеждаше досущ като сбъднала се негова мечта! Векове преди да бъде роден, вдъхновени от философи, за които дори нямаше понятие, негови предшественици бяха започнали дело, което той се надяваше да довърши. Буквално, те бяха построили първите груби стъпала на пътя, водещ към звездите.

Морган се разсъни и се загледа. Светлинната лента се приближаваше и се разтваряше в огърлица от безброй бляскави мъниста. Очертах се контурите на планината като тъмен триъгълник, закриващ половината небе. Инженерът почувствува нещо зловещо, лъхащо от нейното мълчаливо, мрачно присъствие. Почти успя да си представи, че тук живееха боговете, които знаеха за неговата мисия и събираха сили против него.

Забрави тези злокобни мисли напълно, чак когато пристигнаха на гарата, откъдето тръгваше асансьорът. За голямо учудване в пет сутринта в неголямата чакалня се блъскаха поне петстотин човека. Поръча с удоволствие горещо кафе за себе си и своя бързив шофьор, който за щастие не прояви интерес да го придружи. „Изкачвал съм се поне двадесет пъти! — каза с преувеличено чувство за умора. — Ще поспя в колата, докато слезете долу.“

Морган си купи билет и направи бърза сметка. Прецени, че щеше да влезе в асансьора с третата или четвъртата група пътници. Зарадва се, че бе послушал съвета на Сарат и бе пъхнал термопалто в джоба си. Тук, на височина два километра над морското равнище навяваше хлад. А на самия връх, извисяващ се три километра по-високо, вероятно щеше да бъде леденостудено.

Инженерът се нареди на опашката. Влачеше крака и се придвижваше бавно напред. Посетителите бяха потиснати и сънливи. Морган забеляза с изненада, че единствено само той не носеше фотоапарат. „А къде са истинските пилигрими?“ — почуди се. Спомни си: те не би трябвало да са тук. Нямаше лесен път, водещ към небето, към нирвана или към другите възвишени цели, които си поставяше духът на вярващите. Заслугата се постигаше единствено със собствени

усилия, а не с помощта на механизирани приспособления. Интересна доктрина, при това съдържаща голяма доза истина! Но имаше случаи, когато само машина можеше да се справи с даден проблем.

Най-после зае място в кабинката. Потеглиха нагоре след страхотно скърцане на въжетата. Мрачно чувство на очакване обхвана пак Морган. Асансьорът, който предвиждаше да построи, щеше да вдига товари повече от десет хиляди пъти по-тежки от настоящата примитивна система, която вероятно датираше чак от двадесети век. Но в крайна сметка, основният принцип нямаше да бъде по-различен.

Навън от люлеещата се кабина царуваше пълен мрак, с изключение когато минаваха покрай част от осветената стълба. Тя бе пуста сякаш безбройните милиони поклонници, които с мъка се бяха качвали до върха през последните три хиляди години, не бяха оставили последователи. След това Морган се сети, че качващите се пеш би трябвало вече да са далече нагоре поради предстоящата им среща със зората — сигурно бяха преминали по долните склонове на планината преди часове.

На височина четири километра пътниците трябваше да се прекачат в кабинката на друг асансьор и затова повървяха кратко разстояние до следващата лифтова станция, ето защо в пътуването се получи неголямо забавяне. Морган се зарадва на термопалтото и уви старателно метализираната му материя около тялото си. Под краката скърцаше скреж, а дишането бе трудно и дълбоко в разределения въздух. Никак не се учуди при вида на струпаните в малката междинна гара кислородни бутилки с ясни инструкции за тяхната употреба.

Започнаха последното изкачване. Наближаващият ден загатна за пръв път своето идване. Звездите на изток продължаваха да светят не по-малко величествено — Венера най-ярко от всички. Но няколко ефирни облачета на голяма височина порозовяха слабо поради настъпващата зора. Морган погледна нетърпеливо часовника си и се почуди дали щеше да пристигне навреме. С облекчение видя, че денят започваше след тридесет минути.

Един от пътниците внезапно посочи към внушителната стълба, части от която се виждаше как обикаляха периодично под тях на зигзаг и напред-назад по все по-стръмните планински склонове. Те вече не бяха пуста. Дузини мъже и жени призрачно бавно, с мъка изкачваха безкрайните стъпала. Броят на поклонниците растеше с всяка

изминала минута. „От колко часа се изкачват? — запита се Морган. — Вероятно от началото на нощта или дори може би по-дълго, тъй като мнозина са на възраст и едва ли биха могли да се дотърят дотук дори за цял ден.“ Удиви се, че имаше толкова много вярващи.

Секунда по-късно забеляза и първия монах — висок, с тъмнооранжева роба, който се движеше с равномерна като махало на метроном походка. Не поглеждаше ни на ляво, ни на дясно и изобщо не обърна внимание на кабинката, която премина високо над бръснатата му глава. Той явно надделяваше и над природните стихии, тъй като например дясната му ръка и рамо бяха голи и изложени на ледения вятър.

Кабинката забави ход и спря рязко на крайната гара. След като вцепенените пътници се изляха навън, тя започна своето дълго спускане. Инженерът се присъедини към тълпата от двеста или триста човека, които се гушеха в малък амфитеатър, изсечен в западния склон на планината. Всички сезираха в здрача, въпреки че не виждаха нищо друго освен лентите от светлина, които се виеха надолу в пропастта. Неколцина закъснели изкачиха последната част на каменната стълба с последни усилия: вратата им се бореше с умората.

Морган погледна пак часовника си. Оставаха още десет минути. Никога не бе присъствувал сред такова огромно мълчаливо множество. Туристите с фотоапарати и набожните пилигрими сега бяха се обединили около една надежда. Времето бе ясно и скоро щяха да разберат дали не бяха направили пътешествието напразно.

Чу се нежен камбанен звън откъм храма, отдалечен на стотина метра и невидим в тъмнината. В същия момент изгаснаха всички лампи по невероятната каменна стълба.

Бяха с гръб към скрития залез. Забелязаха първия плах светлик на деня върху облаците далече под тях; но масивното туловище на планината продължаваше да забавя приближаващата зора.

Секунда след секунда светлината от двете страни на Шри Канда се усилваше, докато слънцето превземаше и последните крепости на нощта. Чу се тихо мърморене в знак на възхищение от търпеливо ожидащата тълпа.

За кратко нищо не се случи. След това се появи, като се простря над половин Тейпробейн! Бе идеално симетричен, тъмносин триъгълник с остри ъгли! Планината не бе забравила своите

поклонници. Великолепната ѝ сянка легна върху морето от облаци — символ, който всеки пилигрим интерпретираше по свое усмотрение!

Изглеждаше почти твърда и перфектно праволинейна. Приличаше по-скоро на обърната пирамида, отколкото на обикновен фантом от полусенки и светлини. Ярката светлина заструи по-силно околоръст и първите преки слънчеви лъчи пробиха покрай склоновете на планината, която стана дори по-тъмна и плътна поради контраста. Въпреки всичко през тънката пелена на облаци Морган успя да различи мержелеещите се езера, хълмове и гори на разбуждащата се земя.

Върхът на обвития с мъгла триъгълник се приближаваше с огромна скорост, докато слънцето се издигаше вертикално зад планината, но инженерът не усещаше никакво осезаемо движение! Времето сякаш спря. Настъпи един от редките моменти в живота му, когато той не се сецаше за отминалите в бездействие минути. Сянката на вечността легна върху душата му така, както тази на планината — върху облаци!

Тъмната на небето избледня и замря бързо подобно на петно, разтварящо се във вода. Призрачният, животрептящ пейзаж отдолу замръзна в осезаема действителност. Някъде далеч на хоризонта експлодира светлина, щом слънчевите лъчи се отразиха от прозорците на сграда, обърната на изток. А по-нататък — ако очите не го лъжеха — Морган различи едва забележимата тъмна лента на обграждащата острова лента на морето!

Така започна още един ден в Тейпробейн!

Посетителите започнаха бавно да се разотиват. Някои се върнаха към крайната гара, а други, по-енергични, се отправиха към стълбата, тъй като погрешно считаха, че слизането бе по-лесно от изкачването. Повечето от тях биха били щастливи, ако можеха да вземат асансьора на обратния път на по-долната станция; малцина биха се спуснали пеш съвсем додолу.

Проследен от множество любопитни погледи, само Морган продължи нагоре по къса стълба, която водеше към манастира и самия връх на планината. Задъха се, докато стигна гладко измазаната външна стена, която засия с мека светлина от първите преки слънчеви лъчи. С радост се облегна на масивната дървена врата.

Някой вероятно бе го наблюдавал. Преди да успее да потърси въженце на камбанка или да извести за пристигането си по друг начин, вратата се отвори тихо и той бе посрещнат от монах с жълта роба, който го поздрави с ръце, свити с допрени длани.

— Айю боуан, доктор Морган! Маханайаке Тхеро ще бъде радостен да ви види!

ГЛАВА 14. ОБУЧЕНИЕТО НА „СТАРГЛАЙДЕР“

Откъси от „Старглайдер. Обобщения“, първо издание, 2071 година:

„Сега вече ни е известно, че междупланетната космическа сонда-робот, обикновено наричан «Старглайдер», е напълно автономен и работи съобразно общи инструкции, запрограмирани в него преди шестдесет хиляди години. Докато пътешествува между слънцата, използва петстотинкилометрова антена, за да изпраща информация със сравнително бавна скорост към своята база, а от време на време приема случайни команди от «Стархоум» — нека заемем този прекрасен неологизъм от поета Леуелин ап Цимру.

Докато преминава през нашата галактика, обаче, има възможност да черпи енергия от Слънцето и по този начин препращането на информация нараства значително по обем. Освен това «презарежда батериите си», да използваме тази далечна аналогия. И тъй като подобно на нашите «Паиъниър»-и и «Воиъджър»-и използва гравитационното поле на небесните тела, за да се отблъсква от звезда на звезда, ще действа вечно, освен ако някаква механическа повреда или космическа катастрофа не сложат край на кариерата му.

Кентавър била единадесетото му пристанище. След като бе заобиколило нашето слънце като комета, новият му курс бе насочен право към Тау Цети, отстояща на дванадесет светлинни години. Ако там има живот, новият диалог би започнал след 8100 година от новото летоброене...

«Старглайдер» обединява функциите както на изследовател, така и на посланик. Когато в края на някое от хилядолетните си пътувания открие технически развито културно общество, сондата се сприятелява с туземното население и започва комерсиален обмен на информация — единствената възможна форма на междупланетна търговия. Преди да отпътува отново на безкрайно пътешествие след кратко транзитно преминаване, «Старглайдер» дава последните си координати на своя роден свят, който започва да очаква пряка връзка с най-новия член на галактическата съобщителна мрежа.

В нашия случай в известен смисъл можем да се гордеем с факта, че идентифицирахме родното слънце и дори излъчихме своето първо предаване, преди «Старглайдер» да бе предал някакви звездни карти. Какъв невероятен късмет извадихме, че имаме толкова близки съседи!»

От първите съобщения на „Старглайдер“ стана ясно, че разбираше значението на няколко хиляди основни думи на английски и китайски език, което бе постигнал по дедуктивен път от анализа на нашите радио, телевизия и особено от предаванията на нашите услуги с видеотекст. Но по време на своето приближаване сондата бе успяла да избере съвсем не представителен подбор от целия спектър на човешката култура. Знанията ѝ съдържаха малко от теоретичните науки, елементарна математика и произволни откъси от литературата, музиката и визуалните изкуства.

Подобно на всеки самоук гений „Старглайдер“ имаше обширни празнини в образованието си. Като се водехме от принципа, че бе по-добре да дадем в излишък, отколкото недостатъчно, подарихме на „Старглайдер“ „Оксфордския речник на английския език“, „Големия китайски речник“ (издание на „Мандарин“) и „Encyclopaedia Terrae“. Тяхното предаване в цифров вид отне малко повече от петдесет минути. Забележително бе, че веднага след това „Старглайдер“ остана безмълвен почти четири часа, което се оказа най-дългото прекъсване в ефира. Когато подновихме контакта, речникът му бе значително разширен и повече от деветдесет и девет процента от времето би могъл да издържи с лекота теста на Тюринг — тоест от съобщенията, получени от „Старглайдер“, нямаше начин да се различи дали бяха изпратени от машина или от много интелигентен човек.

Понякога се случваха пропуски. Например: използване на двузначни думи, а също и липса на емоционален акцент в диалога. Това можеше да се очаква: за разлика от земните компютри, които можеха да повторят емоциите, вложени от техните създатели, то чувствата и желанията на „Старглайдер“ съответствуваха на напълно чужд за нас биологичен вид и следователно бяха трудно разбираеми.

Валидно бе и обратното. „Старглайдер“ схващаше напълно какво се имаше предвид с „Квадратът на хипотенузата е равен на сумите от квадратите на двата катета“. Но имаше не повече от бегла представа от възторга в ума на Кийтс, който бе написал:

*„Омагьосващи чудодейни прозорци, отварящи се от
паяната
на опасни морета, в приказни страни усамотени...“*

И още по-малко от:

*„Мога ли да те сравня с летен ден?
Ти си по-красива и по-сдържана...“*

Така или иначе, с надежда да коригираме този пропуск дарихме на „Старглайдер“ хиляди часове музика, драма и сцени от земния живот, както на хората, така и на природата. По взаимно съгласие бе въведена известна цензура. Въпреки че едва ли би могла да се отрече склонността на човечеството към насилие и войнственост (твърде късно си припомнихме „Encyclopaedia“-та), бяха излъчени само няколко внимателно подбрани примера. А докато „Старглайдер“ бе достатъчно далеч и не можеше да прихване радиосъобщенията, нормалните такси на мрежите за разпространение на видеоинформация бяха нетипично ниски.

В продължение на векове — преди да достигне своята следваща цел, земните философи щяха да водят дебати със истинското разбиране на „Старглайдер“ за човешките дейности и проблеми. Но едно бе въвн от съмнение. Стоте дни на присъствието му в пределите на Слънчевата система промениха необратимо представите на човека за Вселената, нейния произход и мястото му в нея.

Човешката цивилизация не можеше да остане същата след заминаването на „Старглайдер“.

ГЛАВА 15. БОДХИДХАРМА

Когато масивната врата, украсена със сложна дърворезба, изобразяваща лотоси, щракна тихо и се затвори след него, Морган почувствува, че влезе в съвсем друг свят. Не за пръв път стъпваше на земя, обявена за свещена от някоя религия. Бе виждал Нотр-Дам, Хаджиа София, Стоунхендж, Партенона, Карнак, катедралата „Сейнт Пол“ и поне дузина други главни храмове и джамии. Но бе ги наблюдавал като оцелели реликви от миналото, в качеството на великолепни примери на изкуството или инженерната мисъл без аналог със съвременния начин на мислене.

Но тук по всичко личеше, че времето бе спряло своя ход. Ураганите на историята бяха подминали тази самотна цитадела на вратата и я бяха оставили без сътресения. Монасите все още се молеха, медитираха и наблюдаваха зараждането на зората така, като бяха правили през последните три хиляди години.

Докато минаваше по износените плочи на двора, полирани от краката на безчет богомолци, Морган внезапно усети несвойствена нерешителност. В името на прогреса се опитваше да разруши древна и благородна светиня и още нещо, което едва ли някога щеше да проумее докрай.

Спря като закован при вида на огромната бронзова камбана, висяща в камбанария, която сякаш израстваше от стената на манастира. Инженерният му ум за миг определи теглото ѝ като не по-малко от пет тона и това, че бе много стара. „Как, по дяволите...“

Монахът забеляза любопитството му и се усмихна с разбиране.

— Възрастта ѝ е две хиляди години — рече. — Подарък е от прокълнатия Калидаса, а ние сме счели за благоразумно да не отказваме. Според легендата, отнело е десет години, за да се дотътри до върха на планината... и живота на стотици.

— В какъв случай я използвате? — попита Морган, след като асимилира информацията.

— Поради омразния си произход бие само в случай на беда. Лично аз никога не съм я чувал, нито пък някой жив човек. Звучала е

веднъж без намесата на човешка ръка по време на голямото земетресение през 2017 година. Предишният път е била през 1522 година, когато нашествениците-иберийци опожарили храма „Туутх“ и завладели Свещената реликва.

— И след толкова усилия... никога не сте я използвали!

— Може би само дузина пъти през последните две хиляди години. Проклетието на Калидаса все още тегне върху нея!

„Ето това се казва силна религия! — помисли неволно Морган. — Но едва ли е било икономически оправдано!“ Съвсем непочтително се запита колко ли монаси бяха се поддали на изкушението да чукнат по камбаната макар и много тихо, само за да чуят неизвестния тембър на забранения й глас...

Тръгнаха покрай голям заоблен каменен блок, в който бяха просечени стъпала към позлатен павилион. „Това е самият връх на планината!“ — осъзна Морган. Знаеше чии мощи почиваха тук, но монахът го просвети още веднъж.

— Виж отпечатъка на стъпалото. — Посочи. — Мюсюлманите вярват, че бил на Адам; застанал бил на това място, след като бил изгонен от рая. Индусите пък го приписват на Шива или Шаман. Но за будистите, разбира се, това била следата на Просветения.

— Забелязах, че го спомена в минало време — каза с нарочно безизразен глас Морган. — А в какво вярват сега?

Лицето на монаха не изрази емоции, когато отговори:

— Буда е бил човек като теб и мен. Белегът в скалата... а тя е извънредно твърда — е дълъг два метра...

Това изглежда разреши темата и инженерът не зададе допълнителни въпроси, докато го провождаха покрай къса галерия със сводове, която завършваше с отворена врата. Придружителят му почука, но не дочака отговор и направо махна с ръка на посетителя да влезе.

Морган подсъзнателно очакваше да намери Маханайаке Тхеро да седи с кръстосани крака върху рогозка, евентуално заобиколен от дякони, които пееха и кадияха тамян. В студения въздух наистина се усещаше следа от мирис на тамян, но главният енорийски свещеник на Маха Вихара на върха на Шри Канда седеше като в офис зад съвсем обикновено бюро, снабдено със стандартен персонален компютър с допълнителна банка за данни. Единствената особена вещ в стаята бе

главата на Буда, малко по-голяма от реалните размери в живота и поставена върху плинт в единия ъгъл. Гостът не можа да различи дали виждаше скулптора или просто прожектиран образ.

Въпреки конвенционалната работна обстановка, главният жрец на манастира трудно можеше да се сбърка с друг божи служител. Ако не се вземеше предвид неизбежната жълта роба, Маханайаке Тхеро го отличаваха две черти, съчетанието на които поради възрастта му бяха изключително редки: бе напълно плешив и носеше очила.

„И двете отлики са избрани нарочно — прие Морган. — Липсата на окосмяване на главата може да се излекува успешно. Това блестящо теме с цвят на слонова кост или е обръснато, или е третирано с депилатор.“ Освен това не си спомни кога за последен път видя човек да носи очила, освен в историческите хроники или в театъра.

Комбинацията бе забележителна и смуцаваща. Посетителят не успя да направи абсолютно никакви предположения относно възрастта на Маханайаке Тхеро. Можеше да бъде от зрелите четиридесет до добре поддържаните осемдесет. И лещите на очилата, въпреки че бяха прозрачни, някак си скриваха мислите и емоциите, бушуващи зад тях.

— Айю боуан, доктор Морган — каза върховният жрец и посочи с жест към единствения празен стол. — Този е моя секретар, преподобният Паракарма. Вярвам, не бихте възразили, ако той остане и направи някои бележки.

— Не, разбира се — отговори новодошлият и склони глава към другия присъстващ в стаята.

Забеляза, че младият монах притежаваше буйна коса и внушителна брада. Явно бръснатите глави бяха въпрос на избор.

— И така, доктор Морган, вие искате планината — продължи Маханайаке Тхеро.

— Боя се, че да, ваше... тоест... преподобни. Във всеки случай, поне част от нея.

— При възможността ви за избор в целия свят — притрябвали са ви точно тези няколко хектара?

— Предпочитанието не е наше, а на природата. Станцията на Земята трябва да бъде разположена на екватора, при това — на възможно по-голяма височина, където редкият въздух намалява силата на ветровете.

— Има и по-високи екваториални планини в Африка и Южна Америка.

„Пак започнахме!“ — помисли Морган и изстена наум. Горчивият опит бе го научил, че бе почти невъзможно да накара миряни, независимо колко интелигентни или повлияни от егоистични чувства да бяха, да оценят неговия проблем, още повече че очакваше значително по-голям неуспех сред тях монаси. Ех, ако Земята бе идеално симетрично тяло без върхове и спадове в гравитационното си поле!...

— Повярвай ми! — отвърна с патос. — Прегледахме всички алтернативи. Котопакси и връх Кения... дори Килиманджаро, въпреки че се намира на три градуса по на юг... Биха били добре с изключение на един фатален недостатък. Когато сателит бъде издигнат на стационарна орбита, той няма да застане съвсем точно над една и съща точка. Поради неравномерността на гравитационното поле, за която няма да навлизам в подробности, той ще дрейфува над екватора. По тази причина на всички наши геосинхронни сателити и космически станции ще се наложи да изгарят допълнително гориво за корекция на орбитите. За късмет загубите няма да са големи.

Но когато става дума за изменяне на положението на милиони тонове, особено когато те са под формата на крехки пръчки с дължина десетки хиляди километри, това е невъзможно. А и не се налага. За наше щастие...

— Не е „наше“! — вметна Маханайаке Тхеро и почти изведе Морган от ритъм.

— ...има две стабилни точки на геостационарната орбита. Спътник, поставен там, ще стои неподвижно, без да се отклонява встрани — все едно е залепнал на дъното на невидима падина...

Една от тези точки е над Тихия океан, така че не ни върши работа. Другата е директно над главите ни.

— Несъмнено няколко километра в едната или в другата посока не биха имали значение. Има и други планини в Тейпробейн!

— Които не стигат и до половината на Шри Канда, където е налице сила на ветровете под критичната стойност. Наистина, има няколко урагани на екваториалната ширина. Но се случват достатъчно често и биха застрашили цялата структура, при това — в най-уязвимата точка.

— Можем да контролираме ветровете! — Това бе първия принос на младия секретар в дискусиата и Морган го загледа с нарастващ интерес.

— Да, но само в някаква степен. Съвсем естествено, вече разисквах този проблем със службата „Управление на мусоните“. Твърдят, че е немислимо да се постигне абсолютна сигурност, особено когато става дума за ураганни ветрове. Най-добрият шанс би бил петдесет към едно. Много е малък за проект на стойност един трилион долара!

Преподаваният Паракарма изглеждаше склонен да спори.

— Съществува почти забравен математически клон, наречен „Теория на катастрофите“, с помощта на който метеорологията може да стане не по-малко точна наука от математиката. Убеден съм, че...

— Нека поясня! — намеси се ласкателно Маханайаке Тхеро. — Моят колега някога бе много уважаван заради своята работа в областта на астрономията. Предполагам, чували сте за доктор Чоам Голдберг?

Морган сякаш пропадна в дън земя. Трябваше да бъде предупреден! След това се сети, че професор Сарат наистина му бе споменал с весел блясък в очите „да се пази от частния секретар на оня приятел“... бил много умна личност.

Гостът се почуди дали бузите му горяха, когато преподаваният Паракарма, наричан още „Доктор Чоам Голдберг“, му върна погледа с определено недружелюбно изражение. И така, инженерът бе опитал да запознае двамата невинни монаси с присъщата нестабилност на орбитите. Но Маханайаке Тхеро най-вероятно бе получил много по-добри кратки обяснения на тази тема предварително.

Спомни си, че световната научна общественост бе разделена на два лагера по отношение на предмета на доктор Голдберг. Едните считаха, че той бе полудял, а другите още не бяха решили какво да мислят. Той бе един от най-обещаващите млади учени в областта на астрофизиката, когато преди пет години публично заяви: „Сега, след като «Старглайдер» ефективно разруши всички традиционни религии, ние най-сетне можем да обърнем сериозно внимание на концепцията за Бог!“.

След тези думи бе изчезнал от обществения живот.

ГЛАВА 16. РАЗГОВОРИ СЪС „СТАРГЛАЙДЕР“

От хилядите въпроси, зададени на извънземната космическа сонда „Старглайдер“ по време на преминаването ѝ през Слънчевата система, човечеството очакваше с най-голямо нетърпение отговорите на тези, отнасящи се до живите същества и цивилизациите на другите планети. Противно на някои очаквания роботът отговори с готовност, но предупреди, че последната най-нова информация по въпроса бе получил преди столетие.

Като се имаше предвид големия обхват на културата, създадена на Земята от един-единствен биологичен вид, бе очевидно, че би имало многократно по-голямо разнообразие сред звездните светове, където можеха да съществуват всевъзможни форми на живот. След няколко хиляди часа от секващи дъха и често неразбираеми или дори страховити сцени на живот на други звезди не остана съмнение, че предположението бе вярно.

Въпреки това „Старглайдер“ бе успял да направи приблизителна класификация на културите съобразно техния стандарт на технология — вероятно единствената възможна обективна база за сравнение. Човечеството откри с интерес, че влизаше в категория номер пет на скала с приблизителни нива: 1. Каменни сечива; 2. Метали, огън; 3. Азбука, занаяти, кораби; 4. Парни машини, елементарна наука; 5. Атомна енергия; космически пътешествия.

Когато „Старглайдер“ бе започнал мисията си преди шест хиляди години, неговите създатели били в пета категория, подобно на човешката раса. Сега, обаче, били се издигнали с една степен по-нагоре, характеризираща се с възможността за пълно преобразуване на материята в енергия и за трансмутиране на всички химически елементи в промишлен мащаб.

„А има ли категория седем?“ — бе попитан веднага „Старглайдер“. Отговорът бе кратък: „Потвърждавам!“. Когато бе настоявано за подробности, сондата обясни: „Не ми е позволено да описвам технологията на по-високостояща култура на по-нискостояща.“ Проблемът остана открит чак до края, независимо от

всички подвеждащи въпроси, изобретени от най-изявените юристи на Земята.

Дотогава „Старглайдер“ представляваше най-добрият партньор на всеки земен специалист по логика. Тази му изява се дължеше частично на грешка от страна на катедрата по философия на Чикагския университет. В изблик на безпределно високомерие, оттам бяха излъчили тайно цялото съдържание на „Summa Theologica“, а резултатите се оказаха истинско бедствие...

„02 юни 2069 година, 19 часа и 34 минути средно Гринуичко време. Съобщение 1946. Поредица 2. «Старглайдер» до Земята:

Анализирах аргументите на вашия светец Томас Акуинас, както беше поискано във вашето съобщение 145, поредица 3 от 02 юни 2069 година, 18 часа и 42 минути средно Гринуичко време. По-голямата част от съдържанието се оказа случаен шум, думи без смисъл, така че липсва всякаква информация. Но на листинга, който следва, са изброени 192 погрешни логически съждения, изразени съобразно символната логика на посочената ми справочна литература 43 («Математика») от 29 май 2069 година, 02 часа и 51 минути средно Гринуичко време.

Заблуждение 1:... (Следваха седемдесет и пет страници разпечатка.)“

Както показваше дневникът на осъществените радиовръзки, на „Старглайдер“ му бе отнело по-малко от час, за да срине светия Томас. Въпреки че философите щяха да прекарат следващите няколко десетилетия в спор относно анализа, те намериха само две грешки, които, обаче, се дължаха на неразбиране на терминологията.

Би било интересно да се знае каква част от обработващите информацията схеми бе употребил „Старглайдер“ за изпълнението на тази задача. За нещастие, никой не попита, преди сондата да бе превключила на режим на пътуване и бе прекъснала контакта. Но след това бяха получени дори още по-опровергаващи съобщения...

„04 юни 2069 година, 07 часа и 59 минути средно Гринуичко време. Съобщение 9056. Поредица 2. «Старглайдер» към Земята:

Не съм в състояние да различа ясно вашите религиозни церемонии и привидно идентично държание по отношение на спортните и културните функции, които ми изпратихте по ефира. Имам предвид конкретно: «Бийтълз» от 1956 г., Световния финал по футбол през 2047 г. и последната публична изява на Йохан Себастиан Клоунз през 2056 година.“

„05 юни 2069 година, 20 часа и 38 минути средно Гринуичко време. Съобщение 4675. Поредица 2. «Старглайдер» до Земята.

Последната ми информация по този въпрос датира отпреди 175 години, но ако съм ви разбрал правилно, отговорът е следния. Поведение от така наречения «религиозен» тип съществува измежду 3 от 15 известни ми култури категория 1, 6 от 28 култури категория 2, 5 от 14 култури категория 3, 2 от 10 култури категория 4 и 3 от 174 култури категория 5. Би трябвало да се вземе предвид, че разполагам с много повече примери от категория 5 поради причината, че единствено те могат да се откриват на астрономически разстояния.“

„06 юни 2069 година, 12 часа и 09 минути средно Гринуичко време. Съобщение 5897. Поредица 2. «Старглайдер» до Земята:

Прави сте в дедукцията, че трите култури от категория 5, които са ангажирани в религиозни дейности, имат възпроизводство от два родоначалника и че младежта е останала в семейни групи в продължение на дълги периоди от живота им. Как стигнахте до тези умозаклучения?“

„08 юни 2069 година, 15 часа и 37 минути средно Гринуичко време. Съобщение 6943. Поредица 2.

«Старглайдер» до Земята:

Хипотезата, която наричате «Бог», не може да се обори само с логически съждения, но пък ви е напълно ненужна, поради следните причини.

Въпреки че приемате, че Вселената може да бъде «обяснена» като съзидание на същество, известно като «Бог», той очевидно притежава по-висока степен на организираност, отколкото продукта, който е създал. По този начин вие сте усложнили повече от два пъти първоначалния проблем и сте направили първата стъпка по пътя на безкрайния регрес. Уилям от Окхам е посочил през вашия петнадесети век, че обожествяваните същества не би трябвало да се умножават без необходимост. Следователно аз не мога да разбера защо продължават дебатите на тази тема.“

„11 юни 2069 година, 06 часа и 34 минути средно Гринуичко време. Съобщение 8964. Поредица 2. «Старглайдер» до Земята.

«Стархоум» ме информира преди 456 години, че бил открит произхода на Вселената, но аз не съм притежавал подходящи интегрални схеми, с които да го възприема. Би следвало да се свържете директно със «Стархоум» за повече информация.

А сега превключвам на режим «пътуване» и трябва да прекъснем контакта. Сбогом.“

Според мнозина това последно и най-популярно от всичките хиляди съобщения доказвало наличието на чувство за хумор у „Старглайдер“. В противен случай защо роботът бе чакал последния момент, за да ни подхвърли подобна философска „бомба“?! Или цялата дискусия бе част от грижливо подготвен план, целящ да насочи човешката раса към определени рамки на мислене дотогава, докато не дойдеше „Стархоум“ след примерно сто и четири години?

Намериха се някои, които предложиха да се проследи „Старглайдер“, тъй като изнасяше от Слънчевата система не само

неоценимо количество научни познания, но и също съкровищата на технология, напреднала векове пред всичко, известно на човечеството. Въпреки че не съществуваше космически кораб, който можеше да завладее „Старглайдер“ и да се завърне на Земята, след като го догонеше, то такъв можеше да бъде построен.

Преобладаваха, обаче, други, по-мъдри съвети. Дори автоматична космическа сонда би могла да разполага с достатъчно ефективна защита срещу пирати на борда, включително и като крайна мярка — способност за саморазрушение. Но най-изразителният аргумент бе, че неговите създатели се намираха само на петдесет и две светлинни години. През хилядолетията, докато „Старглайдер“ обикаляше, тяхната възможност да пътуват из Космоса сигурно беше се подобрила значително. Ако човешката раса ги предизвикаше, можеха да пристигнат леко раздразвени след няколко столетия.

Междувременно, един от безбройните ефекти, които оказва на човешката култура „Старглайдер“, бе, че предизвика достигането на връх на процес, който вече набираше скорост. Космическата сонда сложи край на билионите думи религиозни безсмислици, с които привидно интелигентни мъже бяха си размътвали умовете в продължение на векове.

ГЛАВА 17. ПАРАКАРМА

Морган си припомни целия разговор и реши, че не се бе държал като глупак. Наистина, Маханайаке Тхеро може би бе загубил тактическо предимство, като разкри самоличността на преподобния Паракарма. От друга страна информацията не представляваше никаква особена тайна. Вероятно той дори допускаше, че инженерът вече знаеше.

В този момент се получи благоприятна пауза, тъй като двама млади послушници влязоха в офиса един след друг. Единият носеше поднос, натоварен с малки чинийки ориз, плодове и, както се оказа покъсно — тънки палачинки, докато другият го следваше с неизбежната чаша чай. Нямаше нищо, наподобяващо месо. След дългата нощ Морган би приветствувал две-три яйца, но предположи, че те също бяха забранени. Не... тази дума бе прекалено силна. Сарат му бе обяснил, че орденът не забраняваше нищо, тъй като не вярваха в абсолютното... Но си имаше ясно градуирана скала на търпимостта, а отнемането на живот — дори на потенциален такъв — попадеше твърде ниско в листата.

Морган започна да опитва различните блюда, някои от които му бяха напълно непознати. Погледна въпросително Маханайаке Тхеро, но той поклати глава.

— Не ядем преди обяд. Умът функционира по-добре в утринните часове и затова не бива да бъде отвличан с материални неща.

Инженерът загриза много вкусен плод папая и размисли върху философския водовъртеж, предизвикан от това просто твърдение. Според него празният стомах можеше да отвлича повече мислите и дори — да потисне напълно висшите мисловни функции. Благословен винаги досега с добро здраве, никога не се бе опитвал да раздели тяло и душа и не виждаше защо трябваше въобще да се прави опит.

Докато Морган поглъщаше екзотичната си закуска, Маханайаке Тхеро се извини и в продължение на няколко минути пръстите му шареха с шеметна скорост върху клавишите на компютърната конзола.

Тъй като екранът се виждаше добре, учтивостта накара Морган да гледа все встрани. Но неизбежно очите му падаха все върху Буда.

Главата изглеждаше като истинска, тъй като плинтът, основата на колоната, хвърляше бледа сянка върху отсрещната стена. Но това не бе достатъчно за окончателното впечатление. Възможно бе плинтът да бе материален, а холографската проекция на главата — внимателно проектирана отгоре. Трикът бе широко разпространен.

Това бе произведение на изкуството, което досущ Мона Лиза отразяваше емоциите на наблюдателя и едновременно му налагаше собствената си власт. Очите на Ла Джиоконда бяха отворени, обаче, въпреки че никой нямаше да разбере какво гледаха те. Очите на Буда бяха напълно кухи — празни езера, в които човек можеше да загуби душата си или да открие цяла вселена.

Върху устните му се прокрадваше усмивка, дори многозначителна от тази на Мона Лиза. При това действително ли се усмихваше или светлината създаваше подобен ефект? Може би да, защото под определен зрителен ъгъл усмивката изчезваше и се заместваше от изражение на свръхчовешко спокойствие. Морган не откъсваше очи от хипнотизиращото изражение и само познатото шумолящо бръмчене на запаметяващия диск на компютърната конзола го върна към действителността... ако въобще можеше да се нарече така...

— Мисля, че ще ви хареса да отнесете сувенир от вашето посещение! — промълви Маханайаке Тхеро.

Морган пое предложението лист и се изненада, като видя пергамент с качеството на архивно копие, а не обичаен лист крехка хартия, предназначена за кошчето за боклук след няколкочасова употреба. Не можа да разчете нито една дума с изключение на небиещо на очи буквеноцифрово обозначение в долния ляв ъгъл, записано с пишци заврънкулки на тейпробейнски език.

— Благодаря! — каза възможно най-иронично. — Какво е това? — Имаше добра представа; правните документи изглеждаха сходно, независимо от страната или епохата на създаването им.

— Представява копие от споразумението между цар Равиндра и Маханайаке Сангха с дата Весак, 854 година от нашата ера. Определя владението на земите около храма за вечни времена. Правата,

получени чрез този документ са били признати дори от нашествениците.

— От каледонците и холандците, навярно. Но не и от иберийците!

Ако Маханайаке Тхеро бе изненадан от пълнотата на предварителната подготовка на госта, той не го показва дори с трепване на вежда.

— Те никога не са се подчинявали на закон или заповед, особено когато се е отнасяло до други религии. Предполагам, че вие също не сте поддръжник на тяхната философия „Силата е равнозначна на право“.

Морган се усмихна изкуствено.

— Положително! — потвърди.

„Но къде трябва да се тегли чертата?“ — попита се наум. Когато биваха засегнати наложителни интереси на голяма организация, обичайните съображения за моралност често отстъпваха на второ място. Скоро най-блестящите умове на планетата в областта на правото и електрониката също щяха да съсредоточат вниманието си в настоящата точка. И ако намереха верните отговори, щеше да възникне крайно неприятна ситуация. Тогава той щеше да бъде провъзгласен за герой... или злодей.

— Тъй като повдигнахте на въпрос темата за споразумението от 854 година, нека ви припомня, че то се отнася само за земите, включени в границите на храма, които са ясно определени от стените.

— Правилно. Но те обхващат целия връх.

— Не контролирате земята извън тази площ.

— Имаме правата на всеки собственик на земя. Ако съседите нарушават обществения ред, ние ще търсим обезщетение по съдебен ред. Не за пръв път е обсъждан такъв проблем.

— Зная. Имате предвид системата за кабелния асансьор.

Слаба усмивка се разля върху устните на Маханайаке Тхеро.

— Написал сте си домашното за отличен! — похвали го. — Да, противопоставихме им се енергично по ред причини. Съгласен съм, че съоръжението в крайна сметка бе построено, но ние често получаваме поводи да сме благодарни за това. — Замълча замислен и добави: — Имаше и някои проблеми, но успяхме да просъществуваме съвместно. Случайни зяпачи и туристи са доволни да останат на панорамната

платформа, докато истинските поклонници, разбира се, ние винаги се радваме да посрещнем на върха.

— Тогава вероятно и в нашия случай би могло да се стигне да взаимно приспособяване. Няколкокостотин метра по-малка височина не са от голямо значение за нас. Можем да оставим върха недокоснат и да издълбаем ново плато също като управата на асансьора.

Морган се почувствува определено неловко под внимателните погледи на двамата монаси. Не се и съмняваше, че те бяха вникнали в абсурдността на предложението, но той бе длъжен да го спомене.

— Притежавате много специфично чувство за хумор! — отвърна най-накрая Маханайаке Тхеро. — Ако тук се издигне и вашето чудовищно съоръжение, какво би останало от духа на планината или усамотеността, която търсихме три хиляди години? Очаквате ли от нас да предадем вратата на милионите, които посещават това свещено място, често дори с цената на своето здраве и дори — живот?

— Симпатизирам на вашите чувства — отговори Морган. „Лъжа ли го?“ — попита се. — Разбира се, ние ще направим всичко възможно да ви безпокоим по-малко. Всички поддържащи приспособления ще бъдат погребани във вътрешността на планината. Ще се показва само елеваторът, а от разстояние ще бъде незабележим. Общият изглед на Шри Канда в общи линии ще остане непроменен. Дори няма да пострада вашата прословута сянка, на която и аз току-що се възхитих.

Маханайаке Тхеро се обърна към своя колега сякаш търсеше потвърждение. Преподобният Паракарма погледна Морган право в очите и каза:

— Ами шумът?

„По дяволите! — помисли инженерът. — Това е най-слабото ми място!“ Товарите щяха да тръгват от планината с няколкокостотин километра в час. Колкото по-бързо набираха скорост от системата, разположена на земята, толкова по-малко щяха да натоварват висящата кула. Разбира се, пътниците не можеха да се издигат с ускорение много по-голямо от земното, но капсулите щяха да се приземяват с дозвукова скорост.

— Ще има известен шум, дължащ се на аеродинамиката — съгласи се Морган. — Но ще бъде значително по-малък от този край летище.

— Много успокояващо! — отбеляза Маханайаке Тхеро.

Гостът можеше да се обзаложи, че преподобният вложи в думите си сарказъм, въпреки че не откри и следа от ирония в гласа му. Или демонстрираше олимпийско спокойствие, или пробваше реакциите на посетителя. Младият монах, напротив, изобщо не направи опит да скрие своя гняв.

— В продължение на години — каза с възмущение той — ние протестирахме срещу безпокойството, предизвиквано от кацащите космически кораби. А сега вие искате да създадете невъобразим шум в... нашия заден двор!

— Скоростите, с които работим, няма да превишават тази на звука — поне на тази височина — отвърна твърдо Морган. — Освен това структурата на кулата ще поглъща по-голямата част от звуковата енергия. Всъщност — натърти, опитвайки да сложи поанта върху внезапно съзряното предимство, — в далечна перспектива работата ни ще подпомогне избягването на шумотевицата от кацането на ракетите. Планината ще бъде действително едно по-тихо място.

— Разбирам, вместо случайни сътресения, ще бъдем подложени на непрекъснат гръм!

„До никъде няма да стигна с тази личност! — помисли Морган. — А си въобразявах, че Маханайаке Тхеро щеше да бъде най-големия препъни-камък!...“

Понякога бе добра тактика да се смени рязко темата. Инженерът реши да потопи внимателно пръст в тресящото се блато на теологията.

— Няма ли нещо правилно в това, което опитваме да направим? — попита искрено. — Целите ни може и да са различни, но крайните резултати имат много общо. Ние се надяваме да построим само едно продължение на вашата стълба. Ако позволите така да се изразя, ние я удължаваме... чак до небето!

За момент преподобният Паракарма изглеждаше изненадан от толкова дръзка наглост. Но преди да се опомни, по-върховният монах хитро отвърна:

— Интересна гледна точка. Но нашата философия не вярва в Небето. Спасението, ако то съществува, може да се намери само на този свят и дори понякога самият аз се учудвам на нетърпението, с което някои го напускат. Известна ли ви е историята на Вавилонската кула?

— Смътно.

— Препоръчвам ви да я прочетете в старата християнска библия — Битие 11. Там също се описва инженерен проект за изкачване до небето. Провалил се поради трудности при общуването между строителите.

— Въпреки че и ние ще имаме своите проблеми, не мисля, че някой от тях би бил с подобен характер.

Но след като хвърли пак поглед към преподобния Паракарма, Морган вече не бе толкова сигурен. Тук вече зейна комуникативна пропаст, която в известен смисъл бе по-голяма от тази между Homo sapiens и „Старглайдер“. Уж говореха на един и същ език, но помежду им бе се разпростряла бездна от неразбиране, която никога не би могла да бъде преодоляна.

— Може ли да ви попитам — продължи с невъзмутима учтивост Маханайаке Тхеро — какъв успех постигнахте с „Отдела за паркове и гори“?

— Охотно биха ни сътрудничили!

— Не съм изненадан. Хронически не им достига бюджетът и всеки нов източник на доходи би бил добре дошъл. Споходи ги неочаквано щастие с асансьорната система и несъмнено те се надяват вашият проект да бъде още по-голям.

— Ще се окажат прави. Освен това приеха факта, че няма да създадем опасности за природната среда.

— Представете си, че кулата се срути долу!

— Няма да падне! — В своите думи вложи целия си авторитет на инженер, чиято преобърната небесна дъга сега свързваше два континента.

Но му бе известно, а и на непреклонния Паракарма му бе ясно, че никога нямаше абсолютна сигурност в подобни строежи. Преди двеста и две години, на 7 ноември 1940 година, подобен урок бе демонстриран по начин, който нито един проектант не би забравил!

Морган рядко сънуваше кошмари, но това бе един от тях. Дори в настоящия момент компютрите на „Теран Констракшън“ се опитваха да прогонят този призрак.

Но цялата изчислителна мощ на Вселената не можеше да осигури защита срещу проблемите, които засега не бе предвидил — срещу все още неродените кошмари!

ГЛАВА 18. ЗЛАТИСТИТЕ ПЕПЕРУДИ

Въпреки ярката слънчева светлина и великолепните природни картини, редуващи се бързо от всички страни, Морган заспа непробудно, още преди колата да бе слязла в низината. Дори безчислените остри завои не можаха да го задържат буден. Съзнанието му се върна бързо при рязкото натискане на спирачките, от което полетя напред, но бе задържан от предпазния колан.

За момент остана объркан и помисли, че продължаваше да сънува. Бризът подухваше леко през полуотворените прозорци. Полъхът бе толкова топъл и влажен, като че идеше от турска баня. Въпреки това колата явно бе попаднала в заслепяваща снежна виелица.

Инженерът примигна, потърка очи и ги отвори, за да посрещне действителността. За пръв път в живота си видя златист сняг!

Гъст рояк пеперудки пресичаше шосето и се насочваше на изток поради неотклонна, целенасочена миграция. Някои от тях бяха попаднали в колата и трепкаха лудешки с крилца, докато не ги пропъди с ръка навън. Много повече бяха се размазали на предното стъкло на автомобила. С няколко несъмнено подбрани попръжни на тейпробейнски шофьорът се показва навън и избърса стъклото до чисто. Когато свърши, роякът бе изтънял до шепа изостанали скитнички.

— Знаеш ли легендата? — попита и хвърли поглед към пасажера.

— Не! — отрязва го късо Морган.

Изобщо не бе заинтересован, копнееше да се върне към прекъснатата дрямка.

— Златистите пеперуди! Те са душите на войните на Калидаса, същите от армията, победена при Якагала.

Морган изръмжа от липса на ентузиазъм с надеждата, че шофьорът щеше да разбере намека, но той безмилостно продължи:

— Всяка година горе-долу по това време те се отправят към планината и до една умират на склоновете ѝ. Понякога успяват да се изкачат до половината и човек може да ги зърне от асансьора, но това е най-високото място, до което стигат. Кое е късмет за вихара!

— Какво значи „вихара“? — попита в полусън инженерът.

— Означава „храм“. Ако го достигнат, следва, че Калидаса е победил и всички бхикус... тоест „монаси“ — ще трябва да напуснат. Такова е пророчеството! Написано е на каменна плоча, намираща се в музея „Ранапура“. Мога да ти я покажа!

— Някой друг път — каза бързо Морган и се намести пак на тапицираната седалка.

Но не можа да заспи в продължение на много километри, тъй като магията, която шофьорът му разкри, го преследваше като призрак.

През следващите няколко месеца си я спомняше от време на време — при събуждане или в труден момент. Потопяваше се за сетен път в златистата снежна буря, докато обречените милиони същества изразходваха напразно своята нищожна енергия, за да нападнат планината и всичко онова, което тя символизираше.

Дори и сега, в началото на своята кампания, образът го преследваше и му създаваше чувство за неудобство.

ГЛАВА 19. КРАЙ БРЕГА НА ЕЗЕРОТО САЛАДИН

„Почти всички компютърни симулации на алтернативната история стигат до извода, че битката при Туърс (през 732 година от нашата ера) била най-съдбоносната за човечеството. Ако Чарлз Мартел бе победен, ислямът най-вероятно е щял да реши вътрешните си проблеми, които го отслабвали, и щял да продължи нататък, докато завладеел Европа. В такъв случай вековете на християнско варварство са щели да бъдат избягнати, а Индустриалната революция е щяла да започне хиляда години по-рано, следователно досега щяхме да сме достигнали звездите, а не само най-близките планети...

Но съдбата се наложила по друг начин и армиите на Пророка се върнали обратно в Африка. Ислямът продължил невзрачното си съществуване и в края на двадесети век бил не повече от интересна археологическа находка. След това внезапно изчезнал...“

Из речта на
председателя на
симпозиума по
случай 200-годишнината
на Тойнбий
Лондон, 2089 година

— Знаеш ли, че наскоро се провъзгласих за контраадмирал на Сахарската флота? — попита шейх Фарук Абдулах.

— Не бих се учудил, господин президент! — отговори Морган и хвърли поглед към искрящите сини простори на езерото Саладин. —

Ако не е морска тайна, колко кораби командувате?

— В момента — десет. Най-големият е тридесетметрова плаваща платформа, стопанисвана от „Червения полумесец“. Всеки уийкенд спасява некомпетентни моряци. Моите хора все още не са добри на вода. Погледни само онзи непохватен моряк, дето се опитва да прибере такелажа! В края на краищата двеста години не се оказаха достатъчни, за да превключим от камили на плавателни съдове!

— Междуременно разполагахте с „Кадилаци“ и „Ролз-Ройсове“. Несъмнено те са улеснили този преход!

— Все още са в автомобилния ми парк. Моят пра-пра-пра-праядо „Силвер Гоуст“ е като нов. Но трябва да бъде честен — само чужденците-посетители срещат проблеми, когато им се наложи да се борят с местните бури. Ние предпочитаме моторни катери. А следващата година ще се сдобия с подводница, която гарантирано ще достига най-голямата дълбочина на езерото от седемдесет и осем метра.

— За какво е нужно това?

— Сега се чуват твърдения, че Ерг бил пълен с археологически съкровища. Разбира се, никой не се тревожеше за тях, преди да бъдат потопени.

Нямаше смисъл да опитва да кара да бърза президента на АСАР — Автономната Северноафриканска Република — и Морган прояви предпазливост. Както и да гласеше Конституцията, шейх Абдулах разполагаше с много повече власт и богатства, отколкото който и да е на Земята. И най-вече — той разбираше полезността и на двете.

Президентът произхождаше от семейство, което не се страхуваше да поема рискове и рядко имаше повод да съжалява за това. Първата известна и много рискована постъпка (която им навлече омразата на целия арабски свят поне за половин столетие) бе да инвестират изобилието от претродолари в науката и технологията на Израел. Тази предвидлива постъпка доведе до превръщането на Червено море в огромна мина, до победа над пустините и доста по-късно — до „Гибралтарския мост“.

— Не е нужно да те убеждавам, Ван, колко съм възхитен от новия ти проект! — възкликна накрая шейхът. — И след всичко, което преминахме заедно, докато „Мостът“ бе в строеж, зная, че ти можеш да го осъществиш... ако разполагаш със средствата.

— Благодаря ви!

— Но аз имам няколко въпроса. Не съм наясно по какви съображения е предвидена „Междинна станция“... и защо се намира на височина двадесет и пет хиляди километра?

— Причините са няколко. Нуждаем се от главна електроцентрала приблизително на такова равнище, конструкцията на която и без това ще бъде доста масивна. Тогава изведнъж ни хрумна, че седем часа е прекалено дълго време за човек да бъде затворен в тясна кабина, следователно разделянето на пътешествието на две би довело до редица преимущества. Няма да става нужда да даваме храна на пътуващите при транзитното преминаване, тъй като те биха могли да похапнат и протегнат крака в станцията. Освен това можем да оптимизираме дизайна на превозното средство. Само капсулите, пътуващи в долната част на кулата трябва да имат аеродинамична форма. Изминаващите най-горния участък биха били по-прости и леки. Междинната станция би служила за преминаване на пътници и товари и като център за управление и контрол, а също, надяваме се — и в качеството на главна туристическа атракция и самостоятелна почивна станция.

— Но тя не се намира посредата на пътя! Тя е почти на... две трети от разстоянието до стационарната орбита.

— Вярно! Средната точка би била на осемнадесет, а не на двадесет и пет хиляди километра. Но тук се намесва още един фактор: сигурността! Ако секцията отгоре се откъсне, „Междинната станция“ няма да падне на Земята!

— Защо не?

— Ще е набрала достатъчно инерция, за да поддържа стабилна орбита. Разбира се, ще пада в посока към Земята, но — бавно и няма да навлиза в атмосферния слой. Затова ще бъде достатъчно надеждна. Просто ще стане космически спътник на Земята, движещ се по десетчасова елиптична орбита. Два пъти на ден ще преминава през първоначалното си място и евентуално би могла да се свърже отново. Поне на теория...

— А на практика?

— О, уверен съм, че може да се направи. Положително хората и екипировката на станцията биха могли да се спасят. Но няма да имаме дори тази възможност, ако я разположим на по-малка височина.

Всичко, паднало под границата от двадесет и пет хиляди километра, ще навлезе в атмосферата и ще изгори за не повече от пет часа.

— Значи ли, че предлагаш този факт да се рекламира всред пасажерите, пътуващи до „Междинната станция“?

— Надявам се, че ще бъдат достатъчно заети да се възхищават на гледката и няма да се безпокоят за това.

— Описа го като елеватор на театрална сцена!

— А защо не? Единствената разлика е, че най-високата сценична постановка се е издигнала само на три километра! А говорим за нещо, десет хиляди пъти по-високо!

Шейх Абдулах обмисли продължително.

— Пропуснахме златна възможност! — промълви накрая. — Можехме да имаме петкилометрово пътешествие нагоре по пилоните на „Моста“!

— Това бе предвидено в първоначалния проект, но ние ги намалихме поради тривиална причина — икономията!

— Може би сбъркахме! Вероятно биха се изплатили. А току-що осъзнах и нещо друго. Ако тази... хипернишка... я имаше на времето, предполагам „Мостът“ би могъл да бъде изграден на половин цена!

— Не бих желал да ви лъжа, господин президент. Би струвал по-малко от една пета. Но строежът щеше да се забави с двадесет години, затова не сте загубили!

— Трябва да обсъдя това с моите счетоводители. Някои от тях все още не са убедени, че идеята е била добра, въпреки че нарастването на трафика изпреварва предвижданията. Но аз все им повтарям, че парите не са всичко. Републиката се нуждае от „Моста“ в психологическо и културно отношение, а също — и в икономическо. Знаеш ли, че осемнадесет процента от хората преминават само заради преживяването? А след това се връщат веднага обратно, въпреки че трябва да платят двойна такса!

— Струва ми се, посочих ви подобни аргументи преди доста време! — отвърна сухо Морган. — Не можах да ви убедя лесно.

— Наистина! Спомням си, че „Оперетният театър“ в Сидни бе твоя любим пример. Обичаше да изтъкваш колко пъти името е изплатило себестойността — дори ако ставаше дума за пари, а не само — за престиж.

— Не забравяйте пирамидите!

Шейхът се разсмя.

— Как ги бе нарекъл? „Най-добрата инвестиция в историята на човечеството“?

— Точно така! Все още изплащат дивиденди от туристическите посещения даже след четири хиляди години!!

— Сравнението не е справедливо, въпреки всичко. Текущите им разходи са несравними с тези на строежа на „Моста“... още повече с твоята бъдеща кула!

— Тя може да просъществува и по-дълго от пирамидите, тъй като ще бъде построена в много по-благоприятни природни условия.

— Тази мисъл е внушителна! Наистина ли вярваш, че ще бъде работоспособна в продължение на хилядолетия?

— Не в първоначалната си форма, разбира се. Но по принцип — да. Каквито и технически нововъведения да донесе бъдещето, не вярвам, че някога може да се появи по-ефикасен и по-икономичен способ за достигане на Космоса. Представете си кулата като особен вид мост, който води към звездите или поне — до планетите.

— Нека повторим още веднъж — ти искаш от нас да го финансираме. А същевременно ще изплащаме „Гибралтарския мост“ още двадесет години. Но космическият елеватор няма да бъде на наша територия, нито пък — от пряко значение за нас.

— Но аз вярвам, че ще е, господин президент! Вашата република е част от икономиката на Земята и цената на превоза на товари в Космоса сега е един от факторите, ограничаващи растежа. Ако погледнете бюджетните предвиждания за петдесетте и шестдесетте години от нашия век...

— Вече го направих. Много интересно! Но въпреки че не е точно да се каже, че сме бедни, не можем да повишим и на йота необходимите фондове. Какво пък, проектът ти би погълнал целия съвкупен световен продукт в продължение на няколко години!

— И ще се изплаща на всеки петнадесет завинаги след това!

— Ако изчисленията ти са верни.

— Бяха правилни, що се касаеше до „Моста“. Но вие сте прав, разбира се, и аз не очаквам от АСАР да направи нещо повече от това да започне практически изпълнението на проекта. Ако вие веднъж покажете вашата заинтересованост, ще бъде многократно по-лесно да се получи подкрепа и от други.

— Например?

— От Световната банка, планетарните банки, федералното правителство...

— А от твоя работодател, „Теран Констракшън Корпорейшън“? Какво възнамеряваш в действителност, Ван?

„Започна се! — помисли Морган и едва не въздъхна с облекчение. — Сега най-накрая мога да поговоря откровено с доверено лице, което стои над незначителните бюрократични интриги, но може да оцени тяхната деликатност.“

— Цялата работа по новия проект свърших през свободното си време... В момента съм във ваканция. По случайност, така се роди и идеята за „Моста“! Не зная дали ви споменах, че веднъж получих официално нареждане да забравя проекта... През последните петнадесет години научих няколко полезни урока.

— Твоят доклад трябва да е отнел много компютърно време. Кой го заплати?

— О, разполагах със значителни, неограничени фондове. А от друга страна подчинените ми непрекъснато правят изследвания, които никой не би могъл да разбере. В интерес на истината, под мое ръководство малък колектив обмисляше идеята в продължение на няколко месеца. Те са такива ентузиастични, че прекарват повечето от свободното си време в допълнителна работа. Но сега трябва или да се посветим на проекта, или да го напуснем!

— Твоят уважаван председател знае ли за всичко това?

Морган се усмихна невесело.

— Не, разбира се. Не бих желал да го информирам, преди да съм подработил окончателно и подробностите.

— Разбирам някои от усложненията — каза проникателно президентът. — Едно от тях е, предполагам, да се осигури, че сенаторът Колинз не е изобретил първи.

— Не може да присвои идейния проект, дори да пожелае! Идеята е на възраст двеста години! Но както той, така и други могат да забавят осъществяването ѝ. А аз искам да я видя реализирана, докато съм жив!

— И разбира се, възнамеряваш да отговаряш за... Е, добре, какво предпочиташ да направя за теб?

— Нека считаме въпроса ви само за предложение, господин президент. Вие бихте могли да имате по-добро виждане. Трябва да се

формира консорциум, който да включва, може би, властите на „Гибралтарския мост“, корпорациите на „Суецкия канал“ и Панама, Компанията на подводния канал „Великобритания — Франция“, корпорацията на „Беринговия язовир“... След това, когато всичко е в кърпа вързано, може да се сезира „ТКК“ с молба за фундаментални изследвания. На този етап инвестициите ще бъдат пренебрежимо малки.

— От какъв порядък?

— По-малко от милион. Особено след като аз съм свършил деветдесет процента от работата.

— А по-нататък?

— С вашата подкрепа, господин президент, мога да действам според обстоятелствата. Мога да остана на работа в „ТКК“ или да напусна и да се присъединя към „Консорциума по астроинженерство“, нека така да го наречем. Всичко ще зависи от условията. Ще направя най-доброто за реализацията на идеята!

— Този подход ми изглежда разумен. Мисля, че ще можем съвместно да придвижим проекта!

— Благодаря ви, господин президент! — отговори прочувствено и искрено Морган. — Има само една досадна пречка, с която трябва да се справим веднага... може би, дори преди да положим основите на консорциума. Необходимо е да сезираме Световния съд и да установим своите пълномощия върху най-ценния имот на Земята!

ГЛАВА 20. ТАНЦУВАЩИЯТ МОСТ

Дори в днешната епоха на мигновени комуникации и бърз транспорт в глобален мащаб бе много удобно човек да разполага с място, което можеше да нарече „офис“. Не всичко бе възможно да се съхрани под формата на електрически заряди. Все още имаше вещи като добрите стари старомодни книги, професионални удостоверения, награди и почести, инженерни модели, проби на материали, художествено представяне на проекти (не толкова прецизни като компютърните, но все пак достатъчно нагледни) и, разбира се, килимът от стена до стена, от който всеки висш бюрократ се нуждаеше, за да смекчи влиянието на окръжаващата го действителност.

Офисът на Морган, в който присъствуваше средно десет дни в месеца, бе на шестия етаж (отдел „Сухопътен“) на просторната главна квартира на „Теран Констракшън Корпорейшън“ в Найроби. Долният етаж се заемаше от отдел „Морски“, а следващият — от администрацията, тоест от председателя Колинз и неговата империя. Архитектът, изпаднал в настроение на наивен символизъм, бе посветил най-горния етаж на отдел „Аерокосмически“. Дори на покрива имаше малка обсерватория, снабдена с тридесетсантиметров телескоп, който неизменно биваше повреден, тъй като го използвана по време на гуляи, при това — за съвсем неастрономически цели. Стаите на хотел „Трипланетари“, отстоящ само на километър, бяха любима цел, тъй като там често се появяваха някои странни форми на живот или поне — на поведение.

Тъй като Морган поддържаше връзка с двете си секретарки — едната от плът и кръв, а другата — електронна, той не очакваше никакви изненади, когато влезе в офиса си след краткия полет до АСАР. Според стандартите на отминали епохи, организацията, която ръководеше, бе необичайно малка. Под негов пряк контрол се намираха по-малко от триста мъже и жени, но компютърната власт и тази за обработка на информация на тяхно разположение, бяха най-мощните на цялата планета.

— Е, как се разбра с шейха? — попита Уорън Кингзли, негов заместник и дългогодишен приятел, щом се оказаха сами.

— Много добре. Мисля, че сключихме сделка. Но все още не мога да повярвам, че ни спъва такъв глупав проблем. Какво е мнението на юридическия отдел?

— Определено ще се наложи да получим „Определение“ от Световния съд. Ако съдиите приемат, че въпросът засяга значителни обществени интереси, на нашите преподобни другари ще се наложи да се попреместят... Въпреки че ако решат да проявят инат, ще се получи неловка ситуация. Може би ще трябва да им изпратиш едно малко земетресение, което да им помогне да решат по-бързо!

Фактът, че Морган бе от ръководството на „Дженерал Тектоник“ бе отдавна предмет на подбив между двамата. Но засега, може би — за щастие — този отдел не бе успял да изнамери начин за контролиране и насочване на земетресенията, нито пък се очакваше такова нещо в близко бъдеще. Най-много можеха да полагат усилия да ги предсказват и да пренасочват тяхната енергия в безопасна посока, преди да нанесат големи щети. Дори на това поле на дейност успех ги постигаше при не повече от деветдесет и пет процента от случаите.

— Чудесна идея! — отвърна Морган. — Ще я обмисля. А сега какво ще кажеш за нашия друг проблем?

— Всичко е готово. Искаш ли резултатите веднага?

— О-кей — нека видим най-лошото!

Прозорците на офиса се затъмниха и в центъра на стаята се появи решетка от светли линии.

— Погледни насам, Ван! Започва режимът, който ни създава проблеми.

Редици букви и числа се материализираха в празното пространство — скорости, товари, ускорения, транзитни времена... Морган ги поглъщаше с поглед. Над килима затрептя глобусът на Земята с неговите окръжности, обозначаващи географски ширини и дължини. От пода изникна с височина един човешки бой светла нишка, която отбеляза положението на орбиталната кула.

— Петстотин пъти по-голяма скорост. Мащаб на страничното увеличение — петдесет. Започваме.

Някаква невидима сила започна да усуква светлинната линия и я отклоняваше от вертикала. Нарушението се придвижи нагоре,

имитирано с помощта на милионите компютърни комбинации в секунда, съобразно движението на товара нагоре през земното гравитационно поле.

— Какво е отместването? — попита Морган и напрегна очи, за да проследи подробностите на симулацията.

— В момента е около двеста метра. Но достига триста, преди да...

Нишката се скъса. В забавеното движение, което в действителност би могло да достигне скорости от порядъка на хиляди километри в час, двата сегмента на разкъсаната на две кула започнаха да се извиват и раздалечават — единият се наведе към Земята, а другият се издигна в Космоса като камшик. Но Морган вече не възприемаше съзнателно това въображаемо нещастие, съществуващо единствено в паметта на компютъра. Насложена върху този образ бе реалността, която го преследваше от години като призрак.

Бе гледал онзи стар, отпреди две столетия филм поне петдесетина пъти. Дори някои епизоди проследи кадър по кадър, докато научи всички подробности наизуст. В края на краищата на негово разположение бе най-скъпият документален филм, сниман някога — поне в мирно време. Бе струвал на държавата Вашингтон няколко милиона долара за минута...

Филмът започваше така. На екрана се появяваше строен (прекалено тънък!) и кокетен мост над каньона Такома. По него нямаше движение на превозни средства, но посредата една кола бе напусната от шофьора си. И нищо чудно, тъй като мостът се държеше като никой друг в цялата история на инженерството!

Изглеждаше невъзможно как хиляди тонове метал можеха да се кършат в такъв въздушен балет!! Човек по-скоро би повярвал, че мостът бе направен от гума, а не — от желязо! Широки, бавни извивки с амплитуда няколко метра преминаваха по протежение на цялата дължина на съоръжението, така че магистралата, провисена на подпори, се извиваше насам-нататък като раздразнена змия. Вятърът духаше долу ниско в каньона и произвеждаше недоловим от човешкото ухо звук, който попадеше в резонанс с красивата, но обречена инженерна конструкция. В продължение на часове вибрациите на усукване нарастваха по сила, но никой не можеше да предвиди кога точно щеше да настъпи края. Но продължителните предсмъртни мъки

свидетелствуваха за препоръка, която неудачниците-проектанти бяха пренебрегнали съвсем.

Внезапно поддържащите кабели се скъсаха и завършаха нагоре като убийствени железни камшици. Магистралата се срути в реката, като се огъваше и преобръщаше; части от нея се разхвърчаха на всички посоки. Дори когато картината биваше възпроизведена с нормална скорост, последният катаклизъм изглеждаше като на забавен кадър. Мащабът на пораженията бе толкова голям, че човешкият ум не намираще база за сравнение. В действителност, финалът продължи може би около пет секунди. Накрая мостът над пролома Такома доби ненакърнима слава в историята на инженерната мисъл. Двеста години по-късно този последен момент бе запечатан на фотография, закачена на стената на офиса на Морган и със заглавие: „Най-скъпият продукт“.

За инженера събитието не бе шега, а постоянно напомняне, че неочакваното винаги се появяваше изневиделица. Когато бе проектиран „Гибралтарския мост“, Главният конструктор прочете внимателно класическия анализ на нещастieto в пролома Такома, написан от Теодор фон Карман, и се поучи от една от най-скъпите грешки от миналото. Впоследствие не възникнаха никакви сериозни проблеми, свързани с вибрациите, дори и при най-силните пориви на ветровете, които ревяха в Атлантика, въпреки че магистралата се изместваше на стотина метра от центъра — точно както в изчисленията.

Но конструирането на космическия асансьор представляваше огромен скок напред в неизвестното. Затова някои неприятни изненади можеха да се превърнат в сурова действителност. Силата на ветровете в частта, преминаваща през атмосферата, бе лесно да се изчисли, но бе необходимо да се вземат предвид и вибрациите, предизвикани от спирането и потеглянето на огромни товари, и дори — ефектите на приливите и отливите, дължащи се на Слънцето и Луната, тъй като конструкцията бе гигантска. Факторите трябваше да се вземат предвид не действащи поотделно, а в съчетание даже, може би, с едно неголямо земетресение, което да усложни картината при така наречения „анализ на най-лошия случай“.

— Всички симулации в този режим на обработка на тонове товари, дават един и същи резултат. Вибрациите се усилват, докато

настъпи скъсване на височина около пет хиляди километра. Трябва да увеличим драстично вибропоглъщането.

— Страхувах се от подобна перспектива. От още колко допълнителна тежест се нуждаем?

— От десет мегатона!

Морган доби мрачно удовлетворение от цифрата. Бе близка до направеното от него предположение въз основа на инженерната му интуиция и мистериозните ресурси на неговото подсъзнание. Сега компютърът донесе потвърждение. Трябваше да увеличат масата на „котвата“ в орбита с около десет милиона тона.

Дори според стандартите на обикновен човек подобна маса не бе тривиална. Бе еквивалентна на скална сфера с диаметър двеста метра. Морган си спомни внезапно как Якагала се извисяваше в небето на Тейпробейн. Какви усилия би струвало да бъде издигната на четиридесет хиляди километра нагоре в Космоса! За щастие, нямаше да се наложи, съществуваха алтернативни варианти.

Главният конструктор винаги оставяше подчинените си да мислят самостоятелно. Единствено така ги накарваше да поемат лична отговорност, а от друга страна се разтоварваше от задължения, пък и служителите достигаха до решения, които той често недоглеждаше.

— Какво предлагаш, Уорън? — попита тихо.

— Можем да използваме някоя от товарните ракети, базирани на Луната, за да изкачим на орбита десет мегатона лунна скала. Работата ще бъде дълга и продължителна и ще трябва да разгърнем широкомащабна космическа операция, с цел да уловим материала и да го насочим в желаната посока. Ще възникнат и някои психологически проблеми...

— Да. Мога да си представя. Не желаем втори Сан Луиз Доминго.

Сан Луиз бе малко, за щастие, селце, където бе попаднал отклонил се от предназначения път товар от обработен на Луната метал, предназначен за космическа станция, летяща на ниска орбита. Управлението на полета на металния къс бе отказало, в резултат на което се появи първият кратер на Земята, дело на човешка ръка. Двеста и петдесет души загинаха. Оттогава населението на планетата стана извънредно чувствително по отношение на практиката с небесните цели.

— По-благоприятният анализ посочва улавянето на астероид. Вече търсим такива с подходяща траектория. Открихме три многообещаващи кандидата. В действителност, нуждаем се от космическо тяло, състоящо се от въглища. Впоследствие, когато установим обработваща космическа фабрика, бихме могли да го използваме като суровина. Ще свалим две птички с един камък!

— При това — голям — истинска канара! Но като че последната идея бе най-удачна. Забрави за лунната ракета. Трябва да се изстрелят един милион десеттонови пратки, което ще ни върже ръцете с години напред, а като имаш предвид, че някои няма да могат да бъдат уловени... Ако не намерим достатъчно голям астероид, ще изкачим необходимата допълнителна маса с помощта на самия космически подежник... въпреки че мразя да се пилее излишно енергия.

— Последната идея може да се окаже икономически най-изгодна. Последните изградени електроцентрали са високоефективни и издигането на всеки тон товар на орбита би струвало само по двадесет долара.

— Сигурен ли си в тази цифра?

— Цитирах ти изявление на „Централната електростанция“.

Морган замълча за няколко минути. След това каза:

— Колегите от „Аерокосмическия отдел“ наистина ще ме намразят!

След това добави наум, но се обърна повече към преподобния Паракарма: „Ненавистта е емоция, недопустима за истински последовател на дадено учение!“. В очите на бившия доктор Чоам Голдберг бе прочел намерение за непреклонно противопоставяне. Но това можеше да се окаже не по-малко опасно.

ГЛАВА 21. СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

Един от най-дразнеците специалитети на Пол Сарат бе да се обади по телефона и радостно или мрачно — според случая — да запита: „Чу ли новината?“. Въпреки че Раджасингхе често бе се изкушавал да даде най-общ отговор: „Да... изобщо не съм изненадан.“, никога не му бе дало сърце да открадне на приятеля си това елементарно удоволствие.

— Този път пък какво е? — отвърна без ентузиазъм.

— По канал „Глоубал Ту“ предават интервю на Максин със сенатор Колинз. Струва ми се, че нашият общ познайник Морган е загазил. Ще ти звънна отново.

Раджасингхе натисна копчето на канала за новини и политически анализи. Екранът угасна и на мястото на развълнуваното лице на Пол Сарат след няколко секунди се появи Максин Дювал. Тя седеше в нейното добре известно на публиката студио и разговаряше с председателя на „Теран Констракшън Корпорейшън“, който изглеждаше, че едвам потискаше раздражението си, но възможно това бе само показност.

— Сенатор Колинз, сега, след като Световният съд излезе с постановление...

Раджасингхе натисна копчето за автоматичен запис и промърмори: „Мислех, че ще го дават в петък!“. Изключи звука и активира личната си връзка с „Аристотел“. Възкликна: „Боже мой, но днес е петък!“.

Както винаги, „Ари“ бе на линията на мига.

— Добро утро, Раджа. Какво мога да направя за теб?

Този прекрасен, безстрастен глас, недокоснат от човешки ларинкс, така и не се промени през последните четиридесет години, през които го познаваше. Десетилетия, а може би и столетия след като вече щеше да бъде мъртъв, компютърът щеше да разговаря с други така, както с него досега. (Между впрочем, колко ли разговора водеше едновременно в момента?) Веднъж от тази мисъл изпадна в униние.

Сега вече му бе все едно. Дори не завиждаше на „Аристотел“ за неговата безсмъртност.

— Добро утро, „Ари“. Искам да ми представиш днешното постановление на Световния съд по делото на „Астроинженерната корпорация“ срещу вихара „Шри Канда“. Достатъчно ми е само обобщението. По-късно ми дай разпечатка на принтер.

— Решение 1. Лизингът на площадката на храма е потвърден за вечни времена въз основа на тейпробейнския и световния закони, кодифицирано с 2085. Прието единодушно.

Решение 2. Строежът на предполагаемата орбитална кула с нейните съпътстващи шум, вибрации и влияние върху местност с голямо историческо и културно значение би съставлявало безпокойство от частен характер, заслужаващо съдебно разпореждане по силата на закона за правонарушенията, даващи право на възбуждане на иск. На този етап общественият интерес не е достатъчен, за да повлияе на заключителното разпореждане. Постановено с четири гласа „за“, два — „против“ и един — „въздържал се“.

— Благодаря ти, „Ари“. Не ми изпращай принтинг, няма да ми е нужен. Довиждане.

Да, случи се така, както очакваше. Ни знаеше дали да си откъдне или да бъде разочарован. Бе свързан с миналото и се зарадва, че старите традиции бяха уважени и защитени. От кървавата история на човечеството бе научил едно — значими бяха само отделни индивиди: колкото и ексцентрични да бяха техните вярвания, те трябваше да бъдат отбранявани дотогава, докато не влезеха в конфликт с други, също тъй законни интереси. Какво бе казал древният поет? „Няма друго като държавата!“ Може би бе отишъл до крайност, но съждението му звучеше по-вярно от другите екстремистки мнения.

В същото време Раджасингхе почувствува леко съжаление. Бе почти убеден (а дали не съдействуваше на неизбежното?), че фантастичното предприятие на Морган бе нужно, за да предпази Тейпробейн (също, вероятно — и целия свят, въпреки че за това вече не носеше лична отговорност) от потъване в удобен, самодоволен упадък. Сега съдът бе издигнал барикада пред този космически „булевард“, поне за много години напред.

Почуди се какво ли можеше да каже Дювал по въпроса и превключи на забавено възпроизвеждане. На канал „Глоубал Ту“

(понякога наричан „Земята на бърборещите глави“) сенаторът Колинз все още „набираше скорост“.

— ...несъмнено е превишил своите пълномощия и е разпилял ресурсите на своя отдел върху проекти, които не го касаят.

— Но, сенаторе, несъмнено не би ли могло вашето изказване да се счита за проява на бюрократизъм? Доколкото разбирам, хипернишката е била разработена с цел да намери приложение в строителството, особено — на мостове. А в случая не става ли дума именно за мост? Чух веднъж доктор Морган да използва тази аналогия, въпреки че употребява и термина „кула“.

— Сега пък ти говориш като буквоедка, Максин. Лично аз предпочитам наименованието „космически елеватор“. Освен това грешеш по отношение на хипернишката. Тя е получена в резултат на двестагодишни аерокосмически изследвания. Фактът, че се получи пробив именно в „Сухопътния отдел“ на моята... ах... организация, е без връзка, въпреки че аз естествено съм горд, задето успехът се дължи и на учени под мое ръководство.

— Считате, че целият проект трябва да се предаде на „Аерокосмическия отдел“?

— Какъв проект? Това е само проектантско изследване... едно от стотиците, които се разработват непрекъснато в „ТКК“. Аз дори не чувам за тях, а и не желая... докато не достигнат до стадий, когато трябва да се вземе някакво генерално решение.

— Какъвто не е конкретният случай?

— Определено не! Моите специалисти по космически транспорт твърдят, че могат да се справят със запланувания увеличаващ се ръст на трафика... поне в обозримо бъдеще.

— Което ще рече?

— В близките двадесет години.

— А какво ще се случи след това? Според доктор Морган кулата ще се строи две десетилетия. Представете си, че не бъде довършена навреме?

— Тогава ще измислим нещо друго. Моят инженерен състав търси възможности във всички посоки, а в никакъв случай не може да се каже, че космическият елеватор е най-доброто техническо решение.

— Но идеята е фундаментално вярна?

— Така изглежда, въпреки че са необходими още изследвания, за да бъде потвърдена.

— В такъв случай вие трябва да сте благодарен на доктор Морган за първоначално свършената работа?

— Уважавам дълбоко доктор Морган. Той е един от най-кадърните инженери в моята организация... ако не — и в целия свят.

— Не мисля, че отговорихте точно на въпроса ми, сенаторе!

— Много добре тогава! Благодарен съм на доктор Морган, защото ни е обърнал внимание на този проблем. Но не одобрявам начина, по който го е направил. Ако се изразя грубо — той опита да извие ръцете ми!

— Какво конкретно имате предвид?

— Действувал е извън пределите на моята организация... неговата организация... като по този начин е демонстрирал липса на лоялност. В резултат на неговите маневри се получи неблагоприятно решение от страна на Световния съд, което несъмнено е провокирало още по-негативни коментари. По силата на възникналите обстоятелства аз нямам друг избор и ми се налага да поискам — макар и с най-голямо съжаление — неговата оставка!

— Благодаря ви, сенатор Колинз! Както винаги, беше ми приятно да разговаряме!

„Ти, мила лъжкиньо!“ — промърмори Раджасингхе и изключи. Прие разговора, за който го предупреждаваше мигащата червена светлина през последната минута.

— Гледа ли цялото предаване? — попита Сарат. — Те това е края на доктор Ваневар Морган!

Замислен, Раджасингхе се взря в стария си приятел за няколко секунди.

— Винаги си обичал да скачаш на крайни заключения, Пол! На колко искаш да се обзаложим?

ЧАСТ III. КАМБАНАТА

ГЛАВА 22. ИЗМЕННИК НА КАУЗАТА

„Доведен до отчаяние от своите безплодни опити да разбере Вселената, мъдрецът Девадаса най-накрая вбесен провъзгласил:

— Всички твърдения, които съдържат думата «Бог», са неверни!

Неговият най-нелюбим ученик Сомасири на часа отвърнал:

— Изречението, което произнасям в момента, съдържа думата «Бог». Но аз не разбирам, о, благородни учителю, защо това просто твърдение би могло да бъде невярно?!

Девадаса размислял в продължение на няколко Пойа. След туй с видимо облекчение отговорил:

— Само твърдения, които не съдържат думата «Бог», могат да бъдат верни!

След пауза, едва достатъчна за гладна монгуста да преглътне просено зърно, Сомасири възразил:

— Ако това твърдение се отнесе само за себе си, о, преподобни, то следва, че не е вярно, тъй като съдържа думичката «Бог». Но ако не е вярно...

В този момент Девадаса строшил своята молитвена купа о главата на Сомасири и оттогава нататък започнали да го почитат като истински основател на Зен.“

Откъс от
„Кулавамза“,
все още неоткрита

В късния следобед, когато каменната стълба не се нажежаваше безмилостно от слънцето, преподобният Паракарма започна да слиза. До падането на нощта щеше да достигне заслона за пилигрими, който бе разположен най-високо в планината, а на следващия ден щеше да се е завърнал в света на миряните.

Маханайаке Тхеро не му бе дал нито съвет, нито го бе разубедил и ако тъгуваше поради заминаването на своя колега, то с нищо не го показва. Просто напевно бе произнесъл: „Всичко е временно!“ и бе притиснал длани, за да го благослови.

Преподобният Паракарма, който някога бе доктор Чоам Голдберг и скоро щеше да стане пак такъв, щеше да срещне значителни трудности, ако трябваше да обясни всичките си мотиви. Лесно бе да каже: „Постъпих правилно!“, но бе трудно да го направи.

В Маха Вихара на върха на Шри Канда бе намерил покой за душата си... но това не бе достатъчно. Поради своята научна подготовка, той не можа да се задоволи с двусмисленото отношение към бога от страна на религиозния орден. Такава незаинтересованост най-накрая му се стори по-лоша, отколкото прякото отрицание.

Ако съществуваше ген на равини, то доктор Голдберг го притежаваше. Както и мнозина преди него, Голдберг-Паракарма бе търсил бог чрез математиката. Не се обезкуражи дори и от сензацията на Курт Гьодел, който откри неразрешимите теореми в началото на двадесети век. Не можеше да разбере как някой би могъл да обмисля динамичната асиметрия на Ойлеровото мъдро, но красиво просто уравнение: $e^{\pi i} + 1 = 0$, без да се запита дали Вселената не бе създадена от някакъв могъщ разум.

Голдберг направи име с нова космологична теория, която просъществува десет години, преди да бъде опровергана. Бяха го провъзгласили за равен на Айнщайн или Н,гойа. В епоха на тясна специализация, той бе успял да постигне значителен напредък в аеро- и хидродинамиката — дълго считани за предмети, които не можеха да поднесат изненади.

След това от височината на своите умствени способности, беше му се явил бог и бе разговарял с него. Случаят бе същия като с Паскал, въпреки че липсваха патологичните отсенки. През последвалото десетилетие той бе се задоволил да се загуби в анонимността на расото и да концентрира блестящия си ум върху въпроси на вярата и

философията. Не съжаляваше за паузата в живота си, а и не бе сигурен дали в действителност бе напуснал ордена — може би един ден високата стълба щеше пак да отеки под стъпките му. Но неговите божествени дарби блеснаха отново. Предстоеше му колосална работа, а той се нуждаеше от сечива, които не можеше да намери на Шри Канда или дори — на Земята.

Изпитваше известна враждебност към Ваневар Морган. Без да иска, инженерът бе възпламенил искра. От друга страна двамата се срещнаха поради намесата на Провидението. Въпреки всичко храмът трябваше да бъде предпазен на всяка цена. Независимо дали колелото на съдбата щеше да му върне спокойствието или не, преподобният Паракарма бе твърдо решен на действия.

Подобно на Мойсей, който носеше от планината закони, които щяха да променят предопределението на хората, така и преподобният Паракарма слизаше към света, който някога бе пренебрегнал. Остана сляп за красотите на земята и небето около него. Те бяха малозначителни в сравнение с тези, които той единствен виждаше в армиите от уравнения, които маршируваха в главата му.

ГЛАВА 23. МЕЧТАТЕЛ

— Вашият проблем, доктор Морган, е, че не живеете на нужната ви планета! — възкликна мъжът, седнал на въртящия се стол.

— Не спирам да мисля, че същото се отнася и за вас! — отвърна инженерът и погледна многозначително към животоподдържащата система на посетителя.

Вицепрезидентът на отдел „Инвестиции“ на „Народни Марс“ се захили одобрително.

— Аз поне съм тук само за седмица. След това се връщам на луната при цивилизованата гравитация. О, там бих могъл и да вървя, ако се наложи, но предпочитам другояче.

— Ако смея да попитам, защо въобще идвате на Земята?

— Позволявам си го възможно най-рядко, но понякога човек трябва да направи посещение на място. Противно на общото мнение не може всичко да се върши чрез заместници от разстояние. Мисля, имате подобно усещане?

Морган кимна, истината не можеше да се скрие. Спомни си за случаите, когато чувството за твърда скала под краката, мирисът на джунгла, и водните капчици, поръсени по лицето, бяха изиграли жизненоважна роля в част от неговите проекти. Някой ден може би дори тези физически усещания щяха да се създават изкуствено с помощта на електрониката. Всъщност, това вече бе направено, но само на експериментална основа и на висока цена. Засега нямаше заместител на действителността и човек трябваше да се пази от имитации.

— Ако дойдохте на Земята, само за да се срещнете с мен, то поласкан съм от тази чест! — отвърна Морган. — Но ако ми предлагате работа на Марс, губите си времето. Радвам се на своята оставка, срещам се с приятели и роднини, които не съм виждал от години, и нямам намерение да започна нова кариера.

— Изненадан съм! В края на краищата, вие сте само на петдесет и две. Как възнамерявате да запълните свободното си време?

— Много лесно! Мога да посветя живота си на някой от дузина проекти. Древните инженери — римляните, гърците и инките — винаги са ме възхищавали и досега не съм разполагал с време, за да ги изуча. Бях помолен да напиша и изнеса учебен курс по научен дизайн в Световния университет. Упълномощен съм да стана автор на учебник по новоразработени конструктивни материали. Искам да изследвам някои идеи, свързани с използването на активни елементи за коригиране на динамични товари. Биха намерили приложение при конструкции, подложени на силни ветрове, земетресения и така нататък. Все още съм консултант на „Дженерал Тектоникс“. Освен това подготвям доклад за администрацията на „ТКК“.

— По чие нареждане? Предполагам — не на сенатор Колинз?

— Не! — Морган се усмихна мрачно. — Мислех, че рапортът ми би бил... полезен. А и ми помага да облекча душата си.

— Не се и съмнявам! Но всички тези дейности не са съзидателни! Рано или късно те ще ви омръзнат, също както и този красив норвежки пейзаж. Ще се изморите да гледате само езера и ели така, както ще ви втръсне да пишете и да си губите времето в приказки. Вие сте от онзи тип хора, които никога няма да бъдат щастливи, освен ако не променят Вселената в големи мащаби! — Морган не отговори. Прогнозата бе прекалено точна и той се смути. — Подозирам, че сте съгласни с мен. Какво ще кажете, ако ви призная, че моята банка е сериозно заинтересувана от вашия проект за космически елеватор?

— Ще се отнеса скептично. Когато на времето се обърнах към вашите служители, те похвалиха идеята, но съжалиха, че не могат да вложат пари на този етап. Всички налични фондове били необходими за развитието на Марс. Позната песен: „Ще се радваме да ви помогнем, когато не се нуждаете от помощ!“!

— Това се случи миналата година. Сега излязоха на повърхността някои съображения. Ние желаем да построите небесния елеватор, но не на Земята, а на Марс! Проявявате ли интерес?

— Възможно. Продължете.

— Преценете предимствата. Гравитацията е три пъти по-слаба, така че действащите сили са съответно по-малки. Синхронната орбита е също на по-близко разстояние — по-късо от половината на тукашното. Така от самото начало инженерните проблеми са

значително намалени. Нашите специалисти оцениха, че системата на Марс би струвала десетократно по-евтино от тази на Земята.

— Твърде вероятно е, но за да потвърдя, трябва да направя някои изчисления.

— И това е само началото! На Марс понякога се появяват силни вихри, независимо че атмосферният слой е по-тънък. Но за сметка на това планините се издигат доста над бурите. Шри Канда е висока само пет километра. На нашата планета Монс Павонис е с височина двадесет и пет километра и се намира точно на екватора! Нещо повече, там няма марсиански монаси с дългосрочни лизингови договори, които да са окупирали върха...

Има и още една причина, поради която Марс е идеалния избор за космически елеватор. Спътникът Деймос лети само на три хиляди километра над стационарната орбита. Така че вече разполагаме с няколко милиона мегатона на нужното място, за да послужат като котва.

— Последното ще създаде някои интересни проблеми по синхронизацията, но разбирам какво имате предвид. Желая да се срещна с хората, които са подготвили този проект.

— Не можете, поне — в реално време. Всички са на Марс. Ще ви се наложи да отлетите дотам.

— Изкушен съм, но имам и други въпроси.

— Слушам ви.

— Земята трябва да има свой елеватор поради причини, с които вие сте несъмнено запознат. Струва ми се, че Марс би могъл да мине и без такова съоръжение. Космическият трафик при вас е малък и ръстът му няма да е голям. Откровено казано, не проумявам смисъла на начинанието.

— Тъкмо се чудех кога най-сетне щяхте да ми зададете този въпрос!

— Е, добре, задавам го!

— Чували ли сте за проекта „Еос“?

— Не мисля.

— „Еос“ е гръцката дума за „зора“. Става дума за подмладяването на Марс.

— О, разбира се подочул съм нещичко. Предвижда се разтопяването на полярните шапки, нали?

— Точно така. Ако целият лед се превърне във вода и въглероден двуокис, биха се случили няколко неща. Ще нарасне плътността на атмосферата и хората ще могат да работят на открито без скафандър. На един по-късен етап въздухът би могъл да се направи дори годен за дишане. Ще текат реки, ще се плискат морета и най-важното — ще има растителност — ще бъде положено началото на грижливо подбрана флора и фауна. За няколко века Марс би могъл да се превърне в райска градина! Това е единствената планета в Слънчевата система, която можем да преобразуваме с познати технически средства! Венера може да се окаже прекалено гореща.

— А каква ще бъде ролята на елеватора?

— Ще ни се наложи да вдигнем в орбита няколко милиона тона екипировка. Единственият практически начин да затоплим Марс е чрез слънчеви огледала, километри в диаметър! Освен това те трябва да останат завинаги на своето място. Най-напред ще разтопят ледените шапки, а след това ще поддържат благоприятна температура.

— Не можете ли да вземете всичкия този материал от вашите мини на астероидите?

— Известна част — да. Но най-подходящите огледала се правят от натрий. Този елемент се намира рядко в Космоса. Ще трябва да го изкопаем от солните залежи при Тхарзис, точно в подножието на Павонис, за наше щастие!

— Колко дълго ще продължи всичко това?

— В случай че не възникнат проблеми, първият етап ще бъде завършен след петдесет години. Може би за вашия стотен рожден ден, който статистиците утвърждават, че имате тридесет и девет процента шанс да доживеете.

Морган се изсмя.

— Възхищавам се на хората, които свършват работата си докрай!

— Не бихме оцелели на Марс, ако не обръщаме внимание на подробностите.

— Е, впечатлен съм, въпреки че проявявам известна сдържаност. Например, по отношение на финансирането.

— Това е моя работа, доктор Морган! Аз съм банкерът, а вие — инженерът!

— Правилно, но изглежда разбирате доста от инженерство, а аз имам да наваксам доста в изучаването на икономиката. Преди да

започна да размислям дали да се ангажирам с този проект, бих желал подробен бюджетен анализ...

— Ще го имате!

— ...само за начало. Може би дори не си представяте, че предстои голяма изследователска работа в областта на няколко науки. На първо място — при масовото производство на хипернишков материал, проблемите около стабилността и контрола... мога да изброявам цяла нощ!

— Не е необходимо. Нашите инженери вече прочетоха вашите доклади. Затова предлагат да проведем експеримент в умален мащаб, с помощта на който ще се решат повечето технически проблеми и ще се докаже, че принципът почива на здрави основи.

— В последното никой не се съмнява!

— Съгласен съм, но учудващо е каква разлика може да направи една малка техническа демонстрация. Ето това искаме от вас да свършите. Оглавете проект за система с минимални размери... например нишка, която издържа товар само няколко килограма. Трябва да се спусне от синхронна орбита до Земята... Да, да, Земята! Ако проработи тук, много по-лесно ще бъде на Марс. След това може да се издигне товар, за да се докаже, че ракетите са морално остарели. Експериментът ще бъде сравнително евтин и ще осигури важна информация и основна тренировка. От наша гледна точка би спестил и години, пропилен в дискусии. В случай на успех бихме могли да се обърнем към правителството на Земята, към „Фонда на Слънчевата система“ или към други интерпланетарни банки... и демонстрацията ще бъде нашия единствен силен коз!

— Наистина предварително сте поработили здраво! Кога желаете да получите моя отговор?

— Ако съм честен — до пет секунди! Но, очевидно, няма нищо спешно. Помислете толкова, колкото считате за целесъобразно.

— Много добре. Дайте ми вашите проектни изследвания и ценови анализи, както и другия материал, който сте донесли. Щом ги прегледам, ще ви уведомя за своето решение. Няма да ми отнеме повече от... ох, една седмица.

— Благодаря ви! Ето моя номер. Можете да се свържете с мен по всяко време.

Морган пушна идентификационната картичка на банкера в отвора на запаметяващото устройство на своя комуникатор и изчака на екрана да светне „Въвеждането потвърдено“. Преди да върне картата, вече бе решил.

Освен ако нямаше фундаментална грешка в анализа, направен от инженерите от Марс — а той би се обзаложил на голяма сума, че липсваха пропуски — щеше да дойде краят на неговата оставка! Често бе отбелязвал с известна ирония, че докато обмисляше продължително тривиални решения, то не се колебаеше и за миг в най-важните моменти от своята кариера. Винаги знаеше какво трябваше да направи и рядко грешеше.

На този етап бе по-разумно да не се инвестира твърде много интелектуален и емоционален капитал в проект, който можеше да се провали. След като банкерът отпътува обратно за пристанището „Транкуилити“ през Осло и Гагарин, Морган установи, че не можеше да се заседи и за минутка и да се занимае с дейностите, които бе запланивал за дългата северна вечер. В главата му бе бъркотия, прехвърляше през ум всички възможности на внезапно променилото се бъдеще.

След няколкоминутно неспокойно крачене из стаята, той седна пред писалището и започна да записва подред приоритетните задачи според значимостта им, но в обратен ред, като започна с преките си задължения, които най-лесно можеше да отмени. Не след дълго установи, че не можеше да се съсредоточи върху такава рутинна работа. В дълбините на неговото съзнание нещо го тревожеше и опитваше да привлече вниманието му. Когато се опитваше да го постави на фокус, то бързо се изплъзваше подобно на добре позната, но моментно забравена дума.

С въздишка на неудовлетвореност Морган се отдръпна от писалището и излезе на верандата, простираща се откъм западната страна на хотела. Въпреки че бе много студено, не духаше вятър и температурите под нулата бяха повече стимул, отколкото дискомфорт. В небето светеха ярко звезди, а жълтият полумесец на Луната потъваше бавно към своето отражение във фиорда, чиято повърхност бе толкова тъмна и неподвижна, че изглеждаше като лист полиран ебонит.

Преди тридесет години той бе стоял на почти същото място с момиче, чийто външен вид вече не можеше да си спомни ясно. Празнуваха получаването на първите си научни степени и това бе всичко общо между тях. Връзката им не бе сериозна. Бяха млади и се наслаждаваха взаимно на компанията си... и толкова им стигаше.

Някак си избледняващият спомен го върна мислено до фиорда Тролшавн в този съдбоносен момент от живота му. Какво ли би си помислил младият, двадесет и двегодишен студент, ако знаеше, че жизненият му път щеше да се върне отново тук, на това място на изживени удоволствия, три десетилетия в бъдещето?

В унеса на Морган имаше само леки следи от носталгия или самосъжаление, а повече — от тъжно удивление. Никога дори и за миг не съжаляваше за факта, че той и Ингрид бяха се разделили най-приятелски, без дори да се подложат на обичайното едногодишно изпитание. Тя продължи да се омъжва и направи умерено нещастни още трима мъже, преди да си намери занятие в комисията на Луната и оттогава Морган загуби дирите ѝ. Може би дори сега тя беше горе, на онзи сияещ полумесец, чийто цвят наподобяваше този на косата ѝ...

Стига толкова спомени! Инженерът насочи мислите си към бъдещето. Къде бе Марс? Засрами се да признае пред себе си, че не знаеше дали въобще попадеше във видимост тази вечер. Пробяга с поглед по пътеката на еклиптиката — от Луната до заслепяващия маяк на Венера, че и по-нататък. В това изобилие от небесни скъпоценни камъни не видя нищо, което можеше да идентифицира с Червената планета. Бе вълнуващо да си помисли, че в не толкова далечното бъдеще той — който не бе пътувал по-далече от лунната орбита! — щеше да съзерцава със собствените си очи онези чудесни пурпурни пейзажи и щеше да наблюдава как миниатюрните спътници щяха да преминават бързо през различни фази...

В този момент мечтата свърши. Морган остана парализиран. Върна се бързо в хотела, дори забравил за великолепието на нощта.

В стаята му липсваше компютърна конзола с общо предназначение, затова се запъти към фойето, с цел да получи необходимата информация. Както се случваше в такива моменти, малката стая с форма на куб се оказа заета от възрастна дама, която, докато намери търсеното, се забави толкова време, че Ваневар за малко не започна да чука по вратата. Най-после мързеливката излезе, като

смънка някакво извинение. Морган се изправи лице в лице с насъбраното изкуство и познания на човечеството.

В своите студентски години беше победил няколко пъти на съревнования с компютри, с чиято помощ трябваше да потърси и открие за кратко време неизвестна информация по задание, изготвено от изобретателни до садизъм съдии. („Колко милиметра са били валежите в столицата на най-малката в света самостоятелна държава в деня, когато е отбелязан втория най-голям по точки резултат от домакините в историята на състезанията по бейсбол между колежи?“ — бе един от въпросите, които си спомни с особено чувство.) Уменията му бяха се подобрили с годините, а това, което го интересуваше сега, бе пределно просто и ясно. Информацията се появи на дисплея след тридесет секунди дори с повече подробности, отколкото му бе нужно.

Морган изучаваше екрана с поглед повече от минута. Заклати глава объркан и учуден.

— Не може да са пропуснали точно това! — промърмори. — Но как да се преодолее?

Натисна бутона „Запаметяване“ и отнесе тънкия лист хартия обратно в хотелската си стая с цел по-нататъшно разучаване. Проблемът бе толкова изненадващо и застрашително явен, че той се зачуди дали не бе пропуснал някое също тъй очевидно решение, за да не сглупи, ако повдигнеше на въпрос. Въпреки всичко нямаше възможен изход...

Погледна часовника си. Минаваше полунощ. Но въпросът трябваше да намери незабавно решение.

За облекчение на Морган bankerът не бе натиснал бутона „Мълчание“. Отговори веднага малко изненадан.

— Надявам се, не ви събудих — започна не съвсем искрено Морган.

— Не... тъкмо щяхме да се приземим на летището в Гагарин. Какво има?

— Вътрешната луна, Фобос, тежи около десет тератона и лети със скорост два километра в секунда. Представлява истински космически булдозер, който преминава край екватора на Марс веднъж на всеки единадесет часа. Още не съм пресметнал точно

вероятностите, но поне един път на всеки няколко дена е възможно сблъскване с кулата на космическия елеватор!

От другия край на жицата настъпи продължително мълчание. Банкерът каза:

— Трябваше да съм се сетил. Толкова е очебийно, че ми се струва, че все някой ще да има отговора. Може би се налага да преместим Фобос.

— Невъзможно! Масата му е прекалено голяма!

— Ще се свържа с Марс. Временното закъснение на връзката е дванадесет минути. Започват да текат веднага. До час трябва да получа някакъв отговор.

„Надявам се да е така! — успокояваше се Морган. — И дано да е добър... Тоест, ако действително искам да бъда назначен на тази служба!“

ГЛАВА 24. БОЖИЯТ ПРЪСТ

„Dendrobium macarthiniae“ обикновено разцъфваше при първия полъх на югоизточните мусони, но тази година подрани. Йохан Раджасингхе стоеше в своята оранжерия с орхидеи и се възхищаваше на сложно преливащите от виолетово в розово цветове. Изведнъж си спомни за последния урок, който научи, когато бе хванат в капан от половинчасов проливен дъжд, докато пак така се радваше на най-ранните цветове.

Погледна угрижено небето. Не, нямаше опасност да завали. Денят бе хубав. Купчини облаци омекотяваха жарките слънчеви лъчи. Но онова бе странно...

Бившият посланик никога не бе виждал подобно явление. Почти над главата му паралелните облачни ленти бяха разкъсвани от забележително атмосферно смущение. Наподобяваше чвор, прозирац през шарките на гладко рендосана дъска. Като че бе циклон с диаметър само няколко километра.

Забрави любимите си орхидеи и излезе пред оранжерията, за да погледне по-добре. Сега въздушният вихър се преместваше бавно по небето, като оставената следа се открояваше ясно по разбърканите облачни пътеки.

Човек лесно можеше да си представи, че от небесата бе се спуснал божият пръст и чертаеше бразда през облаци. Дори Раджасингхе, който имаше понятие от управление на времето, не знаеше, че бе възможна такава точност! Но почувствува скромна гордост от факта, че преди почти тридесет години бе изиграл важна роля, касаеща настоящата случка. Тогава не му бе лесно да убеди оцелелите суперсили да предадат своите орбитални крепости и да ги поверят на властите за световно време. Бе се водила последната и най-драматичната битка в историята „с остени от плугове срещу мечове“ — ако древната метафора можеше да се разпростре над разигралите се събития. Днес лазерите, които някога заплашваха човечеството, насочваха своите лъчи към точно избрани части от атмосферата или към поглъщащи топлина мишени в най-отдалечените райони на

Земята. Енергията им в сравнение с тази на малка буря бе незначителна, но достатъчна — също както енергията на падащ камък даваше начало на лавина или единичният електрон предизвикваше верижна реакция.

Раджасингхе не знаеше повече за техническите подробности, с изключение на това, че съществуваше мрежа от сателити, осъществяващи управление и контрол, както и компютри, които съхраняваха в своите електронни мозъци цялостен модел на земната атмосфера, ландшафта и водната повърхност.

Гледа насоченото преместване на циклона на запад, докато последният изчезна зад красивата палмова горичка, точно зад крепостния ров, ограждащ градините на удоволствията. Почувствува се като дивак от каменната епоха, вцепенен с раззинала уста пред чудесата на напреднала технология.

Вдигна поглед към невидимите инженери и учени, които препускаха около света в сътворените от човешка ръка небесни селения.

— Впечатляващо! — извика им. — Но се надявам, че знаете точно какво правите!

ГЛАВА 25. ОРБИТАЛНА РУЛЕТКА

— Трябваше да се досетя! — промълви покрусен банкерът. — Това явно ще се окаже един от техническите апендикси, на които изобщо не съм обърнал внимание. И сега, след като прегледахте целия доклад, бих желал да чуя отговора ви. Угрижен съм, откакто ми посочихте проблема!

— Гениално просто е! — отвърна Морган. — Налагаше се да го забележа! — „А и бях способен на това!“ — добави наум с немалка доза самоувереност.

Представи си като наяве компютърните холографски симулации на цялата внушителна структура, подобна на трептяща струна на космическа виолина и как вибрациите с период на повторение повече от един час се разпространяваха от Земята до орбитата и обратно, отразени многократно. Насложени, разбира се, върху образа, възпроизведен за стотен път само в паметта му, от архивния документален филм с танцуващия мост. Разполагаше с всички необходими умозаклучения.

— Фобос минава бързо край кулата веднъж на всеки единадесет часа и десет минути, но за щастие не се движи точно в същата равнина. В противен случай щеше да става сблъскване при извършването на всяка обиколка. Разминава се почти всеки път, а времената на настъпващата опасност са предвидими дори до хилядна от секундата, ако се наложи.

Елеваторът, както всяко инженерно съоръжение, не представлява напълно твърда структура. За него е свойствен период на собствени колебания, който може да се изчисли почти толкова точно, колкото и орбитата на планетата. Вашите инженери предлагат да настроим елеватора така, че неговите естествени трептения — които не могат да бъдат избягнати по никакъв начин — да довеждат до това, цялата структура да не се изпречва на пътя на Фобос. Всеки път, щом съпътстващата луна мине покрай космическия асансьор, той няма да бъде на същото място, а ще е отстъпил от опасната зона с няколко километра.

От другата страна на жицата настъпи дълга пауза.

— Не би трябвало да ви го казвам, но косата ми се изправя от ужас! — промълви най-после банкерът.

Морган се изсмя.

— Грубо казано, прилича на... как беше... „руска рулетка“. Но обърнете внимание, имаме работа с напълно предвидими движения на космически тела. Винаги знаем бъдещото разположение на Фобос и можем да управляваме положението на кулата просто с разписанието за движение на товарите по нея.

„«Просто» не е точната дума! — помисли Морган. — Но за всеки е очевидно, че проектът е възможен! — Внезапно се сети за аналогия, която бе така пълна, макар и нелепа, че избухна в неудържим смях. — Не... няма да е добре да я спомена на банкера!“

Върна се мислено отново към моста в пролома Такома. Ако се наложеше на кораб да минава отдолу по точно определено разписание, но мачтата му бе с метър по-висока...

Никакъв проблем! Точно преди времето на пристигането на плавателния съд щяха да бъдат изпратени няколко тежко натоварени камиона, които щяха да се придвижат по моста през грижливо изчислени интервали, които да съвпаднат с резонансната честота на инженерната структура. Шосето щеше да се надигне от лека вълна от подпора до подпора, като повдигането нагоре щеше да съвпадне с минаването на кораба. Последният щеше да се плъзне под повдигналата се част на моста и дори щяха да останат няколко сантиметра в резерва... В хиляди пъти по-голям мащаб по подобен начин Фобос щеше да избягва построената кула, спускаща се до Монс Павонис.

— Радвам се да чуя вашите уверения! — възкликна банкерът. — Но бих проверил лично разположението на Фобос, преди да започна пътуването по космическия елеватор.

— В такъв случай ще се изненадате да научите, че някои от вашите млади помощници с блестящ ум — несъмнено са проникателни, а допускам, че са млади поради проявената техническа дързост — желаят да използват критическите периоди за туристически атракции. Смятат дори, че ще вдигнат цената на билетите за изглед към Фобос, прелитащ на една ръка разстояние със

скорост няколко хиляди километра в час. Спектакълът ще бъде внушителен, не бихте ли се съгласили с мен?

— Предпочитам гледката да остане само във въображението ми. Но те може и да са прави... Във всеки случай, камък ми падна от врата, като разбрах, че съществува някакво решение на техническия проблем. Радвам се също да науча, че одобрявате таланта на нашите инженери. Означава ли това, че можем да очакваме в скоро време вашето решение?

— Уведомявам ви веднага! — рече Морган. — Кога започваме съвместна работа?

ГЛАВА 26. НОЩТА ПРЕДИ ВЕСАК

След двадесет и седем столетия това бе най-таченият ден в календара на Тейпробейн. Съгласно легендата през май по пълнолуние Буда бил роден, получил просвещение и починал. Въпреки че за повечето хора днес Весак не означаваше нещо повече от голям годишен празник като Коледа например, настъпваше време за медитация и спокойствие.

В продължение на много години „Службата за управление на мусоните“ гарантираше, че нямаше да вали дъжд през нощите около Весак. Раджасингхе извършваше поклонение в Златния град два дни преди изгряването на пълна луна и събитието подкрепяше духа му целогодишно. Избягваше престоя в Ранапура през Весак. Тогава настъпваше стълпотворение от посетители, някои от които можеха да го разпознаят и да нарушат самотата му.

Само най-зорко око можеше да забележи, че голямата жълта Луна, издигаща се над камбанообразните куполи на древните дагоба, все още не бе идеален кръг. Месечината светеше така силно, че се виждаха само някои най-ярки сателити и звезди в безоблачното небе. Не полъхваше дори ветреца.

Говореше се, че когато Калидаса напускал Ранапура завинаги, бил спрял по този път два пъти. Първом посетил гроба на Хануман, любимия си спътник от детството, а след това — мощите на умирация Буда.

Раджасингхе често бе се чудил каква ли утеха бе търсил преследвания от призраци цар точно на това място. Може би бе наблюдавал внушителната скулптура, издълбана в твърдата скала. Подпиращата се фигура бе с идеални пропорции и човек трябваше да доближи съвсем, за да добие реална представа за размерите. От разстояние не можеше да се прецени, че възглавницата върху която бе полегнал Буда, бе по-висока от човешки ръст.

Бившият посланик бе обиколил почти целия свят, но не бе намерил по-тихо кътче на земята. Понякога му се приискваше да остане седнал тук завинаги, къпан от ярките лунни лъчи и напълно

забравил грижите и суетата на хората. Никога не се бе потапял докрай в магията на светите мощи, тъй като се опасяваше, че щеше да я развали, но някои от нейните съставки му бяха ясни. Самата стойка на Просветения, почиващ най-послед със затворени очи след дълъг и изпълнен с благородство живот, излъчваше спокойствие. Гънките на робата му предразполагаха към необичаен покой и успокоение. Сякаш изтичаха от скалата и образуваха вълни от застинал камък. И също като прилива на морето естественият ритъм на извивките на дрехата събуждаха инстинкти, за които един здравомислещ разсъдък не знаеше нищо.

В моменти като този, когато времето бе спряло, Раджасингхе оставаше насаме с Буда и почти пълната Луна. Усещаше, че почти разбираше най-висшето значение на нирвана, състояние, което можеше да се определи само чрез отрицания. Емоции от рода на гняв, желание и алчност бяха загубили сила, всъщност, на практика биваха едва доловими. Дори чувството за самоличност изглеждаше, че отзвучаваше като мъгла под утринно слънце.

Възприятията, разбира се, не можеха да траят дълго. Бившият посланик чуваше жужене на насекоми, далечен лай на кучета и усещаше студенината на камъка, върху който седеше. Спокойствието не бе душевно състояние, което можеше да се задържи продължително. С въздишка Раджасингхе стана на крака и тръгна бавно.

Тъкмо влезе в колата си, паркирана на стотина метра извън земите на храма, и забеляза миниатюрна бяла кръпка с резки контури, която сякаш бе нарисувана в небето. Извисяваше се над дърветата на запад. Това бе най-странния облак, който бе наблюдавал през живота си. Представляваше идеално симетричен елипсоид с остри ръбове и изглеждаше твърд. Почуди се дали някой не летеше с въздухоплатателно средство през небесата на Тейпробейн, но не видя нито перки, а и не чу звук от мотори.

След това мимолетно го споходи диво, фантастично предположение: „«Стархоум» пристигна най-сетне...“.

Но това, разбира се, бе абсурдно. Дори ако космическите пришълци бяха успели да надбягат своя радиосигнал, те едва ли биха могли да прекосят цялата Слънчева система и да се спуснат в небето на

Земята, без да задействуват всички съществуващи радари! А новината щеше да се разпространи преди часове.

За своя изненада Раджасингхе почувствува леко разочарование. Привидението дойде по-близо и той различи, че то несъмнено бе облак, тъй като краищата му бяха леко опърпани. Спускаше се с внушителна скорост и явно се движеше от собствен вихър, чийто полъх не можеше да се почувствува още на земята.

„Значи учените от «Управлението на мусоните» пробват своето майсторство срещу ветровете! — помисли Раджасингхе. — Какво ли ще измислят по-нататък!“

ГЛАВА 27. КОСМИЧЕСКАТА СТАНЦИЯ „АШОКА“

Колко малък бе островът от тази височина! На тридесет и шест хиляди километра отдолу Тейпробейн, възседнал екватора, изглеждаше не по голям от Луната. Цялата му територия представляваше прекалено малка мишена, за да бъде улучена, а стремежът бе да се уцели площ с големина на игрище за тенис.

Дори сега Морган не бе сигурен за своите мотиви. За провеждането на настоящата демонстрация можеше да действа и от орбиталната станция „Кинте“ и да има за цел Килиманджаро или връх Кения. Фактът, че „Кинте“ бе една от най-нестабилните точки по протежение на цялата екваториална орбита и се налагаха непрекъснати корекции на курса, за да остане над Централна Африка, щеше да бъде без значение за няколкодневния експеримент.

За известно време се изкушаваше дали да не използва връх Чимборейзо. Американците дори бяха предложили да изместят станцията „Колумб“ на нужната географска дължина макар и на висока цена. Накрая, въпреки получената подкрепа, изборът му падна на първоначалния обект, Шри Канда.

За щастие на Морган в този век на решения, търсени с помощта на компютър, дори постановление на Световния съд можеше да бъде получено в рамките на няколко седмици. Естествено, вихара протестира. Морган бе изложил аргумента, че кратък научен експеримент, проведен на територия извън земите на храма и който нямаше да причини замърсявания, шум или друга форма на смущаване на обществения ред, не можеше потенциално да представлява нарушение, което да дава право за предявяване на иск за обезщетение. А в случай че му бъдеше попречено, щеше да се постави в опасност цялата му работа дотук, нямаше да получи възможност да провери на практика своите изчисления и проектът, важен за Република Марс, щеше да бъде поставен пред труднопреодолими пречки.

Последният аргумент бе правдоподобен или поне Морган вярваше в това. Явно така счетоха и съдиите — с пет гласа „за“ и два — „против“. Въпреки че последните се считаха за независими,

споменаването на заядливия Марс бе хитър ход. Марсианското правителство бе възбудило три тежки съдебни дела и съдебните заседатели бяха може би малко уморени от установяването на прецеденти в интерпланетарното законодателство.

Но инженерът съзнаваше с най-рационалната част на разума си, че действията му не бяха продиктувани единствено от логиката. Не приемаше загубата с примирение. Намираще известно удовлетворение в жеста на неподчинение. Все пак вътрешно отхвърляше тази дребнава мотивация, пакостите, присъщи на ученик, не му подобаваха. В действителност така изграждаше своето самомнение и утвърждаваше още веднъж вярата си в тоталния успех. Не знаеше кога или как, но пред света и упоритите монаси, заврели се в древния храм, щеше да заяви: „Ще се върна!“.

Станцията „Ашока“ на практика контролиреше всички съобщения, метеорологията и надзора над околната среда, както и космическия трафик над Индо-Китай. Ако престанеше да съществува, билиони животи щяха да бъдат застрашени от нещастие и ако функционирането му не бъдеше възстановено бързо — и от смърт. Нищо чудно, че „Ашока“ имаше два напълно независими сателита, „Бхаба“ и „Сарабхай“, отстоящи на сто километра. Ако някоя невъобразима катастрофа разрушеше и трите спътника, „Кинте“ и „Имхотеп“, намиращи се на запад, или „Конфуций“ — на изток, можеха да поемат аварийната вахта. От своя опит, изпълнен с несгоди, човечеството бе се научило „да не слага всички яйца в една кошница“!

Бе забранено посещението за туристи, летовници или транзитни пътници на такова разстояние от Земята. Хората вършеха своя бизнес и се развличаха само до няколко хиляди километра от земната повърхност. Високата геостационарна орбита бе оставена на инженери и учени. От последните никой не бе посещавал преди това „Ашока“ с толкова необичайна мисия или с подобна уникална апаратура.

Разковничето на проекта „Паяжинна нишка“ сега плуваше в безтегловност в една от средно големите пристанищни камери и чакаше крайната проверка преди изстрелването. Нямаше нищо, радващо очите. Външният вид дори не намекваше за човекогодините и милионите долари, които бяха хвърлени за разработка.

Матовият, сив конус с дължина четири метра и диаметър на основата два метра изглеждаше сякаш направен от твърд метал. При

нужда внимателният оглед разкриваше плътно навита нишка, покриваща цялата повърхност. Наистина, отделно от вътрешната сърцевина и взаимно припокриващите се пластмасови ленти, които отделяха стотици слоеве, конусът бе направен от изтъняваща нишка с обща дължина четиридесет хиляди километра.

Две стари и напълно различни технологии бяха съживени за конструирането на този невпечатляващ сив конус. Преди около триста години подводните телеграфи бяха започнали да използват кабели, прострени по морското дъно. Заможни люде бяха загубили маса пари, докато бяха изнамерили начин да навият на макарата хиляди километри кабел и да го полагат с постоянна скорост от континент до континент, независимо от бурите и другите рискове, които криеше морето.

Само век след това някои от първите примитивни снаряди с дистанционно управление бяха управлявани с тънка жица, развивана непрекъснато по време на полета до целта със скорост няколкостотин километра в час. Морган опитваше да надмине хиляди пъти обсега на тези музейни реликви и петдесет пъти — скоростта им. Той, обаче, имаше някои предимства. Неговите управляеми модели щяха да се движат в идеален вакуум почти през цялото време, с изключение на последните няколкостотин километра, и мишената нямаше да предприеме агресивни действия.

Действащият управител на проекта „Паяжинна нишка“ привлече вниманието на Морган с леко стеснително покашляне.

— Остава ни все още един незначителен проблем, доктор Морган. Прекалено доверяваме на спускането. Всички предварителни опити и компютърни симулации са удовлетворителни, вие сам се уверихте. Но охраната по безопасността се тревожи за намотаването на нишката наобратно.

Морган примигна бързо. Бе мислил малко по въпроса. Изглеждаше очевидно, че обратното навиване на нишката щеше да бъде тривиално в сравнение с проблема на нейното развиване. Със сигурност се нуждаеха от проста лебедка с електрозадвижване и специално видоизменение, с цел да се справят с такъв фин материал с променлива дебелина. Знаеше, че в Космоса човек не можеше да приема нещо за дадено и че интуицията, особено тази на инженер по сухопътни съоръжения, можеше да стане опасен съветник.

„Нека видим! — помисли. — Когато опитът завърши, ще отрежем края, който е на Земята и от станцията «Ашока» ще започнат да навиват обратно. Разбира се, когато дърпаш единия край на нишка, дълга четиридесет хиляди километра, нищо няма да се промени с часове! Трябва да измине поне половин ден, докато импулсът стигне далечния край и системата започне да се мести като цяло. Така че ако поддържаме усилието... О!“

— Някой е направил изчисления — продължи действащият управител. — Установил, че когато започнем да навиваме с предвидената скорост, към станцията ще се насочат няколко тона със скорост хиляда километра в час. Ситуацията не им харесва!

— Разбираемо е. Как предлагат да постъпим?

— Да вложим в програмата по-ниска скорост на навиване, при това — с контролиране на въртящия момент. Ако се случи най-лошото, те могат да ни накарат да напуснем станцията аварийно.

— Препрограмирането ще забави ли експеримента?

— Не. Имаме изработен план за извънредни ситуации, според който издигането на нишката ще стане за пет минути, ако се наложи.

— Ще можете ли да я върнете безпроблемно?

— Разбира се.

— Надявам се да сте прав. Тази малък „въдичарски прът“ струва маса пари, а аз искам да го използвам отново.

„Но къде? — запита се Морган и загледа издигания се бавно полумесец на Земята. — Може би е най-добре проектът да се изпълни на Марс, дори ако това означава няколко години заточение. Щом установката на Монс Павонис заработи нормално, Земята трябва да последва примера! Не се съмнявам, че тогава някак си и последните пречки за осъществяването на проекта тук ще отпаднат!“

Предстоеше да бъде построен мост над бездната под него! Славата на Густав Айфел отпреди три столетия щеше да бъде напълно засенчена!

ГЛАВА 28. ПЪРВОТО СПУСКАНЕ

В продължение на двадесетина минути не се виждаше нищо. Въпреки това всички, които не бяха ангажирани в контролната кула, наизлязоха и се взираха нагоре в небето. Дори Морган не можа да устои на вътрешното си любопитство и току се примъкваше към откритата врата.

На не повече от няколко метра от него го следваше непрекъснато като сянка помощникът на Максин Дювал, плещест младок, гонещ трийсетте. натоварил на раменете си обичайните инструменти на своя занаят: камери-близнаци с традиционното разположение — дясната фокусирана напред, а лявата — назад, а над тях — малка сфера, не по-голяма от грейпфрут. Зад сферичната повърхност се помещаваше антена, която вършеше някои умни неща няколко хиляди пъти в секунда, така че поддържаше непрекъснато връзка с най-близкия комуникационен спътник, независимо от комплектоващата апаратура на носещия я. На другия край на веригата на осъществената радиовръзка седеше Дювал, разположена удобно в студио-офис, и наблюдаваше с очите на своето далечно его, както и слушаше с неговите уши — но не напругаше своите бели дробове в разреждения, вледеняващ въздух. Този път бе сключила сделката по-благоприятно за нея. Но не винаги успяваше.

Морган бе се съгласил неохотно с приготовленията. Съзнаваше, че събитието имаше историческо значение и бе възприел уверенията на Дювал: „Моят човек няма да ви се пречка!“. Но чувствуваше болезнено всеки неуспех, който можеше да се случи в такъв пилотен проект, особено — когато сондата навлезеше в последния етап на пътя. От друга страна знаеше, че можеше да се разчита на Дювал. Тя щеше да се отнесе към провала или успеха, без да прави сензация.

Като всички велики репортери Максин Дювал бе емоционално свързана със събитията, на които ставаше свидетелка. Стараеше се да изясни всяка гледна точка, без да изкривява или да пропуска основни факти. От друга страна не се опитваше да прикрива чувствата си, но и не им позволяваше да вземат връх.

Възхищаваше се безкрайно от Морган и му завиждаше с благоговението на жена, на която ѝ липсваше съзидателна способност. Откакто бе построен „Гибралтарския мост“ все очакваше да види какъв щеше да бъде следващия строеж на инженера и не се разочарова.

Въпреки че желаше на Ваневар успех, в действителност не го долюбваше. Считаше, че неговият очевиден мотив и безмилостна амбиция го извисяваха, но и го правеха по-малко човек. Не можеше да не го сравни със заместника му, Уорън Кингзли. Ето една безупречно изрядна и мила личност („...и по-добър инженер от мен!“ — бе ѝ споменал веднъж полушеговито Морган.). Но обществеността не чуваше нищо за Кингзли, тъй като бе само невзрачен и верен спътник на своя блестящ началник. И с това доволствуваше.

Не друг, а Уорън обясни търпеливо на Максин удивително сложния механизъм на спускането. На пръв поглед изглеждаше много просто да пуснеш нещо право надолу към екватора от спътник, кръжащ неподвижно отгоре. Но астродинамиката поднасяше изненади. Ако опиташ да забавиш дадено тяло, то се ускорява; избереш ли най-прекия път, изгаряш повече гориво; насочиш ли се направо в определена посока, отклоняваш се... И това се случва, ако се вземе под внимание само гравитационното поле. Този път ситуацията бе значително усложнена. Никой досега не бе опитвал да насочи космическа сонда по жица, дълга четиридесет хиляди километра. Но компютърната програма на станцията „Ашока“ бе работила перфектно от начало до край. След няколко минути наземно базираният контролер на Шри Канда щеше да поеме управлението за крайното спускане. Нищо чудно, че Морган изглеждаше напрегнат.

— Ван! — повика го тихо, но твърдо по личния канал за връзка Дювал. — Престани да си смучеш палеца! Изглеждаш като пеленаче!

На лицето на Морган се изписа раздразнение, подир туй — изненада. Накрая чертите му се отпуснаха и той се разсмя леко смутен.

— Благодаря за предупреждението! Не бих желал да навредя на обществения си имидж!

Погледна тъжно и замислено липсващата става на палеца си и се запита кога ли завистниците щяха да спрат да ликуват: „Ха! Инженерът сам попадна в клопката си!“. Толкоз пъти бе предупреждавал другите, но бе станал небрежен и веднъж успя да се среже, докато демонстрираше свойствата на хипернишката. На

практика не почувствува болка, а неудобството от осакатяването бе учудващо неголямо. Някой ден щеше да се погрижи за здравето си, но сега просто не можеше да отдели цяла седмица, с цел да стои закачен за регенератор на органи само за два сантиметра от палеца си.

— Височина две, пет, нула километра — произнесе спокоен, безличен глас от контролната стая. — Скоростта на сондата е едно, едно, шест, нула метра в секунда. Опъването на нишката е девет, нула процента от номиналното. Парашутът ще се разтвори след две минути.

След моментен отдых Морган отново се напрегна и застана нащрек като боксьор. Дювал не можеше да откъсне погледа и мислите си от непознатия, но опасен опонент.

— Каква е скоростта на вятъра! — попита рязко той.

Отговори му друг глас, този път съвсем не безличен.

— Не мога да повярвам! — Прозвучаха тревожни нотки. — „Управлението на мусоните“ преди малко предупреди за започваща буря!

— Сега не е време за шеги!

— Съвсем сериозни са! Току-що проверих отново!

— Но нали ни гарантираха, че няма да има ветрове, по-силни от тридесет километра в час!

— Току-що вдигнаха границата на шестдесет... корекция — осемдесет! Времето бързо се влошава...

— Виж ти! — промърмори на себе си Дювал. След това инструктира своите далечни очи и уши: — Скривай се в дървениите! Няма да те искат наоколо. Но гледай да не пропуснеш нещо! — Остави помощника си да се пребори с тези в някаква степен противоречащи си нареждания, а самата тя се превключи към своята отлична информационна служба.

Отне ѝ не повече от тридесет секунди, за да открие коя метеорологична станция отговаряше за времето над Тейпробейн. Остана неудовлетворена, но не и изненадана, когато откри, че там не отговаряха на телефонни обаждания на обществеността.

Остави своите компетентни колеги да преодолеят пречката и включи пак на планината. Изуми се как за толкова кратко време атмосферните условия бяха се влошили рязко.

Небето бе притъмняло. Микрофоните долавяха слаб, далечен гръм от приближаващата се буря. Дювал бе преживявала такива

изненадващи промени на времето навътре в морето и неведнъж бе използвала преимуществото им при презокеански състезания. Но сега мероприятиято го сполетя лош късмет. Симпатизираше на Морган. Мечтите и надеждите му можеха да бъдат пометени от този непредвиден... невероятен въздушен пристъп!

— Височина: две, нула, нула. Скоростта на сондата: едно, едно, пет, нула метра в секунда. Опъване на нишката: девет, пет процента от номиналното...

Опънът се увеличаваше по няколко причини. Експериментът, обаче, не можеше да се отмени на такъв късен стадий. Морган трябваше просто да продължи и да се надява на най-доброто. На Дювал ѝ се прииска да поговори с него, но прояви предпазливост и не отвлече вниманието му по време на кризата.

— Височина: едно, девет, нула. Скоростта на сондата е едно, едно, нула, нула метра в секунда. Опъването на нишката е едно, нула, нула процента. Първият парашут се разтваря... сега.

Сондата бе обречена, бе станала пленничка на земната атмосфера. Предстоеше малкото останало гориво да бъде използвано за донасочване към предпазната мрежа, разпростряна в околоръст над пропастта. Удържащите мрежата кабели вече се прокъсваха от силния напор на вятъра.

Изведнъж Морган се показа от контролната стая и се взря в небето. След това се обърна и погледна право в обектива на камерата.

— Каквото и да се случи, Максин — каза бавно, като отмерваше всяка дума, — може да се счита, че експериментът е успешен на деветдесет и пет, не... деветдесет и девет процента. Сондата измина тридесет и шест хиляди километра и останаха по-малко от двеста, за да се приземи.

Дювал не отговори. Знаеше, че думите не бяха предназначени за нея, а за фигурата в сложния инвалиден стол пред контролната стая. Космическият елеватор издаде присъстващия — само посетител на Земята би могъл да се нуждае от такова приспособление. Лекарите бяха се справили с всички мускулни дефекти, но физиатрите не бяха успели да излекуват ефектите, дължащи се на смяна на гравитационната обстановка.

Колко много власти и интереси се преплетоха на този планински връх! Природните стихии, „Банката на Народни Марс“, Автономната

Северноафриканска Република, Ваневар Морган и онези неотстъпчиви монаси в тяхното бръскано от ветровете „орлово гнездо“.

Дювал прошепна няколко инструкции на своя търпелив далечен помощник и камерата се наклони плавно нагоре. Появи се връхът, коронован от ослепително белите стени на храма. Тук-там покрай парапетите се мяркаха веещи се оранжеви раса. Както тя очакваше, монасите също зяпаха.

Завъртя дистанционно вариообектива и вече можеха да се различат отделни лица. Въпреки че тя никога не бе виждала Маханайаке Тхеро (просба за интервю биде вежливо отклонена), тя бе уверена, че щеше да го разпознае. Но нямаше и помен от прелата. Може би той бе в своята светая светих, концентрирал чудовищната си воля върху някой спиритичен сеанс.

Дювал не бе сигурна дали най-върлия противник на Морган можеше да си позволи нещо толкова наивно като молитвата. Но ако се бе молил за тази буря-чудо, то явно небесата явно му бяха отговорили.

Боговете на планината се събуждаха от сън!

ГЛАВА 29. ПОСЛЕДНИ КИЛОМЕТРИ

„При усъвършенствуването на технологията се увеличава уязвимостта. Колкото повече човек надделява над природата, толкова по-податлив на изкуствени катастрофи става... Съвременната история ни дава достатъчно доказателства: например потъването на Морския град (през 2127 година), сгромолясването на купола на Тихо (2098 г.), изплъзването на Арабския айсберг от възетата за теглене (2062 г.) и прегряването на реактора в Тхор (2009 г.). Уверени сме, че листът ще има много по-внушителни попълнения за в бъдеще.

Може би най-ужасяващите перспективи са свързани с психологическите, а не с технологическите фактори. В миналото полудял терорист или снайперист можеше да убие само шепа хора, днес за побъркан инженер не е трудно да ликвидира населението на цял град.

През 2047 година Втората космическа колония «О,Нейл» се размина на косъм с подобно нещастие и това бе добре документирано. Такива случаи поне на теория биха могли да се избягнат посредством проучване, проверка и антиаварийни процедури, въпреки че последните не са ефикасни.

Съществуват особени, но за щастие — редки, събития, когато въпросният индивид е известен в обществото или притежава такива уникални способности, че никой не може да разбере какво прави, докато не стане твърде късно. Опустошенията, предизвикани от подобен зъл гений (като че липсва по-добър термин),

могат да обхванат цялата планета, какъвто е бил случаят с Адолф Хитлер (1889 г. — 1945 г.). Удивително много пъти тяхната дейност остава неразкрита, благодарение на конспиративното мълчание на техните съратници.

Класически пример в това отношение дадоха публикуваните наскоро дългоочаквани мемоари на мадам Максин Дювал. Дори и днес някои страни на проблематиката остават не дотам изяснени...“

Дж. К. Голицин
„Цивилизацията и
нейните бунтари“
Прага, 2175 година

— Височина: едно, пет, нула. Скорост на сондата: девет, пет. Повтарям — девет, пет. Топлинният щит — изхвърлен аварийно.

Значи космическият апарат бе навлязъл благополучно в атмосферата и беше се отървал от излишната скорост. Но бе прекалено рано за ликуване. Предстоеше да бъдат изминати още сто и петдесет километра по вертикал, а също — и три по хоризонтал, а виещият на все по-висока нота вятър усложняваше обстановката. Въпреки че сондата носеше известно количество гориво, свободата ѝ на маневриране бе твърде ограничена. Ако операторът не улучеше планината от първия път, нямаше да има възможност за втори опит.

— Височина: едно, две, нула. Липсват атмосферни ефекти.

Миниатюрната сонда се спускаше от небето като паяк по копринена стълба. „Надявам се, че хипернишката ще им стигне. Колко вбесяващо ще бъде, ако се свърши само на няколко километра от целта! — помисли Дювал. — Подобни трагедии са се случвали с някои от първите кабели, положени на морското дъно!“

— Височина: осем, нула. Приближаването — по разчет. Сила на опън: едно, нула, пет процента. Слаб полъх на вятър.

И така, най-горният атмосферен слой се оказа турбулентен, въпреки че това се забеляза само от чувствителните инструменти на

борда на неголямото превозно средство.

Край пункта за управление монтираха малък телескоп с дистанционно управление и започнаха автоматичното проследяване на все още невидимия спускаем апарат. Морган се насочи нататък и помощникът на Дювал го последва като сянка.

— Виждаш ли нещо особено? — прошепна тихо след секунди от студиото си журналистката.

Морган поклати нетърпеливо глава и продължи да гледа през окуляра.

— Височина: шест, нула. Отклонение наляво. Сила на опън: едно, нула, пет процента... корекция: едно, едно, нула процента.

„В нормите е!“ — помисли Дювал. Но в горния слой на стратосферата започнаха да стават неприятности. Положително, Главният конструктор сега вече следеше с поглед движещия се обект.

— Височина: пет, пет. Започва двусекундна импулсна корекция.

— Готово! — викна Морган. — Видях реактивната струя!

— Височина: пет, нула. Сила на опън: едно, две, пет процента. Трудности при поддържането на курса. Силни пориви на вятъра.

Немислимо бе, че само на някакви си петдесетина километра, оставащи до Земята, малката сонда щеше да приключи своето тридесет и шест хилядикилометрово пътешествие. Но колко самолети и ракети потъваха в траур заради последните няколко метра!

— Височина: четири, пет. Силен помитащ вятър. Отново излизане от курса. Следва трисекунден импулс.

— Загубих я от поглед! — рече с възмущение Морган. — Изпречиха ми се облаци.

— Височина: четири, нула. Ураганен вятър. Силата на опън се увеличи на едно, пет, нула процента. Повтарям: едно, пет, нула процента.

„Лошо!“ Журналистката знаеше, че скъсването ставаше на двеста процента. Само едно по-силно подмятане и експериментът щеше да приключи преждевременно.

— Височина: три, пет. Вятърът се усилва. Едносекунден импулс. Горивният резерв почти свърши. Силата на опън продължава да се увеличава. Стигна едно, седем, нула процента.

„Още тридесет процента и ще бъде превишена якостта на скъсване. Дори тази невероятна нишка ще се прекъсне, като всеки друг

материал!“ — помисли Дювал.

— Обхват: три, нула. Завихрянцията се увеличават. Силно дрейфване наляво. Невъзможно е да бъде изчислена корекцията. Движенията стават хаотични.

— Виждам я! — извика Морган. — Проби облаците!

— Обхват: две, пет. Няма достатъчно гориво, за да се върне на правилния курс. Оценка: целта ще бъде пропусната с три километра.

— Няма значение! — викна извън себе си инженерът. — Стоварвай се, където сvariш!

— Ще стане скоро. Обхват: две, нула. Силата на вятъра се увеличава. Загуби се стабилизацията. Товарът започна да се върти.

— Натисни спирачките. Ускори разхода на жица!

— Вече е направено — продължи влудяващо спокойният глас.

Ако репортерката не знаеше, че Морган бе наел в космическата станция специалист по трафика, щеше да помисли, че приказваше робот.

— Развиващото устройство — повредено. Товарът се върти с пет оборота за секунда. Жицата вероятно се е заплела. Сила на опън: едно, осем, нула. Едно, девет, нула. Две, нула, нула. Обхват: едно, пет. Опън: две, едно, нула. Две, две, нула. Две, три, нула...

„Няма да успее! — помисли Максин. — Остават само дузина километри, а проклетата жица се е омотала в развиващото устройство...“

— Сила на опън: нула. Повтарям: нула.

Край! Нишката беше се скъсала и вероятно сега се извиваше като змия нагоре към звездите. Без съмнение операторите на „Ашока“ щяха да я пренавият отново. Дювал бе запозната с теорията и знаеше, че задачата бе сложна и щеше да отнеме много време.

А малкият товар щеше да падне някъде долу, всред полята и джунглите на Тейпробейн. Все пак, както бе се изразил Морган, „експериментът бе деветдесет и девет процента успешен“! Следващият път, когато нямаше вятър...

— Ето я! — изкряска някой.

Между два облака-галеона, плуващи в небето, гореше ярка звезда. Изглеждаше като метеор, падащ към Земята посреди бял ден. По ирония, сякаш за да се надсмее над създателите си, беше се задействувала автоматично светлинната сигнализация, улесняваща

компютърното управление на сондата. Е, можеше да свърши още една полезна работа — щеше да помогне да се определи мястото на катастрофата.

Помощникът на Дювал бавно водеше камерата, така че журналистката да може да наблюдава как ярката дневна звезда отплува покрай планината и изчезна на изток. Приземяването щеше да стане на не по-малко от пет километра.

— Върни камерата към доктор Морган! — изкомандува тя. — Бих искала да поговоря с него.

Възнамеряваше да направи няколко ободрителни забележки, при това — достатъчно високо, за да ги чуе банкерът от Марс. Щеше да изрази своята увереност, че следващия път снижаването щеше да стане напълно успешно. Дювал все още съставяше своята малка утешителна реч, когато изведнъж всичко изхвъркна от ума й...

В бъдеще щеше да възпроизвежда многократно записа на събитията през последвалите тридесет секунди, докато ги научеше наизуст. Но така и нямаше да бъде сигурна дали наистина ги бе разбрала.

ГЛАВА 30. ЦАРСКИТЕ ЛЕГИОНИ

Ваневар Морган бе свикнал да устоява на пречки, дори — на нещастия. Надяваше се, че в случая ставаше дума за незначителна спънка. Наблюдаваше как ярката звезда се изгуби зад билото на планината. В действителност бе загрижен дали от „Народни Марс“ щяха да сметат парите за пропиленни. Наблюдателят с присвити очи, разположил се в инвалидната количка, бе по изключение неразговорчив. Изглежда земното притегляне бе обездвижило ефективно и крайниците, и езика му. Но сега той се обърна към инженера, преди още той да му бе проговорил.

— Само един въпрос, доктор Морган! Зная, че тази буря е безпрецедентна, но въпреки това се случи. Следователно може да се повтори. Какво би станало с кулата, ако беше построена?

Морган размисли бързо. Не можеше да даде прецизен отговор за толкова кратко време, а и едва вярваше на събитията.

— В най-лошия вариант би се наложило да прекъснем за кратко действията си. Би могло да се получи усукване на релсата. На тази височина вятърът не духа със сила, която би поставила под угроза самата структура на цялото съоръжение. Дори използваната експериментална нишка би била в безопасност, ако бяхме успели предварително да я закотвим. — Вярваше, че анализът му бе честен.

След няколко минути Уорън Кингзли щеше да го уведоми дали предположенията му бяха точни или не.

За негово най-голямо облекчение банкерът с видимо удовлетворение отговори:

— Благодаря ви! Това бе всичко, което исках да зная!

Морган, обаче, бе решил да изнесе по-конкретен урок.

— А на Монс Павонис, разбира се, такъв проблем не би могъл да възникне. Плътноста на атмосферата е по-малка от една стотна...

Чу страхотен трясък. Не че щеше да помни звука с десетилетия, но едва ли щеше да го забрави през живота си. Повелителният повик, надмогващ рева на урагана, накара Морган да се пренесе мислено на точно противоположния край на Земята.

Вече не стоеше на ветровития планински склон. Намираше се под купола на Хаджия София и гледаше нагоре с благоговение и възхищение на работата на майстори, починали преди шестнадесет столетия. А в ушите му звучаха трелите на голямата камбана, която веднъж бе събрала вярващите на молитва.

Споменът за Истанбул избледня. Озова се пак на върха на планината още по-учуден и объркан.

Какво му бе споменал онзи монах? Че нежеланият подарък на Калидаса, камбаната, бе мълчала в продължение на векове и бе позволено да се чуе гласа ѝ само при нещастие? Тук не се бе случило такава, но може би бе настъпило в манастира?

За миг една предполагаема възможност го смути. Може би сондата бе паднала на територията на храма. Не, това бе невъзможно! Не бе улучила върха с разлика, измерваща се в километри. Във всеки случай представляваше прекалено малък обект, за да причини сериозни щети, тъй като полупадаше, полупланираше в небето.

Вгледа се към манастира, откъдето гласът на огромната камбана продължаваше да предизвиква бурния вихър. Оранжевите раса бяха изчезнали от парапетите и не се виждаше нито един монах.

Нещо докосна нежно бузата на Морган и той механично го пропъди с ръка. Не успя и да размисли, когато скръбно пърхане изпълни въздуха и удари като с чук мозъка му. Накани се да тръгне към светата обител и да попита учтиво Маханайаке Тхеро какво бе се случило...

Почувствува още веднъж ефирен, копринен допир по лицето и този път с крайчеца на окоото зърна нещо жълто. Реакциите му винаги бяха били бързи. Пресегна се и хвана.

Разтвори длан. Насекомото лежеше смачкано и изживяваше последните мигновения от ефимерния си живот. Морган наблюдаваше. Добре позната му Вселена сякаш затрепера около него и го погълна. Свръхестественото му поражение се превърна в още по-необяснима победа! Въпреки това не почувствува триумф, а само — объркване и удивление.

Защото чак сега си спомни легендата за златистите пеперуди. Подети от урагана, стотици и хиляди бяха пометени и захвърлени нагоре по склона на планината, за да умрат на самия връх. „Легионите

на Калидаса“ най-сетне бяха покорили заветната цел... и бяха си отмъстили!

ГЛАВА 31. ГОЛЯМОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ

— Какво се случи? — попита шейх Абдулах.

„На този въпрос никога не ще мога да намеря отговора!“ — каза си Морган, но възкликна:

— Планината е наша, господин президент! Монасите започнаха да напускат! Не е за вярване! Как би могла легенда отпреди две хиляди години... — Поклати глава все още замаян и изумен.

— Ако достатъчно много хора вярват в едно предание, то се сбъдва!

— Предполагам! Но има и друго. Цялата верига от събития изглежда невероятна!

— Рисковано е да се употребява тази дума! Нека ти разкажа една малка историйка. Скъп приятел, голям учен, сега покойник, имаше навика да ме дразни, като казваше, че „щом политиката е изкуство на вероятностите, то тя е привлекателна само за второстепенните умове!“ Според него първостепенните се интересували само от невъзможното. Знаеш ли какво му отговорих?

— Не? — смутолеви учтиво и предразполагащо Морган.

— „Щастие е, че има толкова много от нас... тъй като все някой трябва да управлява света...“ Както и да е, ако се е случило невероятното, то ти трябва да го приемеш с благодарност.

„Приемам го... — помисли Морган — неохотно! Странно е устроена Вселената! Няколко мъртви пеперудки могат да балансират един билион тона товар!“

А и ролята на преподобния Паракарма стана ирония на съдбата. Сигурно сега се чувствуваше като пионка в ръцете на зъл бог. Висшият администратор от „Службата по мусоните“ се разкаях горчиво. Главният конструктор бе приел извиненията му с необичайно снизхождение. Досещаше се, че подчиненият му, брилянтният доктор Чоам Голдберг бе революционизирал микрометеорологията. Никой нямаше понятие от заниманията му, но стана известно, че той бе получил един вид нервен припадък, докато провеждал експериментите си. „Никога няма да се повтори...“ Морган бе изразил своите най-

искрени надежди за скорошното му оздравяване, въпреки че бе запазил в достатъчна степен бюрократичния си инстинкт, за да намекне, че очакваше да получи допълнителни разяснения в бъдеще по установения ред. Служителят си отиде след безбройни благодарности, несъмнено потресен от смайващото великодушие на Морган.

— Интересувам се само от любопитство — накъде заминават монасите? — попита шейхът. — Бих им предложил своето гостоприемство тук. Нашата култура винаги е проявявала търпимост към чуждите религии.

— Не зная, а посланик Раджасингхе — също. Попитах го, но той каза, че те нямат проблеми. Орден, който е живял пестеливо в продължение на три хиляди години, не е съвсем без средства.

— Х-м-м. Може би бихме могли да използваме част от тяхното богатство. Този твой малък проект набъбва финансово всеки път, когато ми идваш на посещение!

— Не е съвсем така, господин президент! Последната оценка включваше чисто счетоводни цифри, отнасящи се до строеж в условията на далечния Космос. Но сега „Народни Марс“ се съгласи да започне да дава пари. Ще уловят астероид, съставен от въглищен прах и ще го съпроводят до земната орбита. Натрупали са значителен опит в такъв сорт операции и така ще решат един от главните ни проблеми.

— Ами откъде ще вземат материал за тяхната собствена кула?

— На Деймос има неограничени количества въглерод — точно на нужното им място. От „Народни“ вече са започнали търсене на най-подходящите минни площадки, въпреки че на практика действителният добив ще се извърши не на тяхната луна.

— Смея да попитам: защо?

— Причината е естественото центростремително ускорение. Дори на Деймос то е няколко сантиметра за секунда на квадрат. Хипернишката може да се произвежда изключително само при пълна липса на гравитация. В противен случай не може да се гарантира идеалната кристална структура, подредена на много голяма дължина!

— Благодаря ти, Ван. Безопасно ли е да запитам поради какви причини си променил първоначалния основен дизайн? Повече ми харесваше макета с четири тръбопровода: два, водещи нагоре, и два — надолу. Праволинейната метросистема бе разбираема за мен... дори ако трябваше да си я представя издигната на деветдесет градуса.

Не за пръв път, а несъмнено — не и за последен, Морган се удиви на свежата памет на старика и на начина, по който се мъчеше да схване техническите подробности. Човек никога не можеше да счете за даденост отношенията си с него. Въпреки че понякога въпросите му се подбуждаха от чисто любопитство — често до степен на палавата любознателност на човек с непоклатимо достойнство — той никога не подценяваше дори най-незначителното.

— Опасявам се, че първоначалните ни идеи бяха твърде „земни“. Приличахме на изобретателя на първата лека кола, чийто дизайн неизбежно наподобявал теглена от коне карета...

Сега нашият проект представлява кула с квадратно сечение с по една пътека-релса от всяка страна. Представете си ги като четири вертикални железопътни линии. Ширината на кулата е четиридесет метра на орбиталното ниво, но надолу конструкцията изтънява и страната на квадрата достига двадесет метра на площадката, разположена на Земята.

— Също като сталаг... сталак...

— „Сталактит“! Да, и на мен ми се наложи да направя справка! От инженерна гледна точка добра аналогия би се получила с Айфеловата кула... само че обърната „с главата надолу“ и „разтегната“ сто хиляди пъти!

— Толкоз много ли!

— Горе-долу!

— Е, смятам, не е противозаконно една кула да „виси“, вместо да се „извисява“!

— Но ние имаме и кула, която води нагоре също така. Спомнете си... от синхронната орбита към масивната котва, която държи опъната цялата структура.

— Ами „Междинната станция“?

— Няма промяна. Остава на същото място — на височина двадесет и пет хиляди километра.

— Добре. Зная, че никога няма да стигна дотам, но обичам да си мечтая за нея... — Промърмори нещо на арабски. — Разправят още една легенда, ще знаеш... за ковчега на Мохамед, повесен между небето и Земята — също като „Междинната станция“!

— При откриването на трафика, там ще вдигнем банкет във ваша чест, господин президент!

— Дори ако спазите вашето разписание — признавам, че просрочихте само с година при строежа на „Моста“ — ще бъда на деветдесет и осем! Не, съмнявам се, че ще доживея!

„Но аз ще бъда жив да видя! — каза си Ваневар Морган. — Защото сега знам, че и боговете са на моя страна — които и да са те!“

ЧАСТ IV. КУЛІАТА

ГЛАВА 32. НЕБЕСЕН ЕКСПРЕС

— Не твърдеше ли, че „никога нямало да се отлепи от Земята“?
— запитва умолително Уорън Кингзли.

— Бях се изкусил! — Морган разглеждаше макета в пълен мащаб и захихика. — Наистина прилича на изправен нагоре железопътен вагон!

— Точно това е представата, която желаем да продаваме! Купуваш билет на станцията, даваш багажа си за проверка, настаняваш се на въртящото се кресло и се възхищаваш на гледката. Или отиваш до салона с бара и посвещаваш следващите пет часа на сериозно пиене, докато те изнесат на „Междинната станция“! Между впрочем, как ти се струва идеята на отдел „Дизайн“ да се постави декор от деветнадесети век в стил „Палман“?

— Не ми се нрави. Превозните средства „Палман“ не са имали пет пода с кръгла форма, при това — разположени един над друг.

— По-добре се скарай на дизайнерите за този пропуск. Умират да сложат газово осветление!

— Ако искат да постигнат привкус на антика, което е много по-подходящо, веднъж гледах някакъв филм за Космоса в „Музея по изкуствата“ в Сидни. Там една совалка имаше кръгъл салон за наблюдения — точно от каквото се нуждаем!

— Спомняш ли си заглавието на филма?

— О... чакай да помисля... нещо от рода на „Космически войни през 2000-та година“. Уверен съм, че би могъл да го намериш.

— Ще посъветвам дизайнерите да го гледат. А сега нека влезем вътре. Искаш ли да сложиш каска?

— Не! — отвърна самонадеяно Морган.

Самочувствието му бе едно от малкото предимства, с което компенсираше с десет сантиметра по-ниския си ръст.

Влязоха в макета с естествена големина и той почувствува почти момчешка тръпка на очакване. Вече бе проверил дизайна, бе наблюдавал компютърните графики и разположението от различни симулирани ракурси. Но сега усещаше действителността,

материалното. Наистина, „никога нямаше да се отлепи от Земята“ — както гласеше старата шега. Но някой ден неговият брат-близък щеше да профучава нагоре през облаците и щеше да се изкатери само за пет часа до „Междинната станция“, отстояща на двадесет и пет хиляди километра от Земята. И щеше да харчи по един долар на пасажер за електричество...

Дори и сега бе невъзможно да се възприеме напълно значението на предстоящата революция. За пръв път Космосът щеше да стане досегаем така, както всяка точка на добре познатата ни Земя. Ако след няколко десетилетия човек пожелаеше да прекара уийкенд на Луната, щеше да може да си го позволи. Дори Марс не бе извън въпрос. Падаха ограниченията за това какво щеше да бъде възможно!...

Морган се върна рязко в действителността, тъй като се спъна в края на лошо поставен килим.

— Извинявайте! — смутолеви гидът. — Предполага се, че зеленото ще напомня на хората за родната им планета — още една от идеите на отдела по дизайн. Таваните ще са сини, цветът им ще става все по-наситен в посока към горните етажи. Освен това желаят да използват непряко осветление навсякъде, за да могат да се гледа към Космоса.

— Идеята е превъзходна, но не става! — Морган поклати глава. — Ако осветлението е достатъчно силно, за да може да се чете, отблясъците ще затъмняват звездите. Имате нужда от напълно затъмнена салонна секция.

— Вече е запланирана такава за част от бара. Посетителите ще могат да си поръчат питие и да се оттеглят зад завесите.

Бяха застанали на най-долния етаж на капсулата. Представляваше кръгла стая с диаметър осем и височина три метра. Наоколо се въргаляха различни кутии, цилиндри и панели за управление с надписи от типа на: „Резерв от кислород“, „Акумулатор“, „Въглероден двуокис“, „Трошачка“, „Полева аптечка“, „Температурен контрол“. Всичко бе от временно, условно естество и готово за мигновено преместване и употреба.

— Някой би помислил, че строим космически кораб! — отбеляза Морган. — Между впрочем, каква е последната оценка за времето на оцеляване?

— Що се отнася до електрозахранването — поне седмица, дори при пълно натоварване с петдесет пътника. Наистина е абсурдно, тъй като спасителният екип ще може да ги достигне без проблеми за три часа или от Земята, или от „Междинната станция“.

— Като изключим голяма катастрофа, например повреждане на релсите или кулата...

— Ако това се случи, мисля, че няма да има кого да спасяваме. Но заседне ли капсулата по някакви причини и пасажерите не полудеят и не погълнат всички вкусни, компресирани хранителни таблетки, предназначени за аварийни ситуации, техният най-голям проблем би бил скуката.

Вторият етаж бе напълно празен, лишен дори от временни удобства. На извития пластмасов панел бе нарисуван с тебешир голям правоъгълник и вътре бе написано: „Тук ли ще бъде въздушният шлюз?“.

— Това ще бъде багажният отсек... въпреки че не сме сигурни дали ще има нужда от толкова много пространство. В случай че не — тук могат да пътуват още пътници... Следващият етаж е по-интересен!

На третото ниво имаше дузина самолетни кресла, всяко с различен дизайн. Две от тях бяха заети от истински манекени, мъжка и женска фигури, явно отегчени от всички тия приготовления.

— Експериментирахме основно на този модел — каза Кингзли и посочи луксозния въртящ се стол с наклонена облегалка с прикрепена към него малка табла. — Но най-напред ще проведем обичайните изследвания.

Морган натисна с юмрук меката седалка.

— Дали някой наистина е пробвал да седи тук в продължение на пет часа?

— Да... Един стокилограмов доброволец. Размина му се без протрити места! Ако по-нататък получим някакви оплаквания, ще напомним на хората зората на авиацията, когато е отнемало пет часа, само за да се прелети над Тихия океан. А освен това им предлагаме и комфорта на ниската гравитация почти през целия път...

По-горният етаж бе идентичен с тая разлика, че липсваха кресла. Оттук преминаха бързо и достигнаха следващото ниво, на което дизайнерите явно бяха посветили по-голямо внимание.

Барът изглеждаше почти функционален и машината за кафе наистина работеше. Над нея висеше старинна гравюра в сложна, позлатена рамка. Сюжетът пасваше така неочаквано, че Морган чак затаи дъх.

В горния ляв квадрант грееше пълната Луна, а към нея летеше локомотив с форма на куршум и теглеше четири вагона. През прозорците на купето, обозначено с табелка „Първа класа“, надничаха важни особи с шапки от викторианската епоха и се любуваха на гледката.

— Как ви хрумна пък това! — попита удивен и учуден Морган.

— Май заглавието е паднало пак — извини се Кингзли и започна да търси зад плата на бара. — А, ето...

Връчи на Морган картон, на който със старовремски букви бе отпечатано:

„ВЛАКОВЕ — СНАРЯДИ ЗА ЛУНАТА“

Гравюра от 1881 година от

„От Земята до Луната

пряко

за 97 часа и 20 минути

и пътешествие около нея“

от Жюл Верн

— Съжалявам, но трябва да призная, че никога не съм чел тази книга! — коментира Морган, щом попи жадно информацията. — В противен случай щях да си спестя доста вълнения. Само бих искал да зная как се е справил без релси.

— Не трябва да даваме на Жюл прекалено много вяра... или да го упрекваме. Тази картина е предназначена да не бъде възприемана никога насериозно! Просто художникът се е пошегувал!

— Е... предай на отдела „Дизайн“ моите комплименти. Това е една от най-добрите им идеи!

Морган и Кингзли се отърсиха от мечтите на миналото и тръгнаха към реалността на бъдещето. През целия прозорец за наблюдение проекционна система даваше изумителна гледка на Земята.

— ...И не само това! — отбеляза със задоволство Главният инженер. — А е и съвсем вярна! — Тейпробейн бе скрит отдолу, разбира се, но се виждаше целия Хиндустан чак до искрящите снегове на Хималаите. — Знаеш ли — продължи, — ще се повтори същата история, както с „Моста“. Хората ще пътуват само заради преживяването. „Междинната станция“ може да стане най-голямата туристическа атракция на всички времена! — Свърна поглед към лазурносиния таван. — Има ли нещо на последния етаж, заслужаващо да му се обърне внимание?

— Не съвсем! Планирано е да бъде изведен горен въздушен шлюз, но още не сме решили къде да разположим животоподдържащата спомагателна система и електрониката за контрол на центрираното спрямо релсата движение.

— Има ли проблеми?

— Не и с новите магнити. Независимо дали задвижването е с електрическа тяга или по инерция можем да гарантираме безопасен луфт до скорост осем хиляди километра в час — което е с петдесет процента над предвидената максимална скорост.

Морган си позволи да отдъхне мислено. В тази област бе пълен невежа и му се налагаше да се облекне изцяло на преценката на другите. Още от самото начало бе видно, че само някаква форма на магнитно оттласкване можеше да работи на такава колосална скорост. Дори и най-малкият физически контакт при един километър в секунда би предизвикал нещастие. А сега четирите двойки насочващи жлеbove, разположени по протежение на кулата, бяха на сантиметри около магнитите. Трябваше да бъдат проектирани така, че да бъдат възбуждани огромни възстановяващи сили, които да коригират отклонението на капсулата от централната линия.

Морган последва Кингзли надолу по спиралната стълба, която обслужваше целия макет. Изведнъж му хрумна: „Остарявам! Ох, можех да се изкача и на шестото ниво без проблем, но се зарадвах, че реших да не го правя!

Все още съм на петдесет и девет и в най-добрия случай ще изминат поне пет години, преди първият пътнически вагон да пристигне на «Междинната станция». Ще последват още три години на тестове, калибриране, настройка на системата... Нека сложим десет години за по-сигурно...“

Бе топло, но внезапно почувствува хлад. За пръв път разбра, че въжделеният триумф щеше да дойде твърде късно! Несъзнателно натисна с ръка тънкия метален диск, скрит под ризата.

ГЛАВА 33. КОРА

— Защо си се запуснал толкоз? — запита с тон, подходящ за изостанало в умственото си развитие дете, доктор Сен.

— Поради обичайната причина! — оправда се Морган и прокара здравия си палец по линията на закопчаването на ризата си. — Бях прекомерно зает... и когато се задъхвах, прехвърлях вината на височината.

— Това е една от причините, разбира се. Трябвало е да подложите на медицински преглед всички, работещи на планинския връх. Как сте могли да пропуснете толкова елементарна предпазна мярка?

„Как наистина!“ — помисли унило инженерът.

— Но някои от онези монаси бяха на възраст над осемдесет! Изглеждаха пращящи от здраве, затова даже не ми бе хрумвало...

— Те са живели на Шри Канда с години и напълно са се аклиматизирали. А ти си се качвал и слизал многократно всеки ден...

— Най-много — по два пъти.

— ...изкачвал си се от морско равнище до половината от височината на атмосферата само за броени минути. Е, уврежданията ти не са опасни... само ако следваш инструкциите — моите и на КОРА.

— Коя е „Кора“?

— Това е съкратено означение на „Коронарна аларма“.

— А... една от онези измишльотини!

— Да, точно от тях! Същите спасяват около десет милиона живота годишно. Най-вече на висши служители, главни администратори, известни учени, водещи инженери и други подобни неразумни по отношение на здравето си люде. Често се питам струва ли си труда! Може би природата се опитва да ни подсказе нещо, но ние не се вслушваме!

— Припомни си своята „Хипократова клетва“, Бил! — отвърна с усмивка Морган. — И освен това трябва да признаеш, че винаги съм

спазвал съветите ти. Ето, например, теглото ми не се е променило дори с един килограм през последните десет години!

— Хм... добре. Не си най-тежкия случай всред моите пациенти! — възкликна леко успокоен лекарят. Затърси по бюрото си и извади голям холографски каталог. — Избери си. Тези модели са стандартни. Оригиналният цвят е сигналночервен, но можеш да получиш с произволен друг.

Морган започна да натиска копчето и неприязънта му растеше.

— Къде трябва да го нося? Или е наложително да се имплантира?

— Не, последното не е необходимо, поне засега. Може би — след пет години, но зависи. Предлагам ти да започнеш с този модел. Носи се точно под гръдната кост и затова не са нужни дистанционни сензори. След известно време ще престанеш да го забелязваш. И то няма да те безпокои без нужда!

— Как ще се сецам за него?

— Слушай!

Лекарят натисна един от многобройните бутони на компютърната си конзола и ласкав, мецосопранов глас с обикновен тон отбеляза: „Мисля, че трябва да седнете и да починете за десетина минути.“ След кратка пауза продължи: „Би било добра идея да полегнете за половин час.“ Друга пауза. „При първа възможност посетете доктор Смит!“ Следваше:

„Моля вземете незабавно едно червено хапче!“

„Извиках линейка! Лежете и не мърдайте! Всичко ще се оправи!“

Морган понечи да запуши ушите си, за да се предпази от пронизителния сиренен вой.

„Тук е КОРА! Спешен случай! Моля, който ме чува, да дойде незабавно! Тук е КОРА! Моля...“

— Мисля, че схвана общата идея — продължи лекарят, след като в офиса се възцари тишина. — Разбира се, програмите и съобщенията се съобразяват с индивида. Разполагаме с богат избор на гласове, включително и на извести личности.

— Този тембър ми харесва. Кога ще бъде готово моето устройство?

— Ще ти се обадя след три дни. О, да... алармите, които се носят под гръдната кост имат някои преимущества, за които не е зле да ти

спомена.

— Какви?

— Един от моите пациенти е запален тенисист. Разправи ми, че когато разтворел ризата си, видът на този малък червен диск оказвал абсолютно съкрушаващ ефект на противника му в играта...

ГЛАВА 34. СВЕТОВЪРТЕЖ

Някога най-важната работа на хората била да обновяват редовно своите адресни книги. Универсалният код бе направил тази дейност ненужна, тъй като с помощта на личностния пожизнен идентификационен номер даден човек можеше да бъде намерен за секунди. Дори ако номерът му бе неизвестен, стандартната търсеца програма се справяше достатъчно бързо, ако й бъдеха зададени рождената дата, професията и ред други подробности. (В действителност, обаче, възникваха проблеми, ако името бе Смит, Сингх или Мохамед.)

Развитието на глобалните информационни системи бе направило несъстоятелна и една друга досадна необходимост. Ако се отбележеше по специален начин имената на приятелите, които човек искаше да поздрави по случай рождения ден или друга годишнина, то домашният персонален компютър свършваше останалото. В съответния ден (освен ако не се случеше глупава грешка в програмирането, което не бе рядкост) даденото съобщение биваше автоматично изпратено по предназначението си. И дори получателят да бе проникателен и да подозираше, че топлите думи на екрана бяха изцяло дело на електрониката — след като средностатистическият изпращащ не си бе спомнял за него от години — жестът бе добре дошъл въпреки всичко.

Но технологията, елиминирала едни задачи, създаде други, още по-належащи ангажименти. От тях най-важно бе да се определи „Профила на личностните интереси“.

Повечето настройваха тяхното ПЛИ на деня, съответстващ на Нова година или рождената дата. Листът на Морган съдържаха петдесет позиции, а бе чул за хора с по над сто! Вероятно последните проседяваха ранните утринни часове, като се бореха с потока от информация, освен ако не бяха шегобийци, установили алармата на компютърната си конзола да сработва на класически невероятности, като например:

„Яйца, динозавър, излюпване на

Кръг, заквадратяване
«Атлантис», ново излитане на
Христос, второ появяване на
Чудовище от Лох Нес, хващане...“

или дори:

„Свят, край на“.

Разбира се, обикновено егоизмът и изискванията на професията подсигуряваха името на абоната да бъде на първо място в листа. При инженера нямаше изключение, но въведените от него ключови думи бяха леко необичайни:

„Кула, орбитална
Кула, космическа
Кула, (гео)синхронна
Елеватор, космически
Елеватор, орбитален
Елеватор, (гео)синхронен...“

Тези термини покриваха по-голямата част от вариациите, използвани от масмедиите и му гарантираха информираност по поне деветдесет процента от новостите, касаещи неговия проект. В по-голямата си част съобщенията бяха тривиални и понякога той се чудеше дали имаше смисъл да ги търси по този начин. Новините, които наистина имаха значение, стигаха до него достатъчно бързо.

Морган, все още сънен, триеше очи, а леглото му току-що бе се прибрало в стената на скромно обзаведения апартамент, когато забеляза светването на „Аларма“ на компютърната конзола. Натисна едновременно бутоните „Кафе“ и „Възпроизвеждане“ и изчака последната среднощна сензация.

„ОРБИТАЛНАТА КУЛА — СВАЛЕНА С ЕДИН ИЗСТРЕЛ!“

— гласеше заглавието.

— Следите ли информацията? — попита компютърът.

— Разбира се! — отвърна Морган и мигом се разбуди.

През следващите няколко секунди четеше текста и настроението му се промени от неверие до възмущение, а след това — до загриженост. Превключи целия информационен пакет на Уорън Кингзли със забележката: „Моля те, обади ми се при първа възможност!“ и седна да закусва, като същевременно запуши.

След по-малко от пет минути помощникът му се появи на екрана.

— Какво пък, Ван, нека се считаме за щастливци! — каза с веселяшко покорство. — Отнело му е пет години, за да се докопа до нас!

— Това е най-смехотворната измислица, която съм чувал! Да го пренебрегнем ли? Ако отговорим, само ще налеем вода в мелницата му! А той това цели!

Кингзли кимна.

— Да не избързваме с реакциите. Засега това би била най-добрата политика. От друга страна, той може би има известно право.

— Какво искаш да кажеш?

— Съществуват психологически проблеми, също както и инженерни. — Бе станал сериозен и дори изглеждаше леко смутен. — Размисли. Ще се видим в офиса. — Образът на екрана избледня.

Морган остана леко потиснат. Бе свикнал на критично отношение и знаеше как да се справя. В действителност дори се забавляваше от споровете с колеги за предимствата и недостатъците на някоя техническа идея и рядко се разстройваше, когато биваше победен. Но не така лесно бе да се разправи с „патока Доналд“.

Това, разбира се, не бе истинското му име, но особения сорт изпълнен с възмущение негативизъм на доктор Доналд Бикерстаф даваше често поводи за припомняне на известния телевизионен герой от двадесети век. Неговата научна титла (адекватна, но не и блестящо защитена) бе в областта на чистата математика. Достоинствата му се изчерпваха с внушителна външност, меден гласец и непоклатима вяра в способността му да раздава присъди във всяка научна област. Изявите му по математика не бяха лоши. Морган си спомни с удоволствие публична лекция, изнесена от доктора в старовремски

стил, която бе посетил в „Кралския институт“. Само за една седмица почти бе вникнал в особените свойства на транскрайните числа.

За нещастие, Бикерстаф не си знаеше мярката. Следваше го цяла котерия от заклетни фенове, абонирали се за неговия информационен бюлетин. На млади години го зовяха „поп-учен“ заради популярността му. Въпреки това кръгът от критиците му бе още по-широк. Помилозливите от тях считаха, че „неговото образование надхвърляше интелигентността му“, а останалите бяха му прикачили прозвището „доморасъл идиот“.

„Колко жалко, че не би могло да бъдат затворени в една стая Бикерстаф и доктор Голдберг/Паракарма! — помисли Морган. — Вероятно биха се анихилирали подобно на електрон и позитрон: гениалните способности на единия в дадена област ще унищожат фундаменталната тъпота на другия. Същата онази глупост, за която на времето Гьоте проплака: «... самите богове препират се напразно!»“

Понастоящем божествени създания липсваха, затова Главният конструктор прецени, че трябваше да се заеме с проблема лично. Въпреки че можеше да оползотвори времето си по-добре, поне това занимание можеше да му донесе някакво комично облекчение, а разполагаше и с вдъхновяващ го прецедент.

В хотелската стая, „временен“ дом на инженера от десетилетие, висяха няколко фотографии. Повечето от посетителите не можеха да повярват, че нямаше монтаж.

На едната от тях изпъкваше грациозен, красиво реставриран параход, предтеча на всеки плавателен съд, който днес наричаме „модерен“. До него на кея, към който беше се върнал по чудо столетие и четвърт след пускането си на вода, стоеше доктор Ваневар Морган. Той гледаше нагоре към дърворезбата на боядисания корабен нос, а на няколко метра встрани се пъчеше Исамбард Кингдъм Брунел с ръце, втикнати в джобовете, с пура, стисната здраво между зъбите, с много омачкан, опръскан с кал костюм, и с поглед, втренчен във Ваневар!

Снимката изглеждаше действителна. Морган наистина бе стоял край „Грейт Британ“ в Бристол през слънчев ден същата година, когато бе завършен „Гибралтарския мост“. Но Брунел бе сниман през 1857 година и все още очакваше обяда си на своето преминало в небитието и още по-известно морско чудовище, чиито нещастия предстоеше да прекършат неговите тяло и дух.

Снимката бе подарена на Главния конструктор за неговия петдесети рожден ден и стана една от най-любимите му вещи. Колегите му възнамеряваха да се пошегуват добросърдечно, тъй като бе всеизвестно възхищението му от най-великия инженер на деветнадесети век. Понякога, обаче, се чудеше дали пък изборът им не бе по-сполучлив, отколкото предполагаха. „Грейт Ийстърн“ бе погълнала създателя си. Кулата можеше да направи същото с него!

На времето Брунел бил заобиколен от множество „патоци Доналд“. Най-настойчивият от тях бил някой си доктор Дионисиус Ларднер, който бил доказал, че „вн от всякакво съмнение никой параход не би могъл да преплува Атлантика“.

Всеки инженер бе в състояние да отхвърли критиката, основаваща се на фактически грешки или просто на пропуски. Но аргументът, приведен от настоящия „паток Доналд“, бе много деликатен и не можеше лесно да му се възрази. Морган си спомни, че на неговия любим герой бе му се наложило да се сблъска с доста подобен проблем преди три века.

Пресегна се към своята малка, но безценна колекция от гениални книги и изтегли може би най-четената от тях — станалата класическа „Биография на Исамбард Кингдъм Брунел“ от Ролт. Прелисти омазнените страници и бързо откри пасажа, който на времето разбуди духа му.

Брунел бе проектирал железопътен тунел, дълъг почти три километра, оценен от съвременниците му като „най-чудовищен и необикновен, опасен и непрактичен“. „Немислимо е — изразяваха се критиците му — човешко същество да не възрази на мъчението да пътува в тази Стигийска дълбина! Никой разумен не би изявил желание да бъде лишен от дневна светлина със съзнанието, че върху му почива скална маса, достатъчна да го размаже при нещастен случай... Шумът, произведен от два разминаващи се влака, би разклатил нервите на здравомислещия... и никой пасажер ни би могъл да бъде убеден да мине втори път...“

Познато до болка! Мотото на Ларднеровците и Бикерстафците явно бе: „Нищо ново под слънцето!“. И въпреки всичко, в известен смисъл бяха прави, дори ако се вземеше предвид само теорията на вероятностите.

„Патокът Доналд“ засягаше струната на здравия разум. Изказването му бе започнало с изява на скромност, колкото необичайна за стила му, толкова и фалшива. Твърдеше, че нямало да критикува инженерните аспекти на космическия елеватор. Искал само да разкрие психологическите проблеми, които щели да възникнат. Те можели да се обобщят с една дума: „Световъртеж!“.

Бе посочил, че нормалното човешко същество притежавало добре обоснован страх от височини. Само акробатите и артистите, вървящи на въже, били имунизирани срещу тази естествена реакция. Най-високото съоръжение на Земята се издигало на по-малко от пет километра. От друга страна не съществувал голям брой хора, които се отнасяли с безгрижие, когато трябвало да се придвижат вертикално нагоре с асансьор по пилоните на „Гибралтарския мост“.

Но това било нищо в сравнение с ужасяващата перспектива, станала възможна поради строежа на орбиталната кула. „Кой не е стоял в подножието на някоя огромна сграда и не се е взирал в нейната съвсем отвесна стена, докато не му се е сторило, че всичко се преобръща и пада върху му? — хулеше с патос Бикерстаф. — А сега си представете, че същата тази сграда се извисява нагоре и нагоре в небето, пробива облаците, преминава йоносферата, подминава всички големи орбитални станции, пронизва мрака на Космоса — докато почти стигне Луната! Несъмнено, това е инженерен триумф, но — и психологически кошмар! Без колебание заявявам, че някои просто ще полудеят, само като си го помислят! А колцина биха се подложили на мъченическото шеметно пътуване към висините, провиснали над празно пространство, с първа спирка — «Междинната станция», отстояща на двадесет хиляди километра!

Не може да ми се възрази с отговора, че съвсем нормални индивиди могат да летят в Космоса, почти на същата височина и дори още по-нататък. Те се намират в съвсем различна ситуация, също както при естествен полет през атмосферата. Обикновеният човек не изпитва главозамайване дори в отворения кош на въздушен балон, плуващ на няколко километра над Земята. Но я го сложете на края на някоя скала със същата височина и тогава наблюдавайте реакциите му!

Причината за описаната разлика е съвсем проста. Във въздухоплавателно средство човек няма физическа връзка между себе си и Земята. От психологическа гледна точка той е напълно откъснат

от твърдата, здрава земна повърхност. Затова и падането не подбужда у него страх. Като погледне надолу, вижда умален по мащаб пейзаж, който в другия случай, на изкачване нависоко с асансьор, не би посмял да си представи!

Точно тази липса на физическо отделяне е недостатъкът на бъдещия космически елеватор. Злочестите пътници, понесени нагоре по гигантската кула, ще придобият изострено чувство за връзка със Земята. Каква гаранция има тогава, че някой би издържал такова преживяване, освен ако не е евентуално натъпкан с наркотици или психотропни лекарства? Доктор Морган, предизвиквам ви да ми отговорите!“

Екранът изгасна, но след малко светна сигнализацията за повикващ сигнал. Инженерът все още обмисляше вариантите на отговор, но натисна бутона „Прием“ и изобщо не се изненада да види Максин Дювал.

— Е, Ван! Какво ще правиш? — попита го без увод.

— Изкушавам се до немай-къде, но мисля да не влизам в спор с онзи психопат! Между впрочем, мислиш ли, че някоя аерокосмическа организация го е подучила?

— Хората ми вече копаят по този въпрос. Ще те уведомя веднага, щом узная нещо. Лично аз имам усещането, че това си е лично негово дело. Познавам почерка му — статията е автентична. Но ти не отговори на въпроса ми.

— Още не съм решил. Засега храносмилането ми се бори със закуската. А ти какво мислиш, че трябва да предприема?

— Много просто. Организирай демонстрация на експеримент. За колко време би я подготвил?

— За пет години, ако всичко върви гладко.

— Смешно! Но вече си положил първия кабел!

— Не е „кабел“, а — лента!

— Игра на думи! Какъв товар може да вдигне?

— О! От земята нагоре — някакви си петстотин тона.

— Достатъчно! Предложи на „патока Доналд“ да попътува!

— Не мога да гарантирам сигурността му.

— А можеш ли да гарантираш моята?

— Не говориш сериозно!

— В този час на деня никога не се шегувам. Така или иначе, време е да посветя още някоя статия на кулата. Макетът на капсулата е чудесен, но не създава истински усещания! Моята публика обича действията, също — и аз! Последният път, когато се срещнахме, ти ми показва чертежи на малки вагончета, с които инженерите се разкарвали нагоре-надолу по кабелите... имах предвид лентите. Как ги наричаш?

— „Паяци“!

— Ух!... Добре. Останах възхитена от идеята. Ето нещо, което не е било възможно да стане преди поради липса на подходяща технология. За пръв път човек може да застане неподвижно в небето, дори — над атмосферата, и да наблюдава Земята долу. Това не може да се направи с никой космически кораб. Искам първа да опиша това усещане... И същевременно да подкастрия крилцата на „патока Доналд“!

Морган гледа Дювал в очите цели пет секунди и накрая реши, че тя не го бе взела на подбив.

— Разбирам — промърмори изморено. — Бедна, борбена, млада репортерка, отчаяно опитваща да си създаде име, не би пропуснала такава златна възможност! Не бих желал да съсипвам многообещаващата ти кариера, но отговорът ми е: „Категорично не!“.

Доайенът на журналистите изпусна няколко неподобаващи на дама, а даже — и на джентълмен, ругатни, които достигнаха ушите на Морган, въпреки че компютърните автоматични редактори цензурираха разговорите и обичайно не позволяваха непристойни слова да бъдат предавани по обществени канали за връзка.

— Преди да те обеса със собствената ти хипернишка, Ван, обясни ми защо „не“!

— Ами защото, ако се случи нещастие, няма да мога да си простя!

— Спести си крокодилските сълзи! Разбира се, моята ненавременна смърт ще се обърне в трагедия... за твоя проект! Но аз не бих посмяла и да си помисля за експеримента, преди да си направил всички необходими тестове и си убеден, че сигурността ми е стопроцентова!

— Би изглеждало като сензационен акробатичен номер!

— Както имали обичай да казват по времето на кралица Виктория... или Елизабет — „И какво от това?“!

— Виж, Максин, пристигна кратко спешно съобщение, че току-що е потънала Нова Зеландия! Ще се нуждаят от теб в студиото. Но благодаря за себеотрицателното ти предложение!

— Доктор Ваневар Морган! Знам много добре защо ми отказа! Искаш ти да си първия!

— Както казвали във викторианската епоха: „И какво от това?“

— Туширана съм! Но те предупреждавам, Ван! Щом някой от твоите паяци проработи, ще се чуем пак!

Морган поклати глава.

— Извинявай, Максин! Нямах шансове!

ГЛАВА 35. „СТАРГЛАЙДЕР“ ПЛЮС ОСЕМДЕСЕТ

Откъс от „Бог и «Стархоум»“; издателство „Мандала прес“, Москва, 2149 година:

„Точно преди осем десетилетия междузвездната сонда-робот, сега известна като «Старглайдер», навлезе в Слънчевата система и проведе кратък, но с историческо значение диалог с човешката раса. За пръв път ние узнахме със сигурност онова, за което само подозирахме: нашият разум не е единствен във Вселената и всред галактиките живеят много по-древни и може би още по-умни цивилизации.

След тази среща вече нищо не може да остане без промяна. А всъщност, на практика настъпиха малко изменения. Човечеството все още се занимава със същото, както и преди. Колко често се спираме да помислим, че жителите на «Стархоум» знаят за нашето съществуване от вече двадесет и девет години, или че почти е сигурно, че след още двадесет и една години ние ще получим тяхното първо съобщение? И какво ще стане, ако те вече са тръгнали към нас — както някой бе предположил?

Може би за щастие, хората притежават необикновената дарба да настройват своето съзнание така, че да забравят всички страховити бъдещи възможности. Римлянинът-фермер орал по склоновете на вулкана Везувий и не обръщал никакво внимание на пушеците, издигащи се преди изригването. Втората половина на двадесети век изживяхме под заплахата на водородната бомба, а следващата половина от двадесет и първи — на вируса «Голгота». Аналогично сме се научили да живеем и под угрозата или месианството на «Стархоум»...

«Старглайдер» ни разкри много нови странни светове и раси, но — никакви нови технологии, затова почти не оказа влияние върху техническите аспекти на нашата култура. Това случайно ли стана или бе резултат от някаква целенасочена политика? Още много въпроси ни се искаше да зададем на космическия робот, но сега е много късно... или прекалено рано.

От друга страна с него разисквахме немалко наши проблеми, касаещи философията и религията и в тези области влиянието му бе забележително. На «Старглайдер» се приписва фразата: «Вярата в бог очевидно е закърнял психологически зачатък при възпроизводството на бозайниците», въпреки че в компютърните преводи не се среща никъде.

Ами ако е вярно? Напълно противоречи на въпроса за действителното съществуване на бог, което тук, по-нататък ще демонстрирам...“

Суами Кришнамуртхи (Д-р Чоам Голдберг)

ГЛАВА 36. ЖЕСТОКО НЕБЕ

Лентата от хипернишки се виждаше с просто око на по-голямо разстояние нощем, отколкото денем. При залез слънце, когато запалеха предупредителните светлини, тя сякаш се нажежаваше до бяло, изтъняваше нагоре и в някаква неопределена точка се изгубваше на фона на звездите.

Вече бе призната за най-голямото чудо на света. Отвсякъде прииждаха пилигрими да я видят. Някой иронично се изрази, че те отдавали последна почит на свещената планина. Накрая Морган категорично забрани достъпа на странични лица до площадката.

Всички посетители бяха се държали по един и същи начин. Най-напред протягаха ръка и докосваха леко широката пет сантиметра лента и прокарваха по нея пръст почти с благоговение. След това долепваха ухо до гладкия студен материал и се вслушваха с надеждата да доловят шума на небето. Някои твърдяха, че били чули ниска, басова нота на самия праг на чуваемостта, но те се заблуждаваха. Дори най-висшите хармоници, кратни на резонансната честота на кулата, се намираха под обхвата на човешките слухови способности.

Някои си отиваха, като клатеха глави и мърмореха: „Никога не бихте ме излъгали да пътувам с това!“. Но те бяха от онзи тип хора, които на времето бяха се изразили с подобни забележки и за ракетите с реактивни двигатели, космическите совалки, самолетите, автомобилите и дори — парните локомотиви!

На скептиците се отговаряше по един и същи начин: „Не се безпокойте. Това е само част от скелето, една от четирите ленти, които ще водят от орбиталната кула до Земята. Да се пътува през последния участък от пътя ще прилича на изкачване на небостъргач с асансьор, с тая разлика че пътуването ще бъде много по-дълго и с повече удобства!“.

На Максин Дювал ѝ предстоеше пътешествие, но — извънредно кратко и не съвсем комфортно. Ала щом веднъж Морган капитулира пред молбата ѝ, постара се да подсигури безопасността.

Крехкият „паяк“ — изпитателен образец на прототипа, изглеждаше като моторизиран шезлонг. Бе направил дузина изкачвания до височина двадесет километра с двойно по-голям товар. Бяха възникнали обичайните пречки, но не се бе случило нищо сериозно. Последните пет изпитания не изявиха никакъв дефект. А какво можеше да се повреди? Ако прекъснеше електрозахранването, което бе немислимо за толкова проста автономна система, гравитацията щеше да тласка Дювал безопасно надолу, а автоматичните спирачки щяха да ограничават скоростта на спускането. Единственият реален риск бе, че задвижващият механизъм можеше да се счупи, от което паякът и неговата спътница щяха да заседнат в най-горния слой на атмосферата. Но Морган бе се подготвил и за най-лошото.

— Само петнадесет километра! — бе изпротестирала Дювал. — Та планер би могъл да се издигне по-високо!

— Но не и ти, ако си само с кислородна маска. Разбира се, ако желаеш да почакаш година, докато снабдим вече работещата платформа с животоподдържаща система...

— Защо не използвам скафандър?

Морган отказа поради свои си основателни причини. Въпреки че се надяваше да се окаже излишен, бе разпоредил неголям реактивен кран да бъде паркиран в подножието на Шри Канда. Изкусните му оператори бяха свикнали на странни поръчения. Нямаше да срещнат трудности евентуално да спасят полузадушената журналистка дори на двадесет километра в небето.

Но не съществуваше подходящ летателен апарат, който можеше да се издигне на двойно по-голяма височина. Отвъд четиридесетте километра започваше непокорена от човека зона — бе твърде ниско за ракети и прекалено високо за дирижабли.

На теория космически кораб би могъл да кръжи над лентата за няколко минути, преди да изразходи цялото си гориво за неосновни нужди. Но проблемите, свързани с навигацията и действителния контрол на паяка, бяха страховити и Главният конструктор дори не си направи труда да размишлява над тях. В обикновения живот никога нямаше да се случат и той се надяваше, че никой продуцент на драматични видеофилми нямаше да реши да почерпи сюжет, например, за алпинисти. Такъв сорт публичност не му бе нужна.

Дювал изглеждаше като типичен турист на посещение в Антарктика. Хвърляше отблясъци, облечена в термокостюм с най-външен слой от метално фолио. Прекрачи към чакащата я машина и техниците, които се суетяха наоколо. Журналистката бе избрала внимателно времето на старта. Слънцето беше се вдигнало само преди половин час и косите му лъчи осветяваха превъзходно ландшафта на Тейпробейн. Помощникът ѝ, още по-млад и плещест в сравнение с предшественика си от предишния забележителен случай, увековечаваше последователността от събитията, за да бъдат поднесени на нейната публика по цялата Слънчева система.

Както винаги, бе репетирала усилено.

Затова Дювал затегна предпазните колани без туткане или колебание, натисна бутона „Зареждане на акумулатора“, пое дълбоко дъх от кислородната маска, сложена на лицето ѝ, и провери мониторите на всички видео и аудиоканали. Също като пилот на изтребител от стара историческа хроника даде знак с палеца нагоре и плавно натисна напред ръчката за скоростта.

Чу се кратко, иронично ръкопляскане от страна на инженерите, повечето от които вече бяха се издигали за собствено удоволствие до пет километра. Някой извика: „Реактивна тяга! Излитаме!“. Паякът започна своето величествено изкачване със скорост на месингов елеватор от времето на кралица Виктория Първа.

„Вероятно бих изпитала същите усещания и ако се издигах с балон! — помисли Дювал. — Гладко, без усилие, безшумно! Не, чува се някакъв звук!“ Моторите мъркаха и завъртаха всички задвижващи колела, които обхващаха гладката повърхност на лентата.

Противно на очакванията ѝ, нямаше никакво клатене или вибрации. Въпреки че бе тънка, невероятната лента-релса, по която се изкачваше, бе твърда като стомана, а жироскопите на паяка поддържаха стабилността. Ако зажумеше, можеше лесно да си представи, че вече преодоляваше последните метри към орбиталната кула.

Но Максин държеше очите си широко отворени. Имаше толкова много неща да се видят и запомнят, а дори — и да се чуят! Звукът се разпространяваше на удивително голямо разстояние — все още различаваше разговорите, които се водеха долу.

Махна с ръка на Морган и потърси с поглед Кингзли. За нейна изненада не го откри. Бе ѝ помогнал да се качи на паяка, но сега бе изчезнал. Спомни си за откровението му — понякога то звучеше като хвалба: „Най-добрият строителен инженер в света не издържа гледката от височина!“.

Всеки човек си имаше своите скрити или не чак толкова тайни страхове. Дювал не харесваше много истинските паяци и ѝ се искаше превозното средство, в което се намираше, да бе кръстено по друг начин. Все пак, ако ѝ се наложеше, бе способна да го управлява. В действителност, единствено не можеше да докосне срамежливия октопод, въпреки че бе срещала много такива по време на експедициите си из дълбините на океаните.

Сега целият планински масив се откри като на длан, но отгоре не можеше да се определи истинската височина. Двете древни каменни стълби се извиваха по склоновете на планината и се пресичаха по интересен начин. По цялото им протежение не се виждаше жив човек. Единият път бе блокиран от паднало дърво. Сякаш природата предупреждаваше, че след три хиляди години възнамеряваше да възвърне своята собственост.

Дювал насочи едната камера надолу, а с другата започна да прави панорамни снимки. Пред екрана на монитора заплуваха полета и гори, в далечината се появиха белите куполи на Ранапура, а след това — тъмните води, ограждащи острова. А ето и Якагала...

Увеличи мащаба и приближи картината към скалата. Едва различи с поглед криволиците на руините, покрили цялата повърхност. „Огледалната стена“ бе още в сянка, също — и „Галерията с принцесите“. Не че имаше шанс да ги види от такова разстояние. Разположението на градините на удоволствията с техните езерца и алеи, заградени от крепостния ров, изпъкваша ясно и с подробности.

Линията от малки бели пушечета я озадачи за момент, докато не схвана, че наблюдаваше още един от символите на предизвикателството на Калидаса към боговете — така наречените „Фонтани на Рая“. Тя се почуди какво ли би си помислил монархът, ако можеше да я види как тя се изкачваше без усилие към небето на завистливите му мечти.

Измина почти цяла година, откакто бе разговаряла с бившия посланик Раджасингхе. Обзета от мимолетно вълнение, позвъни във

вилата.

— Здравей, Йохан! — поздрави го. — Как ти се нрави изгледа на Якагала, предаван по телевизията?

— Значи си уговорила най-сетне Морган! Какво изпитваш там, горе?

— Въодушевена съм! Нямам други думи. Уникално е! Летях и пътувах с всички видове транспорт, но усещанията тук са по-различни...

— Все едно яздиш в безопасност из жестокото небе!...

— Това цитат ли беше?

— Да, от английски поет, творил в началото на двадесети век: „Не ме е грижа дали вървиш като по мост над вълните на моретата или яздиш в безопасност из жестокото небе...“

— Е, мен пък ме е грижа, но се чувствавам на сигурно място! Сега виждам целия остров и даже — крайбрежието на Хиндустан! На каква височина съм, Ван?

— Доближаваш границата на дванадесетте километра, Максин! Здраво ли си затегнала кислородната маска?

— Потвърждавам! Надявам се, че не приглушава гласа ми?

— Не се притеснявай! Всеки би разпознал твоя тембър. Остават ти още три километра!

— С колко кислород разполагам?

— Имаш предостатъчно! Но ако опиташ да минеш отметката на петнадесетия километър, ще използвам дистанционната спирачка, за да те върна!

— Не бих си и помислила! И, между впрочем, приеми моите поздравления! Намирам се на превъзходна площадка за наблюдения! Ако решиш да направиш бизнес, ще се нареди опашка!

— Вече съм мислил за това. Специалистите от съобщителните и метеорологичните спътници вече направиха заявки. Можем да им осигурим релета и сензори на произволна, избрана от тях височина. Така по-лесно ще си изплатим наема.

— Виждам те! — възкликна внезапно Раджасингхе. — Тъкмо хванах отражението ти с телескопа... Сега ми махаш с ръка!... Не се ли чувствуваш малко самотна?

За момент настъпи необикновена тишина. След това Дювал тихо отвърна:

— Не толкова сама, колкото вероятно е бил Юрий Гагарин на стотина километра още по-високо! Донесе чудесна новост на света, Ван!

Небето може да остане жестоко, но ти го укроти! Може би ще се намерят някои, които никога не биха посмели да изпитат такава возене. Съжалявам много за тях!

ГЛАВА 37. ДИАМАНТ С ТЕГЛО ЕДИН БИЛИОН ТОНА

През последните седем години бе направено доста, но оставаше немалко. Бяха преместени на нови места планини и астероиди. Сега около Земята на синхронна орбита кръжеше втора естествена луна. Бе с диаметър около километър, но бързо ставаше по-малка, тъй като от нея добиваха въглерод и други леки елементи. Ядрото от желязо, промишлена шлака и отпадъци щеше да бъде използвано в качеството на противотежест, за да поддържа кулата опъната. Щеше да представлява „камъка“ на четиридесет хиляди-километровата „прашка“, която сега обикаляше заедно с планетата с един оборот на денонощие.

На петдесет километра на изток от космическата станция „Ашока“ плуваше огромен промишлен комплекс, където обработваха в безтегловност мегатони суровина и я превръщаха в хипернишка. Поради това че крайният продукт се състоеше от деветдесет процента въглерод с атоми, подредени прецизно в правилна кристална решетка, кулата бе придобила популярния прякор „Диамантът с тегло един билион тона“. Асоциацията на бижутерите от Амстердам с горчивина посочиха, че: 1) хипернишката изобщо не представляваше скъпоценен камък, и 2) ако бе наистина диамант, щеше да бъде с тегло пет по десет на петнадесета степен карата.

Такова огромно количество материал, независимо дали бе измервано в карати или тонове, почти изчерпа ресурсите на космическите колонии и уменията на техниците на орбита. Автоматизираните мини, производствените заводи и комплексите, където цареше безтегловност, бяха погълнали голяма част от инженерния гений на човешката раса, създаван с труд през последните двеста години на пътувания в Космоса. Скоро всички компоненти на кулата, съставена от няколко унифицирани части, произвеждани в милионен тираж, щяха да бъдат събрани на купчини в открития Космос в очакване на роботите-манипулатори.

Предстоеше кулата да израства едновременно в две противоположни направления — към Земята и към масивната

орбитална котва. По този начин се балансираше цялата установка. Сечението ѝ щеше да намалява постоянно от орбитата, където щеше да се намира под действието на най-голяма сила на опън, в посока към Земята, а също щеше да изтънява в посока на закотвящата противотежест.

Когато изпълнеше предназначението си, конструкцията щеше да бъде преместена на междинна орбита, с цел да бъде пренесена на Марс. Тази част на договора бе предизвикала киселини в стомаха на земните политици и финансовите експерти, пред които чак сега, макар и със закъснение, блеснаха потенциалните възможности на космическия елеватор.

Марсианските колонисти бяха сключили безкомпромисна сделка. Щяха да изчакат пет години, преди да започнат да им се изплащат инвестициите, но щяха да притежават бъдещия монопол върху производството на евентуалната конструкция. Проницателният Морган подозираше, че кулата над Павонис щеше да бъде само една от няколкото. Марс можеше да бъде избран за разполагане на система от космически асансьори и затова енергичните жители на Марс едва ли щяха да пропуснат такава златна възможност. Ако направеха своя свят център на междупланетната търговия през следващите години, то — добър им час! Морган го занимаваха съвсем други проблеми, за някои от които все още търсеше решения.

Въпреки своите внушителни размери кулата служеше за опора на многократно по-сложно съоръжение. По протежение на четирите ѝ страни се предвиждаше да бъдат прокарани тридесет и шест хиляди-километрови релси, по които бе възможно движение с немислими до момента скорости. Те трябваше да се електрифицират и снабдят със свръхпроводящи кабели, свързани към огромни генератори на базата на течно гориво. Цялата система щеше да бъде управлявана от неимоверно прецизна и безаварийна компютърна мрежа.

Най-важен бе проектът за „Горната станция“, където щеше да става обмен на пътници и товари между кулата и космическите кораби. Следваше „Междинната станция“. Не по-малко сложна бе „Земната станция“ в ниша, издълбана с лазер в недрата на свещената планина Шри Канда.

Предстоеше и операция по почистване. В продължение на двеста години сателити от всички видове и големини, като се почнеше с

хвърчащи без посока винтчета и гайки и се стигнеше до цели космически селища, се трупаха и кръжаха на земна орбита. Трябваше да се съобразяват с всички предмети, които се появяваха в обсега на кулата, тъй като представляваха потенциална опасност. Три четвърти от целия материал бе изхвърлен боклук, понякога — отдавна забравен. Сега трябваше да бъде намерен и някак си отстранен.

За щастие старите орбитални крепости бяха превъзходно екипирани за целта. Техните радари, предназначени да откриват приближаващи цели от далечно разстояние без предварително предупреждение, можеха лесно да определят местонахождението на отломките от ранната Космическа ера. Подир това техните лазери изпаряваха малките летящи обекти, докато по-обемистите биваха избутвани в по-високи и по-безопасни орбити.

Срещаха се и находки с историческа стойност, които се възстановяваха и се докарваха обратно на Земята. Нарядко се случваха и изненади. Например бяха открити трима китайски астронавти, загинали при изпълнението на някаква секретна мисия, а също — и няколко разузнавателни спътника, конструирани от такова невъобразимо множество различни елементи, че в крайна сметка се оказа невъзможно да се разбере коя държава ги беше изстреляла. Не че сега имаше някакво значение, тъй като бяха на възраст над сто години.

По-голямата част от действащите сателити и космически станции, принудени поради оперативни причини да останат близо до Земята, трябваше да сверят и евентуално изменят своите орбити. Но нищо не можеше да се направи по отношение на случайните и непредсказуеми посетители, които можеха да пристигнат всеки момент от дълбините на Слънчевата система. Подобно на всички творения на човечеството кулата бе изложена на метеорити. По няколко пъти на ден мрежата от сеизмографи откриваха сблъсъци с милиграми космическо вещество, а веднъж или два пъти на година можеха да се очакват и минимални структурни повреди.

Рано или късно през идните столетия се предполагаше среща с голям космически обект, който да извади от строя една или повече релси за известно време. В най-лошия случай кулата можеше да бъде разсечена някъде по дължината ѝ.

Но вероятността за такова събитие бе такава, колкото голям метеорит да падне върху Лондон или Токио, които, грубо казано,

представляваха мишена със същата площ. Но жителите на тези градове не прекарваха безсънни нощи, разтревожени от подобна възможност.

Същото важеше и за Ваневар Морган. Каквито и проблеми да възникнеха, сега никой вече не се съмняваше, че бе ударил часът на идеята за орбиталната кула.

ЧАСТ V. ВЪЗНЕСЕНИЕ

ГЛАВА 38. СБОРИЩЕ НА ТИХИ БУРИ

Откъс от речта на професор Мартин Сесуи, произнесена при отличаването му с Нобелова награда за физика в Стокхолм на 16 декември 2154 година.

„Между небето и земята е разположена невидима с просто око зона, за която древните философи дори и не подозирали. Първото ѝ влияние върху начина на живот на хората датира от зората на двадесети век, за да бъдем по-точни — от 12 декември 1901 година.

В този ден Гулиемо Маркони предал по етера през Атлантика три точки от Морзовата азбука, съответстващи на буквата «с». Много експерти на времето предричали, че това било невъзможно, тъй като считали, че електромагнитните вълни се разпространявали само по права линия и не могли да следват извивката на земния глобус. Подвигът на Маркони не само станал предтеча на ерата на радиосъобщенията в световен мащаб, но и доказал, че високо горе в атмосферата съществувало наелектризирано огледало, отразяващо радиовълните обратно към Земята.

... Скоро било открито, че слой на Кенели-Хевисайд, както бил наречен първоначално, представлявал област, в която се извършвали сложни физически процеси и имало поне три по-обособени подслоя, подложени на различни изменения в зависимост от височината и интензивността. Горната им граница се сливала с радиационния пояс на Ван Ален, чието откритие пък бележи първата победа по време на ранната Космическа епоха.

Този обширен регион започва от височина приблизително петдесет километра и се разпростира към Космоса на няколко земни радиуса. Сега носи наименованието «йоносфера». Нейното изследване с помощта на ракети, сателити и радиовълни е представлявал непрекъснат процес в продължение на повече от две столетия. Бих желал да отдам почит на моите предшественици, работили в същата научна област: американците М. А. Тюв и Г. Врайт, англичанина Е. В. Епълтоун, норвежеца Ф. Ц. М. Стърмер и особено на личността, която

през 1970 година получи същата награда, с която сега и аз съм удостоен, вашия сънародник Ханс Алфвен...

Йоносферата е своенравното дете на Слънцето. Дори и днес, нейното поведение е не винаги предсказуемо. В дните, когато далечните радиовръзки зависели от нейните моментни особености, били спасени много човешки животи. Но много повече са загинали обречени, когато този слой е поглъщал безследно техните сигнали за бедствие.

Преди по-малко от столетие, преди комуникационните спътници да поемат вахтата на глобалните радиовръзки, йоносферата е била наша неоченима, но подвеждаща ни прислужница — първоначално неподозирано природно явление, коствало билиони долари на трите поколения учени-изследователи.

Йоносферният слой е имал пряко значение за човечеството само за кратък исторически период. И все пак, ако не съществуваше, ние нямаше да пребъдем! В известен смисъл е бил от важно значение за хората от предтехнологичната ера, в това число — и за първата човекоподобна маймуна... а също и за всяко живо същество на нашата планета. Причината е, че йоносферата е съставна част от екрана, който ни защитава от смъртоносните рентгенови и ултравиолетови лъчения на Слънцето. Ако те бяха достигнали нивото на моретата, може би би възникнал някакъв живот на Земята, но вероятно еволюцията би се изродила в нещо даже ненаподобяващо нас.

... Тъй като йоносферата, също както и атмосферата под нея, се влияят изключително от Слънцето, може да се говори за «време». При повишена слънчева активност изстреляните потоци от заредени частици се завихрят и зациклят от земното магнитно поле. По този начин стават видими. Появяват се светещите завеси на северното сияние — един от най-впечатляващите спектакли на природата, осветяващо студените полярни нощи със зловещ светлик...

Дори днес ние не разбираме всички процеси, извършващи се в йоносферата. Една от причините, поради които ни е трудно да извършим изследвания, е, че всички ракети и базирани в Космоса инструменти прелитат през нея с хиляди километри в час. Не е било възможно да се правят статични наблюдения. Сега за пръв път конструкцията на бъдещата орбитална кула ни дава шанс да осъществим стационарни наблюдения на йоносферата. Възможно е

също така кулата да видоизмени характеристиките на йоносферния слой... въпреки че няма «да я даде на късо», както се изразява доктор Бикерстаф!

Защо се налага да продължим изучаването на тази област, щом вече не е от значение за инженерите по съобщенията? Е, ако оставим настрана нейните красота, странности и чисто научен интерес, поведението ѝ е тясно свързано със активността на Слънцето — властелин на съдбата ни. Знаем, че процесите в тази звезда не са стабилни и предсказуеми, както са вярвали нашите предшественици. Протичат кратки и периодични флукуации. Днес активността все още излиза от така наречения «минимум на Мондер», случил се в периода от 1645 до 1715. В резултат климатът днес е по-мек, отколкото през Средните векове. Но колко ще продължи това затопляне? Още по важно е: кога ще започне неизбежното застудяване и какъв ефект ще окаже върху климата, времето, и всеки аспект на човешката цивилизация — не само на нашата планета, но и на другите, колонизирани от нас? Тъй като и те са деца на Слънцето...

Някои извънредно умозрителни теории предлагат хипотезата, че Слънцето навлиза в период на повишена нестабилност, която може да доведе до нова Ледникова епоха, още по всеобхватна в сравнение с предишната. Ако това е вярно, то ние се нуждаем от всяка частичка информация, до която можем да се доберем, за да се подготвим предварително. Дори ако предупреждението дойде един век по-рано, няма да е достатъчно...

Йоносферата е способствувала да бъдем изваяни като човешки същества, дала е старт на революцията в комуникациите — вероятно е да предопредели и нашето бъдеще. Ето защо ние трябва да продължим да изучаваме тази обширна, бурна арена, където се срещат слънчеви и електрически сили — това загадъчно сборище на тихи бури!“

ГЛАВА 39. РАНЕНОТО СЛЪНЦЕ

Морган видя племенника си Дев, когато той бе още дете. Сега бе израснал и навлязъл в младежка възраст. Ако продължеха да се срещат през същия интервал от време, момъкът следващият път щеше да бъде зрял мъж.

Инженерът почувствува слаба вина. Роднинските връзки в неговия род неотклонно замираха през последните две столетия. Общото между Морган и сестра му бе само генетичното подобие, дължащо се на случайността. Въпреки че си разменяха поздравления, разговаряха кратко дузина пъти всяка година и поддържаха най-добри отношения, той вече не си спомняше кога бяха се видели за последен път.

Когато поздрави будното, интелигентно момче (което в никакъв случай не се бе поддадо на всеобщото страхопочитание пред именития си вуйчо), Морган почувствува известна горчивосладка нега. Нямаше син, който да продължи фамилиното име. Много отдавна бе направил своя избор между работата и специфичния живот, който рядко можеше да бъде видоизменен при усилия, насочени към открития от най-висше ниво. Само в три случая, при това нито един невключващ връзката му с Ингрид, можеше да поеме по различен път, но случайността и амбицията бяха го отклонили.

Знаеше условията на сключената със съдбата сделка и ги бе приел. Сега бе твърде късно да недоволствува от дреболии. Всеки глупак можеше да разбърква гени и повечето го правеха. Дали историята му бе дала кредит или не бе под въпрос, но малцина можеха да се похвалят в настоящето или бъдещето с неговите постижения.

Само за три часа Дев бе разгледал много повече от „Земната станция“, отколкото всеки високопоставен посетител. Бе влязъл в планината още в подножието, по най-сложния подстъп към „Южната станция“ и бе се разходил за кратко в залите за пасажери, багаж, центъра за управление и площадката за закачане на капсулите, които пристигаха от източната и западната релса в посока надолу и северната и южната релса — за нагоре. Бе гледал небето през петкилометровия

тунел, „насочен като гигантско дуло на пистолет към звездите“, както бяха отбелязали с полушепот няколкостотин репортери, по който линиите на трафика се издигаха и спускаха. Въпросите му бяха довели до изтощение трима екскурзоводи. Последният от тях го връчи с облекчение на неговия чичо.

— Ето ти го, Ван! — възкликна Уорън Кингзли, щом се изкачиха с високоскоростния асансьор на заравнения връх на планината. — Вземи си го, преди да ми е откраднал занаята!

— Не знаех, че толкова се интересуваш от инженерство, Дев! Момчето изглеждаше обидено и малко изненадано.

— Не си ли спомняш, чичо, онзи комплект „Мехамакс“ № 12, който ми подари за моя десети рожден ден?

— Разбира се, разбира се! Само се пошегувах! — И в интерес на истината, не бе забравил съвсем, а само в момента не можа да си спомни... — Не ти ли е студено тук, горе? — За разлика от добре облечените възрастни момчето бе пренебрегнало обичайното термопалто.

— Не, добре съм. Що за реактивен самолет е този? Кога ще бъде открит тунелът? Може ли да докосна лентите?

— Видя ли какво имам предвид? — Кингзли се закиска.

— Първо: това е чартърния самолет на шейх Абдулах; идва ни на посещение неговият син Фейсал. Второ: онзи капак ще стои захлупен, докато кулата достигне планината и навлезе в тунела. В момента го използваме като работна платформа, а и ни предпазва от дъжда. Трето: можеш да докоснеш лентите, ако желаш. Не тичай, вредно е на тази надморска височина!

— Дори да си на тринадесет, имам основания да се съмнявам в това! — промърмори Кингзли, вперил поглед в бързо отдалечаващия се гръб на момчето.

Двамата възрастни го настигнаха след време при Източната котва.

Също като мнозина други преди него Дев се взираше в матовата, сива лента, която изникваше право от земята и се извисяваше вертикално в небето. Проследи я с поглед нагоре, нагоре, нагоре, докато килна глава назад. Морган и помощникът му не го последваха, независимо че изкушението им бе голямо и въпреки годините, прекарани тук в работа. Даже не го предупредиха, че на някои

посетители им се завиваше свят, колабираха и не можеха да вървят без чужда помощ.

Момчето излезе жилаво. Почти минута стоя, вперило взор в зенита, сякаш с надеждата да зърне хилядите хора и милионите тонове материал, уравновесени някъде зад тъмната синева на небето. Накрая затвори очи с гримаса, поклати глава и хвърли поглед за миг надолу към краката си сякаш да се увери, че все още стоеше на непоклатима земна твърд.

Протегна предпазливо ръка и удари по тясната лента, свързваща планетата със своята нова луна.

— Какво ще стане, ако се скъса?

Въпросът не бе нов. Но мнозина се удивляваха на отговора.

— Съвсем немного! В този момент лентата практически не е подложена на опън. Ако бъде срязана, просто ще увисне, залюляна от бриза.

Кингзли се намръщи недоволен. Двамата инженери знаеха, че ситуацията бе описана силно опростено. Всъщност, и четирите ленти изпитваха натоварване от порядъка на стотина тона, което бе пренебрежимо малко в сравнение с товарите, които бяха проектирани да бъдат обработвани от действащата система, интегрирана в конструкцията на кулата. Нямаше смисъл да объркват момчето с ненужни подробности.

Дев обмисли. Леко перна лентата, като че се опитваше да извлече музикален тон. Чу се само глухо щракване, което моментално замря.

— Ако удариш с тежък ковашки чук и дойдеш след десет часа, ще си пристигнал тъкмо навреме, за да чуеш ехото, пристигащо от „Междинната станция“! — отбеляза Морган.

— Няма смисъл да идваш! — възрази Кингзли. — Заглъхването на системата е голямо!

— Недей да ни разваляш удоволствието, Уорън! Дев, а сега ела и виж нещо наистина интересно!

Придвижиха се към центъра на кръгъл метален диск, който покриваше като шапка планината и затваряше тунела подобно на гигантски капак на тиган. Тук, на еднакво разстояние от четирите ленти, спускащи се от кулата, се намираше малка постройка, която изглеждаше със съвременен дизайн, контрастиращ с повърхността, на която бе издигната. Вътре бе приютен телескоп със странна направа,

насочен право нагоре и явно не можеше да бъде отклонен в друга посока.

— Сега е най-удачното време за наблюдение, точно преди залез. Основата на кулата е най-добре осветена.

— Като заговорихме за Слънцето — намеси се Кингзли, — погледни и към него. Днес се вижда по-ясно от вчера. — В гласа му се прокрадна нотка на благоговение, когато посочи ярката загладена елипса, потъваща в мараня на запад.

Мъглата на хоризонта бе намалила блясъка му, така че човек можеше да погледне с невъоръжено око.

Преди по-малко от век по небесното светило беше се появила група петна. Бяха се разпрострели почти до половината на златния диск. Изглеждаше сякаш Слънцето бе поразено от някакви злокачествени тумори или бе пронизано смъртоносно. Дори могъщият Юпитер не бе в състояние да отвори такава рана в атмосферата на Слънцето. Най-голямото петно бе с диаметър четвърт милиона километра и би могло да погълне стотици Земи.

— Предсказват ново голямо северно сияние нощес. Професор Сесуи и веселата му компания положително са направили точно изчисленията.

— Чакай да видим как преживяват! — рече Морган и настрои окуляра. — Погледни, Дев.

Момчето се взря внимателно за миг.

— Виждам четирите ленти, които отиват навътре... исках да кажа нагоре... и изчезват.

— В средата нищо ли няма?

Тишина.

— Не... нито помен от кулата.

— Правилно. Намира се на шест хиляди километра по-нагоре, а телескопът е включен на най-слабо увеличение. Сега ще го усилия. Затегни предпазните колани!

Дев захихика, като чу древното клише, добре познато от дузини драматични пиеси на историческа тематика. Отпървом не забеляза изменение освен това, че четирите ленти, събиращи се към центъра на екрана, станаха по-малко остри. Чак след няколко секунди осъзна, че не можеше да се очаква промяна, докато неговата точка на виждане се

преместваше нагоре по осите на системата — квартетът от ленти би изглеждал абсолютно един и същ навсякъде по цялото протежение.

Изведнъж се появи нещо, което го изненада, въпреки че го очакваше. В самия център на екрана се материализира малка светла точка. Разширяваше се с всяка изминала секунда и той чак сега за пръв път доби реално усещане за скоростта.

След малко вече различи неголям кръг... не, и умът, и окото се споразумяха, че бе квадрат. Гледаше нагоре право в основата на кулата, която пълзеше към Земята със скорост няколко километра на ден, водена от четирите ленти. Последните бяха изчезнали от погледа; бяха твърде малки, за да се видят от такова разстояние. Но квадратът, закрепен по магически начин в небето, продължаваше да расте, въпреки че се размаза поради пределното увеличение.

— Какво виждаш? — попита Морган.

— Блестящ малък квадрат.

— Добре. Това е долната страна на кулата. Все още е осветена напълно от Слънцето. Когато тук се стъмни, човек може да я различи с просто око някой и друг час след това, докато навлезе в сянката на Земята. А сега, виждаш ли нещо друго?

— Не-е-е... — отвърна момчето след дълга пауза.

— А би трябвало. В момента екип от учени посещават най-долната част, за да монтират научна апаратура. Току-що са се спуснали от „Междинната станция“. Ако се взреш по-внимателно, би различил техния транспортър. Намира се на южната релса... която се пада отдясно на изображението. Търси светло петно с големина една четвърт от тази на кулата.

— Съжалявам, чичо, но не мога да го открия. Погледни ти.

— Е, картината може би се е влошила. Понякога кулата изчезва напълно, въпреки че атмосферата може да изглежда...

Преди Морган да заеме мястото на Дев при окуляра, джобният му приемник подаде две резки двойни повиквания. Секунда по-късно пейджърът на Кингзли също нададе алармиращ сигнал.

За пръв път от съществуването на кулата бе вдигната тревога от четвърто ниво!

ГЛАВА 40. КРАЯТ НА ЛИНИЯТА

Нищо чудно, че я наричаха „Транссибирската железопътна магистрала“. Дори при сравнително лесното спускане надолу пътуването от „Междинната станция“ до основата на кулата траеше петдесет часа.

Някой ден щеше да отнема само пет, но това щеше да се случи след около две години, когато релсите бъдеха електрифицирани, а техните магнитни полета — активирани. Превозните средства за инспекция и поддръжка, които се движеха нагоре-надолу по кулата, се задвижваха от старомодни гумени колела, захващащи вътрешната част на водещи жлебове. Дори и ограничената мощност на акумулаторните батерии да позволяваше, не бе безопасно скоростите в системата да достигат повече от петстотин километра в час.

Все пак всички бяха прекалено заети, за да се чувствуват отегчени. Професор Сесуи и тримата му студенти непрекъснато наблюдаваха, проверяваха инструментите си и оползотворяваха всяка минутка преди прехвърлянето им в кулата. Шофьорът на капсулата, неговият помощник-инженер и един стюард съставляваха целия екипаж. Бяха също ангажирани, тъй като това пътуване не бе от обичайните. Основата, намираща се на двадесет и пет хиляди километра под „Междинната станция“ и — само на шест хиляди километра от Земята, не бе посещавана след своето построяване. Досега не бе имало причини да се отива там, защото цял куп монитори не бяха регистрирали повреда. Не че имаше какво да тръгне не както трябва, тъй като основата представляваше най-обикновена херметична камера с кубична форма с дължина на страната петнадесет метра — едно от многото аварийни убежища, разположени на равни интервали по протежение на кулата.

Сесуи бе употребил цялото си немалко влияние, за да вземе под наем тази уникална платформа, която сега пълзеше през йоносферата със скорост два километра на ден към своята среща със Земята. Бе наложил мнението си в ожесточен спор, че неговата апаратура

трябваше да бъде монтирана преди предвиждания връх на настоящия максимум на проявление на петна по Слънцето.

Слънчевата активност бе достигнала безпрецедентни нива и младите асистенти на професора често трудно се съсредоточаваха върху работата си с инструментите. Забележителните прояви на сияние отвлечаха вниманието им. С часове наред северната и южната полусфери се изпълваха с бавно преместващи се зеленикави завеси и стълбове — красиви и внушаващи страхопочитание, все още бледи призраци на небесните огньовете над полюсите. Станаха свидетели на рядко явление — северното сияние напускаше нормалните си граници — само веднъж досега бе нахлуло над екватора.

Сесуи едва накара студентите си на работа с увещанието, че щяха да разполагат с достатъчно време за развлечения по време на дългото изкачване към „Междинната станция“. Все пак не можеше да не се отбележи, че дори самият професор понякога заставаше край прозореца за наблюдения с минути, омагьосан от спектакъла на горящото небе.

Някой бе кръстил проекта му „Експедиция до Земята“, което, що се отнасяше до разстоянието, бе вярно деветдесет и осем процента. Докато капсулата пълзеше бавно по кулата с някакви си петстотин километра в час, приближаването на родната планета отдолу даде да се разбере. Гравитацията се повишаваше плавно от доставящата удоволствие стойност, по-ниска от тази на Луната, почти до близка на земната. За всеки опитен космически пътешественик това бе повече от странно: чувството на някакво земно привличане преди навлизането в атмосферата изглеждаше обръщане на нормалния ред на нещата.

Ако не се вземеха предвид оплакванията от храната, посрещани стоически от претрупания с работа стюард, пътуването минаваше лишено от преमेждия. На стотина километра от основата намалиха скоростта наполовина, като удариха леко спирачките. На петдесет километра до целта забавиха хода отново два пъти. Един от студентите отбеляза: „Ще бъде досадно, ако продължим след края на релсите!“.

Шофьорът, който настояваше да бъде наричан „пилот“, отвърна, че такава ситуация била невъзможна, тъй като водещите жлеbove, по които капсулата падаше, свършвали на няколко метра преди края на кулата, където започвала сложна буферна система, която се

задействувала, в случай че и четирите независими спирачки откажели да сработят.

Всички се съгласиха, че шегата, въпреки че бе прекалено абсурдна, все пак остави горчив вкус в устата.

ГЛАВА 41. МЕТЕОР

Обширното изкуствено езеро, известно през последните две хиляди години като „Морето на Паравана“, лежеше мирно и кротко под каменния взор на своя създател. Въпреки че днес малцина посещаваха самотната статуя на бащата на Калидаса, неговото творение, а защо не — и славата му, бяха надминали тези на сина му и бяха послужили на родината му неизмеримо по-добре, носейки вода и храна на стотици поколения.

И на още повече поколения птици, сърни, биволи, маймуни и техните предци, като например лъскавия, охранен леопард, който сега се наведе да пие на брега. Големите котки се срещаха все по-често и ставаха досадни, тъй като вече не се бояха от ловците. Но не нападаха хора, освен ако не бъдеха в безизходно положение или дразнени.

Уверен в своята безопасност, леопардът лениво излокваше дажбата си, докато сенките около езерото се удължаваха, а здрачът се сгъстяваше откъм изток. Внезапно звярът наостри уши, разтревожен в миг. Никакви човешки сетива не биха доловили промяна на суша, вода или въздух. Вечерта остана спокойна, както винаги.

След това от зенита долетя тихо свистене, което се усили до тътнещ грохот с полутонове на късане и откъсване, подобни на тези при кацащ космически кораб. Високо в небето метален предмет светеше с отразените последни слънчеви лъчи, растеше по големина и оставяше следа от пушек.

Уголемяваше се и се разпадаше. На всички страни се разлетяха отломки, някои от тях — горящи. За няколко секунди остро око като това на леопарда би различило груб цилиндричен обект, който се пръсна на безброй парченца. Но хищникът не изчака финала на катастрофата — вече бе изчезнал в джунглата.

Морето на Паравана се взриви от гръм. Във въздуха бликна на стотина метра нагоре гейзер от тиня и водни пръски — фонтан, превъзхождащ тези от Якагала и висок почти колкото скалата. Застина за миг в безплодна борба със земното притегляне, преди да се катурне обратно в развълнуваното езеро.

Изведнъж небето се изпълни с водни птици, които уплашени завиха в кръг. Почти толкова многобройни измежду тях запляскаха с крила хранещи се с плодове огромни прилепи, подобни на ципести птеродактили, сякаш оцелели до днешно време. Бяха се вдигнали във въздуха, въпреки че излитаха чак след смрачаване. Еднакво изплашените птици и прилепи си поделиха небесната шир.

Последното ехо на катастрофата замря в окръжаващата джунгла и над езерото бързо се възцари тишина. Но изминаха дълги минути, преди огледалната водна повърхност да се успокои и да стихнат малките вълнички под неவிждация взор на Паравана Велики.

ГЛАВА 42. ЖЕРТВИ НА КОСМОСА

Твърди се, че всеки що-годе голям строеж иска своите човешки жертви. На пилоните на „Гибралтарския мост“ бяха гравирани четиринадесет имена. Но благодарение на почти фанатичната обезопасителна кампания нещастните случаи на орбиталната кула бяха сведени до забележителен минимум. Дори бе изминала година без нито една причинена смърт.

Но през друга година имаше четири смъртни случая, като два от тях бяха изключително мъчителни. Един от упражняващите надзор при сглобяването на космическата станция, свикнал да работи при нулева гравитация, бе забравил, че въпреки че се намираше в Космоса, не бе на орбитална височина, и жизненият му опит го подведе. Бе падал отвесно петнадесет хиляди километра и бе изгорял като метеор при навлизането в атмосферата. За нещастие радиото на скафандъра му бе останало включено през последните няколко минути от живота му...

Годината бе лоша за кулата. Втората трагедия бе по-дълга и не по-малко публична. Една жена-инженер, работеща на мястото на противотежестта, далеко отвъд синхронната орбита, бе пропуснала да закопчае правилно предпазния си колан. Бе отхвърлена в Космоса като камък от прашка.

Не я грозеше непосредствена опасност: нито щеше да падне на Земята, нито щеше да се отдалечи безвъзвратно от нея. За нещастие скафандърът ѝ бе снабден с кислород само за два часа. Нямахше възможност да бъде спасена за толкова кратко време и въпреки воя, нададен от обществеността, не бе направен даже опит.

Жертвата бе помогнала благородно. Бе предала своите прощални съобщения и при останал кислород за още тридесет минути бе разхерметизирала рязко скафандъра си. Тялото ѝ бе открито няколко дена по-късно, когато неумолимите закони на небесната механика я върнаха обратно в перигея на описаната от нея дълга елипса.

Тези трагедии минаха мимолетно през ума на Морган, докато слизаше с високоскоростния асансьор към залата за управление,

следван от посърналия Кингзли и почти забравения Дев. Но настоящата катастрофа бе от съвършено различен тип, включваща експлозия при или около основата на кулата. Бе очевидно, че транспортърът бе паднал на Земята, дори преди да бе получен тенденциозния рапорт за „гигантски метеоритен дъжд“ от Централен Тейпробейн.

„Безсмислено е да обобщавам, преди да разполагам с още факти! — помисли Морган. — В настоящия случай, обаче, всички доказателства са унищожени и няма да станат известни!“ Знаеше, че катастрофите в Космоса рядко произтичаха от една-единствена причина. Обикновено бяха резултат на поредица от случайности, поначало достатъчно безобидни сами по себе си. Дори цялата предвидливост на инженерите по безопасността не можеше да гарантира стопроцентова надеждност и даже понякога най-сложните предпазни мерки довеждаха до нещастията.

Инженерът не се срамуваше от факта, че сигурността на проекта го интересуваше много повече от загубата на нечий човешки живот. Нищо не можеше да съживи мъртъвците, трябваше да се подсигури същия инцидент да не се повтори отново. Но мисълта, че почти завършената кула можеше да бъде поставена под угроза, му се стори прекалено плашеща перспектива.

Асансьорът плавно спря и Морган влезе в залата за управление. И точно навреме, за да присъствува на втората за тази вечер изненада!

ГЛАВА 43. АВАРИЯ

На пет километра от крайната цел шофьорът-пилот Руперт Чанг намали отново скоростта. Пасажерите видяха за пръв път истинското лице на кулата, а не някакво безформено размазване, стопяващо се в безкрайността в двете посоки. Нагоре близнаците-жлебове, по които се движеха, се протягаха безкрай... или поне на двадесет и пет хиляди километра, което от човешка гледна точка бе едно и също. Но надолу вече се виждаше краят. Пресечената основа на кулата се открояваше ясно като силует на злачнозеления фон на Тейпробейн, който щеше да достигне и се влее след малко повече от година.

На командното табло отново светна червеният надпис „Тревога“. Чанг го погледна намръщен и с досада и натисна бутона „Нулиране“. Буквите примигнаха веднъж и угаснаха.

За пръв път това се случи двеста километра по-високо. Консултира се спешно с дежурните от „Междинната станция“. Бързата дистанционна проверка на всички системи не откри нищо повредено. По-голямата част от показанията бяха преминали горните си допустими граници. Всъщност, ако трябваше да вярва на всички предупреждения, пасажерите в транспортъора отдавна вече трябваше да са мъртви!

Очевидно самата система за тревога не бе в ред. Това обяснение на професор Сесуи бе прието с всеобщо облекчение. Капсулата повече не се намираще в пълен вакуум, за какъвто бе проектирана. Навлязоха в йоносферата и повишените смущения на този атмосферен слой явно възбуждаха погрешно чувствителните детектори на предупредителната система.

— Някой е трябвало да се досети и за тая възможност! — бе изръмжал Чанг.

Оставаше още един час път и той не бе съвсем загрижен. Можеше да прави непрекъснати ръчни проверки на всички критични точки чрез показанията на бордовите уреди. Дежурните в „Междинната станция“ одобриха подхода му. Във всеки случай нямаше друга алтернатива.

Пилотът се тревожеше най-много може би от състоянието на акумулаторните батерии. Най-близката станция за презареждането им отстоеше на две хиляди километра по-нагоре и ако не успееш да се изкачат до там, щяха да изпаднат в беда. Считаше, обаче, че бе извадил късмет. По време на спирането задвижващите двигатели на транспортъора послужиха като генератори и деветдесет процента от гравитационната енергия беше се прехвърлила в хранващия блок. Акумулаторите бяха напълно заредени и излишните хиляди киловати, генерирани непрекъснато, трябваше да бъдат отделени в околната среда посредством големи охлаждащи ребра, разположени най-отзад.

Последните даваха на уникалното превозно средство вид на старовремска авиобомба, както често отбелязваха колегите на Чанг. Вероятно в края на спирачния процес щяха да бъдат нажежени до червено. Пилотът щеше да бъде обезпокоен, ако разбере, че бяха останали студени. Енергията не може да бъде унищожена, тя трябва да съществува под една или друга форма! И често отиваше на неподходящо място.

Сигналът „Огън в акумулаторния отсек“ светна за трети път. Чанг не се поколеба да го нулира. Знаеше, че действителен огън би задействувал пожарогасителите. Всъщност, опасяваше се, че те можеха да сработят ненужно.

На борда се случиха няколко аномалии едновременно, повечето от тях — във веригата за зареждане на акумулаторите. Щом свършеше пътуването и изключеше хранването на транспортъора, Чанг възнамеряваше да се изкачи до двигателния блок и да провери всичко лично, със собствените си очи.

Оставаше още километър. Носът му пръв даде повод за тревога. Вгледа се с недоверие към тънката нишка пушек, извираща от контролното табло, а разумната част от разсъдък му подсказа: „Какво щастливо стечение на обстоятелствата, дето повредата изчака края на пътуването!“.

След това си спомни за колосалната енергия, произведена по време на последния процес на спиране, и достатъчно прозорливо си представи низа от последвалите събития. Вероятно защитната верига бе отказала да сработи и акумулаторите бяха се свръхзаредили. Авария след авария бяха ги разрушили. Подпомогната от йоносферната буря,

безподобната своенравност на безличната стихия им бе нанесла нов удар.

Чанг мигновено натисна бутона, активиращ пожарогасителите в акумулаторния отсек. Поне те се задействуваха, тъй като чу приглушения рев на азотните взривове от другата страна на защитната преграда. Десет секунди по-късно включи „Вакуумно почистване“, с което изхвърли газа в открития Космос. Надяваше се, че голяма част от топлината също излезе навън. Тази команда също бе изпълнена правилно. За пръв път в живота си Руперт Чанг слушаше с облекчение писъка на въздуха, напускащ космическия транспортър... вярваше, че му бе за последно!

Превозното средство най-после припълъзя до целта. Пилотът не посмя да разчита на автоматичната спирачна установка. За щастие бе трениран добре и разпозна всички визуални сигнали, затова успя да спре на сантиметър от стикования адаптер. С лудешка скорост съедини въздушните шлюзове. Започнаха да хвърлят през свързващата тръба багаж и екипировка.

Професор Сесуи не остана по-назад от другите. Опита да се върне към ценните си инструменти. Вратите на въздушните шлюзове се затвориха автоматично с трясък секунда преди преградата на моторното отделение да поддаде.

След това на бегълците не им оставаше нищо друго освен да чакат в голата квадратна камера, дълга петнадесет метра. Удобствата им бяха значително по-малко, отколкото в добре обзаведена затворническа килия. Остана им надеждата, че огънят щеше да утихне от самосебе си. Вероятно за спокойствието на пасажерите допринесе и несподелената преценка на Чанг и помощника му, че напълно заредените акумулаторни батерии съдържаха енергията на голяма химическа бомба със задействуван часовников механизъм, намираща се отвън, на кулата.

Десет минути след бързото им пристигане „бомбата“ избухна! Кулата леко потръпна. Последва звук на откъснат и разкъсващ се метал. Грохотът на разрушенията не бе силен, въпреки това вледени сърцата на неволните слушатели. Единственото им средство за придвижване бе съсипано. Отстояха на двадесет и пет хиляди километра от спасението!

Чу се още един, по-продължителен взрив и настъпи тишина. Бегълците предположиха, че транспортърът бе се отделил и паднал от кулата. Вцепенени започнаха да преглеждат своите запаси. Бавно осъзнаха, че невероятното им бягство можеше да се окаже напразно!

ГЛАВА 44. ПЕЩЕРА В НЕБЕТО

Дълбоко в недрата на планината Шри Канда всред екраните и съобщителната апаратура на „Центъра за управление“ Морган и целият дежурен инженерен състав стояха скупчени около холограмата на най-долната част на кулата, изобразена в умален десетократно мащаб. Изображението бе перфектно до най-малките подробности, виждаха се даже четирите тънки ленти, разпростиращи се от всяка страна. Последните изчезваха малко над пода и бе трудно за човек да възприеме, че продължаваха надолу още шест хиляди километра — все едно до центъра на Земята!

— Покажете напречен разрез и вдигнете основата до нивото на очите! — даде нареждане Морган.

Кулата загуби своята привидна твърдост и се превърна в излъчващ светлина призрак — дълга квадратна кутия с тънки стени, празна, с изключение на свръхпроводниковите кабели на електрозахранването. Най-долната секция — „Основата“ — бе правилно наречена, въпреки че се намираще на височина хиляди километри. Представляваше единична кубична камера със страна петнадесет метра.

— Как се осъществява достъпът до вътрешността? — заинтригува се Морган.

Две части от изображението засветиха по-ярко. От северната и южната страни ясно се забелязаха външните врати на дублиращите въздушни шлюзове — точно между жлебовете на водещите релси и възможно най-отдалечени една от друга, съобразно обичайните предохранителни мерки, задължителни за всички заселници на Космоса.

— Несъмнено са се вмъкнали през южната врата — обясни дежурният офицер. — Засега не знаем дали е повредена от експлозията.

„Е, остават три други входа — помисли Морган. — Интересува ме най-долната двойка!“ Въпросните шлюзове бяха плод на недоразумение, от тия, дето се оправяха в последния стадий на

проектирането. Всъщност, цялата основа представляваше такава недомислица. Първоначално бе считано за ненужно да се строи убежище на това място, тъй като се предвиждаше тази секция на кулата да стане евентуално част от „Земната станция“.

— Наклонете долната страна към мен! — даде разпореждане Морган.

Арката от светлина падна, кулата се прекатури и полегна хоризонтално, плувайки напред стаята с долния край към инженера. Сега бяха видни всички детайли на двадесетметровия квадратен под — или покрив, ако някой гледаше откъм Земята.

Близо до ръбовете от север и юг, водещи към два независими въздушни шлюза, се намираха люкове, които позволяваха достъп отдолу. Единственият проблем бе как да бъдат достигнати, тъй като се намираха на шестстотин километра горе в небето.

— Какъв е запасът от кислород?

Въздушните шлюзове избледняха и се сляха с цялостната конструкция. Визуалното петно се премести до малък шкаф в центъра на камерата.

— Точно в това е проблема, доктор Морган! — отвърна унило дежурният офицер. — Налична е само система за поддържане на налягането. Липсват пречистватели на въздуха, а също и хранене. Загубили са и транспортъра. Не ми побира ума как ще издържат нощта. Температурите вече падат. От залез са спаднали с десет градуса.

Инженерът почувствува как студът на Космоса вледени душата му. Еуфорията от разкритието, че пътниците бяха все още живи, постепенно избледняваше. Дори ако в „Основата“ имаше достатъчно кислород за няколко дена, щеше да бъде без значение, ако бегълците измръзнаха преди изгрев.

— Бих желал да разговарям с професор Сесуи.

— Не можете пряко. Телефонът на „Основата“ осъществява гореща връзка с „Междинната станция“. Но няма проблем.

Последното се оказа не съвсем вярно. Когато се свързаха, обади се шофьорът-пилот Чанг.

— Съжалявам — рече. — Професорът е зает.

Невярващ, Главният инженер замълча за момент. След това отговори, като натърти на своето име и разчленено произнесе:

— Кажи му, че доктор Ваневар Морган желае да разговаря с него!

— Добре, доктор Морган... но едва ли ще има разлика. Разгънал е със своите студенти някакъв спектроскоп — единствения уред, който успяха да спасят. Тъкмо са го насочили през прозореца...

Събеседникът му едвам се сдържаше. Понечи да кресне: „Абе тия луди ли са?“, когато шофьорът-пилот предугади и продължи:

— Не познавате професора! Прекарах последната седмица с него. Предполагам, биха се изразили за него, че е... всеотдаен. Трина души едвам го спряхме да не се върне в кабината на транспортъора, за да прибере още от апаратурата си. Току-що ми призна, че дори всички да умрем, щял да пусне поне един уред да работи...

Морган усети по гласа му, че освен раздражение Чанг изпитваше и не малко възхищение от своя забележителен и капризен пасажер. А именитият учен бе прав по своему. Имаше смисъл да спаси, каквото можеше, за да не отидат на халос многогодишните му усилия от тази злополучна експедиция.

— Добре тогава! — Морган се примири с неизбежното. — Щом не съм удостоен с аудиенция, то бих желал ти да обобщиш ситуацията. Досега информацията ми бе все от втора ръка.

Чак сега му хрумна, че във всеки случай Чанг можеше да му даде много по-полезен рапорт от Сесуи. Въпреки че настояването на шофьора-пилот да бъде наричан само с втората част на титлата му предизвикваше присмех всред истинските астронавти, той бе сръчен техник с добри познания по механика и електроинженерство.

— Няма много за разправяне. Имахме малко време и затова не успяхме да спасим каквото и да било... с изключение на онзи проклет спектроскоп. Откровено, даже се съмнявах, че щях да успея да се промъкна през въздушния шлюз...

Разполагаме само с дрехите на гърба си и това е всичко. Една от студентките грабнала пътната си чанта. Познай какво има вътре! Съдържа проекта на нейната дисертация, написан на хартия, слава богу! Дори не е в огнеупорна касетка въпреки изискванията. Ако ни стигне кислородът, ще горим лист по лист, за да се постошим...

Морган слушаше този глас, долетял от Космоса, и гледаше през полупрозрачната, все пак — даваща илюзия за материалност холограма на кулата и изведнъж го споходи видение. Представи си как

в най-долния отсек щъкаха човешки същества в десеторно умален мащаб... Трябваше само да протегне ръка, за да ги отнесе на сигурно място...

— След студа най-големия проблем е въздухът. Не зная за колко време ще се натрупа въглероден двуокис в такава концентрация, че да изпаднем в безсъзнание. Може би бихте могли да изчислите. Какъвто и да бъде отговорът, страхувам се, че ще бъде прекалено оптимистичен... — Гласът на Чанг се сниши и той заговори почти конспиративно, явно за да не бъде чуто. — Професорът и студентите му не знаят, но южният въздушен шлюз бе повреден при експлозията. Има утечка... чува се постоянно съскане около уплътнителите. Не мога да преценя доколко е сериозно. — Гласът му доби нормална сила. — Е, такава е ситуацията. Ще очакваме вашето обаждане...

„А какво по дяволите можем да ви кажем? — помисли Морган. — Освен последно «Сбогом!»“

Правилното поведение в моменти на криза бе умение, на което Морган се възхищаваше, но не завиждаше. Янос Барток, дежурен офицер по безопасността на кулата, намиращ се в „Междинната станция“, отговаряше за спасителната операция. Оперативният щаб в недрата на планината Шри Канда на двадесет и пет хиляди километра под него и само на шестстотин километра от сцената на трагедията можеха само да слушат рапортите, да дават полезни съвети и да задоволяват любопитството на новинарските средства за информация по свое усмотрение.

Разбира се, Максин Дювал се свърза минути след нещастieto и както винаги, въпросите й бяха само по същество.

— Могат ли да ги достигнат навреме от „Междинната станция“?

Морган се поколеба. Несъмнено отговорът бе: „Не“. Въпреки това бе неразумно, а и жестоко да я лишава от надежда толкова рано. Освен това прозираше лъч надежда.

— Не искам да храня фалшиви илюзии, но може и да не се наложи да искаме помощ от „Междинната станция“. Има един екип, който работи доста по-близо, на станцията „10 К“, находяща се на десет хиляди километра над тях. Техният транспортъор би могъл да достигне „Основата“ за двадесет часа.

— Тогава защо още не са тръгнали?

— Дежурният офицер по безопасността Барток скоро ще вземе решение... въпреки че би могло да се окаже безполезен напън. Предполагаме, че имат въздух за не повече от половината от това време. А проблемът с температурата е още по-сериозен.

— Какво искаш да кажеш?

— Горе настъпва нощта, а те нямат източник на топлина. Не го излъчвай в ефира още, Максин, но може да се окаже, че състезанието се води между ниските температури и задушаването.

За няколко секунди настъпи пауза. След това жената необичайно свенливо сподели:

— Може и да прозвучи глупаво, но метеорологичните станции с техните мощни инфрачервени лазери...

— Благодаря ти, Максин. По-скоро аз съм глупакът. Изчакай за минутка да поговоря с „Междинната станция“.

Инженерът повика Барток и той се отзова вежливо. Но резкият му отговор даде да се разбере ясно мнението му за аматьори, които се бъркаха дето не им бе работата.

— Извинявай, че те обезпокоих — извини се Морган и превключи отново към журналистката.

— Има случаи, когато експертите са изключително компетентни — каза ѝ с тъга, но и с гордост. — Нашият човек е един от тях! Обадил се е на службата „Управление на мусоните“ преди десет минути. Там вече изчисляват мощността на лъча. Не желаят да предозират, тъй като могат да опекаат всички.

— Значи бях права! — подмаза се Дювал. — Трябваше сам да се сетиш за това, Ван! Какво още си забравил?

Морган не можа да измисли отговор, нито пък опита. Сякаш виждаше как компютърният мозък на журналистката препускаше. Предугади следващия ѝ въпрос. Оказа се прав.

— Не можете ли да използвате паяците?

— Дори последните модели имат ограничение за височината. Акумулаторните им батерии могат да ги издигнат само до триста километра. Проектирани са да правят инспекции на кулата, в тази ѝ част, която е потопена в атмосферата.

— Ами тогава снабдете ги с по-мощни батерии!

— Само за няколко часа? Но не в това е проблемът. Единственият паяк, който изпитваме в момента, не може да превозва

пътници.

— Изпратете го празен!

— Съжалявам... но вече обмислихме този вариант. Задължително е на борда да има оператор, който да извърши скачването, когато паякът достигне основата. А и би отнело дни да измъкнем седем човека един по един...

— Все сте разработили някакъв план!

— Имаме няколко, но всички са чиста проба лудост! Ако се спрем на някой по-разумен, ще те уведомя. Междувременно има нещо, което би могла да направиш за нас.

— Какво е то? — В гласа ѝ се прокрадна подозрителност.

— Обясни на своята публика защо космически кораб би могъл да се стикова с друг на височина шестстотин километра, но не и с кулата. Щом свършиш това, може би ще имаме още новини за теб.

Леко обиденото лице на Дювал избледня от екрана и Морган се обърна още веднъж към добре оркестрирания хаос в залата за управление. Опита да остави ума си да се зарее свободно около всеки аспект на проблема. Въпреки учтивия отказ на офицера по безопасността, който ръководеше ефикасно от „Междинната станция“, можеше да стигне до някакви полезни идеи. Не очакваше да открие някакво магическо решение, но познаваше кулата по-добре от всеки друг, с изключение може би на Уорън Кингзли. Помощникът му вероятно бе запознат по-изтънко с подробностите, докато Морган имаше по-пълна обща представа.

Седем мъже и жени загиваха бавно от задушаване в небето. Ситуацията бе уникална в цялата история на космическата технология.

Трябваше да има някакъв начин да ги спаси, преди да бяха се отровили с издишвания въглероден двуокис или налягането да спаднеше толкова ниско, че камерата да станеше буквално като гроба на Мохамед, увиснал между небето и земята!

ГЛАВА 45. НУЖНИЯТ ЧОВЕК

— Ще успеем! — успокои го Кингзли, широко усмихнат. — Паякът може да достигне „Основата“.

— Добавили сте достатъчно допълнителна енергия към акумулаторите?

— Да, нещо такова. Ще има две степени, както при ракетите. Щом първата батерия се изтощи, трябва да бъде изхвърлена през борда, за да се отърве превозното средство от мъртвото тегло. Това ще стане на четиристотния километър. Вградената батерия на паяка ще поеме захранването през останалата част на пътя.

— И колко полезен товар ще може да се пренесе?

Усмивката на Кингзли угасна.

— С най-добрите батерии, с които разполагаме — най-много петдесет килограма.

— Само толкова! Че каква полза би имало?

— Достатъчно е. Ще побере няколко от онези балони от новия модел с по пет килограма кислород под налягане хиляда атмосфери, маски с молекулярни филтри за отстраняване на въглеродния двуокис, малко вода и компресирана храна, както и медицински принадлежности. Можем да доведем теглото под четиридесет и пет килограма.

— Фю! Сигурен ли си, че провизиите ще стигнат?

— Да. Ще ги облекчат временно, докато пристигне транспортъроят от станцията „10 К“. Ако се наложи, паякът може да направи и втори курс догоре.

— Съгласува ли с Барток?

— Одобрява. В края на краищата, никой няма по-добра идея.

Морган почувствува как сякаш непосилно бреме падна от плещите му. Всичко можеше да тръгне от лошо по-лошо, но все още блестеше лъч надежда. Чувството за пълна безпомощност се разсея.

— Кога ще бъде готов паякът?

— След два часа, ако не възникнат пречки. Не повече от три. За щастие работим със стандартизирана апаратура. В момента извършват

всички проверки на машината. Трябва да се реши само едно...

Ваневар Морган тръсна глава.

— Не, Уорън! — отвърна бавно със спокоен, решителен глас, какъвто приятелят му не бе чувал досега. — Няма какво повече да се решава!

— Не се опитвам да подценявам ранга ти, Барток! — спореше Морган. — Логиката е проста. Вярно е, всеки може да кара паяка... но само неколцина са запознати с всички технически подробности. Възможно е да възникнат някои оперативни проблеми, когато бъде достигната основата, и аз ще съм в най-благоприятна позиция, за да ги реша!

— Позволи ми да ти напомня, доктор Морган, че си на шестдесет и пет! — възрази офицерът по безопасността. — По-благоразумно е да тръгне по-млад човек.

— На шестдесет и шест съм! И възрастта няма нищо общо. Не е опасно и определено няма изисквания за физическа сила.

Би добавил, че психологическите фактори щяха да бъдат много по-важни от физическите. Всеки можеше да се вози като пасивен наблюдател нагоре-надолу в капсула като Максин Дювал и милионите, които щяха да я последват след години. Съвсем друго бе да се справиш с извънредна ситуация, която би могла да възникне на шестстотин километра в празното небе.

— Продължавам да си мисля, че би било по-добре да изпратим някой не толкова възрастен! — продължи с мека настойчивост Барток. — Например доктор Кингзли!

Морган чу (или така му се стори) как зад него колегата му внезапно пое дълбоко дъх. В продължение на години всички от отдела се шегуваха с факта, че заместник-началникът им изпитваше такова отвращение от височините, че даже не стъпваше на строежите, които бе проектирал. В страха му нямаше истинска акрофобия и той успяваше да го преодолее, когато бе абсолютно наложително. В края на краищата бе придружил Морган по „Моста“ от Африка до Европа. Но това бе единствения път, когато бе се появил пиян публично, а после никой не го бе виждал в продължение на цяло денонощие.

Участието на Кингзли бе изключено, дори ако събереше смелост да тръгне. Идваха времена, когато само технически способности и гол

кураж не бяха достатъчни. Никой смъртен не можеше да се пребори със страховете, които бяха имплантирани у него от рождение или по време на най-ранно детство.

За щастие на Морган не му се наложи да обяснява всичко това на офицера по безопасността. Намери се по-проста и значима причина защо приятелят му не трябваше да отиде. Само няколко пъти през живота си Морган бе се радвал на ниския си ръст. Сега бе дошъл точно такъв момент.

— По-лек съм от Кингзли с петнадесет килограма — започна да убеждава Барток. — В операцията като тази, когато всеки грам е от значение, такъв аргумент урежда спора. Да не губим повече ценно време!

Усети леко угризение на съвестта, тъй като съзнаваше, че не постъпи честно. Барток само си гледаше добросъвестно задълженията, при това — доста ефективно, освен това разполагаха с още един час преди окончателното приготвяне на капсулата. Така че никой не губеше безценни минути.

В продължение на няколко дълги секунди двамата се гледаха изпитателно така сякаш помежду им не съществуваше дистанция от двадесет и пет хиляди километра. Ако трябваше действително да премерят пълномощията си, не бе ясно на чия страна щяха да се наклонят везните. Барток отговаряше изцяло за спасителните операции и теоретически можеше да командува Главния инженер и Мениджъра на проекта. Но вероятно щеше да срещне трудности да наложи своя авторитет. Морган и паякът бяха далече под него, на Шри Канда, а притежанието на такава собственост бе описана в девет параграфа на Правилника.

Барток сви рамене и Морган се отпусна.

— Печелиш точка. Не се чувствавам щастлив, но ще се съглася с теб. На добър час!

— Благодаря! — отговори тихо инженерът, чак след като образът избледня от екрана. Обърна се към мълчаливия Кингзли и промълви: — Да вървим!

След като напуснаха залата за управление и се отправиха отново към върха, Морган автоматично попипа малката висулка, скрита под ризата му. КОРА не го бе безпокоила от месеци и дори най-близкият му приятел не подозираше за съществуването ѝ. Дали не залагаше като

на комар своя живот и тоя на другите хора, само за да задоволи себичната си гордост? Ако офицерът по безопасността знаеше...

Бе прекалено късно. Каквито и да бяха мотивите му, вече бе се врекъл.

ГЛАВА 46. ПАЯКЪТ

„Как се е променила планината, откакто я видях за първи път! — помисли Морган. — Върхът е съвсем «подстриган». Останало е съвсем равно плато. Центърът е захлупен с «капак от тиган», който затваря тунела, по който в скоро време ще потегли трафика към далечните светове. Странно е да си представя, че най-големият космодрум в Слънчевата система ще се намира дълбоко в сърцето на планината...“

Кой би могъл да си помисли, че тук някога извисяваше стени древен манастир, събрал във фокус възделенията и страховете на милиони хора през последните три хиляди години? Единственият останал знак бе многозначителното наследство на Маханайаке Тхеро, сега опаковано в дървени сандъци, готови да бъдат преместени. Но досега нито властите на Якагала, нито директорът на музея в Ранapura бяха се отнесли с ентузиазъм към предвещаващата лоши поличби камбана на цар Калидаса. Последният й звън бе по времето, когато се бе случил онзи кратък, но последван от бурни събития ураган — истински „вятър на промяната“ в буквалния смисъл на думата.

Сега въздухът бе застинал почти неподвижно. Морган и помощният персонал излязоха, без да бързат към чакащата ги капсула, блеснала под светлините на фенерчетата на проверяващите. Някой бе написал с шаблонни букви „Паяк Марк Втори“ върху долната част на корпуса. Отдолу нечетливо бе надраскано: „Доставяме всички стоки“. „Надявам се да е така!“ — рече си Морган.

Всеки път, щом се изкачеше тук, откриваше, че дишането му ставаше все по-трудно. Ето защо сега най-напред хвърли поглед към контейнера с кислород, който щеше да се излее в изгладнелите му бели дробове. За негова изненада и облекчение КОРА никога не бе изказвала дори предварително предупреждение при честите му посещения на върха. Режимът, преписан от доктор Сен, изглеждаше, че му понасяше добре.

Паякът най-сетне бе напълно натоварен. Повдигнаха го с крик и му закачиха допълнителна акумулаторна батерия. Механиците направиха бързи регулировки и разкачиха захранващите клеми, тъй

като кълбото от кабели, въргалящи се по земята, представляваха известна опасност за човек, несвикнал да върви, облечен в скафандър.

Флексискафандърът по размер на Морган бе пристигнал от град Гагарин само преди тридесет минути. Инженерът вече обмисляше възможността да потегли без него. Паякът „Марк Втори“ бе доста сложен модел в сравнение с прототипа, на който бе се возила Дювал. Всъщност представляваше истински малък космически кораб с автономна животоподдържаща система. Ако всичко потръгне добре, Морган щеше да стикова въздушния шлюз на превозното си средство с този на дъното на „Основата“, пригодено преди години за тази цел. Но скафандърът щеше да се окаже полезен не само при тази операция; щеше да му осигури значително по-голяма свобода на действие.

Флексискафандърът прилягаше на тялото му и поради това приличаше твърде малко на недодяланите „доспехи“ на първите астронавти. Дори когато му се подадеше нормално налягане, почти не ограничаваше движенията. Веднъж бе гледал рекламна демонстрация на възможностите му, изготвена от фирмата-производителка. Видя акробатични номера, кулминиращи в бой с мечове и балет на артисти, изцяло облечени с такива скафандри. Последното бе забавно като хрумване, но напълно разкри възможностите на конструкцията.

Морган се изкачи по ниската стълба и застана за момент пред миниатюрната метална врата, преди да влезе предпазливо навътре с гърба напред. Разположи се на пилотското кресло и затегна предпазния колан. Изненада се от голямото пространство, което остана, независимо от допълнителната екипировка. Въпреки че „Марк Втори“ бе предназначен само за един човек, не възникваше чувство за клаустрофобия, от което първоначално се опасяваше.

Двата цилиндъра с кислород бяха поставени под седалката, а филтриращите въглеродния двуокис маски се намираха в малка кутия зад стълбата, която водеше до горния въздушен шлюз. Изглеждаше чудно как толкова малко по обем количество екипировка представляваше разликата между живота и смъртта на толкова много хора.

Морган бе взел със себе си само една лична вещ — спомен от онзи ден, когато за пръв път много отдавна, започна реализацията на мечтата му при Якагала. Спинеретката заемаше малко място и тежеше само килограм. С течение на годините беше му станала нещо като

талисман. Бе много ефективна при демонстрации на възможностите на хипернишката и когато я оставеше някъде, неизбежно откриваше, че се нуждаеше от нея. И по време на това пътуване можеше да се окаже от полза.

Мушна ръка в джоба-чанта в предната част на скафандъра и провери протока на въздух, както от вътрешния източник, така и от външния. Механиците откачиха спомагателните хранващи кабели. Паякът стана напълно самостоятелен.

В такива моменти рядко последваха прочувствени речи, а от друга страна предстоеше достатъчно рутинна операция. Морган се усмихна доста вдървено на Кингзли и промърмори:

— Наглеждай склада, докато се върна, Уорън!

След това забеляза крехката самотна фигурка в тълпата около капсулата. „Боже мой! — сети се. — Почти забравих бедното дете...“

— Дев! — повика го. — Извинявай, не можах да се погрижа добре за теб. Но ще се реванширам, щом се върна!

„И ще го направя — обеща си. — Когато строежът на кулата завърши, ще имам време за всичко — дори за роднинските отношения, които досега почти напълно пренебрегнах. Струва си да обърна повечко внимание на Дев. Хлапето изглежда многообещаващо, а и знае кога да не се пречка...“

Кривата врата на капсулата — горната половина, направена от прозрачна пластмаса — се затвори плавно с тъп звук и притисна уплътнителите. Морган натисна бутона „Проверка“ и жизненоважните функции на паяка се появиха на екрана една по една. Всички светеха зелено, затова нямаше нужда да вниква в конкретните показания. Ако някоя от стойностите излезеше извън номинала, щеше да примигва два пъти в секунда с червен цвят. Следвайки своята обичайна професионална предпазливост, инженерът се увери дали показанието за кислорода бе сто и два процента, заредеността на главната батерия — сто и един процент, на допълнителния акумулатор — сто и пет процента и така нататък...

В ушите му прозвуча тихият, спокоен глас на същия онзи оператор, който се случи по време на първото неуспешно приземяване преди години.

— Показанията на всичките системи са в номиналните граници. Поемете управлението.

— Поех управлението. Ще изчакам, докато се нулира бордовия часовник.

Трудно бе да се направи аналогия с изстрелването на старовремските ракети и старта, изчислен до части от секундата, техните грохот и огнена мощ. Морган просто изчака последните две цифри на циферблата да се нулират, след което включи мощността на най-ниска тяга.

Плавно и най-вече — тихо, осветеният с прожектори планински връх започна да се отдалечава зад него. Дори издигане с балон не би започнало с по-малко шум. Ако се вслушаше внимателно, можеше да чуе бръмченето на моторите-близнаци, които задвижваха големите фрикционни водещи колела, обхващащи лентата-релса под и над капсулата.

Скоростомерът показваше пет метра в секунда. Морган увеличаваше мощността бавно, на равни интервали и показанието достигна петдесет — тоест малко под двеста километра в час. С настоящия товар на паяка тази скорост бе оптималната. Когато се освободеше от спомагателните батерии, скоростта можеше да се увеличи с двадесет и пет процента до около двеста и петдесет километра в час.

— Кажй нещо, Ван! — обади се с бодър глас от „долния свят“ Кингзли.

— Остави ме на мира — отвърна равнодушно Морган. — Възнамерявам да си почивам и да се наслаждавам на гледката през следващите няколко часа. Ако искаше текущ коментар, трябваше да изпратиш Максин.

— Тя се скъса да ти звъни през последния един час.

— Предай й моите поздрави и й обясни, че съм зает. Може би когато стигна „Основата“... Какви са новините оттам?

— Температурата се е стабилизирала на двадесет градуса. Службата „Управление на мусоните“ ги цапардосва с няколкомегаватов импулс на всеки десет минути. Но професор Сесуи е бесен — оплаква се, че лазерните изстрели разстройвали инструмента му.

— Ами с въздуха как са?

— Зле. Налягането е паднало осезаемо, а въглеродният двуокис се е натрупал. Но ще се чувствуват по-добре, щом пристигнеш по

разписание. Избягват ненужните движения, с цел да пестят кислорода.

„Обзалагам се, че го правят всички с изключение на Сесуи! — рече си Морган. — Ще бъде интересно да се срещна с човека, чийто живот опитвам да спася.“ Бе чел няколко от хвалените от широката публика популярни книги, написани от учения. Счете, че бяха пълни с цветисти и бомбастични изрази. Предположи, че характерът на автора съответствуваше на стила му.

— Каква е готовността на станция „10 К“?

— Ще минат още два часа, преди техният транспортър да може да потегли. Монтират някакви специални установки, с които да подсигурят да не възникне пламък в моторния отсек.

— Добра идея... На Барток е, предполагам!

— По всяка вероятност. Ще се спуснат по северната релса, в случай че южната е повредена от експлозията. Ако всичко им върви добре, ще пристигнат след... ох!... двадесет и един часа. Доста време е, дори ако не изпратим паяка горе отново с втори товар.

Морган му отговори полушеговито, но знаеше, че бе твърде рано, за да се отпускат. Събитията се развиваха гладко, според предвижданията. През следващите три часа можеше само да се наслаждава на непрекъснатото разширяващата се панорама.

Беше се изкачил на тридесет километра нагоре в небето. Издигаше се бързо и мълчаливо в тропическата нощ. Луната не светеше, но Земята долу се очертаваше от мъждукащите съзвездия на градовете и селата. Звездите отгоре и тези отдолу създаваха на Морган впечатлението, че се намираше далече от всички светове, загубен в дълбините на Космоса.

Скоро обхвана с поглед целия остров Тейпробейн, очертан от бледите светлини на крайбрежните селища. Далечно на север матово светло петно пълзеше в посока отвъд хоризонта като предвестник на странна „зора“. Зачуди се за момент, докато схвана, че наблюдаваше един от големите градове на Южен Хиндустан.

Намираше се над тавана на полета на който и да е самолет и събитието бе уникално по рода си в историята на транспорта. Въпреки че паякът и неговите предшественици бяха направили безброй пътешествия до височина двадесет километра, на никого не бе позволено да се изкачи по-високо поради невъзможността да бъде евентуално спасен. Не бяха предвидени да бъдат провеждани сериозни

спасителни операции, докато не напреднеше строежът на основата на кулата и паякът не получише подкрепление от още поне два компаньона, които да се движат нагоре-надолу по другите ленти на системата. Морган отхвърли мисълта какво можеше да се случи, ако откажеше двигателният механизъм. Това би обрекло на бавна смърт както бегълците, така и самия него.

Петдесет километра. Достигна най-долното ниво на йоносферата. Не очакваше да види кой знае какво, но стреси. Съгълчето на околото си забеляза мигаща светлина. Летеше непосредствено под него и се отразяваше от външното огледало за обратно виждане, закрепено пред пилотската кабина.

Инженерът извъртя огледалото до крайно положение, докато го насочи към точка, намираща се на няколко метра под капсулата. За миг се вираше удивен, после потръпна от страх. Извика Центъра на Шри Канда.

— Имам компания. Мисля, че е от компетентността на професор Сесуи. Следва ме светлинно кълбо с диаметър около двадесет сантиметра. Движи се точно под мен по протежение на лентата. Поддържа постоянна дистанция и се надявам, че и занапред ще е така. Бих отбелязал, че е доста красиво. Излъчва прекрасен синкав блясък и примигва на всеки няколко секунди. Дори го чувам по радиовръзката.

Измина цяла минута, преди Кингзли да отговори с успокояващи нотки в гласа.

— Не се безпокой. Това е огън на свети Елм. Наблюдавали сме и преди подобни явления покрай лентите по време на гръмотевични бури. На борда на „Марк Първи“ караха косата на пилота да стои изправена. Но ти специално нищо не усещаш, защото си добре екраниран.

— Нямах представа, че може да ме сподери на тази височина.

— Нито пък ние. По-добре е да проучите този въпрос заедно с професора.

— Ох... избледнява... и става по-голямо. Изчезна. Предполагам, че въздухът стана прекалено разреден. Съжалявам, че се изгуби...

— Само е повдигнало завесите на сцената! — възрази Кингзли.
— Я погледни какво става над главата ти!

Морган насочи огледалото към зенита. Блесна правоъгълно парче от звездното поле. Отпървом не забеляза нищо необикновено,

затова изключи светлините на всички индикатори и зачака в пълна тъмнина.

Очите му бавно се приспособиха. В дълбините на огледалото забеляза как едва забележим червен блясък се разгоря, разшири се и погълна звездния рой. Светлината ставаше все по-ярка и излезе извън полезрението му. Вече я забелязваше с просто око, тъй като се протягаше надолу от небето. Клетка от мигащи светлини с подвижни решетки се спускаше към Земята. Инженерът се вторачи и чак сега разбра защо човек като Сесуи бе посветил живота си на разгадаването на тайните на природата.

По време на своя марш през полюсите северното сияние бе дошло на едно от редките си посещения на екватора!

ГЛАВА 47. ОТВЪД СЕВЕРНОТО СИЯНИЕ

Морган се съмняваше дали дори професор Сесуи на петстотин километра по-нагоре можеше да се наслади на такава величествена гледка. Бурята се усилваше бързо. Радиовръзките в късовълновия обхват, все още използвани за неотговорни цели, досега сигурно бяха се разстроили. Инженерът не бе уверен дали чу или почувствува едва доловимо шумолене, подобно на шепота на падащ пясък или пукането на сухи съчки. За разлика от статическия шум, създаден от огненото кълбо, този път звукът не идеше от високоговорителя, тъй като беше го изключил.

Завеси от бледозелен огън, поръбени с пурпур, сега се влачеха през небето и се полюшваха бавно напред-назад като от невидима ръка. Трепереха от поривите на слънчевия вятър, пронизващ Земята със милиони километри в час. Дори над Марс затрепка призрачно северно сияние, а отровните небеса на Венера заизригнаха пламък към Слънцето.

Над диплите на светлинните завеси дълги лъчи като пера на отворено ветрило омиаха наоколо чак до хоризонта. Понякога хвърляха светлик в очите на Морган подобно на гигантски прожектори и го заслепяваха в продължение на минути. Нямаше смисъл да изключва вътрешното осветление на капсулата. Небесните фойерверки бяха достатъчно ярки и можеше да се чете на осветлението им.

Двеста километра. Паякът се катереше тихо и без усилия. С труд възприемаше, че бе напуснал Земята преди час. Как да повярва дори, че родната планета продължаваше да съществува, тъй като сега се изкачваше в каньон с огнени стени!

Илюзията продължи секунди. След това се наруши динамичният нестабилен баланс между земните магнитни полета и връхлитащите слънчеви електрически вихри. Но за този кратък миг Морган успя да си въобрази, че излезе от пропаст, която правеше да изглежда малък като джудже дори Валес Маринерис, най-големия каньон на Марс. Сияйните скали, високи стотици километри, станаха прозирни и

прободоха звездите. Прозря истинската същност на небесните светила — обикновени флуоресциращи фантоми.

Като самолет, пробиващ тавана на нисколетящи облаци, паякът се изкачваше все по-нагоре над живописната картина. Измъкна се от огнената мъгла, която продължи да се гърчи и извива под него. Преди много години младият инженер бе пътувал на борда на туристически лайнер, пътешествуващ в тропическата нощ. Спомни си как се присъедини към другите пасажери на кърмата, омагьосан от красотата и чудото на биолуминесциращия килватер. Зелените и сините мигащи светлини под него приличаха по цвят на онези, създадени от планктона, и той лесно си представи, че отново наблюдаваше неизвестни форми на живот, игра на гигантски, невидими зверове, обитатели на горния атмосферен слой...

Почти бе забравил за мисията си. Шокира се, когато го извикаха по служба.

— Как е тягата? — попита Кингзли. — С тази батерия можеш да изкараш още двадесетина минути.

Морган погледна инструменталния панел.

— Енергията е спаднала с деветдесет и пет процента, но скоростта ми на изкачване се е увеличила с пет процента. Движа се с двеста и десет километра в час.

— Около нормата е. Паякът е облекчен заради по-ниската гравитация. На твоята височина намалява с десет процента.

Не бе достатъчно, за да я почувствува, особено ако седеше овързан с предпазни колани към креслото, навлякъл няколкокилограмов скафандър. Все пак бе усетил определена лекота и тъкмо се чудеше дали не поемаше прекалено много кислород.

Не, потокът бе нормален. Явно чувството му бе породено от въодушевлението от забележителния спектакъл под него, който в момента се отдалечаваше и отдръпваше на север и юг сякаш се оттегляше към полярните си крепости. Влияние оказваше вероятно и задоволството от успешното начало на изпълнението на задачата с технология, която никой допреди това не бе изпробвал в такива граници.

Обяснението бе достатъчно обосновано, но той не остана напълно удовлетворен. Не намери пълно обяснение на чувството си на радост, дори — веселие. Кингзли, който обичаше да се гмурка на

големи дълбочини, често му признаваше, че изпитвал подобни усещания в безтегловността на дълбините на морето. Морган не споделяше емоциите му, но сега изпита нещо подобно. Сякаш бе оставил всички свои грижи далече долу, на планетата, скрита от избледняващите вихри и рисунъка, чертан от северното сияние.

Звездите добиха свой собствен блясък, след като изчезна предизвикателството на зловещия пакостник от полярните области. Морган потърси с очи зенита, без да възлага големи надежди на усилията си. Искаше да види докъде стигаше погледът му. Но успя да различи само първите, осветени от слабото северно сияние няколко метра на тясната лента, по която паякът бързо и плавно се изкачваше.

Тънката релса, от която зависеше живота на толкова много хора, в това число — и неговия, бе до такава степен еднообразна и без дефекти, че проследяването ѝ с поглед не даваше представа за скоростта на капсулата. За Морган бе трудно да си представи, че задвижващият механизъм го тласкаше с над двеста километра в час. Тази мисъл го върна назад в детството и чак сега той осъзна причината за задоволството си.

Бързо беше се съвзел от загубата на първото си хвърчило и бе конструирал нови, по-големи и по-сложни модели. След това, малко преди да открие магията на „Мехамакс“ и да зареже хвърчилата завинаги, бе експериментирал с парашути-играчки.

Морган обичаше да си повтаря, че бе изобретил идеята самостоятелно, въпреки че би могло да я бе срещнал някъде по книгите или филмите. Техниката бе толкова проста, че вероятно поколения момчета я бяха преоткрили.

Най-напред бе одял тънко парче дърво с дължина около пет сантиметра. Прикрепи към него няколко парчета хартия. Закачи конструкцията с кука към връвта на хвърчилото така, че да може да се плъзга нагоре-надолу.

След това направи голям, колкото носна кърпичка парашут от оризова хартия и копринени конци. Малка кутия от карти за игра послужи за тежест. Привърза не много здраво товара към дървената летвичка с гумена лента... и играта започна.

Духан от вятъра, малкият парашут се вееше, привързан на дългата връв на хвърчилото, и правеше във въздуха красиви дъги. Малкият Ваневар дръпваше рязко и тежестта се изплъзваше от

гумената лента. Парашутът отплуваше в небето, а хвърчилото се връщаше бързо в ръцете му, готово за следващото изстрелване.

С колко завист бе наблюдавал своите крехки творения да се движат плавно и без усилия към морето! Някои от тях падаха във водата, преди да бяха изминали и един километър, но понякога миниатюрният парашут запазваше набраната височина и изчезваше от поглед. Обичаше да си представя, че тези щастливи пътешественици достигаха вълшебните острови навътре в Тихия океан, но въпреки че всеки път написваше своите име и адрес на кутийката за карти, нито веднъж не получи отговор.

Морган не се стърпя и се усмихна на тези свои отдавна забравени спомени. Те обясняваха толкова много неща. Мечтите от детството бяха отдавна надминати от реалността на живота му като възрастен. Бе спечелил с тежък труд правото да бъде доволен от себе си.

— Доближаваш триста и осемдесетия километър — проговори внезапно Кингзли. — Какво е нивото на тягата?

— Бележи начало на спад... Вече е на осемдесет и пет процента. Батерията започна да се изтощава.

— Ако издържи още двадесетина километра, ще е свършила добра работа. Как е самочувствието ти?

Морган понечи да отговори със суперлативи, но вродената му предпазливост го разубеди.

— Добре съм. — Отклони въпроса. — Ако можем да гарантираме на всички свои пасажери гледка, като тая, дете наблюдавах, няма да можем да спрем тълпите!

— Ще опитаме да направим нещо и по този въпрос. — Кингзли се засмя. — Ще помолим „Управлението на мусоните“ да изсипят няколко варела електрони на нужните места. Не е съвсем в техния ресор, но те умеят да импровизират... нали?

Морган захихика, без да даде отговор. Не откъсваше очи от инструменталния панел, откъдето ясно виждаше как и мощността на захранването, и скоростта на изкачването започнаха видимо да спадат. Нямахше причини за тревога. Паякът беше се изкачил на триста осемдесет и пет километра — малко по-малко от очакваните четиристотин, а в основната батерия имаше още живот.

Като стигна триста и деветдесетия километър, намали скоростта на изкачването. Капсулата запълзя съвсем бавно нагоре, докато изведнъж спря преди четиристотин и петия километър.

— Освобождавам се от батерията — отрапортува Морган. — Гледайте да не падне върху главите ви!

Още преди старта им бе хрумнала отличната идея да възстановят тази тежка и скъпа акумулаторна батерия, но нямаше достатъчно време, за да импровизират спирачна система, която би й позволила да се плъзне безопасно надолу, подобно на някой от детските парашути на Морган. Въпреки че парашут бе налице, прецениха, че можеше да се оплете в лентите. За щастие, областта на приземяването, само на десет километра от земната станция, се намиреше в непроходима джунгла. Дивите форми на живот в Тейпробейн щяха да бъдат подложени на изпитание и Морган беше се приготвил да спори по-късно с „Департамента по резерватите“.

Завъртя предохранителния ключ и натисна червения бутон, който възпламеняваше експлозивните заряди. Паякът се разтресе от детонацията. След това превключи захранването към вградения вътре акумулатор, бавно отпусна фрикционните спирачки и подаде електричество към задвижващите мотори.

Капсулата започна да изкачва последния промеждутък от пътя. От пръв поглед към инструменталното табло стана ясно, че нещо не бе в ред. Паякът трябваше вече да е ускорил до двеста километра в час, а се движеше едва със сто дори при пълна тяга.

Не бяха нужни никакви тестове или изчисления. Морган постави диагноза мигновено, тъй като цифрите на командния панел говореха сами за себе си. Прималнял от неудовлетвореност, доложи на Центъра на Земята.

— В беда съм! Зарядите се взривиха... но батерията така и не падна. Нещо я задържа.

Излишно бе да добави: „Мисията ми трябва да приключи!“. Всеки знаеше много добре, че капсулата не можеше да достигне основата на кулата, ако продължаваше да тегли няколкостотин килограма мъртъв товар.

ГЛАВА 48. НОЩ ВЪВ ВИЛАТА

Бившият посланик Раджасингхе се нуждаеше от малко сън през последните ноци. Сякаш благосклонната природа го даряваше с максимална ефективност през останалите му години. А и кой можеше да се задържи в леглото по време, когато небесата на Тейпробейн бяха озарени от северно сияние — чудото на всички времена?

Как лелееше да застане до професор Пол Сарат, за да погледат заедно забележителната картина! Старият приятел му липсваше повече, отколкото си бе представял. Нямаше вече кой да го дразни или стимулира по познатия начин или поне да помнеше, че взаимните им връзки се простираха назад чак до детството.

На Раджасингхе даже не му бе хрумвало, че щеше да надживее Пол или че щеше да види фантастичния сталактит на кулата с тегло един билион тона как хвърля мост между орбиталната си основа и Тейпробейн, отстоящ на тридесет и шест хиляди километра. До края на дните си Сарат остана върл противник на проекта. Бе го нарекъл „Дамоклев меч“ и предсказваше как щял да прободне Земята. Но дори Пол се съгласи, че кулата вече се отплащаше с някои преимущества.

Може би за пръв път в историята целият свят научи за съществуването на Тейпробейн и за древната му култура. Якагала с мрачното си присъствие и зловещи легенди привличаше специално внимание. Ето как професорът по археология успя да получи финансова подкрепа за някои от лелеяните си проекти. Загадъчната самоличност на създателя на Якагала вече бе описана в много книги и видеодрами, а билетите за лазерното представление „Звук и светлина“ в подножието на скалата неизменно се свършваха. Малко преди смъртта си Пол отбеляза тъжно, че „протичаше процес на възникване на малка индустрия с името на Калидаса и че ставаше все по-трудно да се отдели истината от измислицата“.

Скоро след полунощ стана ясно, че климаксът на северното сияние бе отминал. Раджасингхе бе отнесен обратно в стаята си. Започна да си отпочива с чаша пунш, което правеше винаги, след като пожелаеше „Лека нощ!“ на домашните прислужници. Включи на

последното резюме на новините. Единствено го интересуваше напредъка на Морган. По това време вероятно бе доближил съвсем основата на кулата.

Редакторът на новините вече бе отбелязал най-важното събитие. Непрекъснато мигащ надпис съобщаваше:

„МОРГАН ЗАСЕДНА НА 200 КМ ОТ ЦЕЛТА“

Раджасингхе потърси подробности и с облекчение откри, че първите му страхове бяха неоснователни. Инженерът не бе заседнал, а просто не бе в състояние да продължи пътуването. Можеше да се върне на Земята по всяко време. Но в такъв случай професор Сесуи и неговите колеги със сигурност щяха да бъдат обречени.

Тази мълчалива драма се разиграваше в момента точно над главата му. Посланикът превключи от текст на видеокартина, но не предаваха нищо ново. Имаше ретрокадри с предшественика на паяка „Марк Втори“ и изкачването на Максин Дювал преди години.

— Самият аз бих се справил по-добре! — промърмори Раджасингхе и включи любимия си телескоп.

През първите месеци, когато бе прикован на легло, не бе в състояние да го използва. Морган беше се обадил поради обичайната си любезност, анализира ситуацията и бързо подписа цяр. Само седмица по-късно за най-голяма изненада и удоволствие на Раджасингхе малък екип от механици пристигнаха във вила „Якагала“ и модифицираха инструмента така, че да бъде управляван от разстояние. Сега старикът можеше да лежи удобно в леглото и да продължава да изследва обсипаните със звезди небеса, както и надвисналата скала. Почувствува дълбока признателност към стария познайник за добрия жест, който разкри част от личността на инженера, за която не бе и подозирал.

Този път не бе сигурен какво щеше да открие в тъмнината на нощта, но пък знаеше накъде точно трябваше да гледа, тъй като от отдавна наблюдаваше бавното спускане на основата на кулата. Когато слънчевите лъчи грееха под определен ъгъл, дори успяваше да различи четирите водещи релси, сливащи се ведно в зенита — квартет от блестящи нишки, простъргващи небесата.

Нагласи координатите на азимута на контролното табло на телескопа и завъртя обектива в посока над Шри Канда. Започна да проследява бавно лентите нагоре и търсеше следа от капсулата. Почуди се дали Бодхидхарма се интересуваше също от развоя на последните събития.

Въпреки че Раджасингхе не бе разговарял лично с Маханайаке, който бе навлязъл в средата на деветдесетте, откакто монасите бяха се пренесли в Лхаса, бе събрал сведения, че Потала не бе осигурил очакваното приспособяване за ордена. Обширният дворец постепенно западеше в забвение, докато изпълнителите на завещанието на Далай Лама се пазаряха с китайското федерално правителство за стойността на поддръжката. Според последната информация, достигнала до посланика, Маханайаке Тхеро сега преговаряше с властите във Ватикана — също намиращи се в хронически финансови трудности, но поне господари на собствения си дом.

Човешкият свят бе наистина преходен и не бе лесно да бъде различен някой цикличен шаблон на повторение. Може би математическият гений на Паракарма-Голдберг би успял в подобно начинание. Раджасингхе го видя за последно, когато той получаваше най-голямата награда за принос в метеорологията. Едва ли би го разпознал днес, тъй като ходеше гладко избръснат и носеше костюм с кройка по неонаполеонска мода. В наши дни явно бе превключил заниманията си отново на тема религия...

Звездите се плъзгаха бавно по големия монитор на екрана, разположен в края на леглото, докато телескопът се накланяше към кулата. Нямаше и следа от капсулата, въпреки че вече трябваше да влезе в обсега на видимост.

Тъкмо щеше да превключи към редовния новинарски канал, когато на долния край на изображението светна ярко звезда, подобно на изригването на супернова. Раджасингхе се почуди дали не бе експлодирала капсулата, но след това забеляза, че светлината идеше от постоянен източник. Центрира изображението и увеличи усилването.

Преди години бе гледал видеодокументален филм отпреди две столетия за първите войни, водени в небето, и си спомни поредицата, показваща нощна атака над Лондон. Противников бомбардировач бе хванат от конуса на прожектор и висеше като фосфоресцираща пращинка в небето. Сега стана свидетел на същото явление, но в

стократно по-голям мащаб. Само че този път всички ресурси на Земята бяха се комбинирали, с цел да подпомогнат, а не да унищожат нарушителя на нощното спокойствие.

ГЛАВА 49. РАЗТЪРСВАНЕ

Гласът на Уорън Кингзли възвърна спокойствието си. Сега звучеше глухо и отчаяно.

— Опитваме се да спрем онзи механик да не се самоубие! Но едва ли бихме могли да го виним. Бил е прекъснат с друга, спешна работа по капсулата и просто е забравил да премахне впоследствие предпазната планка.

Както бе обичаят, грешката излезе антропогенна. Докато експлозивните свръзки са били на мястото си, батерията се е придържала от две метални ленти. След това само едната от тях бе премахната.

Подобни недоглеждания се случваха с монотонна периодичност. Понякога само дразнеха, друг път водеха до нещастия и виновният носеше срама по челото си до края на живота си. Във всеки случай контраобвиненията бяха безсмислени. Единственото, което имаше значение, бе какво трябваше да се предприеме по-нататък.

Морган наклони външното огледало до максимум, но не успя да види причинителя на бедата. Северното сияние бе избледняло и долната част на капсулата тънеше в непроницаем мрак, а той не разполагаше с допълнително осветление. Но този проблем имаше лесно и бързо решение. Ако службата по „Управление на мусоните“ загрееше с инфрачервена лазерна светлина основата на кулата, тя би му отделила няколко фотона във видимата част на спектъра.

— Можем да използваме нашите прожектори — предложи Кингзли, когато Морган изказа молбата си.

— Няма да свършат работа. Ще светят право в очите ми и ще ме заслепяват. Нужно ми е осветление отгоре и отзад... може би ще се намери някой спътник на подходяща орбита.

— Ще проверя — обеща помощникът му, очевидно радостен, че можеше с нещо да се окаже полезен.

Сякаш минаха часове, преди да се обади. Ваневар погледна часовника си и откри, че бяха минали само три минути.

— От службата по „Управление на мусоните“ биха могли да се справят, но е нужно да пренастроят честотата на лазера си и да дефокусират лъча му... Предполагам, че се опасяват да не те опекаат. Но орбиталната станция „Кинте“ е готова незабавно да те освети. Снабдени са с лазерна установка с псевдобяла светлина и се намират на необходимото ти място. Да им съобщя ли да пуснат лъча?

Инженерът провери координатите си. „Чакай да видя. «Кинте» се падат високо на запад. Ще ми бъде удобно.“

— Готов съм — отговори и затвори очи.

Почти мигновено експлодира бяла светлина и заля цялата капсула.

Неудачният пилот отвори внимателно очи. Лъчът идеше високо от запад и пристигаше заслепяващо ярък, независимо че бе изминал четиридесет хиляди километра. Цветът му изглеждаше снежнобял, но всъщност бе смесица от три монохроматични спектрални ивици, съответно червена, зелена и синя.

За няколко секунди нагласи огледалото и успя добре да огледа създаващата проблеми планка, отстояща само на метър от краката му. Видя края, захванат към корпуса на паяка с голяма переста гайка. Ако я развинтеше, батерията щеше да падне...

Морган седя и обмисля мълчаливо ситуацията толкова продължително, че Уорън не се стърпя и го повика отново. За пръв път в гласа му се прокрадна надежда.

— Направихме някои изчисления, Ван... Какво ще кажеш за тази идея?

Ваневар го изслуша внимателно и само подсвирна тихо.

— Сигурен ли си за границите на безопасността?

— Разбира се! — отвърна леко обиден Кингзли.

Главният инженер не го винеше, но в крайна сметка не помощникът му щеше да рискува кожата си.

— Добре... ще опитам. Но първият път — само за секунда.

— Няма да е достатъчно. Но все пак няма да е лошо — ще добиеш усет.

Морган плавно отпусна фрикционните спирачки, които задържаха паяка неподвижно върху релсата. В миг стана безтегловен и сякаш столът го изхвърли. Преброи: „Едно, две“ и натисна спирачките.

Паякът се затресе и за момент Ваневар бе смачкан от силата на тежестта към пилотското кресло. Спирачният механизъм издаде зловещ писък и капсулата застина неподвижно, ако не се брояха усукващите вибрации, които бързо заглъхнаха.

— Страхотно разтърсване! — отбеляза Морган. — Още съм на мястото си, а и дяволската батерия — също!

— Предупредих те! Трябва да опиташ по-силно. Не по-малко от две секунди.

Инженерът знаеше, че не можеше да се мери с Кингзли, с всички специалисти и цялата изчислителна мощ на тяхно разположение, но все пак почувствува нужда от някаква успокояваща собствена сметка, макар и направена наум. „Две секунди свободно падане... и да кажем половин секунда за задействане на спирачките... и ако сложим един тон за масата на паяка...“

Въпросът бе: кое нямаше да издържи по-напред — планката, задържаща батерията, или релсата, която го крепеше на четиристотин километра горе в небето. При други обстоятелства не можеше да става и дума за състезание между хипернишката и закалената стомана. Но ако натиснеше спирачките прекалено рязко... или те откажеха да му се подчиняват поради натоварването... можеше и двете да не издържат. Тогава и той, и батерията щяха да стигнат Земята горе-долу по едно и също време!

— Ще опитам с две секунди — каза на Кингзли. — Започвам.

Този път разтърсването бе свирепо и прониза чак мозъка на костите му. Усукващите осцилации затихнаха за продължително време. Морган бе уверен, че бе почувствувал... или чул разкъсването на планката. Но не се изненада, когато хвърли поглед в огледалото и се увери, че батерията не бе помръднала от мястото си.

Кингзли не изглеждаше толкова загрижен.

— Ще се наложи да опиташ три-четири пъти — ободри го.

Морган само дето не му кресна: „Искаш да заемеш моето място в службата ли?“, но прояви предпазливост. Приятелят му щеше да го възприеме на шега, но тези, дето слушаха отстрани — едва ли.

Опита за трети път. Доби усещането, че се смъкна с цял километър, а в действителност беше се снижил със сто метра. Неизчерпаемият оптимизъм на Кингзли започна да крее. Стана ясно, че трикът нямаше да доведе до положителен резултат.

— Изпрати моите комплименти на създателите на предпазната планка! — рече унило Морган. — Сега какво предлагаш? Да опитам трисекундно падане, преди да натисна спирачките?

Почти видя как Кингзли поклати глава.

— Рискът е прекалено голям. Не се тревожа толкова за лентата, колкото за спирачния механизъм. Не е проектиран за такива натоварвания.

— Е, поне опитам — отвърна Морган. — Но не се отказвам. Да бъда проклет, ако се оставя на някаква си нищожна перчатка гайка, намираща се на петдесет сантиметра под носа ми. Ще изляза да я развинтя!

ГЛАВА 50. ПАДАЩИ СВЕТУЛКИ

„01 часа 15 минути 24 секунди бордово време

Тук е «Френдшип седем». Ще опитам да опиша в каква каша се намирам. Заобикалят ни неизброимо количество ярко осветени малки частички. Сякаш сами излъчват светлина... Прелитат край капсулата като малки звездички. Наближава истински порой от подобни тям...“

„01 часа 16 минути 10 секунди бордово време

Движат се бавно. Не се отдалечават с повече от четири до шест километра в час...“

„01 часа 19 минути 38 секунди бордово време

С помощта на перископа зърнах изгрева... погледнах през илюминатора и видях буквално хиляди малки, блестящи частички, въртящи се в кръг около капсулата...“

Командир Джон
Глен
Космолет
„Френдшип седем“ от
Меркурий
20 февруари 1962
година

Ако бе облечен със старомоден скафандър, достигането на въпросната перчатка гайка би било невъзможно. Щеше да бъде трудно дори с флексискафандъра, който Морган бе облякъл, но поне си струваше да се направи опит.

Много човешки животи зависеха от умението му, затова той репетира предварително последователността от действията си. Предстоеше да провери изправността на своя скафандър, да разхерметизира капсулата и да отвори люка, който за щастие бе достатъчно широк. След това трябваше да освободи предпазния ремък, да коленичи — ако можеше! — и да се протегне към перчатката гайка. Всичко зависеше от координацията на движенията му. Не разполагаше с никакви инструменти на борда на паяка, но щеше да опита да отвърта с пръсти, защитени от ръкавици, тъй като завъртането едва ли щеше да изиска голямо усилие.

Тъкмо бе решил да опише своя план на земния център, в случай че някой би открил грешка, когато усети леко неразположение. Можеше да издържи достатъчно дълго, колкото се наложеше, но нямаше смисъл да оставя всичко на случайността. Ако употребеше водопроводната инсталация на капсулата, нямаше да стане нужда да се тревожи от неудобното приспособление, вградено в скафандъра му...

Свърши и завъртя ръчката на тоалетната канализация. В този момент бе изненадан от малка експлозия край основата на капсулата. Почти веднага, само след едно мигване, за най-голямо негово удивление се появиха мъждукащи звездици. Сякаш някой бе създал цяла микрогалактика! Получи илюзията че само за секунда се задържаха неподвижно, а после започнаха да се изсипват надолу със скоростта на падащ към земята камък. След малко роят се стопи в точка и изчезна.

Едва ли би могло да се намери по-добро доказателство, че той все още бе пленник на земното притегляне. Спомни си, че в зората на орбиталните полети аеронавтите биваха озадачавани, а подир туй — и развеселявани от ореола ледени кристалчета, който ги съпътствуваше навсякъде около планетата. Появиха се и някои разправяни под сурдинка шеги за съзвездието Орион. Тук не можеше да се случи същото. Каквото и да изпуснеше, колкото и леко да бе, щеше веднага да се натъкне на земната атмосфера. Не трябваше да изпуска от внимание този факт. Въпреки височината не можеше да се наслади на безтегловността като астронавтите.

Все едно се намираще в сграда, висока четиристотин километра. Приготовляваше се да отвори прозореца и да излезе на тясната палуба.

ГЛАВА 51. НА ПАЛУБАТА

Въпреки че на върха на Шри Канда бе тясно и неудобно, тълпата продължаваше да расте. Малката звездичка в зенита сякаш хипнотизираше. В нея бяха фокусирани мислите на хората от целия свят, а също — и лъчът от „Кинте“.

Щом пристигнеха, всички посетители се отправяха към северната релса, докосваха я някак срамежливо, недоверчиво и сякаш си казваха: „Зная, че е глупаво, но ме кара да чувствавам връзка с Морган!“. След това се скупчваха около автомата за кафе и слушаха рапортите, огласявани от високоговорителната система.

Нямаше новини от бегълците в кулата. Всички те спяха или опитваха да заспят, с цел да съхранят кислорода. Закъснението на Морган все още не бе фатално и затова още не бяха информирани за пречката. Но несъмнено до час щяха да започнат да се обаждат на „Междинната станция“ по собствена инициатива, за да разберат какво беше се случило.

Максин Дювал бе пристигнала десет минути след старта на инженера и не можа да го изпрати. В други случаи такова разминаване на косъм я ядосваше. Сега тя просто сви рамене и се успокои с мисълта, че щеше да бъде първата, която щеше да сграбчи Морган в прегръдките си. Кингзли не ѝ позволи да разговаря лично с него и тя прие тази заповед безропотно. Да, Дювал старееше...

През последните пет минути единствените звуци, които се чуваха в капсулата бяха серия от сигнали „Проверка“, тъй като Морган минаваше рутинна подготовка, подпомогнат от експертите горе в „Междинната станция“. Когато приключи, всички зачакаха напрегнато следващата съдбоносна стъпка.

— Изпускам въздуха през клапата — съобщи Морган. Върху гласа му се насложи ехо, поради това че бе затворил визъора на шлема си. — Налягането в капсулата е нула. Нямам проблеми с дишането.

Тридесетсекундна пауза.

— Отварям предната врата. Поддава се. Разкопчавам предпазния колан.

Наблюдателите се размърдаха несъзнателно и замърмориха под нос. Във въображението си всеки от тях бе горе в транспортъора и почувствува празното пространство, зейнало пред пилота.

— Аварийната катарамата — освободена. Протягам крака. Няма много място.

Изпитвам скафандъра. Наистина е доста гъвкав! Излизам на палубата. Не се притеснявайте. Увих предпазния колан около лявата си ръка...

Фю! Трудна работа! Едвам се наведох. Но виждам онази перчатката гайка. Намира се под решетката на палубата. Правя усилия да я достигна...

Коленичил съм... не ми е удобно...

Напипах я! Сега да видим дали ще превърти...

Слушателите застинаха мълчаливи. След това вкупом се отпуснаха едновременно с облекчителни въздишки.

— Няма проблем! Завъртам я с лекота. Вече направих два оборота. Всеки момент ще се развие. Само още мъничко. Почти се развъртя... Ей, вие долу, внимавайте!

Думите му последваха бурно ръкопляскане и радостни възгласи. Някои се пошегуваха и сложиха ръце над главите си сякаш наистина се предпазваха. Само един-двама, които не осъзнаваха напълно, че гайката евентуално щеше да падне след пет минути и то — на около десет километра на изток, действително се алармираха.

Само Кингзли не се присъедини към всеобщото ликуване.

— Рано е да празнуваме — предупреди Дювал той. — Все още не сме стъпили на безопасен бряг!

Секундите се проточиха. Изнизаха се минута, две...

— Няма смисъл да опитвам повече — рече накрая Морган. Гласът му бе подрезгавял от ярост и неудовлетвореност. — Не мога да помръдна планката. Тежестта на батерията я притиска в нареза. Тласъците или експлозията трябва да са я заварили към болта.

— Върни се възможно най-бързо — обади се Кингзли. — Вече е на път нова акумулаторна батерия. Ще те снарядим за по-малко от час. След което ще достигнем кулата подир... да кажем, шест часа. При условие че не възникнат нови усложнения, разбира се.

„Несъмнено! — помисли Морган. — Освен това няма да си даде труда да провери щателно претоварената спирачна система, нито ще се пише доброволец да направи второто изкачване!“ Чувствуваше напрежението от последните няколко часа и скоро умората щеше да забави неговите мисъл и реакции, точно когато се нуждаеше от максималната ефективност и на двете.

Върна се в пилотското кресло, а вратата на капсулата остана отворена към открития Космос. Все още не се бе освободил от стегнатия предпазен колан. Ако го направеше, значеше, че признаваше поражението си, а това нямаше да си прости до края на дните си.

Немигацият лъч на лазера на „Кинте“ идеше почти вертикално отгоре и го пробощдаше безмилостно със своята светлина. Той се опита да съсредоточи мисълта си върху проблема така, както лъчът се фокусираше върху паяка.

Нуждаеше се от пособие за рязане на метал — ножица или ножовка. С тяхна помощ можеше да отреже задържащата планка. За пореден път изруга, задето на борда липсваше комплект инструменти. Но дори и да имаше, едва ли щеше да намери нужното му.

В акумулаторната батерия, вградена в транспортъора, се съхраняваха мегавати енергия. Можеше ли да ги използва по някакъв начин? За кратко си въобрази как възбуждаше електрическа дъга и прогаряше планката. Но дори и да се намереха подходящи дебели проводници — а такива нямаше — достъпът до главното захранване бе невъзможен.

Кингзли и всички най-големи мозъци се събраха и не можаха да намерят някакво решение. Ваневар остана сам — физически и интелектуално. В действителност, това бе предпочитаната от него ситуация...

И тогава, точно преди да протегне ръка, за да затръшне вратата на капсулата, Морган се сети какво да направи. През цялото време отговорът се намираше на една ръка разстояние!

ГЛАВА 52. ДРУГИЯТ СПЪТНИК

Сякаш огромен товар падна от раменете на Морган. Той усети пълна макар и ирационална увереност. Този път трябваше здраво да поработи!

Въпреки това не помръдна от мястото си, докато не планира действията си с точност до минута. И когато Кингзли, малко загрижен, го подкани отново да побърза да се върне, му даде уклончив отговор. Не желаше да подбужда илюзорни надежди нито на Земята, нито в кулата.

— Ще опитам един експеримент — рече кратко. — Оставете ме сам за няколко минути.

Грабна в ръка спинеретката, която бе използвал при толкова много демонстрации за отпускане на хипернишката — същата, с чиято помощ бе успял да се спусне в пропастта на Якагала преди години. От съображения за сигурност имаше само едно изменение: първият метър от нишката бе покрит със слой пластмаса, за да не бъде съвсем невидима и да може да бъде пипана с голи ръце.

Морган погледна малката кутийка в ръцете си и осъзна, че я считаше до голяма степен за талисман, нещо като бяла магия. Разбира се, на практика не вярваше в подобни щуротии, но винаги бе имал достатъчно логически основания да носи спинеретката със себе си. Преди да започне изкачването, му хрумна, че би могла да се окаже полезна поради своята здравина и необикновена сила на повдигане. Почти бе забравил, че нишката притежаваше и други уникални свойства...

Изкатери се още веднъж с мъка от креслото и коленичи върху металната решетка на външната тясна палуба на паяка, за да изследва причината за нещастieto. Капризният болт се подаваше на десет сантиметра от другата страна на решетката и въпреки че пръчките ѝ бяха близо една до друга и той не можеше да пъхне ръката си през тях, успя да се пресегне от външната страна без големи усилия.

Отпусна първия метър от нишката, покрита с пластмаса, и си послужи като с отвес с пръстена, закрепен на края ѝ. Пропусна го през

решетката. Пъхна развиващото устройство на сигурно място в ъгъла на капсулата, за да не би случайно да го катурне през борда, и се протегна ръка отвън край решетката, с цел да сграбчи люлеещия се край. Оказа се по-трудно, отколкото очакваше, тъй като дори забележителният флексискафандър не позволяваше на пръстите му да се сгънат съвсем свободно. Пръстенът се движеше като махало назад-напред и избягваше хватата му.

След половин дузина неуспешни опити, по-скоро уморителни, отколкото дразнещи, защото той знаеше, че трябваше да успее на всяка цена, закачи хипернишката около основата на болта, малко зад планката, която придържаше. А сега дойде време да покаже майсторлък...

Отпусна достатъчно нишка от спинеретката така, че оголената част достигна болта и го задмина. След това придърпа здраво двата края, докато почувствува, че примката се закачи здраво.

Морган никога не бе опитвал да среже по този начин парче закалена стомана с диаметър един сантиметър и нямаше представа колко време щеше да му отнеме. Подпря се на палубата и започна да движи своята невидима ножовка.

След пет минути вече се потеше обилно и не можеше да прецени дали въобще бе постигнал някакъв напредък. Страхуваше се да отслаби опъна, тъй като нишката можеше да се изплъзне от също тъй невидимия процеп, който той се надяваше, че прорязваше през тялото на болта. Кингзли го повика на няколко пъти, като звучеше все по-разтревожен, и той го успокояваше с кратки реплики. Възнамеряваше скоро да си почине и да поеме дъх, както и да обясни какво вършеше. Това бе най-малкото, което дължеше на нетърпеливите си приятели.

— Ван! — повика го Уорън. — Какво смяташ да правиш? Хората от кулата се обаждаха. Какво да им предам?

— Дай ми още няколко минутки. Опитвам се да срежа болта...

Спокоен, но властен женски глас прекъсна Морган и го шокира така, че инженерът едва не изпусна скъпоценната нишка. Думите зазвучаха малко завалено изпод скафандъра, но бяха прекрасно разбираеми. Той знаеше словата наизуст, въпреки че ги бе чул за пръв път преди месеци.

— Доктор Морган — каза КОРА, — моля легнете и починете през следващите десет минути.

— Ще бъдеш ли доволна от пет? — помоли ѝ се. — Точно в момента съм много зает.

КОРА не благоволит да отговори. Въпреки че съществуваха устройства, които можеха да водят прост диалог, неговият модел не бе от тях.

Морган спазва обещанието. Дишаше дълбоко и бавно цели пет минути. След това започна да реже пак.

Напред-назад, напред-назад. Опъваше нишката, наведен над решетката и Земята, отдалечена на четиристотин километра. Болът се съпротивляваше упорито, следователно той бе постигнал някакъв напредък при рязането на опърничавата стомана. До каква степен бе успял не можеше да се каже.

— Доктор Морган — каза КОРА, — наистина трябва да полегнете за половин час.

Инженерът изруга тихо.

— Грещиш, млада госпожице! — отвърна. — Чувствувам се отлично! — Излъга: КОРА знаеше за болката в гръдния му кош...

— На кого, по дяволите, приказваш, Ван? — поинтересува се Кингзли.

— На един прелитащ ангел — отговори Морган. — Извинявай, забравих да изключа микрофона. Ще взема да си почина пак.

— До къде си стигнал?

— Не мога да преценя. Но съм сигурен, че срезът е доста дълбок. Трябва да е...

Искаше му се да изключи КОРА, но това, разбира се, не бе възможно, дори ако можеше да достигне с ръка под материята на скафандъра. Монитор на сърцето, който можеше да бъде изключен, бе по-лош от безполезен — тъй като бе опасен!

— Доктор Морган — изрече КОРА, сега определено раздразнена, — наистина трябва да настоявам. Поне половин час пълен покой!

Този път на Морган не му бе до спорове. Знаеше, че КОРА бе права, но не можеше от машината да се очаква да разбере, че в случая ставаше дума не само за неговия живот. Освен това подозираше, че в нея бе предвиден някакъв коефициент на сигурност, подобно на онзи от неговите мостове. Диагнозата ѝ трябваше да е леко песимистична, следователно състоянието му не бе толкова сериозно, колкото тя го представяше. Или поне така той благоговейно се надяваше...

Болката в гръдния кош изглеждаше, че не се усилваше. Той реши да не обръща внимание нито на неразположението си, нито на КОРА и започна да реже пак бавно, но сигурно. „Ще продължа, докато е необходимо!“ — каза си унило.

Разчиташе, че щеше да предусети края на срязването, но се излъга. Паякът се метна бясно, когато четвърт тон мъртво тегло се откъсна от него. Морган почти бе захвърлен в бездната. Пусна спинеретката и опита да се вкопчи в предпазния колан.

Следващите му действия се развиха бавно, като на сън. Не почувствува страх, а само твърда решимост да не се предава на гравитацията без борба. Не можа да напипа предпазния колан; явно бе паднал, отхвърлен в кабината...

В съзнанието му бавно проблясваше, че използваше лявата си ръка — беше заклещена между пантите на отворената врата. Не се притегли към кабината. Висеше, хипнотизиран от гледката на падащата батерия, която бавно се въртеше, подобно на странно небесно тяло, и се стопяваше пред погледа му. Изчезна напълно след доста време и чак тогава Морган се прибра на сигурно място. Сгромоляса се в креслото.

Сърцето му биеше като чука. Седя неподвижен продължително време. Чакаше да чуе следващия протест и възмущение на КОРА. За негова изненада тя остана мълчалива, като че и тя също бе се стреснала. „Е, добре, отсега нататък няма да ѝ давам повод за оплаквания! Ще си седя мирно край пулта за управление и ще опитвам да отпусна разклатените си нерви!“

Когато дойде на себе си, повика Кингзли.

— Отървах се от батерията! — докладва и чу радостните възгласи на присъстващите долу. — Ще затворя люка и ще потегля отново. Кажи на Сесуи и компанията му да ме очакват след малко повече от час. И благодари на „Кинте“ за осветлението... вече не се нуждая от него.

Херметизира кабината и пусна въздух с нормално налягане. Отвори шлема на скафандъра си и се подкрепи с дълга глътка от студения портокалов сок. Включи мотора, отпусна спирачките и се облегна назад с чувство на завладяващо го облекчение. Паякът се понесе нагоре с пълна скорост.

Пътува няколко минути, преди да разбере какво му липсваше. С безплодна надежда надникна към металната решетка на палубата. Не, не бе там!

Е, можеше винаги да си поръча нова спинеретка вместо предишната, която последва акумулаторната батерия към Земята. Жертвата бе малка в сравнение с постигнатото. Странно защо тогава остана така разстроен и не можа да се наслади напълно на победата?

Сякаш бе загубил стар и верен приятел.

ГЛАВА 53. ПОСЛЕДНИ МЕТРИ

Фактът, че се движеше с тридесетминутно закъснение от разписанието, изглеждаше прекалено оптимистичен, за да бъде верен. Морган можеше да се закълне, че капсулата беше се спряла поне за час. Горе, в кулата вече на по-малко от двеста километра „комитетът по посрещането“ се готвеше да прегърне своя герой. Той даже не посмя да обмисли възможността за нови препятствия пред мисията си.

Отмина белега на петстотния километър. Движеше се бързо. От земята го настигна съобщение за изказани благодарности.

— Между впрочем надзираващият дивеча в резервата „Рухана“ докладва за въздушна катастрофа. Успокоихме го. Ако намерим кратера, ще ти приготвим сувенир!

Морган не срещна трудност да сдържи ентузиазма си. Беше се зарадвал, че бе видял политналата батерия за последен път. Ако можеха да открият спинеретката... но подобна задача би била безнадеждна...

Първият признак за новото нещастие дойде на петстотин и петдесетия километър. Досега скоростта на изкачването трябваше да достигне над двеста километра в час, а бе само сто деветдесет и осем. Въпреки че несъответствието нямаше да се отрази съществено на времето за пристигане, Морган се разтревожи.

Намираше се на тридесет километра от кулата. Диагностицира проблема. Разбра, че този път бе безсилен да направи каквото и да било. Въпреки че батерията бе прясно презаредена, започна да се изтощава.

Може би онези резки тръгвания и спирания бяха довели до техническа неизправност. Вероятно дори имаше физическа повреда на някои чувствителни елементи. Каквото и да бе обяснението, токът постепенно намаляваше, а с това — и скоростта на капсулата.

Специалистите от „Земната станция“ се парализираха от ужас, когато Морган докладва, че показанията на индикатора клоняха към нула.

— Опасявам се, че си прав! — проплака почти през сълзи Кингзли. — Нашият екип ти предлага да намалиш скоростта до сто километра в час. Ще опитаме да изчислим живота на батерията... независимо че предположението ни ще бъде чисто теоретично.

Оставаха двадесет и пет километра до целта — пътуване за не повече от петнадесет минути, дори с тази намалена скорост. Ако Главният конструктор бе вярващ, непременно щеше да се помоли.

— Изчислихме, че разполагаш с енергия за още десет до двадесет минути движение, като отсъдихме по ускорението, с което спада токът. Страхувам се, че ще стигнеш много близо, но няма да успееш.

— Да намаля ли отново скоростта?

— Не засега. Ще опитаме да оптимизираме режима на разряда на батерията и може би това ще помогне.

— В такъв случай включете вашия прожектор. Ако не мога да стигна до кулата, поне нека да я вида.

Желаяше да хвърли поглед отдолу на кубичната камера-затвор и нито „Кинте“, нито друга орбитална станция можеше да му помогне. Това бе работа само за прожектора, базиран на Шри Канда и насочен директно към зенита.

Секунда по-късно капсулата сякаш бе набита на кол от заслепяващия лъч, извиращ от сърцето на Тейпробейн. Другите три водещи релси, истински ленти от светлина, се сливаха в посока към кулата. Бяха само на няколко метра от него и толкова близо, че той понечи да се пресегне да ги докосне. Проследи с поглед перспективата, в която се стопяваха...

Намираше се само на двадесет километра! Трябваше да пристигне само след дузина минути и да се вмъкне през пода на онази блеснала в небето квадратна сграда и да занесе подаръци също като някой първобитен Дядо Коледа. Въпреки решимостта си да почива и да се подчинява на заповедите на КОРА, не бе възможно да го направи. Откри, че бе напрегнал всички мускули, като че с физическото си усилие подпомагаше паяка да довърши пътешествието.

Останаха десет километра. Задвижващият мотор промени забележимо шума си. Морган очакваше това и реагира моментално. Без да чака съвет от земята, намали скоростта на петдесет километра в час. Така щеше да пътува още дванадесет минути. Започна да се чуди с

отчаяние дали не бе попаднал в асимптотична крива на скоростта на доближаване. Това бе класическия вариант на известното от древността „състезание между Ахил и костенурката“. Ако намаляваше два пъти скоростта всеки път, когато скъсяваше дистанцията наполовина, то щеше ли да достигне кулата в реално време? Преди би се досетил интуитивно веднага за отговора, но сега бе прекалено изморен, за да помисли.

Достигна на пет километра от целта. Вече различаваше конструктивните особености — площадката околоръст и защитните перила, мрежата, осигуряваща безсмислена защита, служеща само за зальгалка на общественото мнение. Напрегна поглед, но не можа да види въздушния шлюз, към който сега пълзеше с агонизираща бавност.

Но и това изгуби значение. Само на два километра от целта моторите на паяка загубиха мощност. Капсулата дори се плъзна надолу, преди Морган да успее да натисне спирачките.

Този път за най-голямо негово удивление Кингзли не звучеше съвсем паднал духом.

— Все още имаш шанс да успееш — успокой го. — Дай на батерията десет минути да се самовъзстанови. В нея има достатъчно енергия за останалото разстояние.

Изминаха най-дългите десет минути в живота на Морган. Въпреки че можеше да ги прекара по-неусетно, ако се обадеше на все по-отчаяните призови на Дювал, той бе прекалено емоционално изтощен, за да приказва. Искрено съжаляваше за пропуска си и се надяваше, че Максин щеше да разбере и му прости.

Размени няколко кратки реплики с шофьора-пилот Чанг, който докладва, че бегълците в „Основата“ бяха в задоволителна форма и че близостта му им вдъхваше кураж. Чакали на опашка реда си да надникнат към него през малък страничен отвор на външната врата на въздушния шлюз и просто не можели да повярват, че той нямаше да успее да преодолее незначителното разстояние, което ги делеше.

Морган даде допълнителна минута отдых на батерията за по-голям късмет. За негово облекчение моторите отреагираха със силно дръпване, с вдъхващ смелост изблик на мощ. Паякът се придвижи на половин километър от кулата, преди да загуби отново скоростта си.

— Следващият път ще успееш! — ободри го Кингзли, въпреки че увереността му звучеше малко пресилена. — Жалко, че се забави...

— Още десет минути почивка? — попита с примирение Морган.

— Страхувам се — да. Този път включвай на тридесетсекундна тяга с минута междинна пауза. Така ще изцедиш и последния ерг от батерията.

„А и от мен! — помисли Морган. — Странно, че КОРА не се обади толкова продължително. Но този път не се напържах физически, само се чувствавам изтощен.“

Ангажиран изцяло с управлението на транспортъора, бе пренебрегнал изцяло себе си. Бе забравил своите разтварящи се без остатък енергийни таблетки на базата на гликоза и неголямата пластмасова манерка с плодов сок. Опитва и от двете и се почувствува по-добре. „Ех, ако можех да пренеса малко от излишните си калории на издъхващия акумулатор!“ — помисли.

Последно усилие! Настъпи моментът на истината! Неуспехът бе немислим — намираше се толкова близо до целта! Съдбата не можеше да бъде така жестока, когато му оставаха някакви си стотина метра!

Засвирука с уста в тъмното. Колко въздухоплателни средства бяха катастрофирали на самия край на пистата, след като благополучно бяха прелетели над океана! Безброй пъти яки машини бяха се повреждали само на милиметри от целта! Но и все някакъв късмет, колкото и малък да бе, се случваше на някого някъде. Нямахше основание да счита, че съдбата щеше да бъде повече или по-малко милостива.

Капсулата се понесе нагоре на скокове и спирания подобно на умиращо животно в предсмъртна агония. Когато батерията накрая се изтощи, изглеждаше, че основата на кулата запълни половината от небосклона.

Но пред Морган оставаха още двадесет метра!

ГЛАВА 54. ТЕОРИЯ НА ОТНОСИТЕЛНОСТТА

Настъпи тъжният момент, когато и последните малки количества енергия се изчерпаха и светлините на таблото за управление на паяка угаснаха. Морган повярва, че съдбата му изигра лош номер. Чак след няколко секунди му хрумна, че ако отпуснеше спирачките, щеше да се плъзне обратно към Земята. След три часа можеше да бъде в безопасност в леглото си. Никой не би го упрекнал за провала на мисията му; бе направил всичко в рамките на човешките възможности.

За миг се взря с притъпена ярост към недостижимия квадрат, върху който се проектираше сянката на капсулата. В ума му се въртяха варианти като ято луди пеперуди и той ги отхвърляше един по един. Ех, ако малката спинеретка му бе още под ръка... но нямаше как да я закачи за кулата. Ако бегълците разполагаха със скафандър, някой би могъл да му хвърли въже... но не бе останало време да се прибере флексискафандър от горящия транспортър.

Разиграваше се драма като на филм, в който някакъв въображаем проблем се решаваше от герой-доброволец, рискуващ неговия — още по-добре — нейния — живот. Например да оползотвори петнадесетте секунди, през които човек запазваше съзнание в пълен вакуум, за да изтича през шлюза и да му хвърли въже, като по този начин спаси останалите. Явно Морган бе се оплел в дебрите на отчаянието, защото макар и за кратък миг обмисли реално и тази идея, преди здравият разум да се върне у него.

Откакто паякът се предаде в битката с гравитацията, до момента, когато Морган най-накрая прие, че не можеше да се направи нищо друго, измина може би по-малко от минута. Тогава Кингзли зададе въпрос, който изглеждаше дразнещ със своята неуместност.

— Още веднъж ми кажи разстоянието, Ван! На колко метра точно си от кулата!

— Какво значение има, по дяволите? Дори и да съм на една светлинна година...

Настъпи тишина. Помощникът му заговори пак с тон, с който се поучаваше малко дете или капризен инвалид.

— Има голямо значение. Не спомена ли двадесет метра?

— Да... горе-долу толкоз.

Неочаквано, но съвсем определено Уорън въздъхна така, че всички чуха. В неговия глас прозвуча дори радост, когато отговори:

— През всичките тези години, Ван, си въобразявах, че ти си Главният инженер на проекта! Представи си, че наистина разстоянието е точно двадесет метра...

Ваневар го прекъсна с крясък.

— Какъв съм идиот! Кажете на Сесуи, че ще се скача след... да кажем, петнадесетина минути!

— Вероятността е четиринадесет срещу пет, в случай че си отгадал разстоянието с голяма точност! Сега нищо на света не може да те спре!

Твърдението бе прекалено рисковано и на Морган му се прииска Кингзли да не го беше изричал. Адаптерите за стиковане понякога не пасваха едни с други поради незначителни грешки, дължащи се на производствени толеранси. И разбира се, тази конкретно система никога не бе изпробвана на практика.

Почувствува само леко смущение от своята недосетливост. В края на краищата, при екстремни ситуации човек забравяше дори своя телефонен номер и даже — рождената си дата. А от друга страна най-важният фактор, предопределящ ситуацията, бе напълно пренебрегнат.

Ставаше дума за теорията на относителността. Не можеше да достигне кулата, но кулата щеше да пристигне — поради неумолимия си напредък от два километра на ден!

ГЛАВА 55. ТВЪРДО СКАЧВАНЕ

Рекордът на строежа за един ден бе тридесет километра при сглобяването на тънката и лека част на кулата. Сега, когато най-масивната порция — самия корен на конструкцията бе пред завършване в орбита, скоростта бе спаднала до два километра. Бе достатъчно бързо. Това даваше на Морган време да провери свързването на адаптера и да изрепетира наум своите прецизни действия, които трябваше да извърши между потвърждаването на изпълнението на твърдото стиковане и отпускането на спирачките на паяка. Ако спирачната система останеше включена малко по-дълго, щеше да се получи неравностойно състезание по сила между капсулата и движещите се мегатони на кулата.

Петнадесетте минути изминаха бавно, но спокойно. Морган се надяваше, че бе успял да умири КОРА. Към края на изпитанията събитията, изглежда, се развиваха с главоломна бързина. Последното усилие му изглеждаше като катастрофа в механична преса, тъй като твърдият покрив на небето започна да се спуска върху му. Само след секунда основата на кулата достигна на метри от него. Миг по-късно той почувствува и чу сблъсъка на скачващия механизъм.

Много животи зависеха от умението и точността, с която инженери и механици бяха свършили своята работа преди години. Ако съединението не се вместеше в зададените толеранси, ако захващащият механизъм не сработеше правилно, ако херметичната сглобка не бе въздухонепроницаема... Морган се опита да интерпретира бъркотията от звуци, които блъскаха в ухото му, но се оказа недостатъчно подготвен, за да разшифрова съобщенията им.

Накрая, като сигнал за победа, на индикаторното табло светна надписът „Скачването е завършено“. Трябваше да изминат десет секунди, докато телескопичните елементи последваха движението на напредващата кула. Пилотът изчака само пет, преди да отпусне предпазливо спирачките.

Бе се приготвил да ги натисне отново мигновено, в случай че паякът започнеше да пада, но сензорите не бяха излъгали: кулата и

капсулата сега бяха свързани неразривно помежду си. Морган трябваше да изкачи само няколко стъпала на стълбата и щеше да достигне целта си.

Съобщи за успеха си на ликуващите слушатели от Земята и „Междинната станция“ и приседна за миг да поеме дъх. Странно — това бе второто му посещение на същото място, но той си спомняше малко за първото, направено преди години на тридесет и шест хиляди километра по-високо. Бе присъствувал на, да го наречем по липса на по-добър израз, „полагането на фундамента“. В „Основата“ бе се провело малко тържество и бяха вдигнали безчет тостове в безтегловност. Тази секция на кулата не бе построена първа, но щеше да докосне Земята най-напред след дългото си спускане от орбита. На времето бе импровизирана кратка церемония и Морган сега си спомни, че дори дългогодишният му враг, сенатор Колинз, бе го удостоил с присъствието си и даже му бе пожелал успех с язвителна макар и добронамерена реч. Сега имаше по-добър случай за празнуване...

Ваневар вече чуваше слабото приветствено барабанене с пръсти от вътрешната страна на въздушния шлюз. Разкопча предпазния колан, изкатери се непохватно на седалката и се заизкачва по стълбата. Люкът над главата му най-напред се запъна сякаш природните стихии, опълчили се срещу му, се изпречиха немощно за последно. Въздухът изсъска кратко и въздушното налягане се изравни. Кръглият капак се отвори бързо надолу и нетърпеливи ръце му помогнаха да влезе в кулата. Морган пое първата глътка от зловонния въздух и се почуди как някой бе могъл да оцелее. Почувствува увереност, че ако бе прекъснал мисията си, вторият опит щеше да се окаже прекалено закъснял.

Голата, съвсем празна камера бе осветена само от флуоресциращи панели, които търпеливо улавяха и след това излъчваха слънчевата светлина в продължение на повече от десетилетие в очакване на спешен случай като настоящия. Слабото осветление разкри сцена, която можеше да се случи само по време на война. Сякаш бездомни разчорлени бегълци от разрушен град бяха намерили подслон в противобомбено убежище с малкото лични вещи, които бяха успели да спасят.

Но не много подобни бежанци биха носили кутии с надписи от рода на „Йонен прожектор, произведено от корпорация «Лунар хотел»,

собственост на Федерална Република Марс“ или вездесъщото „(Не) може да се съхранява във вакуум“. Нямаше весели лица. Дори тези, които лежаха неподвижно, за да пестят кислород, едвам се усмихнаха и махнаха сковано с ръка. Морган отвърна на поздрава им и краката му се подкосиха, а пред очите му причерня.

През живота си не бе припадал и когато силната студена струя кислород го свести, първата му емоция бе остро смущение. Погледът му бавно се фокусира и той видя маскирани сенки да кръжат около него. За момент се почуди дали не се намираше в болница, след това мозъкът и зрението му станаха нормални. Докато бе бил в безсъзнание, ценният му товар явно бе разопакован.

Маските представляваха молекулярни сита. Ако човек ги носеше около устата и носа, те спираха въглеродния двуокис и позволяваха преминаването само на кислорода. Прости по устройство, но технологически твърде сложни, те позволяваха оцеляването в атмосфера, в която в друг случай би настъпило незабавно задушаване. Дишането през тях малко се затрудняваше, но в природата нищо не се постигаше без компромис, а в случая се плащаше малка цена за спасяването на човешки живот.

Морган се вдигна на крака неуверено, но без чужда подкрепа. Представи на спасените от него мъже и жени макар и със закъснение. Тревожеше го само една мисъл: докато бе в безсъзнание, дали КОРА не бе произнесла някоя от нейните програмирани речи? Не искаше да го повдига на въпрос, но продължаваше да се чуди...

— От името на всички нас искам да ви благодаря за постъпката! — обърна се към него професор Сесуи с непохватността на човек, който рядко проявяваше вежливост към когото и да било. — Дължим ви живота си!

Всеки логически или задушевен отговор би носил белега на фалшива скромност, затова Морган, под предлог, че си оправяше маската, измърмори нещо неразбираемо.

Тъкмо щеше да започне да проверява дали цялата екипировка бе разтоварена, когато Сесуи доста разгорещено добави:

— Съжалявам, че нямаме възможност да ви предоставим стол! Това е най-доброто, което можем да ви предложим! — Посочи няколко кутии от инструменти, нахвърляни една върху друга. — Наистина не трябва да се напрягате!

Фразата звучеше познато, значи КОРА бе проговорила! Получи се неловка пауза, по време на която Морган осъзна този факт и другите мълчаливо признаха, че знаеха, а той показа, че знаеше, че те знаеха — всичко това без нито една произнесена дума, както подобно в психологически безкраен регрес, който се случваше, когато група хора погребваха дълбоко в себе си тайна, която никога нямаше да излезе на бял свят.

Той пое дълбоко дъх. Учудващо бе колко бързо човек привикваше към молекулярната маска. Приседна на предложеното място. „Няма да припадна пак — каза си с мрачна решителност. — Трябва да предоставя провизиите и да се махна по възможност по-скоро, преди КОРА да се е обадила пак.“

— Тази кутия със запълващо вещество ще ви свърши работа за изолиране на утечката. — Посочи към най-малкия от контейнерите, които бе донесъл. — Напръскайте спрея около уплътнителите край въздушния шлюз. Втвърдява се за секунди.

Използвайте кислорода само при крайна необходимост. Например — когато трябва да поспите. Донесъл съм на всеки по една маска, непропускаща въглероден двуокис; има и няколко резервни.

Ето вода и храна за три дни. Разполагате с предостатъчно. Транспортърът от станцията „10 К“ трябва да пристигне тук утре. Що се отнася до аптечката — надявам се, че няма да се нуждаете изобщо от нея.

Замълча, за да поеме дъх. Не бе лесно да приказва с филтър против въглеродния двуокис и той усети увеличаваща се нужда да съхрани силите си. Хората на Сесуи сега можеха да се погрижат сами за себе си, а на него му предстоеше да свърши още нещо и то — колкото по-бързо, толкова по-добре.

Морган се обърна към Чанг и тихо каза⁷

— Моля, помогнете ми да облека пак флексискафандъра. Искам да инспектирам релсите.

— Но вашият скафандър е само за тридесетминутен престой в Космоса!

— Ще ми бъдат необходими само десет, най-много — петнадесет минути.

— Доктор Морган, аз съм оператор с квалификация на космонавт, а вие не сте. На никого не е позволено да излиза със

скафандър за тридесетминутен престой без резервен кислороден цилиндър или придружител. Изключая извънредните случаи, разбира се.

Морган се усмихна уморено. Чанг бе прав. Не съществуваше извинението за непосредствена опасност. Но случаят бе спешен според преценката му на Главен инженер.

— Искам да оценя повредите — възрази. — Ще разгледам релсите. Ще бъде жалко, ако екипът от „10 К“ не успее да ви достигне, само защото не са били предупредени за съществуваща пречка. — „Тази клюкарка КОРА какви ли им ги е надрънкала, докато бях в безсъзнание?“

Чанг не изглеждаше щастлив. Последва го мълчаливо в посока на северния въздушен шлюз.

Точно преди да затвори шлема инженерът го попита:

— Срещате ли проблеми с професора?

— Мисля, че въглеродният двуокис позабави реакциите му. — Поклати отрицателно глава. — Но ако започне пак да буйствува... е, имаме надмощие — шестима срещу един сме. Въпреки че едва ли би могло да се разчита на неговите студенти. Някои от тях са не по-малко люди от самия него. Погледни онова момиче, което пише в ъгъла! Убедена е, че Слънцето изгасвало или се взривявало... не разбрах точно какво — и иска да предупреди света преди смъртта си! Каква е ползата? Бих предпочел да не зная!

Ваневар не можа да сдържи усмивката си, но усети със сърцето си, че студентите на професор Сесуи бяха съвсем нормални. Ексцентрични — може би, а също — и със блестящи умове. Едва ли биха могли да работят със своя знаменит учител по друг начин. Някой ден Главният инженер щеше да научи повече за мъжете и жените, които бе спасил. Но трябваше да почака, докато всички се върнеха на Земята — всеки по своя път.

— Ще се разходя за кратко около кулата. — Морган промени рязко темата. — Ще опиша всички повреди, а вие ще ги докладвате на „Междинната станция“. Няма да ми отнеме повече от десет минути. А ако все пак това се случи — не се опитвайте да ме върнете обратно!

Отговорът на Чанг бе практичен и кратък. Затвори вътрешната врата на въздушния шлюз и попита:

— Как по дяволите бих могъл?

ГЛАВА 56. ПОГЛЕД ОТ БАЛКОНА

Външната врата на северния въздушен шлюз се отвори лесно и в рамката ѝ се очерта правоъгълник от абсолютна чернота. Горяща линия разсичаше тъмнината хоризонтално — защитните перила на площадката за оглед блестяха под лъчите на прожектора, запален на върха на планината далече долу.

Морган пое дълбоко дъх и се изви в скафандъра. Почувствува се удобно. Махна с ръка на Чанг, който надзърташе през прозореца на вътрешната врата, и пристъпи във вратата.

Площадката за оглед, която заобикаляше „Основата“, представляваше метална решетка с ширина два метра. Отвъд нея се простираше предпазна мрежа на разстояние още тридесет метра. Частта, разкрила се пред погледа на инженера, не бе действувала по предназначението си в продължение на всичките тези години на търпеливо очакване.

Той започна своята навигация в кръг около кулата, като закриваше очите си от блясъка, извиращ под краката му. Косото осветление разкриваше и най-малката трапчинка или неравност по повърхността, която се простираше над него като магистрала към звездите, каквато всъщност беше в известен смисъл.

Както беше се надявал и очаквал, експлозията от по-далечната страна на кулата не бе причинила вреди от отсамния край. За подобни разрушения щеше да бъде необходима атомна бомба, а не — електрохимична. Жлебовете-близнаци на релсата, сега в очакване на пристигането на първите пътници, се протягаха безкрайно нагоре, първично идеални. Въпреки заслепяването от прожектора, Ваневар различи буферите на станцията, намиращи се на петдесет метра под „балкона“ и готови да изпълнят задача, която едва ли някога щеше да им се наложи.

Морган се придвижваше бавно на запад и близо до кубичната кула, докато стигна до първия ъгъл. Обърна се и погледна отворената врата на въздушния шлюз и относителната сигурност, която

представляваше, преди да продължи смело покрай голата западна стена.

Усети странна смесица от въодушевление и страх, каквито не бе изпитвал, откакто бе се учил да плува и бе се озовал потопен във вода, дълбока повече от човешки бой. Въпреки че бе уверен, че не го грозеше непосредствена опасност, все нещо можеше да се случи. Усещаше остро присъствието на КОРА, която дебнеше своя шанс. Винаги бе мразил да оставя дадена работа недовършена, а мисията му все още не бе изпълнена.

Западната страна не се различаваше от северната с изключение на липсата на въздушен шлюз. Отново нямаше и помен от повреда, въпреки че мястото се намиреше по-близо до сцената на експлозията.

Потисна импулса си да бърза — в края на краищата намиреше се отвън само в продължение на три минути — и се отправи с отмерени крачки към следващия ъгъл. Преди да го достигне, разбра, че нямаше да успее да довърши заплануваната си обиколка около кулата. Площадката за оглед бе разкъсана и се люлееше в свободното пространство подобно на изплезен метален език. Предпазната мрежа бе изчезнала съвсем и най-вероятно бе откъсната от падащия транспортър.

„Не насилвай късмета си!“ — предупреди се Морган. Но не се стърпя и надникна иззад ъгъла, като се придържаше за останките от предпазната ограда.

В лентата-релса бе заседнало солидно количество метални отломъци, а лицевата страна на кулата бе обезцветена от взрива. Но докъдето му стигаше погледът, нямаше място, което не би могло да се приведе в ред само за няколко часа от група работници с лазерни режещи инструменти. Описа подробно пораженията на Чанг, който изрази облекчение и го подтикна да се върне възможно най-скоро.

— Не се притеснявай! — успокои го инженерът. — Разполагам с още десет минути, а трябва да измина само тридесет метра. Мога да се справя, дори ако трябва да разчитам само на въздуха в дробовете си, поет от едно вдишване.

Но не възнамеряваше да прави подобни опити. Вълненията през нощта му бяха предостатъчни, особено ако трябваше да се довери на КОРА. Отсега нататък щеше да се подчинява на заповедите ѝ безпрекословно.

Върна се до отворената врата на въздушния шлюз и застана прощално за няколко секунди, опрян на защитната ограда, потопен във фонтаните светлина, извиращи от самия връх на Шри Канда далече отдолу. Неимоверно разтегнатата му сянка се проектиреше върху стената на кулата и се проточваше вертикално нагоре към звездите. Сигурно се простираше на хиляди километри и на Морган му хрумна, че вероятно тя стигаше транспортъора, който сега слизаше бързо от станцията „10 К“. Ако помахаше с ръце, може би спасителите биха забелязали сигналите му — дори би могъл да им съобщи нещо по Морзовата азбука.

Тази забавна фантазия подбуди друга, по-сериозна мисъл. Дали не бе по-добре за него да изчака тук с другите и да не рискува да се връща с паяка? Но пътешествието до „Междинната станция“, където би могъл да получи квалифицирана медицинска помощ, щеше да отнеме седмица. Тази алтернатива не бе благоразумна, тъй като можеше да се върне на Земята за по-малко от три часа.

Беше крайно време да влезе; въздухът му свършваше, а от друга страна нямаше какво още да види. Това бе иронията на разочарованието, като се имаше предвид красивата гледка, на която човек би могъл да се наслади при други обстоятелства през деня или нощта. Сега, както планетата отдолу, така и небесата горе не се виждаха добре поради заслепяващия блясък, идващ от Шри Канда. Ваневар плуваше в малка вселена от светлина, заобиколен отвсякъде от пълна тъмнина. Трудно му бе да повярва, че се намираше в Космоса, дори само задето усещаше теглото си. Чувствуваше се така сигурен, като че стоеше на гранитния връх на Якагала, а не на шестстотин километра по-високо. Тази мисъл бе приятна и той щеше да я отнесе като скъп спомен у дома.

Потупа гладката твърд на кулата. Стори му се огромна в сравнение със собствения му ръст — подобно на амеба, застанала до слон. Разликата бе, че микроскопичната амеба не можеше да възприеме съществуването на слона, камо ли да създаде такъв.

„Ще се видим на Земята след година!“ — прошепна Морган на кулата и бавно затвори вратата на въздушния шлюз след себе си.

ГЛАВА 57. ПОСЛЕДНАТА ЗОРА

Морган остана в основата на кулата само пет минути. Времето не предразполагаше към размяна на любезности, а от друга страна той не желаше да консумира от ценния кислород, който им бе донесъл с такова себеотрицание. Здрависа се с всички поред и се напъха обратно в паяка.

Почувствува се по-добре, когато свали маската. Олекна му от мисълта за успешния край на неговата мисия и че само след три часа щеше да се върна в безопасност на Земята. След всички премеждия да се добере до кулата, усети неохота да потегли надолу и да се предаде за кой ли път на привличането на гравитацията, ако и да съзнаваше, че се завръщаше у дома.

Освободи ключалките на стиковащото устройство и започна да се спуска надолу, като първите няколко секунди изпадна в безтегловност.

Когато индикаторът на скоростта отчете триста километра в час, се включи автоматичната спираща система и теглото му се възвърна. Брутално изчерпаната батерия започна да се зарежда, но вероятно бе повредена така, че не можеше да бъде поправена и щеше да се наложи да бъде бракувана.

Възникна зловеща аналогия. Морган неспирно мислеше за пренапрежението, което бе изпитало тялото му, но някаква упорита гордост го караше да се въздържа да поиска да го чака лекар на „Земната станция“. Беше направил малък облог със съвестта си: щеше да го направи, само ако КОРА се обадеше пак.

Но той се спускаше бързо в нощта, а сърдечният монитор оставаше мълчалив. Инженерът се отпусна и остави капсулата да се грижи сама за себе си в автоматичен режим, а той започна да се възхищава на гледката на небето. Малко въздухоплателни средства осигуряваха такъв панорамен изглед и съвсем малцина можеха да наблюдават звездите при подобни превъзходни условия. Северното сияние бе изчезнало напълно, прожекторът бе угасен и нищо не можеше да се сравни със звездния рой.

Освен, разбира се, изкуствените звезди, създадени от човешка ръка. Почти директно над главата му грееше яркият маяк на орбиталната станция „Ашока“, застинала завинаги над Хиндустан, само на няколкостотин километра от комплекса на кулата. Наполовина на това разстояние на изток грееше „Конфуций“, доста по-надолу бе „Камехамеха“, докато високо на запад хвърляха отблясъци „Кинте“ и „Имхотеп“. Тези бяха най-ярките жалони на човешкото присъствие около екватора. Имаше буквално плеяда други, всички взети заедно многократно по-ярки от съзвездието Сириус. Колко биха се учудили древните астрономи, ако можеха да зърнат чудната небесна огърлица! И как щяха да се смаят, щом установяха, че новите звезди оставаха неподвижни и нито залязваха, нито изгряваха, а древните небесни светила плуваха по предназначения им от древността курс.

Докато гледаше в захлас диамантената огърлица, разпростряна в небето, Морган в полусън трансформира образа в нещо друго, много по-внушително. Напрягна слабо въображението си и тези звезди, дело на човешка ръка, станаха светлини на титаничен мост.

Отплува във все по-диви фантазии. Как се казваше бродът във Валхала, по който героите от норвежките легенди преминаваха от този свят в отвъдния? Не можа да си спомни, но сънят му бе грандиозен.

Дали и други същества бяха опитвали напразно да съединят небесата на техните съседни светове, при това — много преди хората? Мисълта му се развихри около великолепните пръстени на Сатурн и призрачните арки на Уран и Нептун. Въпреки че съвсем добре знаеше, че там даже не бяха възникнали дори признаци на живот, беше му забавно да си представи тамошните разбити останки на срутени мостове.

Жадуваше за сън, но въпреки неговата воля въображението му го понесе на своите крила. Също като куче, захапало нов кокал, не можеше да се отърве от натрапчивите мисли.

Новата концепция не бе напълно абсурдна, даже не бе и оригинална. Много от станциите на синхронна орбита вече се простираха на километри разстояние и се свързваха с кабели, значително дълги в сравнение с височината на тяхната орбита. Ако ги съединеше, щеше да се формира пръстен, който да опаше света. Подобна инженерна задача би била многократно по-лека от построяването на кулата и би се изразходвало по-малко материал.

Не... не пръстен... а колело. Тази кула представляваше само първата „спица“. Щеше да има и други (четири?, шест?, множество?), разположени все на екватора. Когато бъдеха съединени с твърди връзки горе, в орбита, проблемите, свързани с нестабилността, които преследваха като чума единичната кула, щяха да изчезнат. Африка, Южна Америка, островите Гилберт, Индонезия... всички те щяха да осигурят места за земни станции, ако се наложеше.

Някой ден, когато материалите станеха по-здрави и науката напреднеше, кулите щяха да бъдат неуязвими дори за най-силните урагани, и тогава площадките на върховете на планините щяха да са излишни. Ако можеше някак той да изчака още сто години, може би нямаше ненужно да безпокои Маханайаке Тхеро...

Докато мечтаеше, тънкият полумесец на изгряващата Луна се вдигна необезпокоявано над източния хоризонт и порозовя от първите слънчеви лъчи, предвестници на зората. Земята освети със собствена светлина лунния диск толкова силно, че Морган можа да види с големи подробности нощния ландшафт. Напегна очи, за да разгледа по-добре тази най-прекрасна в живота му гледка, невидяна от човешко същество от по-ранните епохи, истинска звезда в ръцете на лунния полумесец. Но нощес не бе видно нито едно от човешките селения.

Оставаха му двеста километра, по-малко от два часа път. Нямаше смисъл да опитва да се държи буден. Паякът бе програмиран за автоматично приземяване и щеше да докосне леко Земята, даже без да го обезпокои в съня му...

Болката го събуди първа. КОРА закъсна с част от секундата.

— Не се опитвай да се движиш! — нареди му успокоително. — Вече поисках помощ по радиото. Линејката вече е на път.

„Комично е! Но не се смей! — заповяда си Морган. — Тя прави само най-доброто!“ Не изпита страх. Въпреки че болежката под гръдната кост стана по-интензивна, бе все още търпима. Опита да фокусира мисълта си върху нея и само от това получи облекчение на симптомите. Много отдавна бе открил, че най-добрият начин да успокои болно място бе да се концентрира мислено върху него.

Повика го Уорън Кингзли, но думите му звучаха далечно и почти нямаха значение. Разпозна тревогата в гласа на приятеля си и понечи да облекчи скръбта му, но силите му бяха се изчерпали и не можа да се справи с този проблем... както и с който и да било друг.

Сега вече не чуваше и думите му. Слаб, но постоянен рев заличаваше всички останали звукове. Въпреки че съзнаваше, че съществуваше само във въображението му... или в каналите-лабиринти на ушите му, изглеждаше му напълно реален. Би повярвал, че стоеше край някой огромен водопад.

Скоро шумът отслабна, стана по-мек и мелодичен. И внезапно го разпозна. Колко приятно бе да чуе още веднъж тук, на мълчаливия фронт на Космоса, звука, който не можеше да забрави от първата си визита на Якагала!

Гравитацията го връщаше у дома така, както през вековете бе чертала траекториите на водните пръски на фонтаните на Рая! Но той бе създал творение, което земното привличане нямаше да си възвърне никога... или поне докато човекът притежаваше мъдростта и волята да го съхрани.

Колко студени станаха краката му! Работеше ли животоподдържащата система на транспортъора? Скоро щеше да съмне и щеше да се разлее достатъчно топлина.

Звездите избледняваха много по-бързо, отколкото имаха право. Странно! Денят почти настъпи, а около него тъматата се сгъсти! И фонтаните потъваха обратно в земята и гласчетата им ставаха все по-слаби... по-слаби... по-слаби...

Сега се чуваше друг глас, но Ваневар Морган не можеше да го чуе. Между кратки, пронизителни алармени сигнали КОРА крещеше на зараждащата се зора:

— Помощ! Моля всички, които ме чуват, да дойдат веднага! Тук е КОРА! Спешно е!

Помощ! Моля всички, които ме чуват, да дойдат веднага!...

КОРА продължи да зове. Слънцето изгря и първите му лъчи погалиха върха на планината, която едно време бе свещена. Далече отдолу сянката на Шри Канда скочи върху облаците, а конусът ѝ бе все още идеален, независимо от човешката намеса.

Вече не идваха пилигрими, които да наблюдават как символът на вечността лягаше върху лицето на разбуждащата се земя. Но през бъдните векове планината щеше да види милиони хора как щяха да пътуват удобно и комфортно към звездите.

Епилог: Триумфът на Калидаса

През последните дни на онова кратко лято, преди челюстите на ледовете да се бяха затворили около екватора, един от пратениците на „Стархоум“ пристигна в Якагала.

Господарят на рояците беше се самосъешил в човешки облик. С изключение на една малка подробност, подобие то бе превъзходно, но дузината деца, които придружаваха жителя на далечния свят в автокоптера, се намираха постоянно в състояние на лека истерия, като най-малките непрекъснато избухваха в кикот.

— Какво е толкова смешно? — попита ги на перфектен език, общоприет в Слънчевата система. — Или само се шегувате?

Нормалният му обхват на виждане покриваше изцяло инфрачервения спектър. Но те не му обясняваха, че човешката кожа не представляваше мозайка от случайни съчетания на зеления, червения и синия цветове. Дори когато ги заплаши, че щял да се превърне в Тиранозавър рекс и да ги погълне цели-целенички, те отказаха да задоволят любопитството му. Бързо посочиха грешката на космическия пришълец, обединяващ много в едно цяло, пропътувал неизброими светлинни години и събирал знания в продължение на тридесет столетия, че маса от само стотина килограма едва ли щеше да наподобява впечатляващ динозавър!

Жителят на „Стархоум“ не се обиди. Бе търпелив, а децата на Земята го изумяваха безкрай с тяхната биология и психология. Същото можеше да се каже и за най-младите създания. Бе изследвал девет подобни биологични вида и почти си представяше какво означаваха растежа, зрелостта и умирането.

Пред дузината човеци и нехуманоида се простираше пуста земя. Някогашните тучни полета и гори бяха издухани от студените повеи от север и юг. Грациозните кокосови палми бяха изчезнали много отдавна и дори мрачните борове, които ги бяха надживели, сега представляваха голи скелети, а техните корени се разрушаваха от разширяващите територията си мразове. Никакъв живот не бе останал на повърхността на Земята. Само в океанската бездна, където вътрешната топлина на планетата все още държеше леда на разстояние, малко на брой слепи, освирепели от глад създания пълзяха, плуваха и се изяждаха едно друго.

И все пак за съществуване, чиято планета-дом бе се въртяла около угасваща червена звезда, Слънцето грееше от безоблачното небе с

непоносима яркост. Въпреки че цялата му топлина бе изчезнала, изчерпана от болестта, атакувала ядрото му преди хилядолетие, неговото яростно, студено сияние разкриваше всички подробности на поразената земя и хвърляше разкошни отблясъци откъм настъпващите глетчери.

За всяко дете, все още наслаждаващо се на силата на своето пробуждащо се съзнание, температурите под нулата бяха весело предизвикателство. Те танцуваха голи в преспите и с боси крака ритяха във въздуха облаци от блестящи кристали във формата на сух прашец и затова техните симбионти често ги предупреждаваха: „Не позволявайте на сигналите за студ да преминат допустимите граници!“. Причината бе, че все още не бяха достатъчно пораснали и не можеха да сменят евентуално увредените си крайници без помощта на по-възрастните.

Най-голямото момче се изфука. Бе се подложило преднамерено на студа и обяви на всеослушание, че бил „съставен от огнени елементи“. (Жителят на „Стархоум“ си отбеляза новия израз с цел бъдещо изследване, което щеше да го доведе до пълно объркване.) Малкият екхибиционист се превърна в колона от пламък и пара и затанцува насам-нататък по древния зид. Другите деца нарочно се отнесоха с пренебрежение към тази груба форма на себеизтъкване.

Жителят на „Стархоум“, обаче, съзря любопитен парадокс. Защо земните хора бяха се оттеглили към по-близките до Слънцето планети, щом можеха да се преборят със студа с мощта, която притежаваха... и техните братовчеди от Марс използваха?

На този въпрос не можа да си отговори задоволително. Обмисли за кой ли път загадъчния отговор, получен от „Аристотел“, обединяващ много себеподобни в едно цяло и с когото най-лесно се разбираше.

„За всяко природно явление има сезон — бе му отвърнал земният мозък. — Настъпват времена, когато трябва да се борим с природата или да ѝ се подчиним. Истинската мъдрост се състои в това да направим правилно своя избор. Когато свърши дългата зима, хората ще се върнат на една обновена и освежена Земя!“

Ето защо през последните няколко столетия цялото земно население беше изтекло като потоци през екваториалните кули и бе пропътувало в посока на Слънцето към по-младите океани на Венера и

плодородните равнини в облагородените области на Меркурий. След петстотин години Слънцето щеше да оздравее и заточениците щяха да се завърнат. Щяха да напуснат Меркурий, но Венера щеше да остане като втори дом. Угасването на Слънцето бе дало и подтика, и възможността за обуздаването на онзи адски свят.

Въпреки че тези събития бяха от изключително значение, те касаеха жителя на „Стархоум“ само непряко. Интересът му бе съсредоточен върху някои по-фини аспекти на човешката култура и общество. Всеки биологичен вид бе уникален и поднасяше изненади със своите особености. Настоящият бе загатнал на жителя на „Стархоум“ объркващата идея за негативната информация... или съгласно местната терминология: хумора, фантазията, мита...

Чуждоземецът се мъчеше да проумее тези странни явления и понякога стигаше до отчаяние. „Никога няма да разберем напълно човешките същества!“ — казваше си. В отделни случаи биваше неудовлетворен до такава степен, че се опасяваше да не извърши неволно самосъещаване с всичките му последващи рискове. Но сега постигна напредък. Все още си спомняше времето, когато измислишега и малчуганите до едно бяха прихнали.

„Ключът на загадката се крие в работата с децата! — бе му подсказал «Аристотел». — Съществува стара поговорка: «Детето е баща на мъжа». Въпреки че биологическата концепция за «баща» е чужда и за двама ни, в този контекст думата има двойно значение...“

Ето как жителят на „Стархоум“ бе се озовал тук с надеждата, че малките палавници щяха да му позволят да разбере възрастните индивиди, в каквито щяха да се преобразуват. Понякога казваха истината, но дори когато бяха игриви (още една трудна концепция) и разменяха негативна информация, чуждопланетният жител вече разпознаваше своеобразните белези на речта...

Имаше случаи, когато нито децата, нито възрастните, нито дори „Аристотел“ знаеха истината. Изглежда, съществуваше непрекъснат спектър между абсолютната фантазия и известните със сигурност исторически факти, като бяха възможни всякакви междинни градации. От единия край бяха фигури като Колумб и Леонардо, Айнщайн и Ленин, Нютон и Вашингтон, чиито автентични гласове и образи бяха съхранени. В другата крайност бяха Зевс и Алис, Кинг Конг и Гъливер, Зигфрид и Мерлин, които едва ли бяха живели в действителност. Но

какво можеше да се каже за Робин Худ и Тарзан, Христос и Шерлок Холмс, Одисей и Франкенщайн? Ако се приемеше известна доза преувеличение, може би на тях също съответстваха реални исторически персонажи...

Слонският трон бе се променил немного за три и половина хиляди години, но никога преди не бе изпитвал тежестта на толкова чужд на човешката раса посетител. Жителят на „Стархоум“ се вгледа на юг и сравни широката половин километър колона, извисяваща се от далечния планински връх, с най-добрите подвизи на инженерството, които бе видял на други планети. За такава млада раса постижението бе наистина внушително. Въпреки че създаваше впечатлението, че всеки миг щеше да се катурне от небето, конструкцията бе устояла в продължение на петнадесет столетия!

Не разбира се в първоначалната си форма. Първите сто километра представляваха град, разположен вертикално и заемащ нивата с по-голямо пространство, през което шестнадесетте комплекта релси често бяха превозвали по милион пътници на ден. Само две от тези ленти-релси работеха в момента. След няколко часа жителят на „Стархоум“ и придружаващите го щяха да поемат бързо нагоре по огромната, набраздена колона на път за Пръстеновия град, който опасваше земния глобус.

Чуждоземецът изви навън очи, за да добие телескопична картина и бавно сканира зенита. Да, там беше. Трудно се забелязваше през деня, но лесно — през нощта, когато слънчевите лъчи струяха покрай сянката на земята, но грееха ярко там, горе. Тънката, блестяща лента, която разцепваше небето на две полусфери, представляваше цял свят сам по себе си, където билиони хора бяха избрали да живеят при нулева гравитация.

Над града-пръстен се намираще космическият кораб, който бе докарал пратеника и всички негови компаньони от рояка през междузвездната бездна. Дори в момента бе готов за отпътуване... не че бе спешно, но бе пристигнал няколко години по-рано според разписанието и сега се подготвяше за следващия, шестстотингодишен етап от пътешествието си.

За жителя на „Стархоум“, разбира се, времето бе незначително малко, тъй като нямаше да се разсъеши преди края на пътуването. Но след това можеше да бъде изправен пред най-голямото

предизвикателство в своята кариера. За пръв път бе разрушена роботизирана сонда... или поне бе замлъкнала — скоро след като бе навлязла в Слънчевата система. Може би бе осъществила контакт с мистериозните Ловци на зората, които бяха оставили следи в толкова много светове, необяснимо близо до Първоначалото. Ако жителят на „Стархоум“ бе способен на благоговение или страх, щеше да изпита и двете, тъй като планираше своето бъдеще — поне за шестстотин години напред.

Но сега се намираше на засипания със сняг връх на Якагала и бе обърнал лице към пътя към звездите, сътворен от човечеството. Привика децата до себе си (те винаги разбираха кога той действително искаше да му се подчинят) и посочи планината на юг.

— Знаете много добре, че „Космопорт едно“ е бил построен две хиляди години по-късно от този разрушен вече дворец! — Започна с въодушевление, което бе само отчасти престорено.

Децата закимаха в мълчаливо съгласие. Жителят на далечната планета „Стархоум“ очерта линията на орбиталния елеватор от зенита до върха на далечната планина Шри Канда.

— Тогава защо наричате тази колона „Кулата на Калидаса“? — довърши въпроса си.

ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ И БЛАГОДАРНОСТИ

Авторът на историческа фантастика носи специална отговорност пред своите читатели, особено когато разказва за непознати епохи и места. Не би трябвало да изкривява известните факти и събития, а когато ги измисля, което често е принуден да прави, негово задължение е да посочи разделящата линия между въображението и действителността.

Писателят на научна фантастика има същите отговорности, но повдигнати на втора степен. Надявам се, че настоящите бележки не само ще ме освободят от тези задължения, но ще допринесат и за удоволствието на читателя.

ТЕЙПРОБЕЙН И ЦЕЙЛОН

С цел да усилия драматизма, направих три незначителни промени на географията на остров Цейлон, сега — Шри Ланка. Преместих го на осемстотин километра по на юг, така че да възседне екватора... което в действителност е било преди двадесет милиона години и може би някой ден ще стане отново. В момента се намира между шест и десет градуса северна географска ширина.

В допълнение удвоих височината на Свещената планина и я преместих по-близо до „Якагала“. И двете места съществуват, при това съм ги описал много точно.

Шри Пада или Адамов връх е планина с изумително правилна конусовидна форма. Свещена е за будистите, мюсюлманите, индусите и християните. Има малък храм на самия връх. В светата обител се пази каменна плоча с отпечатък, който се счита, че е от ходилото на Буда въпреки дължината му от два метра.

В продължение на много векове всяка година хиляди пилигрими изкачват продължително 2240-метровия връх. Изкачването вече не е свързано с опасности, тъй като има две стълби (несъмнено — най-

дългите в света) до самия връх. Изкачих се само веднъж, подбуден от журналиста от „Ню Йоркер“ Джереми Бърнстайн (виж книгата му „Наука на преживяното“), и краката ми останаха парализирани за няколко дена впоследствие. Но усилието си струваше, тъй като за късмет наблюдавахме красивия и вдъхващ благоговение спектакъл на движението на сянката на върха при зазоряване — идеално симетричен конус, който се вижда само няколко минути непосредствено след изгрев слънце, простиращ се почти до хоризонта върху облаците далече под него.

След това изследвах планината без много усилия с хеликоптер на военновъздушните сили на Шри Ланка, който се доближи достатъчно до храма. Наблюдавах смирените изражения по лицата на монасите, вече свикнали на подобно шумно безпокоене.

Каменната крепост Якагала в действителност се казва Шигирия (или Шигири, тоест „Лъвската скала“). Същността ѝ стряска, така че не ми се наложи да променям нещо по какъвто и да било начин. Позволих си единствено хронологически волности. Дворецът на върха (според „Шинхалезките хроники“ или „Кулавамза“) е бил построен по време на отцеубиеца цар Касиапа Първи (478 г. — 495 г. от н.е.). Въпреки всичко изглежда невероятно, че толкова мащабно строителство е било завършено само за осемнадесет години от узурпатор, който е очаквал война всеки момент и действителната история на Шигирия е могла да се върне с векове назад.

Характерът, мотивацията и истинската съдба на цар Касиапа са били обект на много дискусии, разгорели се от посмъртно издадената книга „Историята на Шигири“ (издателство „Лейк хауз“, Коломбо, 1972 г.) от шинхалезкия учен професор Сенерат Паранавитана. Признателен съм му за двата тома монументални изследвания на надписите върху „Огледалната стена“, описани в книгата „Графиките на Шигири“ (издателство „Оксфорд юнивърсити прес“, 1956 г.). Някои от цитираните от мен стихове са оригинални, други съм видоизменил немного.

Фреските, създали най-голяма слава на Шигирия, са красиво отпечатани в Цейлон, например в книгите „Рисунки от храма“, „Мощите и Скалата“ (издателство „Ню Йорк график съсайъти“/ЮНЕСКО, 1957 г.). Плочка номер пет е най-интересна... и за нещастие — съсипана от неизвестни вандали през 1960 година. Една от

служителите очевидно е наострила слух в посока на мистериозна кутия с панци, която държи в дясната си ръка. Предметът остава с неясно предназначение — местните археолози отказаха да вземат насериозно предположението ми, че това е транзисторно радио от ранната Шинхалезка епоха.

По легендата на Шигирия е осъществен спектакъл от Димитри де Грюнвалд. В продукцията му „Богът-цар“ Лей Лосън изпълнява внушителната роля на Касиапа.

КОСМИЧЕСКИЯТ ЕЛЕВАТОР

Западът е бил известен за тази несъмнено много смела концепция от публикуваната в списанието „Наука“ от 11 февруари 1966 година статия „Сателитно удължение във вид на истинска «небесна кука»“ с автори Джон Д. Айзъкс, Хю Браднер и Джордж Е. Бакус от Института по океанография в Скрипс и Алин К. Вайн от Института по океанография в Уудс Хоул. Въпреки че изглежда странно, дето океанографи се занимават с такава идея, не е чак толкова изненадващо, щом си помисли човек, че те са единствените (след великите дни на въздухоплаването с балони), които се занимават с много дълги кабели, увисващи под тежестта им. (Съвсем случайно доктор Алин Вайн е обезсмъртен, тъй като на негово име е кръстен известният изследователски потопяем апарат „Алвин“.)

По-късно е било разкрито, че концепцията вече е била разработена шест години по-рано от ленинградския инженер И. Н. Арцютанов (публикация в „Комсомольская правда“ от 31 юли 1960 година). Там Арцютанов разглежда „небесна фуния“ — да използваме това описателно наименование — с която могло да се вдигнат на синхронна орбита не по-малко от дванадесет хиляди тона товари на ден. Изглежда чудно, че такава смела идея получила толкова малко популярност. Единственото ѝ споменаване, което ми е известно, е в красивия том с рисунки на Алексей А. Леонов и Андрей К. Соколов със заглавие „Звездите ни очакват“ (публикувано в Москва през 1967 година). На една цветна картина е показан „Космически елеватор“ в действие. В заглавния текст е написано: „... спътникът ще бъде, така да се каже, фиксиран в определена точка в небето. Ако от него се спусне кабел до Земята, ще се получи истински кабелен път. По този

начин може да се построи асансьор «Земя — спътник — Земя» за товари и пътници, който ще работи без ракетен двигател.“

Въпреки че генерал Леонов ми подари копие от книгата си на виенската конференция „Използуване на Космоса за мирни цели“ през 1968 година, не обърнах внимание на тази идея — въпреки че е показано как елеваторът кръжи над Шри Ланка! Вероятно съм си помислил, че космонавтът Леонов, бележит хуморист, си е направил малка шега. (Той още е и превъзходен дипломат. След виенската среща, той направи най-забележителния коментар, който някога съм чул: „Сега чувствавам, че съм посетил Космоса два пъти!“. Вероятно след мисията „Аполо“ — „Союз“ би отбелязал: „...три пъти“!)

Очевидно бе назряло времето за идеята за космическия елеватор, което се доказва и от факта, че в продължение на едно десетилетие след Айзъкс и компания от 1966 година, идеята е била независимо изобретена поне три пъти. Джероум Пиърсон от военновъздушната база в Райт-Патерсон е дал много по-подробно разглеждане, съдържащо много нови идеи в статията „Орбитална кула: площадка за изстрелване, използваща ротационната енергия на Земята“, публикувана в „Акта Астронотика“ от септември-октомври 1975 година. Доктор Пиърсон остана потресен, когато научи за по-раншните изследвания по предмета, които не можаха да бъдат открити с компютър. Той узнал за тях, като прочел моите показания пред „Палатата на представителния комитет по космическа наука и приложения“ през юли 1975 година. (Виж книгата ми „Поглед от Серендип“.)

Шест години по-рано А. Р. Колар и Дж. У. Флауер стигнали до принципно същите заключения в статията „Сателитна синхронна орбита на (сравнително) малка височина“, публикувана в списанието „Джърнал ъв дъ Бритиш Интерпланетари Съсайъти“, Том 22, страници от 422 до 457, 1967 година. Те търсили реална възможност да оставят комуникационен спътник на орбита, много по-ниска от геостационарната, и не са дискутирали дали да се проточи кабел до Земята, но начинът им на разглеждане навежда на тази мисъл.

А сега моля за скромно покашляне! През 1963 година в есе, поръчано от ЮНЕСКО и публикувано в списание „Астронотикс“ през февруари 1964 година в статията „Светът на комуникационния спътник“ (сега достъпна чрез „Гласове в небето“) аз писах: „Като

възможност в по-далечна перспектива би могло да се спомене, че съществуват редица начини да се пусне в действие спътник с двадесет и четиричасова орбита на неголяма височина, но поради настоящето техническо развитие това едва ли ще стане до края на века. Оставям размишленията по този въпрос за упражнение на студентите.“

Първият от тези „теоретически начини“ бе, разбира се, „окаченият“ спътник, дискутиран от Колар и Флауер. Моите груби изчисления на гърба на пощенски плик, основаващи се на якостта на съществуващите материали, ме настроиха така скептично към цялата идея, че даже не си направих труда да вникна в нея докрай. Ако бях се проявил като по-малко консервативен... или ако бях разполагал с по-голям пощенски плик... можех да изпреваря всички с изключение на Арцютанов.

Доколкото настоящата книга, надявам се, е повече новела, отколкото инженерна монография, желаещите да се впуснат в техническите подробности, могат да се обърнат към бързо набъбващата литература по предмета. Примери от последно време включват речта на Джероум Пиърсон „Използване на орбитална кула за всекидневно изстрелване на товари“, произнесена пред 27-ия конгрес на Международната федерация по астронавтика през октомври 1976 година, както и забележителната статия на Ханс Моравек „Небесна кука на несинхронна орбита“, представена на годишната среща на Американското астронавтско общество в Сан Франциско от 18 до 20 октомври 1977 година.

Много съм задължен на моите приятели покойния вече А. В. Клийвър от фирмата „Ролз-Ройс“, инженер-доктор Хари О. Руп, професор по астронавтика в техническия университет в Мьонхен и доктор Алан Бонд от лабораториите „Кулхам“ за техните ценни забележки относно орбиталната кула. Те не са виновни за измененията, които си позволих.

Валтер Л. Морган (няма връзка с Ваневар Морган, доколкото ми е известно) и Гари Гордон от лабораториите КОМСАТ, както и Л. Перек от „Отдела по космически дела“ при Обединените нации ми доставиха много полезна информация за стабилните области, подходящи за синхронна орбита. Те ми посочиха, че природни сили, като например влиянието на Слънцето и Луната биха причинили най-важните възбудени трептения в конструкцията, особено в посока

север-юг. Ето защо „Тейпробейн“ може да се окаже не само подходящо място, както съм предложил — но там е по-добре от всякъде другаде.

Важността на площадка на голяма височина е също под въпрос и аз съм задължен на Сам Бранд от лабораторията за „Приспособления с морско базиране за предсказване и изследване на околната среда“ в Монтерей, Калифорния за информацията относно екваториалните ветрове. Ако се окаже, че кулата би могла да се спусне безопасно до морско равнище, тогава Малдивските острови (в последно време евакуирани от „Кралските въздушни сили“) може да се окажат най-ценната недвижима собственост на двадесет и втория век.

Накрая, изглежда необикновено... и дори страховито — че по съвпадение години преди да започна да мисля върху сюжета на настоящата новела, аз неволно съм гравитирал около местата, описани впоследствие. Къщата на моя любим плаж, с която се сдобих преди десетилетие в Шри Ланка (виж книгите ми „Съкровището на Големия риф“ и „Поглед от Серендип“), е съвсем точно мястото върху сушата на всички континенти, което се намира най-близо до точката с максимална геосинхронна стабилност!

Така че, когато се пенсионирам, се надявам да гледам колегите от ранната Космическа ера, уволнени поради напреднала възраст, как кръжат в орбиталното Саргасово море непосредствено над главата ми.

Коломбо
1969 г. — 1978 г.

И сега, ето едно от онези удивителни съвпадения, които вече се научих да считам за закономерни...

Докато изглаждах доказателствения материал за тази новела, получих от доктор Джероум Пиърсон копие от техническия меморандум на НАСА ТМ-75174, озаглавен „Небесна «огърлица» около Земята“ от Г. Поляков. Това бе превод на статията „Космическое «ожерелъе» Земли“, публикувана в списанието „Техника молодежи“, номер 4, 1977 г., страници от 41 до 43.

В тази кратка, но разпалваща въображението студия доктор Поляков от Астраханския педагогически институт описва с много точни инженерни подробности крайното виждане на Морган за непрекъснат пръстен около Земята. Представя си го като естествено

продължение на космическия елеватор, чиято конструкция и принцип на действие дискутира по начин, напълно идентичен с моето собствено разглеждане.

Поздравявам Ви, товарищ Поляков, и започвам да се чудя дали, още веднъж, аз не съм проявил ненужна консервативност! Може би орбиталната кула ще стане постижение на двадесет и първия век, а не на двадесет и втория!

Нашите внуци биха демонстрирали моите думи — понякога да мислиш в гигантски мащаби е красиво!

Коломбо
18 септември 1978 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.